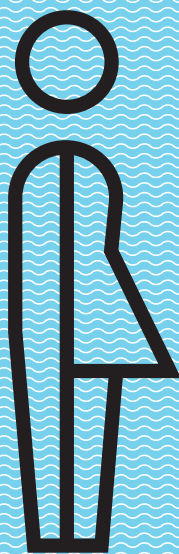

Vlaanderen
is sterk in cijfers

RAPPORT STATISTIEK
VLAANDEREN, 2023/1

MAATSCHAPPELIJKE POSITIE EN PARTICIPATIE VAN MANNEN EN VROUWEN IN 2023

MYRIAM VANWEDDINGEN, KAROLIEN WEEKERS
& JO NOPPE

INHOUD

SAMENVATTING	3	4 INKOMEN EN ARMOEDE	85
INLEIDING	4	4.1 Loonkloof	86
1 DEMOGRAFIE	7	4.2 Economische zelfstandigheid	88
1.1 Bevolking naar leeftijd	7	4.3 Sociale uitkeringen	91
1.2 Bevolking naar huishoudpositie	12	4.4 Armoede en sociale uitsluiting	93
1.3 Bevolking naar burgerlijke staat	14	5 GEZONDHEID	103
2 ONDERWIJS EN VORMING	17	5.1 Levensverwachting	104
2.1 Schoolbevolking secundair onderwijs naar onderwijsvorm	18	5.2 Doodsoorzaken en verloren potentiële levensjaren	106
2.2 Schoolbevolking secundair onderwijs naar studierichting	20	5.3 Subjectieve gezondheid	109
2.3 Leesvaardigheid en wiskundige geletterdheid van 15-jarigen	21	5.4 Langdurige aandoeningen en hinder in dagelijkse activiteiten	112
2.4 Problematische afwezigheden in het secundair onderwijs	22	5.5 Mentale gezondheid	113
2.5 Schoolse vertraging	23	5.6 Levenstevredenheid	121
2.6 Vroegtijdig schoolverlaten	25	5.7 Seksuele gezondheid	122
2.7 NEET-jongeren	29	5.8 Risicomidgend gedrag	124
2.8 Schoolbevolking hoger onderwijs naar type	31	5.9 Risicogedrag	125
2.9 Schoolbevolking hoger onderwijs naar studiegebied	33	5.10 Toegang tot de gezondheidszorg	126
2.10 Studierendement hoger onderwijs	35	6 BESLUITVORMING	129
2.11 Diploma's wiskunde, wetenschappen en technologie in het hoger onderwijs	37	6.1 Participatie in politieke besluitvorming	129
2.12 Onderwijspersoneel	37	6.2 Participatie in economische besluitvorming	136
2.13 Onderwijsniveau	39	6.3 Participatie in besluitvorming in verenigingen	137
2.14 Leesvaardigheid en wiskundige geletterdheid van de bevolking	43	6.4 Vertrouwen en tevredenheid	138
2.15 Levenslang leren	43	7 SOCIALE PARTICIPATIE	143
3 BETAALDE EN ONBETAALDE ARBEID	47	7.1 Participatie in het verenigingsleven	143
3.1 Bevolking naar socio-economische positie	48	7.2 Cultuurparticipatie	146
3.2 Werkzaamheidsgraad	52	7.3 Sociale contacten en sociale samenhang	147
3.3 Werkloosheidsgraad	58	7.4 Mediagebruik en digitale participatie	149
3.4 Horizontale segregatie	62	7.5 Sportparticipatie	152
3.5 Verticale segregatie	64	8 ATTITUDES EN GEDRAG	157
3.6 Zelfstandige arbeid	68	8.1 Houding tegenover de rollen van mannen en vrouwen	158
3.7 Tijdelijke arbeid	70	8.2 Beeldvorming in de media over mannen en vrouwen	160
3.8 Aspecten van werktijd- en werkplaatsregeling	72	8.3 Discriminatie op basis van geslacht	161
3.9 Tijd gependend aan betaalde en onbetaalde arbeid	74	8.4 Psychologisch, fysiek en seksueel geweld	165
3.10 Deeltijdse arbeid	74	9 MOBILITEIT	173
3.11 Loopbaanonderbreking en tijdskrediet	77	9.1 Aantal verplaatsingen en afgelegde afstand	173
3.12 Informele zorg	80	9.2 Rijbewijsbezit	174
3.13 Werkbaarheid	81	9.3 Verkeersslachtoffers	174
3.14 Uittredeleeftijd	82	BESLUIT	181
		BRONNENLIJST	189

MAATSCHAPPELIJKE POSITIE EN PARTICIPATIE VAN MANNEN EN VROUWEN IN 2023

MYRIAM VANWEDDINGEN, KAROLIEN WEEKERS
& JO NOPPE

SAMENVATTING

In dit rapport wordt gefocust op de maatschappelijke positie en participatie van mannen en vrouwen in Vlaanderen. Daarbij wordt gebruikt gemaakt van een brede waaier van statistieken over demografie, onderwijs en vorming, betaalde en onbetaalde arbeid, inkomen en armoede, gezondheid, besluitvorming, sociale participatie, attitudes en gedrag en mobiliteit.

Uit het rapport blijkt dat vrouwen tegenwoordig hoger geschoold zijn dan mannen en dat in alle leeftijdsgroepen. Maar het blijft wel zo dat vrouwen andere opleidingen volgen dan mannen. In het hoger onderwijs zijn vrouwen oververtegenwoordigd in studiegebieden als onderwijs, gezondheidszorg en de menswetenschappelijke richtingen, mannen in de (exact-) wetenschappelijke en economische richtingen. In het afgelopen decennium is er op dit vlak weinig veranderd.

De seksesegregatie uit het onderwijs zet zich ook voort op de arbeidsmarkt. Mannen en vrouwen zijn niet evenredig gespreid over de verschillende (sub)sectoren van de economie met over het algemeen lagere lonen in sectoren waar vrouwen oververtegenwoordigd zijn. Mannen bekleden bovendien ook nog steeds vaker hogere functies dan vrouwen. Ook deze situatie is

in het afgelopen decennium niet fundamenteel gewijzigd. Wel is het zo dat de arbeidsdeelname van vrouwen duidelijk is toegenomen en in sterkere mate dan bij mannen. Maar vrouwen werken wel nog vaker deeltijds en verlaten vaker dan mannen tijdelijk de arbeidsmarkt om de zorg op te nemen voor de kinderen in het gezin of andere zorgbehoevenden.

Het loonverschil tussen mannen en vrouwen lijkt in 2020 zo goed als verdwenen. Het aandeel personen dat als economisch zelfstandig kan beschouwd worden, ligt wel nog duidelijk hoger bij mannen dan bij vrouwen. Tegelijk is het zo dat de klassieke armoede-indicatoren over het algemeen weinig verschil geven tussen mannen en vrouwen.

Het bestaande verschil in levensverwachting tussen mannen en vrouwen nam de afgelopen jaren af doordat de lagere levensverwachting van mannen iets sterker steeg dan die van vrouwen. Mannen omschrijven hun gezondheid tegelijk vaker dan vrouwen als goed. Op het vlak van geestelijke gezondheid geven mannen iets minder vaak dan vrouwen aan zich neerslachtig en eenzaam te voelen. Vrouwen zijn vaker langdurig arbeidsongeschikt door burn-out en depressie dan mannen. Vrouwen eten gezonder en zijn minder vaak zwaarlijvig. Daartegenover staat dat mannen

meer lichaamsbeweging hebben dan vrouwen, maar tegelijk ook meer roken.

Mannen en vrouwen geven in ongeveer gelijke mate aan te participeren aan politieke activiteiten. Maar mannen blijven wel oververtegenwoordigd in parlementen en provincie- en gemeenteraden en nog meer bij de uitvoerende mandaten. Dat is ook het geval in raden van bestuur van ondernemingen en van verenigingen. Meer algemeen participeren mannen nog steeds meer aan de activiteiten van verenigingen dan vrouwen. Het mediagebruik van mannen en vrouwen verschilt weinig en ook het internetgebruik verschilt nauwelijks.

Verder is het zo dat vrouwen zich vaker dan mannen onveilig voelen in de eigen buurt en vaker bepaalde plaatsen mijden. Tegelijk zijn mannen sterk oververtegenwoordigd bij de verdachten van nagenoeg alle categorieën van misdrijven.

Uit het rapport blijkt ook dat mannen zich vaker verplaatsen en meer afstand afleggen dan vrouwen. Mannen leggen meer afstand af als autobestuurder, vrouwen als passagier. Mannen doen ook meer kilometers voor het werk, vrouwen voor boodschappen en diensten. Mannen raken ten slotte vaker ernstig of dodelijk gewond in het verkeer dan vrouwen.

INLEIDING

Statistiek Vlaanderen (SV) publiceert op haar website (<https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen>) de meest actuele Vlaamse openbare statistieken over tal van thema's. Deze openbare statistieken worden op een laagdrempelige manier voorgesteld, gericht op een breed publiek. Ter aanvulling en ondersteuning van deze openbare statistieken publiceert Statistiek Vlaanderen ook meer uitgebreide SV-rapporten. Het gaat daarbij niet alleen om rapporten waarbij bestaande statistieken meer in de diepte geanalyseerd worden of nieuwe methoden of databronnen worden verkend, maar ook om overzichtsrapporten waarin statistieken over een bepaald thema of een doelgroep worden samengebracht. Dit SV-rapport is zo'n overzichtsrapport met tal van statistieken over de maatschappelijke positie en participatie van mannen en vrouwen in Vlaanderen. Daarbij wordt gebruikt gemaakt van een brede waaier van statistieken over demografie, onderwijs en vorming, betaalde en onbetaalde arbeid, inkomen en armoede, gezondheid, besluitvorming, sociale participatie, attitudes en gedrag en mobiliteit.

Het voorliggende SV-rapport vormt een actualisering van een eerder in 2021 gepubliceerd SV-rapport over de maatschappelijke positie en participatie van mannen en vrouwen ([Noppe, Vanweddingen & Weekers, 2021](#)). In dat eerste rapport werd bij de keuze van de statistieken vertrokken vanuit de indicatorenset opgenomen in de 'Vlaamse Gendermonitor 2016' van de Studiedienst Vlaamse Regering en het Agentschap Binnenlands Bestuur (SVR & ABB, 2017). Die set werd verder aangevuld met een aantal nieuwe relevante cijferreeksen gebaseerd op de Vlaamse openbare statistieken van Statistiek Vlaanderen.

Er wordt in het voorliggende rapport per statistiek telkens eerst ingegaan op de huidige situatie van mannen en vrouwen op basis van de meest recente beschikbare data en op de evolutie van deze situatie. Daarna wordt waar relevant en mogelijk gekeken naar verschillen tussen groepen mannen en vrouwen opgesplitst naar onder meer leeftijd, onderwijsniveau en huishoudtype. Ten slotte wordt waar mogelijk de situatie van de mannen en vrouwen in het

Vlaamse Gewest vergeleken met de situatie van mannen en vrouwen in de landen van de Europese Unie.

Een belangrijk deel van de statistieken in dit rapport zijn gebaseerd op gegevens uit administratieve databanken. Het gaat onder meer om bevolkingsgegevens van het Belgische statistiekbureau Statbel, gegevens van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming over leerlingenaantallen en onderwijsprestaties, gegevens over de arbeidsmarkt gebaseerd op de Vlaamse Arbeidsrekening van het Steunpunt Werk, gegevens over discriminatiemeldingen bij het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen en bij de Genderkamer van de Vlaamse Ombudsdienst, gegevens over verdachten van misdrijven geregistreerd door de Federale Politie en gegevens over verkeersslachtoffers gebaseerd op de processen-verbaal van de politiediensten verwerkt door Statbel.

Daarnaast zijn heel wat statistieken gebaseerd op de resultaten van enquêtes. Het gaat onder meer om de

‘Enquête naar de Arbeidskrachten’ (EAK) en de ‘European Union Statistics on Income and Living Conditions’ (EU-SILC) die in België worden uitgevoerd door Statbel, de ‘SV-bevraging’ van Statistiek Vlaanderen (SV), de ‘Werkbaarheidsmonitor’ van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen – Stichting Innovatie & Arbeid, de ‘Gezondheidsenquête’ van Sciensano en het ‘Onderzoek Verplaatsingsgedrag’ van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken. Hierbij dient opgemerkt te worden dat deze surveyresultaten onderhevig zijn aan de gebruikelijke statistische foutenmarge. Deze foutenmarge is groter naarmate de steekproef waarop de cijfers berekend worden, kleiner is. In dit rapport wordt in de tekst bij de bespreking van surveyresultaten enkel ingegaan op de resultaten en verschillen die statistisch significant zijn.

Elk hoofdstuk van dit rapport wordt voorafgegaan door een korte bespreking van de gebruikte bronnen. Wie over deze bronnen meer informatie wil, kan gebruik maken van de bronnenlijst en de daarin opgenomen weblinks achteraan het rapport.

Bij dit alles dient opgemerkt te worden dat in dit rapport net als in het eerste rapport van 2021 enkel gefocust wordt op de situatie van mannen en vrouwen, op basis van de binaire geslachtsopdeling opgenomen in de gebruikte administratieve data of in bevolkingsenquêtes. De specifieke positie van personen wiens genderidentiteit (hoe ze zich voelen) niet overeenstemt

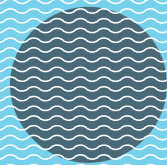
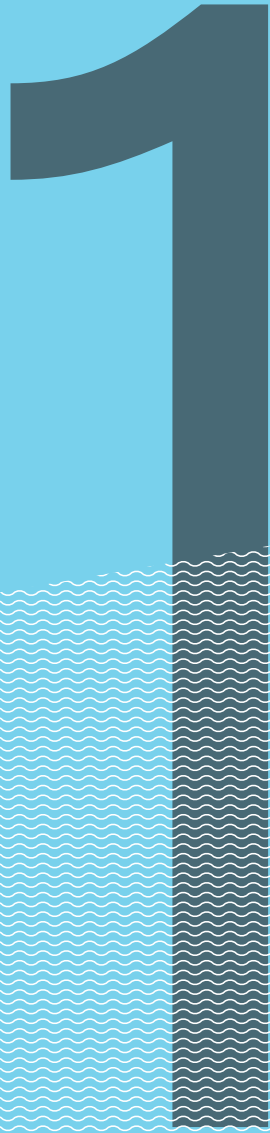
met hun geboortegeslacht komt niet aan bod in dit rapport. Dat is een gevolg van het feit dat over deze zeer diverse groep, die aangeduid kan worden met de overkoepelende term ‘transgender personen’, momenteel nog niet op een systematische manier gegevens worden verzameld, wat een belangrijke voorwaarde is om te komen tot betrouwbare en kwaliteitsvolle openbare statistieken.

Er bestaan wel cijfers over het aantal personen dat een juridische wijziging heeft aangevraagd van het geslacht geregistreerd in het Rijksregister. Tussen januari 1993 en december 2021 ging het in het Vlaamse Gewest om 1.131 personen wiens geslachtsregistratie werd aangepast van man naar vrouw en 914 personen waarbij de geslachtsregistratie veranderde van vrouw naar man (IGVM, 2022). De procedure voor een juridische wijziging van de geslachtsregistratie werd met een nieuwe wet in 2017 aanzienlijk vereenvoudigd: het is nu voor een officiële wijziging van de geslachtsregistratie niet langer nodig om een medische ingreep te ondergaan. Dat vertaalde zich in een sterke stijging van de cijfers in 2018 en 2019.

Maar de personen die een juridische aanpassing van hun geslachtsregistratie hebben aangevraagd, vormen slechts een klein deel van de veel grotere en diverse groep transgender personen. Heel wat personen in deze groep zetten dergelijke juridische stappen niet. De resultaten van het Sexpert-onderzoek van 2012 waarin

bij de algemene bevolking van 14 tot 80 jaar gevraagd werd naar de mate waarin het geboortegeslacht overeenkomt met de genderidentiteit, geven aan dat iets minder dan 1% van de bevolking in Vlaanderen zich meer identificeert met het andere geslacht dan met het eigen geboortegeslacht (Van Caenegem e.a., 2015). Nog eens ongeveer 2% van de bevolking voelt zich tegelijk zowel man als vrouw. Afgezet ten opzichte van de bevolkingscijfers van 2022 komt dat overeen met respectievelijk ongeveer 40.000 en 100.000 personen.

Bovenstaande cijfers tonen dat met een binaire opdeling tussen mannen en vrouwen een aanzienlijke groep van de bevolking niet in beeld wordt gebracht. Ook de gelaagdheid en de mogelijke veranderlijkheid van de genderidentiteit wordt op deze manier niet gemeten of erkend (Motmans e.a., 2020). Wie zich niet als man of vrouw wil of kan identificeren, wordt niet correct onderscheiden of zelfs genegeerd in de cijfers. Om de opvolging van de maatschappelijke positie en participatie van de zeer diverse groep transgender personen in de toekomst mogelijk te maken, zijn daarom meer inspanningen nodig voor de ontwikkeling van bruikbare cijferreeksen op basis van bestaande administratieve data en bevolkingsenquêtes. De door Motmans e.a. (2020) uitgevoerde screening en inventarisering van bestaande methodes en onderzoeken over het meten van genderidentiteit, kan hierbij als leidraad gebruikt worden.

DEMOGRAFIE

Om het demografisch profiel van mannen en vrouwen te schetsen, wordt in dit rapport gebruik gemaakt van de officiële bevolkingscijfers van het Belgische statistiekbureau Statbel. Deze cijfers zijn gebaseerd op de gegevens van het Rijksregister van de natuurlijke personen. De bevolkingscijfers betreffen zowel Belgen als niet-Belgen met een verblijfsvergunning van minstens 3 maanden, ingeschreven in het bevolkings- of vreemdelingenregister van hun gemeente. Personen die een verzoek indienen voor internationale bescherming (vroeger asielzoekers genoemd) worden ingeschreven in het wachtregister en worden sinds 1995 niet meer meegeteld in de officiële Belgische bevolkingscijfers. Pas van zodra zij erkend worden als vluchteling of het statuut van subsidiair beschermde ontvangen, worden zij overgeschreven naar een regulier bevolkingsregister en worden zij meegerekend in de cijfers over de wettelijke bevolking. Ook personen zonder wettige verblijfsdocumenten zijn niet opgenomen in de officiële bevolkingscijfers.

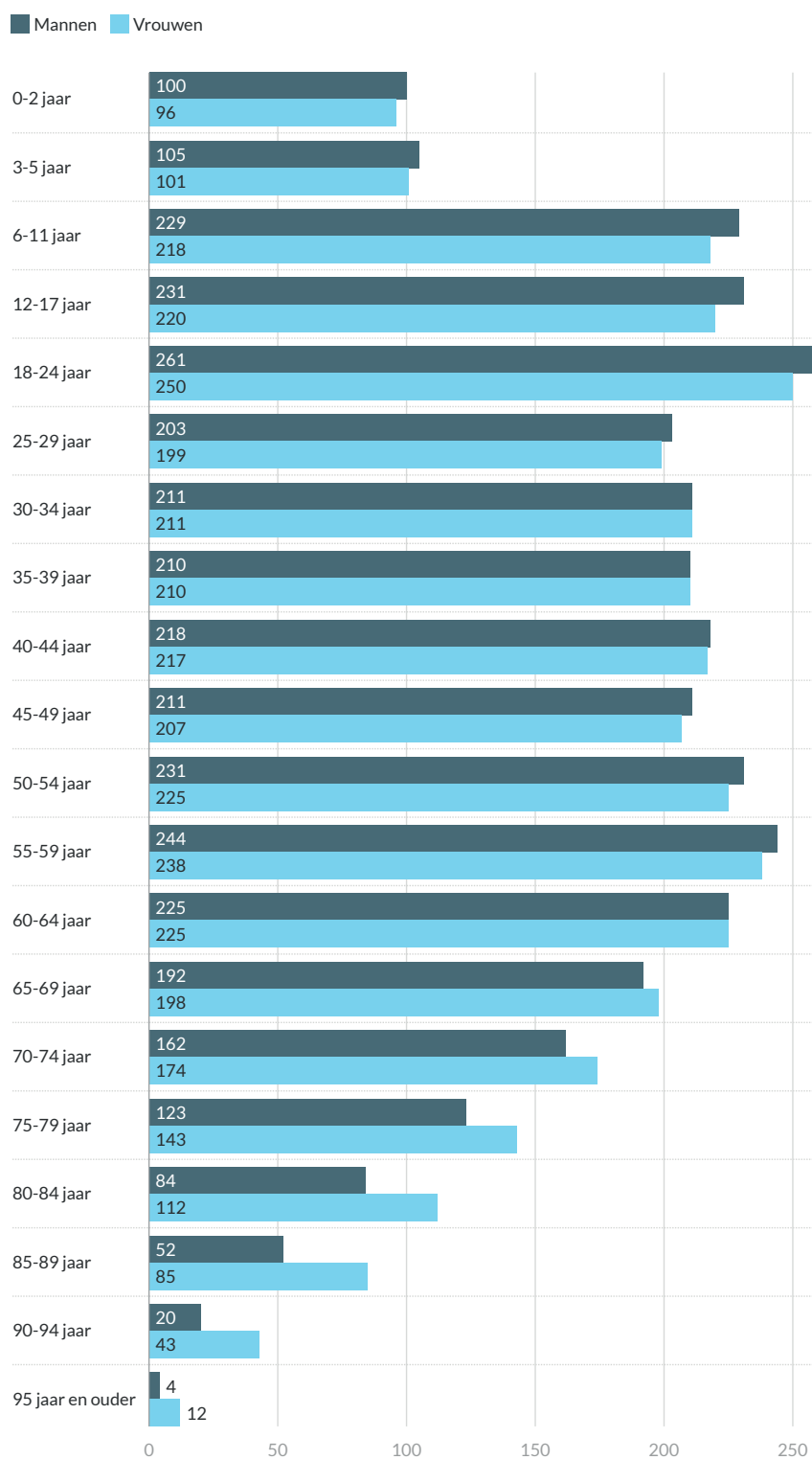
Bij de gegevens over huishoudsamenstelling dient opgemerkt te worden dat het Rijksregister een beeld geeft van de officieel geregistreerde situatie. Om tal van redenen kan de officiële verblijfplaats van een persoon verschillen van zijn of haar werkelijke verblijfplaats.

De gegevens over de bevolkingsvooruitzichten zijn gebaseerd op de Vlaamse gemeentelijke demografische vooruitzichten van Statistiek Vlaanderen zoals gepubliceerd in 2021. In de loop van 2024 zal een nieuwe editie van deze vooruitzichten gepubliceerd worden.

1.1 BEVOLKING NAAR LEEFTIJD

Begin 2022 woonden er in het Vlaamse Gewest 3,32 miljoen mannen en 3,38 miljoen vrouwen. Het aandeel vrouwen in de totale bevolking (50,5%) ligt daarmee iets hoger dan het aandeel mannen (49,5%). Maar vrouwen zijn niet in alle leeftijdsgroepen in de meerderheid. Bij de leeftijdsgroepen tot 60 jaar zijn er meer mannen dan vrouwen, met uitzondering van de 30- tot 39-jarigen. Vanaf 65 jaar zijn er meer vrouwen dan mannen. Het overwicht van vrouwen neemt in de oudste leeftijdsgroepen sterk toe. Bij de 75-plussers lag het aandeel vrouwen in 2022 op 58%, het aandeel mannen op 42%.

Figuur 1.1.a. Aantal mannen en vrouwen per leeftijdsgroep
 Vlaams Gewest, 2022, in aantal x 1.000

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Dat er bij de oudere leeftijdsgroepen meer vrouwen zijn dan mannen, zorgt ook voor een verschil in leeftijdssamenstelling tussen de mannelijke en de vrouwelijke bevolking. Het aandeel van de oudste leeftijdsgroepen is bij de vrouwelijke bevolking groter dan bij de mannelijke bevolking. Bij de vrouwen was in 2022 23% 65 jaar of ouder. Bij de mannen ging het om 19%. Als gekeken wordt naar de 75-plussers ging het bij de vrouwen om 12% en bij de mannen om 9%.

Figuur 1.1.b. Bevolking naar leeftijdsgroep en geslacht

Vlaams Gewest, 2010, 2015 en 2022, in aantal personen en in % per geslacht

	2010		2015		2022	
	AANTAL	%	AANTAL	%	AANTAL	%
MANNEN						
0-17 jaar	626.364	20,3	640.526	20,1	664.632	20,0
18-24 jaar	261.368	8,5	268.668	8,4	261.309	7,9
25-34 jaar	389.938	12,6	397.062	12,5	414.093	12,5
35-44 jaar	446.002	14,5	419.940	13,2	428.199	12,9
45-54 jaar	478.830	15,5	483.335	15,2	442.347	13,3
55-64 jaar	389.624	12,6	421.142	13,2	469.166	14,1
65-74 jaar	273.143	8,9	301.098	9,5	353.669	10,7
75 jaar en ouder	220.065	7,1	250.921	7,9	283.196	8,5
Totaal	3.085.334	100,0	3.182.692	100,0	3.316.611	100,0
VROUWEN						
0-17 jaar	599.062	18,9	611.844	18,8	634.624	18,8
18-24 jaar	254.089	8,0	259.826	8,0	249.823	7,4
25-34 jaar	383.996	12,1	394.400	12,1	409.775	12,1
35-44 jaar	434.426	13,7	413.610	12,7	426.948	12,6
45-54 jaar	466.705	14,7	469.951	14,4	432.226	12,8
55-64 jaar	386.534	12,2	418.357	12,8	462.745	13,7
65-74 jaar	299.956	9,5	320.794	9,8	371.373	11,0
75 jaar en ouder	341.881	10,8	372.653	11,4	394.751	11,7
Totaal	3.166.649	100,0	3.261.435	100,0	3.382.265	100,0

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Tussen 2010 en 2022 is het aantal inwoners in het Vlaamse Gewest met 7,1% toegenomen. Die toename ligt iets hoger bij de mannen (+7,5%) dan bij de vrouwen (+6,8%). De groei van de bevolking tussen 2010 en 2022 is terug te vinden bij het grootste deel van de leeftijdsgroepen bij zowel mannen als vrouwen. Enkel bij de 35- tot 54-jarigen is er bij beide geslachten sprake van een afname. Daarnaast daalt ook het aantal vrouwelijke 18- tot 24-jarigen licht en is er een nulgroei bij de mannen in die leeftijdsgroep. De groei is veruit het grootst bij de 65- tot 74-jarigen en ligt in die groep bij de mannen nog hoger dan bij de vrouwen (respectievelijk +29% en +24%). Dat hangt samen met het historisch hoge aantal geboorten in de periode vanaf eind jaren 1940 tot midden jaren 1960. De afname van het aantal 35- tot 54-jarigen is een gevolg van de daling van het aantal geboorten in de periode 1965-1975.

Dat vrouwen in de meerderheid zijn in de oudere leeftijdsgroepen heeft tot gevolg dat de gemiddelde leeftijd bij de vrouwen hoger ligt dan bij de mannen. Vrouwen in het Vlaamse Gewest waren begin 2022 gemiddeld 43,5 jaar oud, mannen 41,6 jaar. De gemiddelde leeftijd is bij zowel mannen als vrouwen tussen 2010 en 2022 gestaag gestegen, maar nog iets meer bij mannen dan bij vrouwen. Daardoor is het verschil tussen de gemiddelde leeftijd van vrouwen en mannen gedaald van 2,2 jaar in 2010 naar 1,9 jaar in 2022.

Figuur 1.1.c. Gemiddelde leeftijd naar geslacht
Vlaams Gewest, 2010-2022, in jaren

	Mannen	Vrouwen
2010	40,0	42,3
2011	40,1	42,3
2012	40,3	42,4
2013	40,4	42,5
2014	40,5	42,7
2015	40,7	42,8
2016	40,8	42,9
2017	40,9	43,0
2018	41,1	43,1
2019	41,2	43,2
2020	41,4	43,3
2021	41,5	43,4
2022	41,6	43,5

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Er kan op basis van de bevolkingsvooruitzichten van Statistiek Vlaanderen uit 2021 verwacht worden dat er in 2040 3,53 miljoen mannelijke en 3,59 miljoen vrouwelijke inwoners zullen zijn in het Vlaamse Gewest. Dat zijn er bij zowel mannen (+7,0%) als vrouwen (+6,7%) telkens meer dan in 2022.

Die geschatte bevolkingstoename doet zich wel niet in gelijke mate voor bij alle leeftijdsgroepen. De grootste stijging is te vinden bij de groep van 67 jaar en ouder. Bij de mannen wordt verwacht dat deze groep tussen 2022 en 2040 toeneemt met 40%, bij de vrouwen met 28%. Het aantal personen tussen 18 en 66 jaar neemt slechts beperkt toe, zowel bij mannen (+0,2%) als bij vrouwen (+1,3%). Ook het aantal jongeren (-18 jaar) blijft nagenoeg stabiel, zowel bij mannen (+0,2%) als bij vrouwen (+0,8%).

De sterkere stijging van het aantal 67-plussers ten opzichte van de andere leeftijdsgroepen zal leiden tot een toenemende verouderingsgraad: er wordt verwacht dat het aandeel 67-plussers in de bevolking tussen 2022 en 2040 bij de mannen zal oplopen van 17% tot 22%, bij de vrouwen van 20% tot 24%.

Figuur 1.1.d. Prognoses bevolking naar geslacht en leeftijd

Vlaams Gewest, 2025-2040, in aantal personen en in % van de bevolking per geslacht

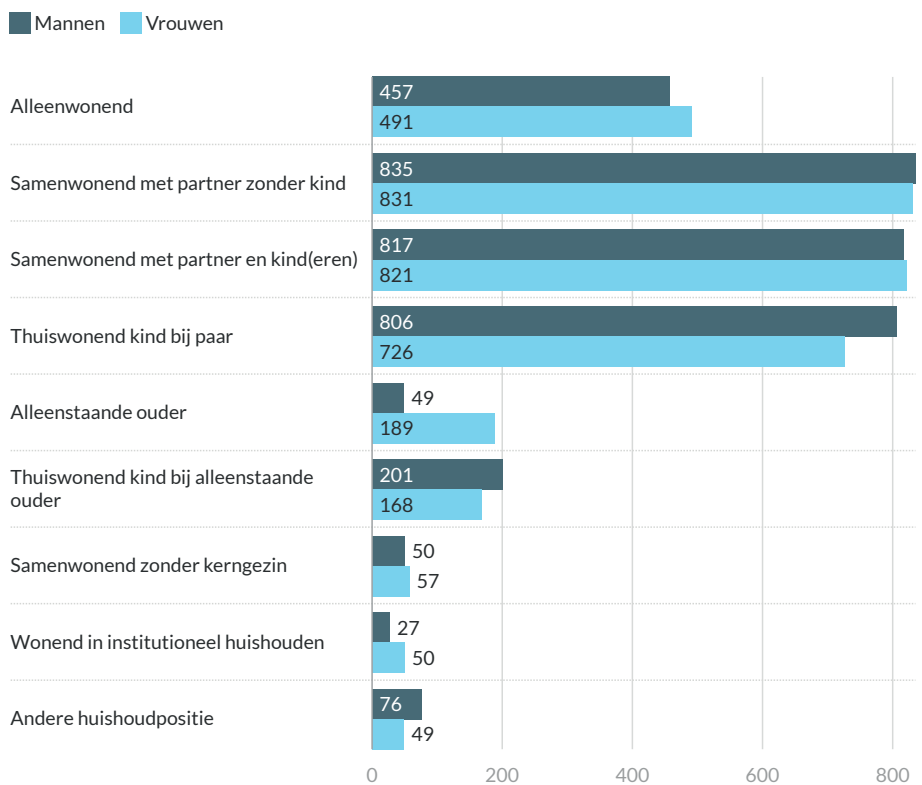
	2025		2030		2035		2040	
	AANTAL	%	AANTAL	%	AANTAL	%	AANTAL	%
MANNEN								
0-17 jaar	663.270	19,8	652.789	19,1	650.588	18,7	662.546	18,8
18-66 jaar	2.087.436	62,3	2.088.306	61,0	2.084.060	59,8	2.088.884	59,1
67 jaar en ouder	600.889	17,9	680.953	19,9	748.154	21,5	781.000	22,1
Totaal	3.351.595	100,0	3.422.048	100,0	3.482.802	100,0	3.532.430	100,0
VROUWEN								
0-17 jaar	633.754	18,6	624.167	17,9	623.737	17,6	635.584	17,7
18-66 jaar	2.061.488	60,4	2.068.018	59,4	2.069.103	58,5	2.080.481	57,9
67 jaar en ouder	720.339	21,1	788.379	22,7	845.677	23,9	875.398	24,4
Totaal	3.415.581	100,0	3.480.564	100,0	3.538.517	100,0	3.591.463	100,0

Bron: Statistiek Vlaanderen

1.2 BEVOLKING NAAR HUISHOUDPOSITIE

Naar positie in het huishouden zijn er een aantal opvallende verschillen tussen mannen en vrouwen. Het aantal alleenwonende vrouwen lag begin 2022 duidelijk hoger dan het aantal alleenwonende mannen: 52% van de alleenwonenden zijn vrouwen, 48% zijn mannen. Bij het aantal samenwonenden met een partner (al dan niet met inwonende kinderen) blijven de verschillen beperkt. Het aantal kinderen dat bij een paar inwoont, ligt bij jongens/mannen duidelijk hoger dan bij meisjes/vrouwen. Bij kinderen wordt in deze cijfers geen rekening gehouden met de leeftijd: het gaat dus zowel om minderjarige als om meerderjarige kinderen. Er zijn daarnaast 4 keer meer alleenstaande moeders dan alleenstaande vaders - 80% van de alleenstaande ouders zijn vrouwen - en daarmee samenhangend ook heel wat meer kinderen die bij een alleenstaande moeder wonen dan bij een alleenstaande vader. Hierbij dient opgemerkt te worden dat deze cijfers gebaseerd zijn op de officieel in het Rijksregister ingeschreven verblijfplaats van de kinderen. Kinderen die deeltijds bij hun moeder en deeltijds bij hun vader wonen, hebben slechts 1 officieel adres. Ten slotte wonen er bijna dubbel zo veel vrouwen als mannen in een institutioneel huishouden (onder meer woonzorgcentra, kloosters en gevangenissen).

Figuur 1.2.a. Aantal mannen en vrouwen naar huishoudpositie
Vlaams Gewest, 2022, in aantal x 1.000

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

De verschillen in huishoudposities tussen mannen en vrouwen hebben ook invloed op het profiel naar huishoudpositie van de bevolking per geslacht. Het aandeel alleenwonenden lag begin 2022 bij vrouwen (15%) iets hoger dan bij mannen (14%). Bijna een kwart van de mannen leeft als kind in bij een paar (24%). Bij de vrouwen gaat het om 21%. Grote verschillen zijn er ook bij de alleenstaande ouders: 6% van de vrouwen zijn alleenstaande moeders. Bij de mannen gaat het om 1% alleenstaande vaders. Tot slot leeft 1,5% van de vrouwen in een institutioneel huishouden. Bij de mannen ligt dat aandeel op 1%.

Figuur 1.2.b. Bevolking naar huishoudpositie en geslacht

Vlaams Gewest, 2010, 2015 en 2022, in aantal personen en in % per geslacht

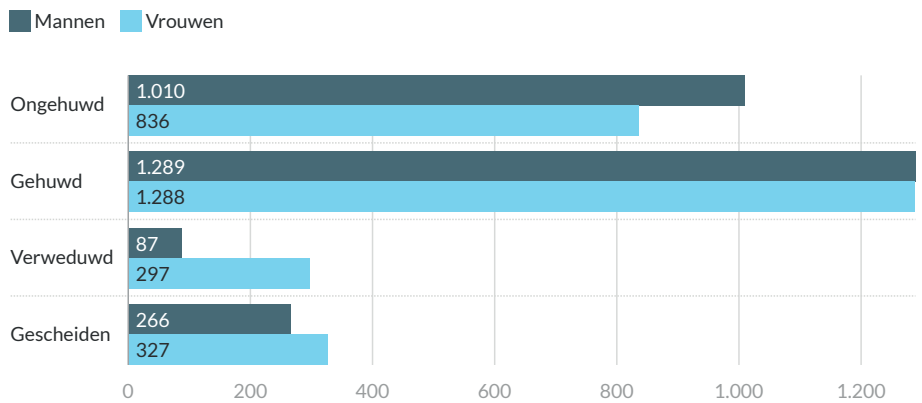
	2010		2015		2022	
	AANTAL	%	AANTAL	%	AANTAL	%
MANNEN						
Alleenwonend	370.116	12,0	400.527	12,6	457.214	13,8
Samenwonend met partner zonder kind	764.676	24,8	792.707	24,9	834.603	25,2
Samenwonend met partner en kind(eren)	819.526	26,6	822.880	25,9	817.111	24,6
Thuiswonend kind bij paar	794.998	25,8	802.841	25,2	805.764	24,3
Alleenstaande ouder	41.662	1,4	43.665	1,4	48.553	1,5
Thuiswonend kind bij alleenstaande ouder	179.212	5,8	188.023	5,9	200.705	6,1
Samenwonend zonder kerngezin	44.926	1,5	48.805	1,5	50.447	1,5
Wonend in institutioneel huishouden	23.796	0,8	25.404	0,8	26.582	0,8
Andere huishoudpositie	46.422	1,5	57.840	1,8	75.632	2,3
Totaal	3.085.334	100,0	3.182.692	100,0	3.316.611	100,0
VROUWEN						
Alleenwonend	426.389	13,5	448.187	13,7	491.318	14,5
Samenwonend met partner zonder kind	763.068	24,1	790.095	24,2	830.549	24,6
Samenwonend met partner en kind(eren)	820.950	25,9	825.404	25,3	820.931	24,3
Thuiswonend kind bij paar	697.141	22,0	713.407	21,9	725.983	21,5
Alleenstaande ouder	170.687	5,4	179.917	5,5	189.190	5,6
Thuiswonend kind bij alleenstaande ouder	145.418	4,6	154.311	4,7	167.687	5,0
Samenwonend zonder kerngezin	53.408	1,7	56.282	1,7	57.109	1,7
Wonend in institutioneel huishouden	51.266	1,6	51.638	1,6	50.006	1,5
Andere huishoudpositie	38.322	1,2	42.194	1,3	49.492	1,5
Totaal	3.166.649	100,0	3.261.435	100,0	3.382.265	100,0

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

1.3 BEVOLKING NAAR BURGERLIJKE STAAT

Ook op vlak van burgerlijke staat zijn er duidelijke verschillen tussen mannen en vrouwen. Begin 2022 waren er bij de volwassen bevolking meer ongehuwde mannen dan ongehuwde vrouwen: 55% van de ongehuwden waren mannen tegenover 45% vrouwen. Daartegenover staat dat er duidelijk meer gescheiden en verweduwde vrouwen zijn dan mannen. Bij de gescheiden personen gaat het om 55% vrouwen en 45% mannen, bij de verweduwden om 77% vrouwen en 23% mannen.

Figuur 1.3.a. Aantal mannen en vrouwen van 18 jaar en ouder naar burgerlijke staat Vlaams Gewest, 2022, in aantal x 1.000

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Uit bovenstaande volgt ook een verschil in profiel naar burgerlijke staat tussen mannen en vrouwen. Het aandeel ongehuwden (nooit-gehuwden) lag begin 2022 bij mannen (38%) hoger dan bij vrouwen (30%). Omgekeerd zijn er bij vrouwen veel meer personen verweduwd dan bij mannen (respectievelijk 11% en 3%). Bij het aandeel gehuwden en gescheiden personen zijn de verschillen minder groot.

Figuur 1.3.b. Bevolking van 18 jaar en ouder naar burgerlijke staat en geslacht

Vlaams Gewest, 2010, 2015 en 2022, in aantal personen en in % per geslacht

	2010		2015		2022	
	AANTAL	%	AANTAL	%	AANTAL	%
MANNEN						
Ongehuwd	777.864	31,6	877.445	34,5	1.010.172	38,1
Gehuwd	1.373.657	55,9	1.333.337	52,4	1.288.721	48,6
Verweduwd	83.646	3,4	85.995	3,4	86.669	3,3
Gescheiden	223.803	9,1	245.389	9,7	266.417	10,0
Totaal	2.458.970	100,0	2.542.166	100,0	2.651.979	100,0
VROUWEN						
Ongehuwd	619.768	24,1	713.603	26,9	836.204	30,4
Gehuwd	1.373.694	53,5	1.333.092	50,3	1.287.596	46,9
Verweduwd	316.161	12,3	311.892	11,8	296.651	10,8
Gescheiden	257.964	10,0	291.004	11,0	327.190	11,9
Totaal	2.567.587	100,0	2.649.591	100,0	2.747.641	100,0

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

ONDERWIJS EN FORMING

Om een beter zicht te krijgen op de bestaande verschillen tussen mannen en vrouwen op het vlak van onderwijs en vorming, wordt in wat volgt vooreerst gefocust op de schoolbevolking in het secundair onderwijs. Dat gebeurt aan de hand van diverse aspecten zoals gevolgde onderwijsvorm en studierichting, leesvaardigheid en wiskundige geletterdheid, problematische afwezigheden, schoolse vertraging, vroegtijdig schoolverlaten en NEET-jongeren. Daarna volgen gegevens over het hoger onderwijs met type opleiding en studiegebied, studierendement en de behaalde diploma's in wiskunde, wetenschappen en technologie. Vervolgens wordt ingezoomd op het onderwijspersoneel. Het hoofdstuk wordt afgesloten met gegevens over het onderwijsniveau van de gehele bevolking en de deelname aan levenslang leren.

De gebruikte gegevens zijn afkomstig uit diverse bronnen. De informatie over personeel, inschrijvingen, afwezigheden, schoolse vertraging, ongekwalificeerde uitstroom en studierendement, huisonderwijs, kandidaten bij de Examencommissie is gebaseerd op administratieve gegevens van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming (O&V). Bij de schoolbevolking van het secundair onderwijs gaat het om geverifieerde leerlingenaantallen op de 1ste schooldag van februari. De inschrijvingen in het hoger onderwijs omvatten alle actieve inschrijvingen met een diplomacontract (definitieve gegevens, gevalideerd door de instellingen). Een student kan meerdere inschrijvingen hebben in het hoger onderwijs. De gegevens betreffende het personeel aan de Vlaamse universiteiten (telling op 1 februari) komen van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR).

Daarnaast wordt ook beroep gedaan op surveydata. Het gaat vooreerst om de gegevens van de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van het Belgische statistiekbureau Statbel en bij uitbreiding de Labour Force Survey (LFS) van Eurostat. Op basis van deze bron wordt de deelname aan levenslang leren bij de bevolking opgevolgd. De EAK en LFS bieden ook informatie over het onderwijsniveau van de bevolking, vroegtijdig schoolverlaten en NEET-jongeren en dit zowel op Vlaams als Europees vergelijkend niveau.

Gegevens over de leesvaardigheid en wiskundige geletterdheid van 15-jarigen worden gehaald uit de resultaten van het Programme for International Student Assessment (PISA) van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). PISA is een internationaal vergelijkend onderzoek naar leeruitkomsten van 15-jarigen. Ten slotte wordt er voor de leesvaardigheid van de volwassen bevolking gebruik gemaakt van de resultaten van het Programme for the International Assessment of Adult Competencies (PIAAC) van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). De gegevens van het meest recente PISA- en PIAAC-onderzoek kwamen al uitgebreid aan bod in het eerste SV-rapport over de maatschappelijke positie en participatie van mannen en vrouwen (Noppe e.a., 2021). Zij worden in wat volgt kort samengevat. Voor een uitgebreide bespreking met bijhorende tabellen en figuren verwijzen we naar het SV-rapport van 2021.

2.1 SCHOOLBEVOLKING SECUNDAIR ONDERWIJS NAAR ONDERWIJSVORM

In totaal volgden in het schooljaar 2021-2022 bijna 484.000 leerlingen les in het voltijds gewoon en buitengewoon secundair onderwijs. Zowel in het gewoon als in het buitengewoon secundair onderwijs zijn de jongens in de meerderheid. In het gewoon onderwijs zijn er 52% jongens tegenover 48% meisjes. In het buitengewoon onderwijs is het verschil een pak groter. Daar gaat het om 68% jongens en 32% meisjes. Het aandeel jongens is in het gewoon secundair onderwijs tussen 2010-2011 en 2021-2022 min of meer stabiel gebleven. In het buitengewoon secundair onderwijs is het overwicht van de jongens in dezelfde periode nog iets toegenomen.

Figuur 2.1.a. Schoolbevolking in het buitengewoon secundair onderwijs naar geslacht
Vlaamse Gemeenschap, schooljaar 2010-2011 tot 2021-2022, in aantal leerlingen

	Jongens	Meisjes
2010-11	12.403	7.084
2011-12	12.647	7.188
2012-13	12.888	7.289
2013-14	13.191	7.304
2014-15	13.340	7.321
2015-16	13.247	7.086
2016-17	13.198	6.932
2017-18	13.425	6.906
2018-19	13.723	6.821
2019-20	14.218	6.877
2020-21	14.887	7.184
2021-22	15.408	7.411

Bron: Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

In het schooljaar 2021-2022 volgden nagenoeg 48% van de meisjes in de 2de en 3de graad van het voltijds gewoon secundair onderwijs de onderwijsvorm algemeen secundair onderwijs (aso). Deze onderwijsvorm kende een lager aandeel bij de jongens (36%). Een ongeveer even grote groep jongens volgt technisch secundair onderwijs (tso), meisjes doen dit beduidend minder (27%). Het aandeel leerlingen in het beroepssecundair onderwijs (bso) ligt bij de jongens iets hoger dan bij de meisjes (respectievelijk 27% en 22%). Het kunstsecundair onderwijs (kso) ten slotte is de kleinste richting met een aandeel van 4% bij de meisjes en 1,5% bij de jongens.

Figuur 2.1.b. Schoolbevolking in de 2de en 3de graad van het voltijds gewoon secundair onderwijs naar geslacht en onderwijsvorm

Vlaamse Gemeenschap, schooljaar 2010-2011, 2015-2016 en 2021-2022, in aantal leerlingen en in % van de leerlingen per geslacht

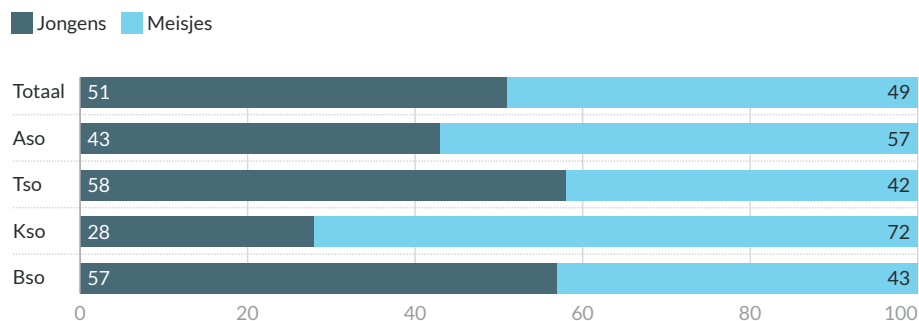
	2010-2011		2015-2016		2021-2022	
	AANTAL	%	AANTAL	%	AANTAL	%
JONGENS						
Aso	51.955	35,6	50.346	35,2	53.584	35,8
Tso	51.051	35,0	50.676	35,4	52.985	35,4
Kso	2.167	1,5	2.119	1,5	2.206	1,5
Bso	40.787	27,9	40.010	27,9	40.966	27,4
Totaal	145.960	100,0	143.151	100,0	149.741	100,0
MEISJES						
Aso	62.843	44,6	64.069	46,3	69.661	47,8
Tso	39.353	27,9	37.633	27,2	38.954	26,8
Kso	4.076	2,9	3.887	2,8	5.739	3,9
Bso	34.643	24,6	32.714	23,7	31.250	21,5
Totaal	140.915	100,0	138.303	100,0	145.604	100,0

Bron: Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Als niet per geslacht maar per onderwijsvorm wordt gekeken, blijken in het algemeen secundair onderwijs (aso) en in het kunstsecundair onderwijs (kso) de vrouwelijke leerlingen in het schooljaar 2021-2022 met een aandeel van respectievelijk 57% en 72% in de meerderheid. In het technisch secundair onderwijs (tso) en in het beroepssecundair onderwijs (bso) hadden jongens een overwicht met een aandeel van respectievelijk 58% en 57%.

Figuur 2.1.c. Aandeel jongens en meisjes per onderwijsvorm in de 2de en 3de graad van het voltijds gewoon secundair onderwijs

Vlaamse Gemeenschap, schooljaar 2021-2022, in %

Bron: Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Vanaf 15 of 16 jaar kan een leerling overstappen naar het stelsel van leren en werken (uitdovend) dat sinds 2019-2020 hervormd wordt tot een systeem van duaal leren. In duaal leren ligt de focus zowel op leren als op de werkplek. In het schooljaar 2021-2022 waren er 2.430 leerlingen secundair onderwijs ingeschreven in duaal leren. Jongens zijn hier met 7 op de 10 duidelijk in de meerderheid.

Tot slot kan nog aangevuld worden dat in het schooljaar 2021-2022 2.465 leerlingen secundair onderwijs volgden via huisonderwijs. Iets meer dan de helft van deze leerlingen waren jongens (52%). Dat blijkt uit cijfers van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming. In België geldt geen schoolplicht, wel leerplicht. Daaraan kan voldaan worden via huisonderwijs dat georganiseerd wordt in individueel of collectief verband (bijvoorbeeld in privéscholen).

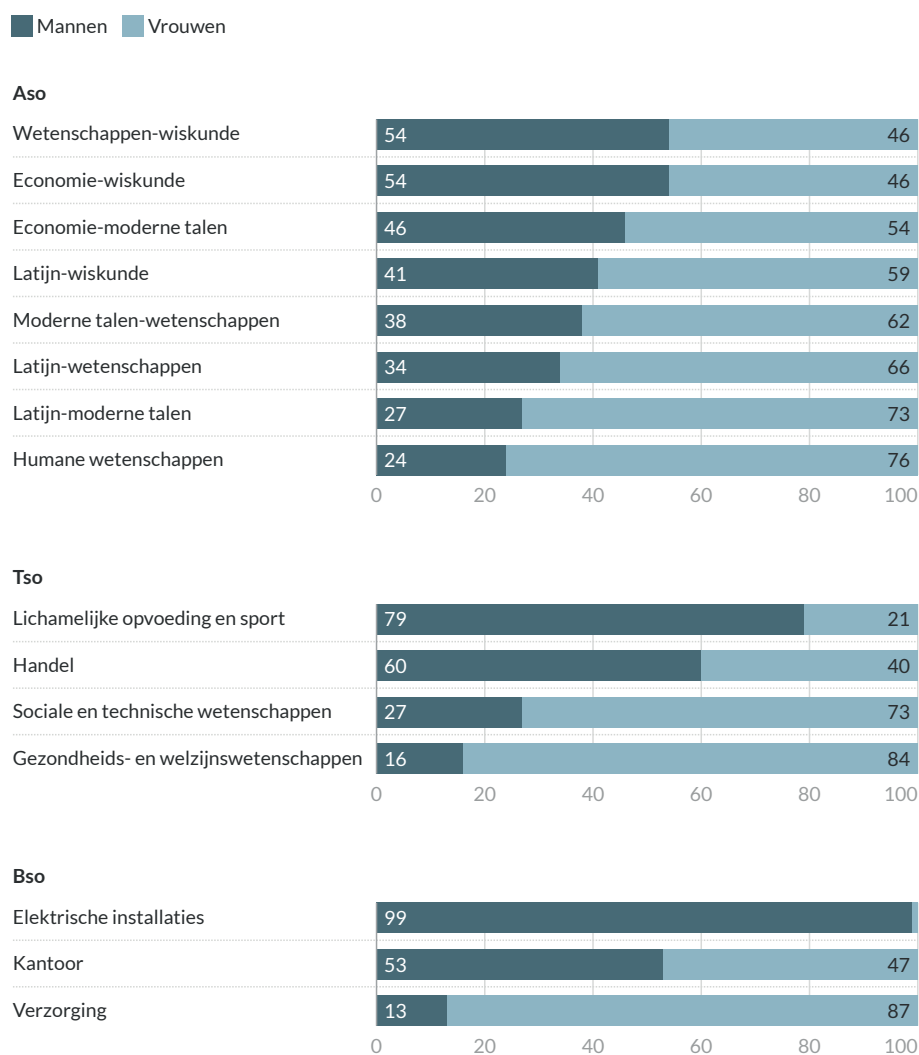
2.2 SCHOOLBEVOLKING SECUNDAIR ONDERWIJS NAAR STUDIERICHTING

Bovenstaande cijfers geven aan dat er een duidelijke opdeling bestaat naar geslacht als er naar de gevolgde onderwijsvorm in het secundair onderwijs gekeken wordt. Deze opdeling komt nog meer naar voor als er ingezoomd wordt op de gevolgde studierichtingen. Dat gebeurt hierna voor de 3de graad van het voltijds gewoon secundair onderwijs.

In het algemeen secundair onderwijs (aso) is het verschil tussen jongens en meisjes het minst aanwezig, al trekken hier de menswetenschappelijke en taalrichtingen een eerder vrouwelijk publiek aan en kennen de wiskundige en exact-wetenschappelijke richtingen een meer mannelijk publiek. In het technisch secundair onderwijs (tso) vallen de gezondheids- en welzijnswetenschappen op door de hoge vrouwelijke vertegenwoordiging, maar in de studierichting lichamelijke opvoeding en sport zijn de meisjes sterk ondervertegenwoordigd. Vooral in de studierichtingen van het beroepssecundair onderwijs (bso) komt het verschil naar geslacht nadrukkelijk naar voor. In de richting verzorging zijn bijna 9 de op de 10 leerlingen meisjes. De richting elektrische installaties daarentegen wordt haast uitsluitend gevolgd door mannelijke leerlingen.

Figuur 2.2.a. Aandeel jongens en meisjes in de 15 meest gevolgde studierichtingen van de 3de graad van het voltijds gewoon secundair onderwijs

Vlaamse Gemeenschap, schooljaar 2021-2022, in %

Bron: Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

2.3 LEESVAARDIGHEID EN WISKUNDIGE GELETERDHEID VAN 15-JARIGEN

Om de prestaties van jongens en meisjes op vlak van taal en wiskunde te vergelijken wordt gebruik gemaakt van de resultaten van het PISA-onderzoek van de OESO. Dat meet periodiek de kennis en vaardigheden nodig om volwaardig te kunnen deelnemen aan de maatschappij bij 15-jarigen in Vlaanderen en tal van andere regio's en landen.

De meest recente PISA-gegevens van 2018 geven aan dat inzake leesvaardigheid ongeveer 22% van de jongens en 16% van de meisjes het basisniveau (niveau 2) niet haalt. Bij wiskundige geletterdheid gaat het om 16% van de jongens en 19% van de meisjes. Het aandeel laagpresteerders op vlak leesvaardigheid en wiskundige geletterdheid is tussen 2009 en 2018 zowel bij jongens als bij meisjes toegenomen.

In 2018 zette ruim 10% van de jongens en 13% van de meisjes een topprestatie neer voor leesvaardigheid (niveau 5 of 6). Ruim 21% van de jongens en 16% van de meisjes presteerde op niveau 5 of 6 voor wiskundige geletterdheid. Zowel bij de jongens als de meisjes is het aandeel toppresterders op vlak van wiskundige geletterdheid tussen 2009 en 2018 afgenomen. Bij de meisjes daalde ook het aandeel toppresterders op gebied van leesvaardigheid in deze periode, bij de jongens bleef dit aandeel min of meer stabiel.

Uit de cijfers over laag- en toppresterders blijkt dat meisjes beter scoren dan jongens op vlak van leesvaardigheid, maar minder goede resultaten behalen voor wiskundige geletterdheid.

In vergelijking met de 27 landen van de Europese Unie (EU27) ligt het aandeel laagpresteerders op vlak van wiskunde in Vlaanderen relatief laag. De Vlaamse jongens halen op dit vlak een score op een gelijkaardig niveau als de beter presterende EU-landen, de meisjes een score op een niveau van de middenmoot. Bij leesvaardigheid scoren de Vlaamse jongeren relatief gezien telkens iets minder goed. In alle EU-landen scoren de meisjes beter dan de jongens op leesvaardigheid. Bij de wiskundige geletterdheid is het genderverschil kleiner dan bij leesvaardigheid.

2.4 PROBLEMATISCHE AFWEZIGHEDEN IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

Het aandeel leerlingen in het secundair onderwijs dat regelmatig problematisch afwezig is (spijbelt), kan in kaart gebracht worden op basis van administratieve data van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming (O&V) over het aantal leerlingen (tot 18 jaar) dat in het secundair onderwijs ten minste 30 halve dagen ongewettigd afwezig is.

Binnen het secundair onderwijs bestaan er grote verschillen in spijbelgedrag. Het grootste aandeel spijbelaars is terug te vinden in het deeltijds beroepssecundair onderwijs. Daar was in het schooljaar 2021-2022 haast 46% van de jongens en de meisjes problematisch afwezig. Jongens en meisjes in het voltijds secundair onderwijs spijbelen het minst (ongeveer 3%). In het buitengewoon secundair onderwijs gaat het om 11% jongens en 12% meisjes. Naar geslacht zijn de verschillen klein in het schooljaar 2021-2022.

Het aandeel problematisch afwezig zijn is in de periode 2010-2011 tot 2021-2022, met uitzondering van 2019-2020, zowel bij jongens als bij meisjes en binnen alle soorten secundair onderwijs gestegen. De aandelen lagen duidelijk lager in het schooljaar 2019-2020 dan in de voorgaande schooljaren. Dat hangt samen met de periode van afstandslernen in het voorjaar van 2020. Als gevolg van de Covid-19-crisis konden de lessen niet meer op school doorgaan en werden geen onwettige afwezigheden geregistreerd.

Figuur 2.4.a. Aantal meldingen van problematische afwezigheden ten opzichte van de schoolbevolking in het voltijds, deeltijds beroepssecundair en buitengewoon secundair onderwijs (buso) naar geslacht

Vlaamse Gemeenschap, schooljaar 2010-2011 tot 2021-2022, in %

	Voltijds-jongens	Deeltijds-jongens	Buso-jongens	Voltijds-meisjes	Deeltijds-meisjes	Buso-meisjes
2010-11	0,9	31,6	5,3	0,8	36,0	6,1
2011-12	0,8	36,4	5,6	0,8	39,7	6,5
2012-13	0,9	35,1	5,5	0,8	40,2	6,9
2013-14	1,0	40,8	6,2	0,9	41,7	7,4
2014-15	2,3	44,8	7,5	1,8	45,6	8,6
2015-16	2,3	48,0	7,7	1,8	49,3	8,9
2016-17	1,8	53,8	8,2	1,4	58,2	9,3
2017-18	1,9	56,5	9,6	1,5	63,5	10,3
2018-19	1,9	54,2	9,0	1,6	59,6	10,0
2019-20	1,0	28,8	5,6	0,9	31,9	6,5
2020-21	1,8	36,0	8,4	1,4	36,8	10,0
2021-22	3,1	45,9	11,3	2,7	46,1	11,7

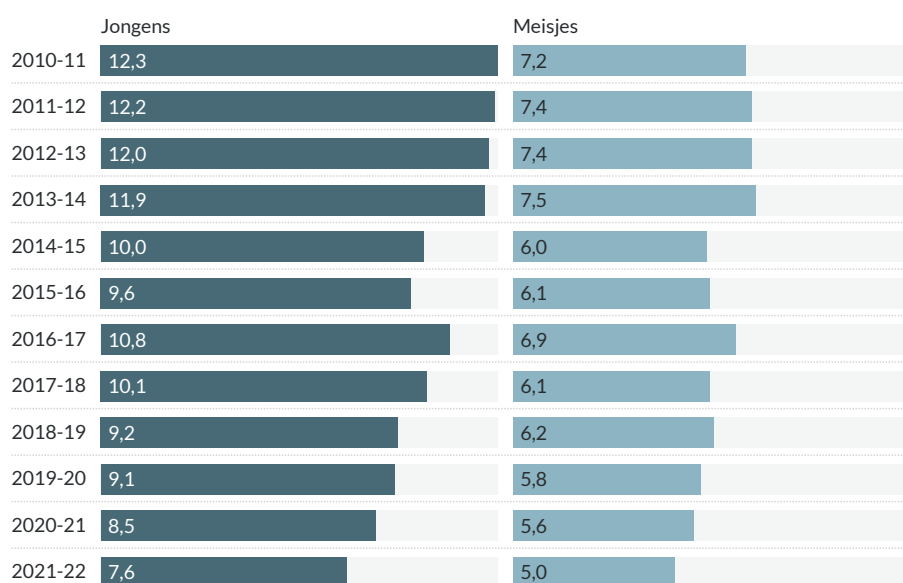
Bron: Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

2.5 SCHOOLSE VERTRAGING

Schoolse vertraging of schoolse achterstand - een belangrijke risicofactor voor het niet beëindigen van het secundair onderwijs - wordt gedefinieerd als het aantal leerjaren vertraging dat een leerling oploopt ten aanzien van het leerjaar waarin hij of zij zich zou bevinden als hij of zij normaal zou vorderen. Het wordt berekend door een vergelijking te maken tussen het leerjaar waarin de leerling is ingeschreven en het leerjaar waarin de leerling op grond van zijn of haar geboortejaar bij normale studievordering ingeschreven zou moeten zijn. Het is niet noodzakelijk een gevolg van zittenblijven, maar kan ook veroorzaakt worden door andere factoren als verlate instap in het lager onderwijs of langdurige ziekte. De cijfers over schoolse vertraging in het secundair onderwijs zijn gebaseerd op de administratieve data van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming (O&V).

Schoolse vertraging van 2 jaar of meer doet zich meer voor bij jongens dan bij meisjes. In het schooljaar 2021-2022 ging het in het 2de jaar van de 3de graad voltijds gewoon secundair onderwijs om bijna 8% van de jongens en 5% van de meisjes. Tussen het schooljaar 2010-2011 en 2021-2022 is de schoolse achterstand zowel bij jongens als bij meisjes afgenomen. Het verschil tussen beide groepen is tijdens deze periode verminderd.

Figuur 2.5.a. Aandeel leerlingen met schoolse vertraging van 2 jaar of meer in het 2de leerjaar van de 3de graad voltijds gewoon secundair onderwijs naar geslacht
Vlaamse Gemeenschap, schooljaar 2010-2011 tot 2021-2022, in %

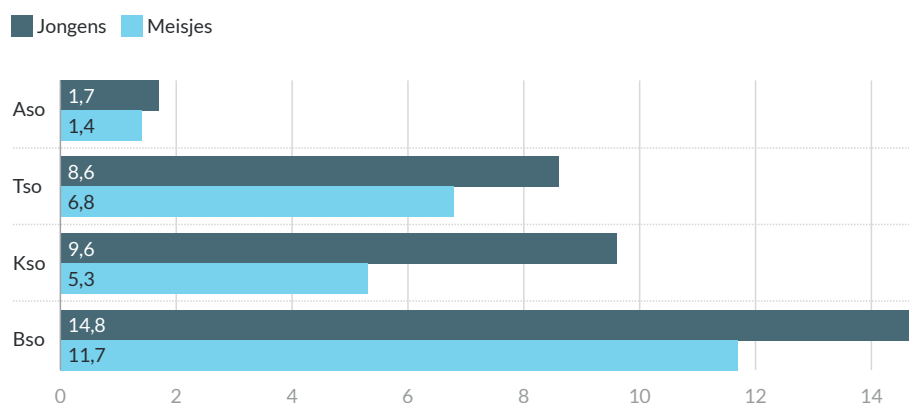

Bron: Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Binnen het voltijds gewoon secundair onderwijs zijn er inzake schoolse achterstand grote verschillen naar onderwijsvorm. Jongeren in het bso hebben meer schoolachterstand dan in het tso of kso. Leerlingen in het aso kennen het minst vaak achterstand. Meisjes scoren in alle onderwijsvormen beter dan jongens. Het grootste verschil tussen jongens en meisjes doet zich voor in het bso en het kso. In het aso blijft het verschil tussen jongens en meisjes beperkt.

Figuur 2.5.b. Aandeel leerlingen met schoolse vertraging van 2 jaar of meer in het 2de leerjaar van de 3de graad van het voltijds gewoon secundair onderwijs naar geslacht en onderwijsvorm

Vlaamse Gemeenschap, schooljaar 2021-2022, in %

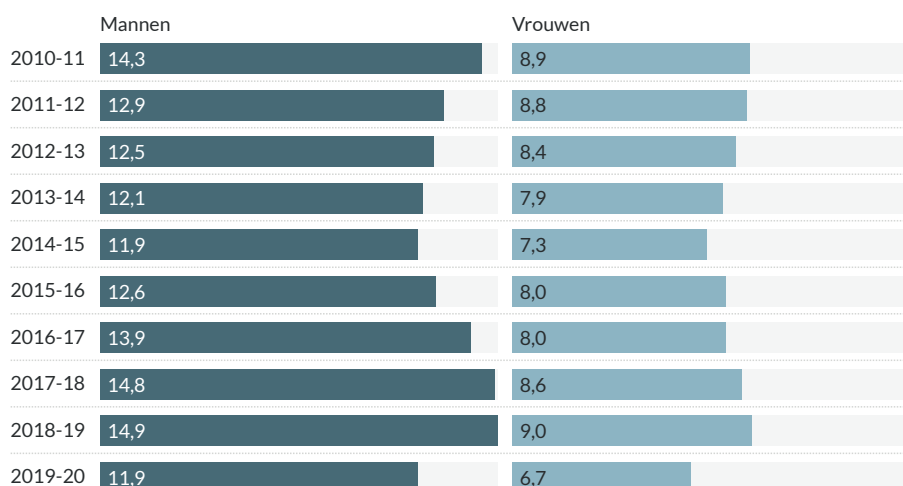
Bron: Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

2.6 VROEGTIJDIG SCHOOLVERLATEN

De cijfers over vroegtijdig schoolverlaten hebben betrekking op de schoolverlaters die het secundair onderwijs verlaten zonder voldoende startkwalificaties. Daarvoor wordt hier gebruik gemaakt van 2 verschillende bronnen. In de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van Statbel wordt een vroegtijdige schoolverlater beschouwd als een 18-24-jarige inwoner uit het Vlaamse Gewest die geen eindkwalificatie van het niveau secundair onderwijs heeft behaald en die geen onderwijs of opleiding volgde in de 4 weken voor de bevraging. Het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming (O&V) beschikt daarnaast over administratieve gegevens over jongeren die niet meer leerplichtig zijn en die het Vlaams secundair onderwijs verlaten hebben zonder dat ze hun kwalificatie voltooiden.

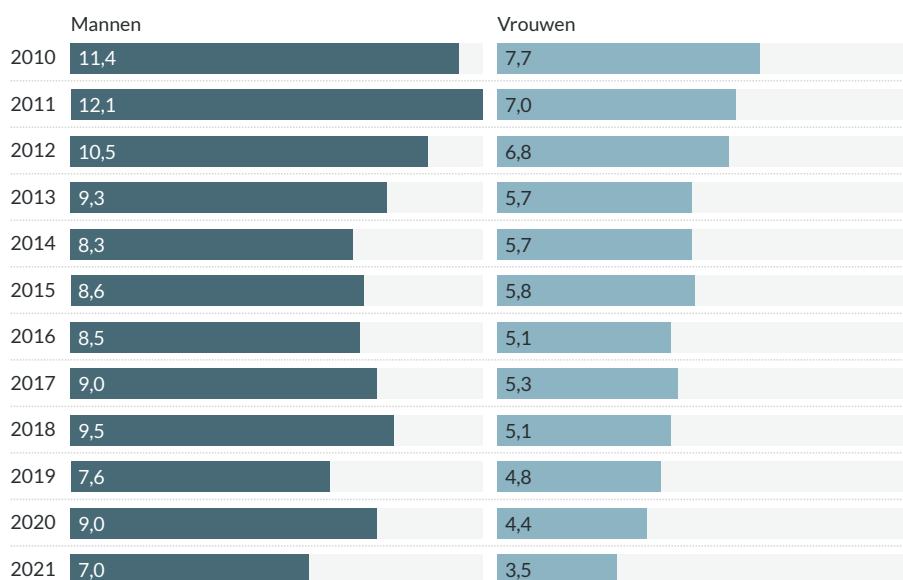
Meer mannen dan vrouwen verlaten vroegtijdig de schoolbanken. Dit blijkt zowel uit de EAK-gegevens als uit de administratieve cijfers van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming (O&V). De EAK-dataset vertoont een overwegend dalende trend en dit zowel voor mannen als voor vrouwen. Bij de administratieve gegevens is er eerder sprake van een stijgende trend tussen 2014-2015 en 2018-2019. In 2019-2020 daalde het aandeel vroegtijdige schoolverlaters zowel bij mannen als bij vrouwen. De kloof tussen mannen en vrouwen is in 2019-2020 groter dan in 2014-2015 doordat het percentage sterk is gezakt bij vrouwen, maar niet bij mannen.

Figuur 2.6.a. Aandeel vroegtijdige schoolverlaters in het secundair onderwijs naar geslacht
 Vlaamse Gemeenschap, schooljaren 2010-2011 tot 2019-2020, in %

Bron: Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Figuur 2.6.b. Aandeel vroegtijdige schoolverlaters naar geslacht
 Vlaams Gewest, 2010-2021, in %

Noot: de EAK-enquête werd in 2017 ingrijpend vernieuwd. Om de vergelijkbaarheid op Europees niveau te verhogen, werd in 2021 een nieuwe vragenlijst geïmplementeerd. De wijzigingen in vergelijking met de oude vragenlijst zijn divers. Daardoor is voorzichtigheid geboden bij het maken van vergelijkingen met de resultaten van voorgaande jaren.

Bron: EAK Statbel, bewerking Steunpunt Werk

Hierbij kan aangevuld worden dat een aantal personen het diploma secundair onderwijs probeert te behalen via de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap voor het secundair onderwijs. Volgens de gegevens waren er in 2020 5.004 (unieke) kandidaten bij de Examencommissie. Het ging om iets meer mannen (51%) dan vrouwen (49%).

Gemiddeld verlieten in de EU27-landen in 2021 11% van de mannen en 8% van de vrouwen vroegtijdig het secundair onderwijs. In nagenoeg alle Europese lidstaten ligt het aandeel vroegtijdige schoolverlaters hoger bij mannen dan bij vrouwen. In het Vlaamse Gewest ligt het aandeel bij zowel mannen als vrouwen duidelijk onder het EU27-gemiddelde. Dat is minder het geval als het gaat om het verschil tussen de score van mannen en vrouwen. Dat is in het Vlaamse Gewest gelijk aan EU27-gemiddelde.

Figuur 2.6.d. Vroegtijdige schoolverlaters naar geslacht

Vlaams Gewest en EU27-landen, 2021, in % en verschil tussen aandeel bij mannen en vrouwen in procentpunten (ppt.)

	MANNEN	VROUWEN	VERSCHIL TUSSEN M EN V
	%	%	IN PPT.
Vlaams Gewest	7,0	3,5	3,5
Bulgarije	11,5	12,9	-1,4
Roemenië	15,1	15,5	-0,4
Griekenland	3,4	2,9	0,5
Slovakije	8,1	7,5	0,6
Hongarije	12,3	11,6	0,7
Tsjechië	7,0	5,8	1,2
Litouwen	6,3	4,2	2,1
Finland	9,3	7,1	2,2
Luxemburg	10,4	8,1	2,3
Polen	7,2	4,4	2,8
Malta	12,3	9,5	2,8
Nederland	6,8	3,9	2,9
Oostenrijk	9,6	6,3	3,3
Letland	8,9	5,6	3,3
Denemarken	11,6	8,1	3,5
<u>EU27</u>	<u>11,4</u>	<u>7,9</u>	<u>3,5</u>
Frankrijk	9,6	6,1	3,5
Duitsland	13,5	9,9	3,6
Portugal	7,7	4,1	3,6
Zweden	10,2	6,5	3,7
Italië	14,8	10,5	4,3
België	8,9	4,5	4,4
Estland	12,0	7,6	4,4
Cyprus	12,7	7,9	4,8
Spanje	16,7	9,7	7,0

Noot: cijfers 2021 niet beschikbaar voor Ierland, Kroatië en Slovenië.

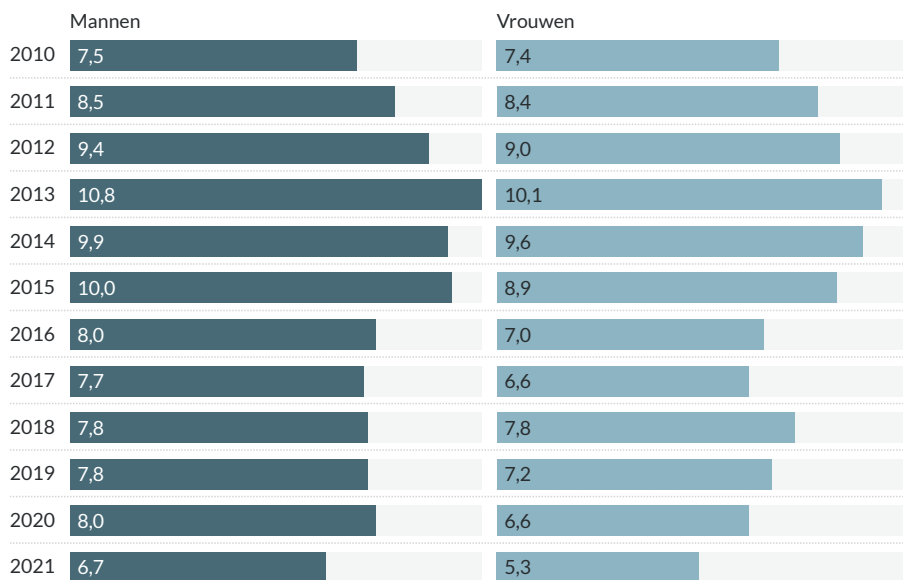
Bron: EAK Statbel, LFS Eurostat, bewerking Steunpunt Werk

2.7 NEET-JONGEREN

Een deel van de jongeren verricht geen betaalde arbeid en neemt niet deel aan onderwijs of opleiding, maar komt hiervoor wel in aanmerking. Het gaat om zogenaamde 'NEET-jongeren' (Not in Education, Employment or Training). Op basis van de Europese definitie wordt een jongere als NEET beschouwd wanneer hij of zij geen opleiding volgde in de referentieperiode van 4 weken voor de enquête (geen regulier onderwijs, geen student in vakantie, geen opleiding buiten het reguliere onderwijs) en tegelijk niet aan het werk is. Traditioneel ligt de leeftijdsafbakening hierbij op 15-24 jaar en wordt voor deze gegevens gebruik gemaakt van de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van Statbel.

Doorgaans ligt het aandeel NEET-jongeren hoger bij mannen dan bij vrouwen. In 2021 wordt 6,7% van de 15-24-jarige mannen als NEET beschouwd, bij de 15-24-jarige vrouwen is dat 5,3%. Het aandeel NEET-jongeren kende een schommelend verloop maar daalde zowel bij mannen als bij vrouwen tussen 2010 en 2021.

Figuur 2.7.a. Aandeel NEET-jongeren van 15 tot 24 jaar naar geslacht
Vlaams Gewest, 2010-2021, in %

Noot: de EAK-enquête werd in 2017 ingrijpend vernieuwd. Om de vergelijkbaarheid op Europees niveau te verhogen, werd in 2021 een nieuwe vragenlijst geïmplementeerd. De wijzigingen in vergelijking met de oude vragenlijst zijn divers. Daardoor is voorzichtigheid geboden bij het maken van vergelijkingen met de resultaten van voorgaande jaren.

Bron: EAK Statbel, bewerking Steunpunt Werk

Het aandeel NEET-jongeren in het Vlaamse Gewest ligt zowel bij mannen als bij vrouwen lager dan het EU27-gemiddelde. Het verschil tussen mannelijke en vrouwelijke NEET-jongeren is in de EU gemiddeld wel kleiner dan in het Vlaamse Gewest.

Figuur 2.7.b. Aandeel NEET-jongeren van 15 tot 24 jaar naar geslacht
Vlaams Gewest en EU27-landen, 2021, in % en verschil tussen aandeel bij mannen en vrouwen in procentpunten (ppt.)

	MANNEN	VROUWEN	VERSCHIL TUSSEN M EN V
	%	%	IN PPT.
Vlaams Gewest	6,7	5,3	1,4
Roemenië	14,7	21,5	-6,8
Hongarije	8,2	13,2	-5,0
Tsjechië	4,8	8,4	-3,6
Bulgarije	12,7	15,4	-2,7
Polen	10,5	11,9	-1,4
Kroatië	12,1	13,3	-1,2
Letland	8,2	9,1	-0,9
Slovakije	10,6	11,4	-0,8
Italië	19,5	20,0	-0,5
Duitsland	7,4	7,7	-0,3
Denemarken	7,0	7,2	-0,2
EU27	10,9	11,0	-0,1
Oostenrijk	8,5	8,5	0,0
Nederland	5,2	5,0	0,2
Cyprus	12,9	12,7	0,2
Portugal	7,8	7,4	0,4
Slovenië	6,8	6,4	0,4
Griekenland	11,3	10,7	0,6
Zweden	5,4	4,7	0,7
Litouwen	11,7	10,9	0,8
België	8,2	6,6	1,6
Finland	8,5	6,9	1,6
Ierland	8,6	6,9	1,7
Frankrijk	11,4	9,7	1,7
Malta	11,1	8,9	2,2
Estland	12,1	9,7	2,4
Luxemburg	10,0	7,4	2,6

Noot: cijfers 2021 niet beschikbaar voor Spanje.

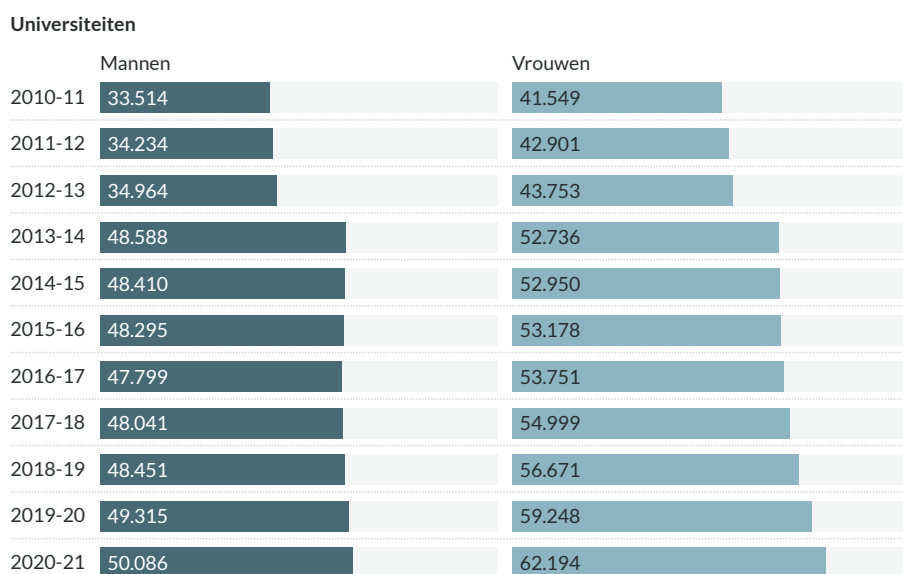
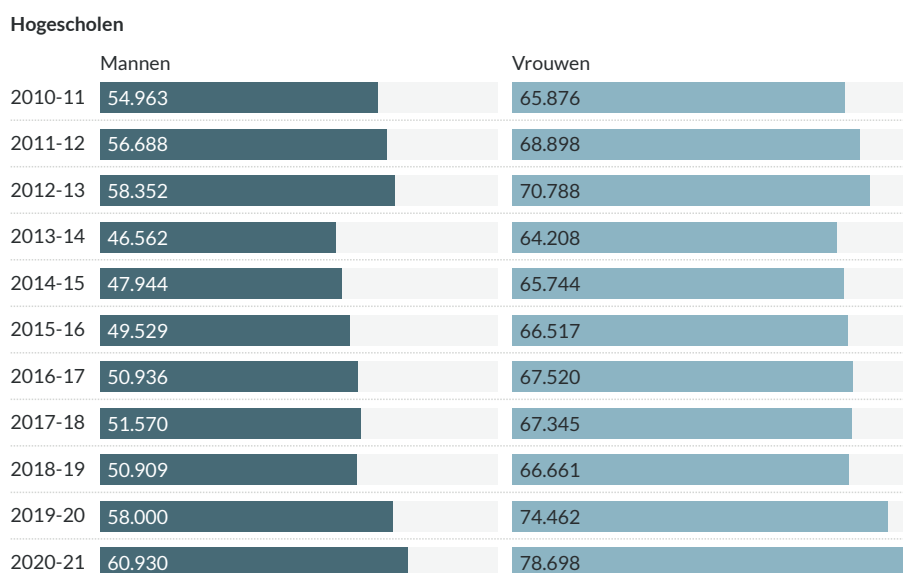
Bron: EAK Statbel, LFS Eurostat, bewerking Steunpunt Werk

2.8 SCHOOLBEVOLKING HOGER ONDERWIJS NAAR TYPE

De gegevens over de schoolbevolking in het hoger onderwijs zijn gebaseerd op administratieve gegevens van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming (O&V). Aangezien een student meerdere inschrijvingen kan hebben in het hoger onderwijs is het aantal inschrijvingen niet gelijk aan het aantal studenten. In het academiejaar 2013-2014 werd het hoger onderwijs in Vlaanderen grondig hervormd. De hogescholen hebben hun academische bachelor- en masteropleidingen - met uitzondering van de kunstopleidingen en de academische opleidingen van de Hogere Zeevaartschool - overgedragen aan de universiteiten. Dit zorgt voor een sprong in de cijfers. Vanaf het academiejaar 2019-2020 werden de hoger beroepsonderwijs (hbo5)-opleidingen en de specifieke lerarenopleiding uit het volwassenenonderwijs overgedragen naar het hoger onderwijs. Ook dat is merkbaar in de cijfers.

Zowel aan de hogescholen als aan de universiteiten zijn vrouwen in de meerderheid. In het academiejaar 2020-2021 waren 56% van de hogeschoolstudenten vrouwen. Aan de universiteiten ging het om 55% van de studenten. Na de inkanteling van de academisch gerichte opleidingen van de hogescholen in de universiteiten in het academiejaar 2013-2014 nam het bestaande overwicht van vrouwen in de hogescholen nog toe. In de universiteiten nam het overwicht van vrouwen toen beperkt af. Van alle vrouwelijke studenten in het hoger onderwijs koos in het academiejaar 2020-2021 56% voor een hogeschool en 44% voor de universiteit.

Figuur 2.8.a. Studentenbevolking in het hoger onderwijs naar geslacht en naar type
 Vlaamse Gemeenschap, academiejaar 2010-2011 tot 2020-2021, in aantal studenten

Noot: in het academiejaar 2013-2014 hebben de hogescholen hun academische bachelor- en masteropleidingen (met uitzondering van de kunstopleidingen en de academische opleidingen van de Hogere Zeevaartschool) overgedragen aan de universiteiten. Vanaf het academiejaar 2019-2020 werden de hoger beroepsonderwijs (hbo5)-opleidingen en de specifieke lerarenopleiding uit het volwassenenonderwijs overgedragen naar het hoger onderwijs.

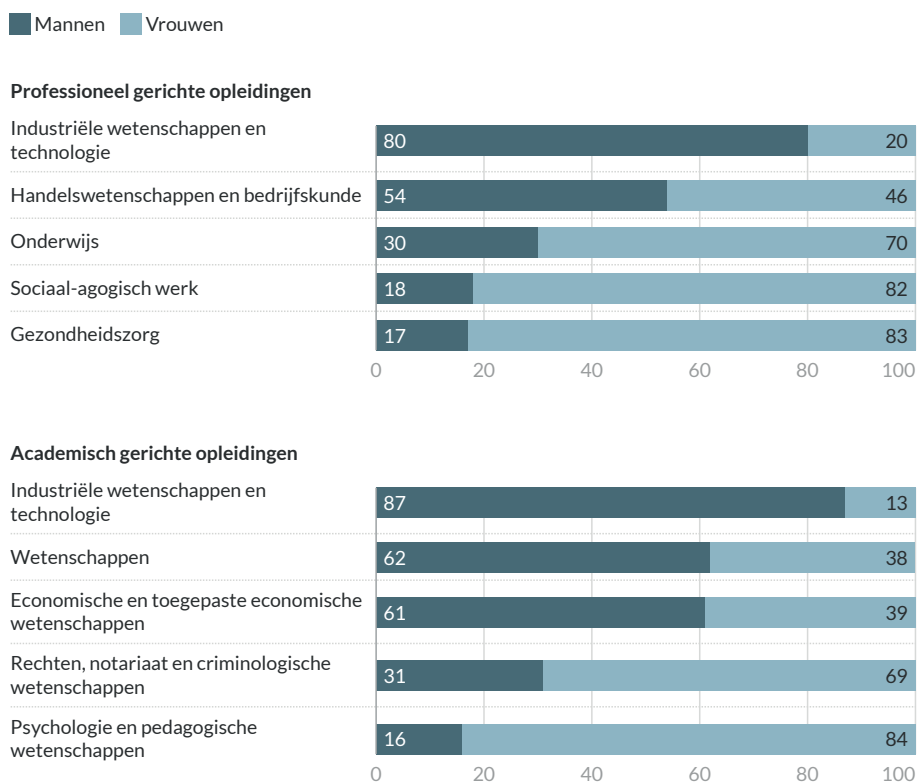
Bron: Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

2.9 SCHOOLBEVOLKING HOGER ONDERWIJS NAAR STUDIEGEBIED

Net zoals in het secundair onderwijs zijn ook in het hoger onderwijs heel wat studierichtingen opvallend mannelijk of vrouwelijk gekleurd. Dat blijkt onder meer uit de man/vrouw-verhouding in de 10 meest gevolgde studiegebieden.

In de professioneel gerichte opleidingen zijn vrouwen sterk in de meerderheid in studiegebieden als gezondheidszorg (83%), sociaal-agogisch werk (82%) en onderwijs (70%). Bij industriële wetenschappen en technologie zijn mannelijke studenten sterk in de meerderheid (80%). Ook bij de academisch gerichte opleidingen zijn vrouwen in verschillende richtingen duidelijk in de meerderheid. Een uitgesproken vrouwelijke richting is psychologie en pedagogische wetenschappen (84%). De wetenschappelijke en economische richtingen worden vooral bevolkt door mannen. Het gaat om studiegebieden als industriële wetenschappen en technologie (87%), wetenschappen (62%) en economische en toegepaste economische wetenschappen (61%). Doorheen de tijd is er op dit vlak weinig veranderd.

Figuur 2.9.a. Aandeel mannen en vrouwen in de 10 meest gevolgde studiegebieden van het hoger onderwijs (som van bachelors en masters) op basis van inschrijvingen
 Vlaamse Gemeenschap, schooljaar 2020-2021, in %

Bron: Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

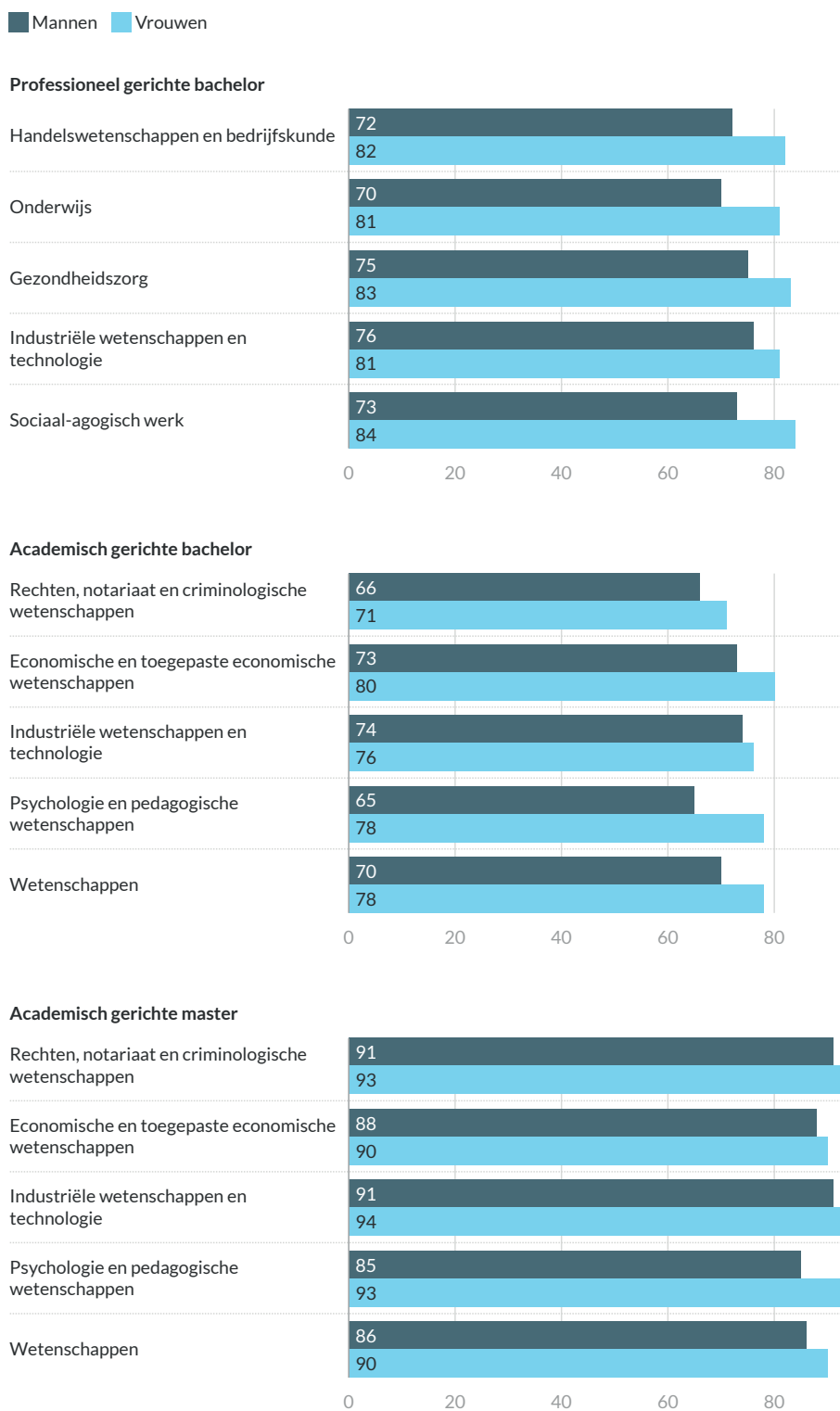
2.10 STUDIERENDEMENT HOGER ONDERWIJS

Om de prestaties van mannen en vrouwen in het hoger onderwijs in te schatten, kan een beroep gedaan worden op gegevens van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming (O&V) over het studierendement. Het studierendement wordt berekend door het aantal verworven studiepunten af te zetten tegenover het totaal aantal opgenomen studiepunten volgens de instelling in dat studiegebied in dat jaar. In de hier opgenomen cijfers zijn enkel de initiële opleidingen (bachelors en masters) opgenomen.

Voor alle van de 10 meest gevolgde opleidingen in het hoger onderwijs kunnen de vrouwelijke studenten een hoger studierendement voorleggen dan hun mannelijke studiegenoten. Bij de professioneel gerichte bacheloropleidingen is het verschil tussen mannen en vrouwen het grootst bij sociaal-agogisch werk (11 procentpunten) en het kleinst bij industriële wetenschappen en technologie (5 ppt.). Bij de academisch gerichte bachelors en masters is het verschil in studierendement telkens het grootst bij de richting psychologie en pedagogische wetenschappen (12 ppt. bij de bachelor, 8 ppt. bij de master) en het kleinst bij industriële wetenschappen en technologie bij de bachelors (2 ppt.) en economische en toegepaste economische wetenschappen bij de masters (2 ppt.).

Figuur 2.10.a. Studierendement in de 10 meest gevolgde studiegebieden van het hoger onderwijs (cijfers apart voor bachelors en masters) naar geslacht

Vlaamse Gemeenschap, 2020-2021, in %

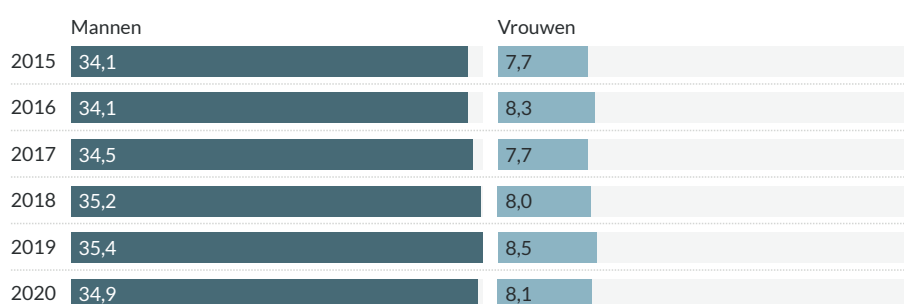
Bron: Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

2.11 DIPLOMA'S WISKUNDE, WETENSCHAPPEN EN TECHNOLOGIE IN HET HOGER ONDERWIJS

De cijfers van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming (O&V) over het aandeel afgeleverde diploma's in wiskunde, wetenschappen en technologische richtingen in het hoger onderwijs geven volgens de Eurostat/OESO-definitie aan dat het aandeel uitgereikte diploma's in deze richtingen hoger ligt bij mannen dan bij vrouwen. In 2020 ging het om 35% van de diploma's bij mannen en 8% van de diploma's bij vrouwen. Deze diploma's in de zogenaamde STEM-studiegebieden (Science, Technology, Engineering and Mathematics) sluiten rechtstreeks aan bij beroepen in technologisch-innovatieve richtingen.

Figuur 2.11.a. Diploma's wiskunde, wetenschappen en technologie in het hoger onderwijs naar geslacht

Vlaamse Gemeenschap, 2015-2020 in %

Bron: Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

2.12 ONDERWIJSPERSONEEL

In het schooljaar 2021-2022 waren er in totaal 172.503 voltijds equivalenten aan de slag in het Vlaamse onderwijs (betaald door het beleidsdomein Onderwijs en Vorming). Het ging daarbij om 74% vrouwen en 26% mannen. Hiermee is het onderwijs nog verder vervrouwelijkt in vergelijking met het schooljaar 2010-2011. Toen ging het om 70% vrouwen en 30% mannen. Naarmate het onderwijsniveau stijgt, daalt het aandeel vrouwelijke personeelsleden. Een uitzondering hierop vormt hbo5 verpleegkunde. In het kleuter- en lager onderwijs (basisonderwijs) zijn ongeveer 87% van het personeel vrouwen. In het gewoon secundair onderwijs gaat het om 63%, in het hogescholenonderwijs om ongeveer 60%. In al deze onderwijsniveaus is het overwicht van de vrouwen in vergelijking met 2010-2011 nog toegenomen.

Figuur 2.12.a. Onderwijspersoneel naar onderwijsniveau

Vlaamse Gemeenschap, schooljaren 2010-2011 en 2021-2022, in voltijdse equivalenten en in % per onderwijsniveau

	2010-2011			2021-2022		
	TOTAAL	AANDEEL MANNEN	AANDEEL VROUWEN	TOTAAL	AANDEEL MANNEN	AANDEEL VROUWEN
	AANTAL	%	%	AANTAL	%	%
Gewoon basisonderwijs	51.353	15,1	84,9	61.951	12,8	87,2
Buitengewoon basisonderwijs	8.267	15,6	84,4	9.897	12,2	87,8
Gewoon secundair onderwijs	62.499	40,1	59,9	63.319	37,1	62,9
Buitengewoon secundair onderwijs	7.228	35,2	64,8	9.820	28,8	71,2
Hbo5 verpleegkunde	911	12,6	87,4	1.382	17,2	82,8
Hogescholenonderwijs	9.973	46,1	53,9	9.817	40,2	59,8
Basiseducatie	652	17,2	82,8	1.161	14,7	85,3
Secundair volwassenenonderwijs	4.831	34,8	65,2	5.366	29,9	70,1
Hoger beroepsonderwijs van het volwassenenonderwijs*	800	49,0	51,0	-	-	-
Deeltijds kunstonderwijs	4.234	44,0	56,0	4.684	39,9	60,1
Andere**	5.134	24,5	75,5	5.105	19,6	80,4
Totaal	155.882	29,9	70,1	172.503	25,6	74,4

Noot:

* In 2019-2020 deden zich 2 grote wijzigingen voor in het hoger onderwijslandschap: de overdracht van de graduaatsopleidingen (vroegere hbo5-opleidingen uit het volwassenenonderwijs) naar de hogescholen en de hervorming van de lerarenopleiding met onder andere de overdracht van de specifieke lerarenopleiding van de centra voor volwassenenonderwijs naar de hogescholen en universiteiten.

** Andere: personeel van onder meer centra voor leerlingenbegeleiding, onderwijsinspectie, pedagogische begeleiding en internaten.

Bron: Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

In het academiejaar 2021-2022 waren er bij de Vlaamse universiteiten 37.572 personen aan het werk. Het aandeel vrouwen was in dat academiejaar nagenoeg even groot als het aandeel mannen. In het academiejaar 2010-2011 waren vrouwen nog in de minderheid (48%). Het aandeel mannen en vrouwen verschilt sterk naargelang de personeelscategorie. Het aandeel vrouwen ligt het laagst bij de professoren (31%). Bij assistenten en het administratief en technisch personeel zijn de vrouwen in de meerderheid (respectievelijk 54% en 65%). In alle categorieën is het aandeel vrouwen wel toegenomen tegenover het academiejaar 2010-2011.

Figuur 2.12.b. Personeel aan de Vlaamse universiteiten naar categorie

Vlaamse Gemeenschap, academiejaren 2010-2011 en 2021-2022, in personen en in % per categorie

	2010-2011			2021-2022		
	TOTAAL	AANDEEL MANNEN	AANDEEL VROUWEN	TOTAAL	AANDEEL MANNEN	AANDEEL VROUWEN
	AANTAL	%	%	AANTAL	%	%
Professoren (ZAP en OP3)	4.361	77,4	22,6	6.573	68,8	31,2
Assistenten (AAP en OP1 en OP2)	2.842	48,1	51,9	3.847	46,4	53,6
Onderzoekers (postdoc en doc)	10.512	55,7	44,3	15.454	53,7	46,3
Administratief en technisch personeel (ATP)	8.501	36,6	63,4	11.698	35,3	64,7
Totaal	26.216	52,3	47,7	37.572	49,9	50,1

Noot: ZAP = zelfstandig academisch personeel, AAP = assistierend academisch personeel, ATP = administratief en technisch personeel, OP = onderwijzend personeel.

Bron: VLIR

2.13 ONDERWIJSNIVEAU

Het onderwijsniveau van de Vlaamse bevolking kan in beeld gebracht worden met gegevens uit de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van Statbel. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen 3 groepen: laaggeschoolden (personen zonder diploma van het secundair onderwijs), middengeschoolden (personen met hoogstens een kwalificatie van het secundair onderwijs van de 3de graad of een diploma postsecundair niet-hoger onderwijs) en hooggeschoolden (personen met een diploma hoger onderwijs). Er wordt een leeftijdsgrens van 25-64 jaar gehanteerd om jongeren die hun studies nog niet afgerond hebben buiten de cijfers te houden.

Volgens de gegevens van 2021 was 17% van de mannelijke 25- tot 64-jarigen laaggeschoold. Bij de vrouwelijke bevolking op die leeftijd was dat 15%. Daar staat tegenover dat 50% van de vrouwen hooggeschoold was tegenover 41% bij de mannen. Vrouwen zijn dus anno 2021 over het algemeen hoger geschoold dan mannen. In vergelijking met 2010 is zowel het aandeel laaggeschoolde mannen als het aandeel laaggeschoolde vrouwen afgenomen. De omgekeerde trend is zichtbaar bij de aandelen van de hooggeschoolde mannen en vrouwen. Opvallend is dat het verschil tussen het aandeel hogeropgeleide mannen en vrouwen groter is geworden in het voordeel van de vrouwen.

Figuur 2.13.a. Bevolking van 25 tot 64 jaar naar onderwijsniveau en geslacht

Vlaams Gewest, 2010, 2015 en 2021, in aantal personen x 1.000 en in % van de bevolking per geslacht

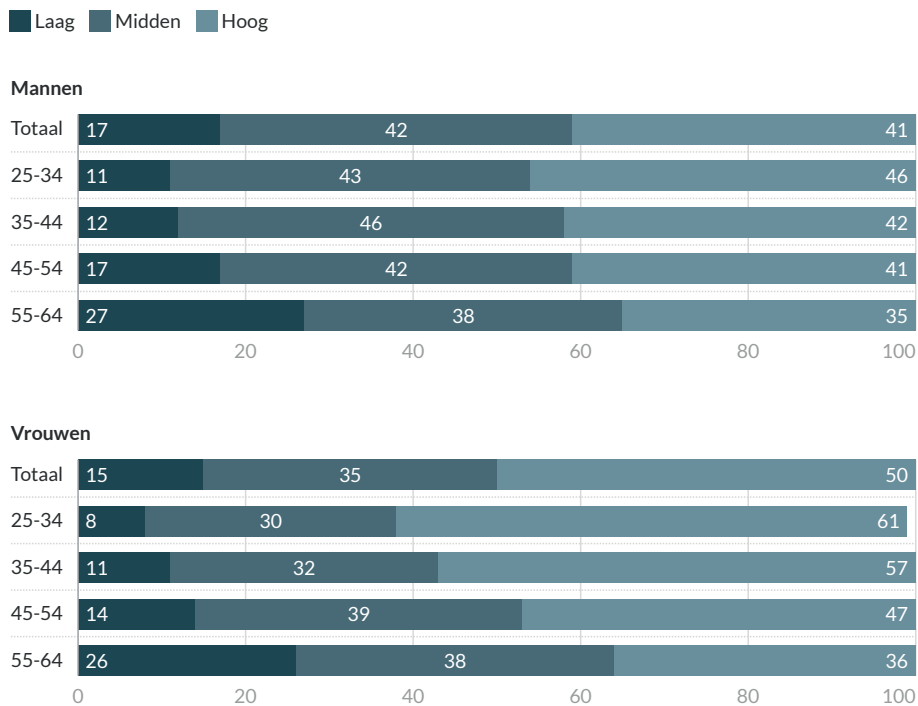
	2010		2015		2021	
	AANTAL	%	AANTAL	%	AANTAL	%
MANNEN						
Laaggeschoold	476	27,9	414	24,0	291	16,7
Middengeschoold	670	39,2	726	42,1	738	42,4
Hooggeschoold	563	32,9	584	33,8	713	40,9
Totaal	1.709	100,0	1.724	100,0	1.743	100,0
VROUWEN						
Laaggeschoold	445	26,6	371	21,8	260	15,0
Middengeschoold	610	36,4	639	37,6	604	35,0
Hooggeschoold	621	37,1	689	40,6	862	49,9
Totaal	1.676	100,0	1.699	100,0	1.726	100,0

Noot: de EAK-enquête werd in 2017 ingrijpend vernieuwd. Om de vergelijkbaarheid op Europees niveau te verhogen, werd in 2021 een nieuwe vragenlijst geïmplementeerd. De wijzigingen in vergelijking met de oude vragenlijst zijn divers. Daardoor is voorzichtigheid geboden bij het maken van vergelijkingen met de resultaten van voorgaande jaren.

Bron: EAK Statbel, bewerking Steunpunt Werk

In alle leeftijdsgroepen zijn vrouwen hoger opgeleid dan mannen. Hoe hoger de leeftijd, hoe kleiner het verschil tussen vrouwelijke en mannelijke hooggeschoolden.

Figuur 2.13.b. Bevolking van 25 tot 64 jaar naar onderwijsniveau, leeftijd en geslacht
 Vlaams Gewest, 2021, in %

Bron: EAK Statbel, bewerking Steunpunt Werk

In Europese context hecht men veel belang aan een diploma hoger onderwijs bij de 30- tot 34-jarigen. Het aandeel hooggeschoolden in deze leeftijdsgroep in het Vlaamse Gewest ligt zowel bij de mannen als bij de vrouwen hoger dan het EU27-gemiddelde. Het verschil tussen mannelijke en vrouwelijke hooggeschoolden is in de EU gemiddeld wel kleiner dan in het Vlaamse Gewest. In alle EU-lidstaten is het aandeel jonge vrouwelijke hooggeschoolden duidelijk groter dan het aandeel jonge mannelijke hooggeschoolden. Enkel in Duitsland blijft het verschil beperkt.

Figuur 2.13.c. Aandeel hooggeschoolden van 30 tot 34 jaar naar geslacht

Vlaams Gewest en EU27-landen, 2021, in % en verschil tussen aandeel bij mannen en vrouwen in procentpunten (ppt.)

	MANNEN	VROUWEN	VERSCHIL TUSSEN M EN V
	%	%	IN PPT.
Vlaams Gewest	44,8	59,9	-15,1
Slovenië	37,7	62,9	-25,2
Slovakije	28,8	52,0	-23,2
Litouwen	49,7	72,6	-22,9
Polen	35,4	56,8	-21,4
Estland	33,5	53,8	-20,3
Letland	38,5	57,4	-18,9
Zweden	42,7	61,5	-18,8
Denemarken	44,2	61,2	-17,0
Tsjechië	28,6	45,0	-16,4
Cyprus	53,3	69,1	-15,8
Finland	37,5	52,6	-15,1
Kroatië	26,2	41,3	-15,1
Portugal	36,5	50,8	-14,3
België	43,3	56,4	-13,1
Italië	20,4	33,3	-12,9
Hongarije	29,3	42,0	-12,7
Bulgarije	27,2	38,4	-11,2
Spanje	41,1	52,1	-11,0
<u>EU27</u>	<u>36,3</u>	<u>47,0</u>	<u>-10,7</u>
Luxemburg	57,3	67,8	-10,5
Griekenland	39,4	48,6	-9,2
Frankrijk	44,7	53,9	-9,2
Malta	39,6	48,3	-8,7
Nederland	49,1	57,8	-8,7
Ierland	58,5	65,4	-6,9
Roemenië	21,9	27,8	-5,9
Oostenrijk	41,0	45,1	-4,1
Duitsland	37,0	38,6	-1,6

Bron: EAK Statbel, LFS Eurostat, bewerking Steunpunt Werk

2.14 LEESVAARDIGHEID EN WISKUNDIGE GELETERDHEID VAN DE BEVOLKING

Via de PIAAC-survey van de OESO kan de leesvaardigheid van de volledige bevolking van 16 tot 65 jaar opgevolgd worden. PIAAC definieert niveau 2 van zijn leesvaardigheidsschaal als de drempel voor functionele geletterdheid: volwassenen die onder dat niveau presteren, worden aanzien als laaggeletterd en beschikken niet over de nodige taalvaardigheden om volwaardig deel te nemen aan de maatschappij.

In Vlaanderen kan volgens de meest recente meting van 2012 13% van de mannen en 15% van de vrouwen tussen 16 en 65 jaar als laaggeletterd beschouwd worden.

Bij de mannen ligt het aandeel laaggeletterden het laagst in Nederland en Tsjechië (11%), bij de vrouwen in Finland (10%). In een aantal Europese landen scoren mannen beter, in andere landen doen vrouwen dat. Het grootste verschil tussen mannen en vrouwen is te vinden in Polen, het kleinste in Ierland.

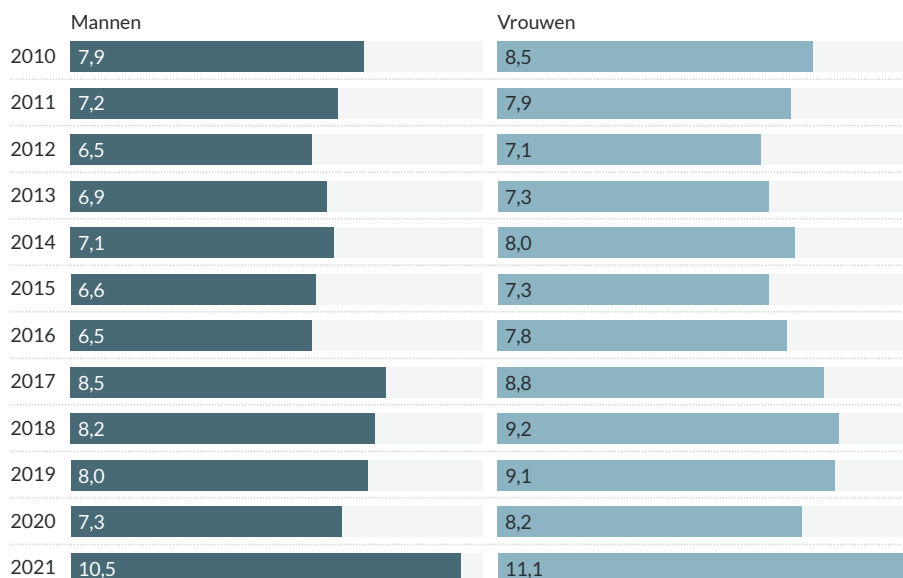
Inzake wiskundige geletterdheid waren er in 2012 bij de Vlaamse mannen 11% laagpresteerders (lager dan niveau 2). Bij de vrouwen ging het om 16%. Vlaanderen scoort daarmee bij de mannen op hetzelfde niveau als de best presterende landen (Nederland en Tsjechië). Bij de vrouwen ligt het aandeel laagpresteerders het laagst in Slovakije en Finland (14%). In nagenoeg alle landen ligt het aandeel laagpresteerders op vlak van wiskunde lager bij de mannen dan bij de vrouwen.

2.15 LEVENSLANG LEREN

Er bestaan verschillende gegevensbronnen over levenslang leren. Hier wordt gebruik gemaakt van de gegevens van de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van Statbel. Het gaat om het aandeel van de bevolking van 25 tot 64 jaar dat in de referentieperiode van 4 weken (referentieweek en de 3 weken voorafgaand aan de bevraging) deelnam aan een opleiding in het reguliere onderwijs of buiten het reguliere onderwijs.

Figuur 2.15.a. Aandeel van de bevolking van 25 tot 64 jaar dat in de referentieperiode van 4 weken heeft deelgenomen aan een opleiding naar geslacht

Vlaams Gewest, 2010-2021, in %

Noot: de EAK-enquête werd in 2017 ingrijpend vernieuwd. Om de vergelijkbaarheid op Europees niveau te verhogen, werd in 2021 een nieuwe vragenlijst geïmplementeerd. De wijzigingen in vergelijking met de oude vragenlijst zijn divers. Daardoor is voorzichtigheid geboden bij het maken van vergelijkingen met de resultaten van voorgaande jaren.

Bron: EAK Statbel, bewerking Steunpunt Werk en Statistiek Vlaanderen

De participatie van mannen en vrouwen aan levenslang leren verschilde in 2021 slechts beperkt. Ook tijdens de voorgaande jaren was dat het geval. Vergeleken met de EU27-landen valt op dat de Vlaamse mannen en vrouwen dicht bij het EU-gemiddelde scoren. De Scandinavische landen scoren bij zowel mannen als vrouwen het hoogst. In nagenoeg alle EU-landen ligt de deelname aan levenslang leren bij vrouwen hoger dan bij mannen. Alleen in Griekenland, Cyprus, Duitsland en Roemenië scoren de mannen (iets) beter.

Figuur 2.15.b. Aandeel van de bevolking van 25 tot 64 jaar dat in de referentieperiode van 4 weken heeft deelgenomen aan een opleiding naar geslacht

Vlaams Gewest en EU27-landen, 2021, in % en verschil tussen aandeel bij mannen en vrouwen in procentpunten (ppt.)

	MANNEN	VROUWEN	VERSCHIL TUSSEN M EN V
	%	%	IN PPT.
Vlaams Gewest	10,5	11,1	-0,6
Zweden	28,3	41,4	-13,1
Finland	25,5	35,8	-10,3
Denemarken	18,1	26,6	-8,5
Estland	14,4	22,5	-8,1
Letland	5,5	11,5	-6,0
Litouwen	6,7	10,2	-3,5
Spanje	12,7	16,0	-3,3
Slovenië	17,4	20,6	-3,2
Ierland	12,0	15,2	-3,2
Kroatië	3,7	6,4	-2,7
Oostenrijk	13,3	15,8	-2,5
Frankrijk	9,9	12,1	-2,2
Malta	12,9	14,9	-2,0
Nederland	25,7	27,5	-1,8
Portugal	12,0	13,7	-1,7
<u>EU27</u>	<u>10,1</u>	<u>11,6</u>	<u>-1,5</u>
Luxemburg	17,4	18,3	-0,9
Polen	5,0	5,9	-0,9
België	10,0	10,4	-0,4
Tsjechië	5,6	5,9	-0,3
Slovakije	4,6	4,9	-0,3
Bulgarije	1,7	1,9	-0,2
Italië	9,8	10,0	-0,2
Hongarije	5,8	5,9	-0,1
Griekenland	3,5	3,4	0,1
Duitsland	7,8	7,6	0,2
Cyprus	9,9	9,5	0,4
Roemenië	5,2	4,7	0,5

Bron: EAK Statbel, LFS Eurostat, bewerking Steunpunt Werk

3

BETAALDE EN ONBETAALDE ARBEID

Om de verschillen tussen mannen en vrouwen op vlak van betaalde en onbetaalde arbeid in beeld te brengen, wordt in dit hoofdstuk eerst ingegaan op de socio-economische positie van de bevolking. Op basis hiervan kan onder meer de werkzaamheidsgraad en de werkloosheidsgraad naar geslacht berekend worden. Daarna komt de aanwezigheid van mannen en vrouwen in de verschillende sectoren en verschillende functieniveaus aan bod. Verder wordt gekeken naar verschillen naar geslacht op vlak van zelfstandige arbeid, tijdelijke arbeid, deeltijdarbeit, werktijd- en werkplaatsregeling, tijd gespendeerd aan betaalde en onbetaalde arbeid, informele zorg, loopbaanonderbreking en tijds krediet. Het hoofdstuk sluit af met cijfers over werkbaarheid en uittredeleeftijd.

De hier meest gebruikte bron is de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van Statbel. Het betreft een sociaaleconomische enquête bij de huishoudens met als voornaamste doel de populatie op actieve leeftijd (vanaf 15 jaar) op te delen in 3 groepen (werkenden, werklozen en niet-beroepsactieve personen) en over elk van deze categorieën gegevens te verstrekken. Deze bevraging maakt ook deel uit van de Labour Force Survey (LFS) naar de actieve bevolking: een door Eurostat gecoördineerde bevraging in de lidstaten van de Europese Unie. Bedoeling is informatie te vergaren over onder meer tewerkstelling en werkloosheid die op Europees vlak vergelijkbaar is.

Een andere enquête die hier gebruikt wordt is de Werkbaarheidsmonitor van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) – Stichting Innovatie & Arbeid. Deze enquête meet driejaarlijks de werkbaarheid van werknemers (vanaf 2004) en zelfstandige ondernemers (vanaf 2007) in Vlaanderen. De Werkbaarheidsmonitor brengt 4 facetten van werkbaar werk in beeld: psychische vermoeidheid, welbevinden in het werk, leermogelijkheden en de werk-privé-balans. Voor de gegevens over tijdsbesteding wordt gebruik gemaakt van het Tijdsbudgetonderzoek van Statbel en de Onderzoeksgroep TOR van de Vrije Universiteit Brussel. Er wordt daarbij gewerkt met een methode van dagboekregistratie: de respondenten vullen in een dagboekje per periode van 10 minuten in welke activiteit ze hebben uitgevoerd. De gegevens van de meest recente Werkbaarheidsmonitor (2019) en Tijdsbudgetonderzoek (2013) kwamen al uitgebreid aan bod in het eerste SV-rapport over de maatschappelijke positie en participatie van mannen en vrouwen (Noppe e.a., 2021). Zij worden in wat volgt kort samengevat. Voor een uitgebreide bespreking met bijhorende tabellen en figuren verwijzen we naar het SV-rapport van 2021.

De gegevens over informele zorg zijn gebaseerd op de SV-bevraging van Statistiek Vlaanderen (SV). Die bevraging wordt verschillende keren per jaar afgenomen bij een staal van 6.000 inwoners van het Vlaamse Gewest van 18

jaar en ouder en wordt gebruikt als bron voor een aantal Vlaamse openbare statistieken. Per editie van de SV-bevraging worden een aantal verschillende onderwerpen bevroegd.

Naast bovenstaande surveygegevens, wordt er hier ook gebruik gemaakt van verschillende administratieve datareeksen. Een aantal indicatoren zijn gebaseerd op de Vlaamse Arbeidsrekening (VAR) ontwikkeld door het Steunpunt Werk. Hierin worden gegevens uit verschillende administratieve bronnen (RSZ, RSVZ, RIZIV, CBS, IGSS, OEA, SEE, RVA, IWEPS, BISA, Statbel, DWH AM&SB van de KSZ) gebundeld om te komen tot een kader dat een intern consistente raming van kernvariabelen met betrekking tot de lokale, regionale en nationale arbeidsmarkt bevat. Voor wat betreft de vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in het midden- en topkader van de Vlaamse overheid wordt gebruik gemaakt van administratieve cijfers van de Dienst Diversiteitsbeleid. De gegevens over de gebruikers van stelsels voor loopbaanonderbreking en tijdskrediet zijn gebaseerd op administratieve data van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA). De gegevens over uittredeleeftijd ten slotte zijn gebaseerd op data van het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming (DWH AM&SB) van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ).

3.1 BEVOLKING NAAR SOCIO-ECONOMISCHE POSITIE

Om de situatie van mannen en vrouwen op de arbeidsmarkt te beschrijven, wordt gestart met een blik op de bevolking op arbeidsleeftijd. Internationaal wordt de bevolking op arbeidsleeftijd afgebakend op alle personen van 15 tot en met 64 jaar. In deze leeftijdsgroep worden mensen verondersteld in staat te zijn om betaalde arbeid te verrichten. De bevolking op arbeidsleeftijd kan volgens de internationaal geldende definitie van de International Labour Organisation (ILO) op basis van socio-economische positie in 3 grote categorieën ingedeeld worden: de werkenden, de werklozen en de niet-beroepsactieven. Werkenden zijn personen die in de referentieweek van de bevraging minstens 1 uur betaalde arbeid hebben verricht. Werklozen zijn personen zonder betrekking die werk zoeken, daarvoor concrete stappen hebben gezet gedurende de laatste 4 weken voor de bevraging en binnen de 2 weken kunnen beginnen werken en de personen zonder betrekking die een job hebben die binnen de 3 maanden begint. De niet-beroepsactieven zijn personen die noch tot de werkenden, noch tot de werklozen behoren. Deze 3 groepen vormen de basiscomponenten voor onder meer de werkzaamheidsgraad en de werkloosheidsgraad die verder in dit hoofdstuk aan bod komen.

In 2021 telde het Vlaamse Gewest 2,11 miljoen mannen en 2,08 miljoen vrouwen op arbeidsleeftijd (15-64 jaar). Van de mannen op arbeidsleeftijd is ruim driekwart beroepsactief, hetzij als werkende (73%) hetzij als werkloze (3%). Van de vrouwen op arbeidsleeftijd is 67% aan de slag als werkende en

is ruim 2% op zoek naar een baan. Niettegenstaande de sterke toename van de arbeidsdeelname van vrouwen tijdens de voorbije decennia, bieden er zich dus nog steeds beduidend minder vrouwen dan mannen aan op de arbeidsmarkt (69% bij de vrouwen op arbeidsleeftijd tegenover 76% bij de mannen).

Figuur 3.1.a. Bevolking op arbeidsleeftijd van 15 tot 64 jaar naar geslacht en socio-economische positie

Vlaams Gewest, 2010, 2015 en 2021, in aantal personen x 1.000 en in % van de bevolking op arbeidsleeftijd per geslacht

	2010		2015		2021	
	AANTAL	%	AANTAL	%	AANTAL	%
MANNEN						
Werkend	1.481	71,1	1.463	69,7	1.541	72,9
Werkloos	82	3,9	89	4,2	69	3,3
Niet-beroepsactief	520	25,0	545	26,0	504	23,9
Totaal	2.083	100,0	2.098	100,0	2.113	100,0
VROUWEN						
Werkend	1.250	61,3	1.296	62,9	1.393	67,0
Werkloos	68	3,3	63	3,1	51	2,5
Niet-beroepsactief	720	35,3	700	34,0	636	30,6
Totaal	2.038	100,0	2.059	100,0	2.079	100,0

Noot: de EAK-enquête werd in 2017 ingrijpend vernieuwd. Om de vergelijkbaarheid op Europees niveau te verhogen, werd in 2021 een nieuwe vragenlijst geïmplementeerd. De wijzigingen in vergelijking met de oude vragenlijst zijn divers. Daardoor is voorzichtigheid geboden bij het maken van vergelijkingen met de resultaten van voorgaande jaren.

Bron: EAK Statbel, bewerking Steunpunt Werk

Bij de bevolking van 15 jaar en ouder nam in 2021 38% van de mannen en 46% van de vrouwen niet deel aan de arbeidsmarkt. Het gaat om ongeveer 1.040.000 mannen en 1.290.000 vrouwen. De redenen waarom deze groep niet participeert aan de arbeidsmarkt zijn uiteenlopend. Zo is een zeer groot deel van de niet-beroepsactieve mannen en vrouwen op (brug)pensioen (respectievelijk 65% en 62%). Daarnaast zijn respectievelijk 19% en 24% van de niet-beroepsactieve mannen en vrouwen nog aan het studeren. Nagenoeg 1 op de 10 van de vrouwen die niet participeren aan de arbeidsmarkt geeft 'huisvrouw zijn' op als reden voor niet-beroepsactiviteit. In 2010 waren er dat met 17% nog beduidend meer. Huismannen vormen een veel kleinere groep (1% van de niet-beroepsactieve mannen).

Figuur 3.1.b. Niet-beroepsactieve bevolking van 15 jaar en ouder naar geslacht en categorie

Vlaams Gewest, 2010, 2015 en 2021, in aantal personen x 1.000 en in % van de niet-beroepsactieve bevolking per geslacht

	2010		2015		2021	
	AANTAL	%	AANTAL	%	AANTAL	%
MANNEN						
Huisman	16	1,7	19	1,8	11	1,1
Gepensioneerd	636	65,9	686	65,9	679	65,3
Beroepsongeschikt	76	7,9	97	9,3	101	9,7
Student	237	24,6	239	22,9	249	23,9
Totaal niet-beroepsactief	965	100,0	1.041	100,0	1.041	100,0
VROUWEN						
Huisvrouw	218	16,7	174	13,0	129	10,0
Gepensioneerd	749	57,5	801	59,9	797	61,8
Beroepsongeschikt	90	6,9	110	8,2	125	9,7
Student	246	18,9	253	18,9	240	18,6
Totaal niet-beroepsactief	1.303	100,0	1.338	100,0	1.291	100,0

Noot: de EAK-enquête werd in 2017 ingrijpend vernieuwd. Om de vergelijkbaarheid op Europees niveau te verhogen, werd in 2021 een nieuwe vragenlijst geïmplementeerd. De wijzigingen in vergelijking met de oude vragenlijst zijn divers. Daardoor is voorzichtigheid geboden bij het maken van vergelijkingen met de resultaten van voorgaande jaren.

Bron: EAK Statbel, bewerking Steunpunt Werk

In elke gepresenteerde leeftijdsgroep zijn er meer werkende mannen dan vrouwen. Daarnaast speelt het werkende leven van de Vlaamse mannen en vrouwen zich voornamelijk af tussen 25 en 50 jaar. Bij de vrouwen is dan ruim 8 op de 10 aan het werk, bij de mannen is dat 9 op de 10. Onder de 25 jaar en boven de 50 jaar is men veel minder aanwezig op de arbeidsmarkt. Onder de 25 jaar is een groot deel van de jongeren niet-beroepsactief omdat ze nog studeren. Bij de 15-24-jarigen die zich wel aanbieden op de arbeidsmarkt is het aandeel werklozen relatief hoog. Bij de 50-plussers is een behoorlijk grote groep niet (meer) actief.

Figuur 3.1.c. Bevolking op arbeidsleeftijd van 15 tot 64 jaar naar geslacht, leeftijd en socio-economische positie

Vlaams Gewest, 2021, in aantal personen en in % van de leeftijdsgroep per geslacht

	15-24 JAAR		25-49 JAAR		50-64 JAAR	
	AANTAL	%	AANTAL	%	AANTAL	%
MANNEN						
Werkend	110	29,7	938	89,6	493	70,8
Werkloos	21	5,7	33	3,2	14	2,0
Niet-beroepsactief	239	64,6	76	7,3	189	27,2
Totale bevolking	370	100,0	1.047	100,0	696	100,0
VROUWEN						
Werkend	106	29,9	871	83,8	415	60,5
Werkloos	12	3,4	26	2,5	12	1,7
Niet-beroepsactief	235	66,4	142	13,7	259	37,8
Totale bevolking	354	100,0	1.040	100,0	686	100,0

Bron: EAK Statbel, bewerking Steunpunt Werk

Laaggeschoolden zijn in veel mindere mate beroepsactief dan hooggeschoolden. Dat komt terug bij zowel mannen als vrouwen. Van de laaggeschoolde mannen tussen 25 en 64 jaar bood in 2021 ruim 1 op de 3 zich niet aan op de arbeidsmarkt, bij de vrouwen was dat meer dan de helft. Bij de hooggeschoolde mannen was slechts 7% niet-beroepsactief, bij de vrouwen was dat 11%.

Figuur 3.1.d. Bevolking op arbeidsleeftijd van 25 tot 64 jaar naar geslacht, onderwijsniveau en socio-economische positie

Vlaams Gewest, 2021, in aantal personen x 1.000 en in % van de onderwijsniveaugroep per geslacht

	LAAGGESCHOOLD		MIDDENSCHOOLD		HOOGGESCHOOLD	
	AANTAL	%	AANTAL	%	AANTAL	%
MANNEN						
Werkend	179	61,3	604	81,8	648	90,9
Werkloos	11	3,8	19	2,6	17	2,4
Niet-beroepsactief	102	34,9	115	15,6	48	6,7
Totale bevolking	292	100,0	738	100,0	713	100,0
VROUWEN						
Werkend	103	39,8	432	71,5	751	87,1
Werkloos	9	3,5	16	2,6	13	1,5
Niet-beroepsactief	147	56,8	156	25,8	98	11,4
Totale bevolking	259	100,0	604	100,0	862	100,0

Bron: EAK Statbel, bewerking Steunpunt Werk

3.2 WERKZAAMHEIDSGRAAD

De werkzaamheidsgraad meet het aandeel werkenden in de bevolking op arbeidsleeftijd. Zoals al gezegd zijn werkenden personen die in de referentieweek van de bevraging minstens 1 uur betaalde arbeid hebben verricht. Omwille van de internationale vergelijkbaarheid wordt de arbeidsleeftijd normaliter afgebakend op 15-64 jaar. Vanuit de Europese Unie wordt het belang van scholing voor jongeren evenwel benadrukt door een verenging van de leeftijdsafbakening voor de werkzaamheidsgraad tot 20-64 jaar.

In het Vlaamse Gewest hadden in 2021 71,9% van de vrouwen en 78,6% van de mannen tussen 20 en 64 jaar een betaalde baan. Terwijl de arbeidsdeelname van de mannen tussen 2010 en 2021 beperkt steeg, nam de werkzaamheidsgraad bij de vrouwen iets meer toe. Het verschil in werkzaamheid tussen mannen en vrouwen daalde hierdoor van 10,7 procentpunten (ppt.) in 2010 tot 6,7 ppt. in 2021.

Het verschil tussen de werkzaamheidsgraad van mannen en vrouwen lag in de EU27-landen in 2021 gemiddeld op 10,8 ppt. Tussen de EU-lidstaten loopt het verschil sterk uiteen. Het grootste verschil is te vinden in Roemenië (20,1 ppt.), het kleinste verschil in Litouwen (1,4 ppt.).

Een belangrijke kanttekening die hierbij gemaakt kan worden, is dat de vrouwelijke werkzaamheidsgraad voor een aanzienlijk deel gerealiseerd wordt via deeltijdse jobs (zie 3.10). Omwille van het relatief hoge aandeel deeltijds werkende vrouwen is het belangrijk om naast de traditionele werkzaamheidsgraad die geen rekening houdt met het aantal gepresteerde uren, ook te kijken naar de evolutie van de werkzaamheidsgraad in voltijdse equivalenten (VTE) waarin het arbeidsvolume wel mee in rekening wordt gebracht. De werkzaamheidsgraad in VTE geeft aan welk aandeel van de bevolking zou werken indien het totaal gepresteerde arbeidsvolume herverdeeld zou worden zodat iedere job een voltijdse job zou zijn. Eén voltijds equivalent – de zogenaamde maatman – is gelijk aan het gemiddeld aantal arbeidsuren gepresteerd door een voltijds werkende. Om vergelijking over de landen heen mogelijk te maken stelt men de maatman gelijk aan 40.

Bij de mannen ligt de werkzaamheidsgraad in VTE iets hoger dan de traditionele werkzaamheidsgraad, bij de vrouwen een stuk lager. In 2020 lag het verschil tussen de mannelijke en vrouwelijke werkzaamheidsgraad in VTE op 20,3 ppt., wat veel groter is dan het verschil op basis van de traditionele werkzaamheidsgraad (7,6 ppt.).

In de EU-lidstaten loopt het verschil in werkzaamheidsgraad in VTE van mannen en vrouwen aanzienlijk uiteen. Het grootste verschil wordt opgetekend in Italië (29 ppt.), het kleinste verschil in Litouwen (bijna 5 ppt.).

Figuur 3.2.a. Evolutie van de werkzaamheidsgraad van bevolking van 20 tot 64 jaar naar geslacht, in personen (traditioneel) en in voltijdse equivalenten (VTE)

Vlaams Gewest, 2010-2021, in %

	Traditioneel-mannen	VTE-mannen	Traditioneel-vrouwen	VTE-vrouwen
2010	77,4	81,4	66,7	56,3
2011	77,0	80,9	66,4	55,4
2012	76,7	80,2	66,2	55,3
2013	76,8	81,3	66,9	56,6
2014	76,2	80,6	67,6	57,4
2015	75,6	79,5	68,2	57,8
2016	76,3	80,0	67,7	57,4
2017	77,7	81,0	68,2	57,9
2018	78,5	80,7	70,7	59,3
2019	79,3	81,7	71,5	60,5
2020	78,5	80,1	70,9	59,8
2021	78,6		71,9	

Noot: de EAK-enquête werd in 2017 ingrijpend vernieuwd. Om de vergelijkbaarheid op Europees niveau te verhogen, werd in 2021 een nieuwe vragenlijst geïmplementeerd. De wijzigingen in vergelijking met de oude vragenlijst zijn divers. Daardoor is voorzichtigheid geboden bij het maken van vergelijkingen met de resultaten van voorgaande jaren.

Bron: EAK Statbel, bewerking Steunpunt Werk

Figuur 3.2.b. Werkzaamheidsgraad van 20 tot 64 jaar naar geslacht

Vlaams Gewest en EU27-landen, 2021, in % en verschil tussen mannen en vrouwen in procentpunten (ppt.)

	MANNEN	VROUWEN	VERSCHIL TUSSEN M EN V
	%	%	IN PPT.
Vlaams Gewest	78,6	71,9	6,7
Litouwen	78,1	76,7	1,4
Finland	77,8	75,8	2,0
Estland	81,2	77,5	3,7
Letland	77,7	72,9	4,8
Zweden	83,3	78,0	5,3
Portugal	79,0	73,1	5,9
Frankrijk	76,4	70,2	6,2
Slovenië	79,3	72,6	6,7
Denemarken	82,5	75,6	6,9
Duitsland	83,2	75,9	7,3
Luxemburg	77,7	70,3	7,4
België	74,5	66,8	7,7
Nederland	85,7	77,5	8,2
Bulgarije	77,3	68,9	8,4
Slovakije	78,9	70,4	8,5
Oostenrijk	79,9	71,3	8,6
Ierland	80,0	70,0	10,0
Kroatië	73,4	62,9	10,5
Hongarije	84,1	73,5	10,6
Spanje	73,0	62,4	10,6
<u>EU27</u>	<u>78,5</u>	<u>67,7</u>	<u>10,8</u>
Cyprus	82,2	70,0	12,2
Polen	82,4	68,4	14,0
Tsjechië	87,5	72,1	15,4
Malta	86,5	69,3	17,2
Italië	72,4	53,2	19,2
Griekenland	72,5	52,7	19,8
Roemenië	77,0	56,9	20,1

Bron: EAK Statbel, LFS Eurostat, bewerking Steunpunt Werk

Figuur 3.2.c: Werkzaamheidsgraad van 20 tot 64 jaar in VTE naar geslacht

Vlaams Gewest en EU27-landen, 2020, in % en verschil tussen mannen en vrouwen in procentpunten (ppt.)

	MANNEN	VROUWEN	VERSCHIL TUSSEN M EN V
	%	%	IN PPT.
Vlaams Gewest	80,1	59,8	20,3
Litouwen	76,4	71,6	4,8
Letland	78,3	72,0	6,3
Finland	76,9	67,6	9,3
Bulgarije	78,8	69,1	9,7
Estland	80,3	70,4	9,9
Slovenië	80,4	70,2	10,2
Zweden	81,4	71,1	10,3
Portugal	80,1	68,5	11,6
Kroatië	73,5	60,0	13,5
Denemarken	75,2	61,3	13,9
Frankrijk	75,2	60,1	15,1
Luxemburg	74,5	58,9	15,6
Slovakije	79,8	62,7	17,1
Cyprus	82,7	64,5	18,2
Hongarije	83,3	64,9	18,4
Spanje	71,0	52,4	18,6
België	74,7	55,2	19,5
Roemenië	80,4	59,3	21,1
Tsjechië	91,1	69,9	21,2
Polen	86,5	64,3	22,2
Oostenrijk	81,9	58,1	23,8
Ierland	80,3	55,1	25,2
Malta	89,7	63,8	25,9
Nederland	78,6	52,0	26,6
Griekenland	78,0	50,6	27,4
Italië	72,6	43,5	29,1

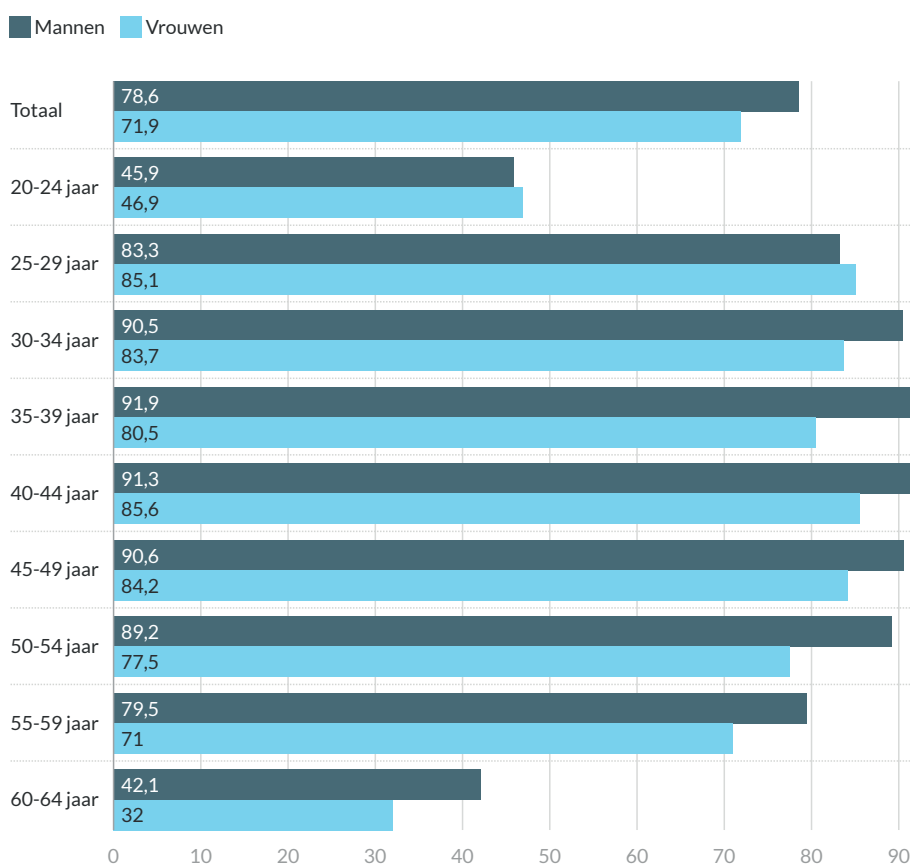
Noot: bij de berekening van de werkzaamheidsgraad in VTE wordt voor alle landen gerekend met een constante maatman van 40 arbeidsuren. De cijfers voor EU27 zijn in 2020 niet beschikbaar omwille van het ontbreken van Duitse data in dat jaar.

Bron: EAK Statbel, LFS Eurostat, bewerking Steunpunt Werk

De algemene werkzaamheidsgraad van de 20-64-jarigen verhuut verschillen in werkzaamheid tussen de diverse leeftijdsgroepen. In de jongste leeftijdsgroepen (20-29 jaar) ligt de vrouwelijke werkzaamheidsgraad beperkt hoger dan die van de mannen. In de overige leeftijdsgroepen is de mannelijke werkzaamheidsgraad steeds hoger dan die van de vrouwen. Zowel bij mannen als vrouwen is de werkzaamheidsgraad het hoogst in de leeftijdsgroepen tussen 25 en 54 jaar. In deze groepen waren in 2021 ongeveer 90% mannen aan het werk en bijna 85% van de vrouwen. Onder de 25 jaar en boven de 55 jaar ligt het aandeel

werkenden flink lager. Dit patroon van samengedrukte loopbaan is typisch voor Vlaanderen en gaat op voor zowel mannen als vrouwen. Een groot deel van de -25-jarigen is niet beschikbaar voor een baan omdat zij nog studeren. Het combineren van studies met betaald werk is in Vlaanderen minder ingeburgerd. Vanaf de leeftijd van 60 jaar ligt zowel bij mannen als bij vrouwen de werkzaamheidsgraad duidelijk lager dan in de leeftijdsgroepen tussen 25 en 59 jaar.

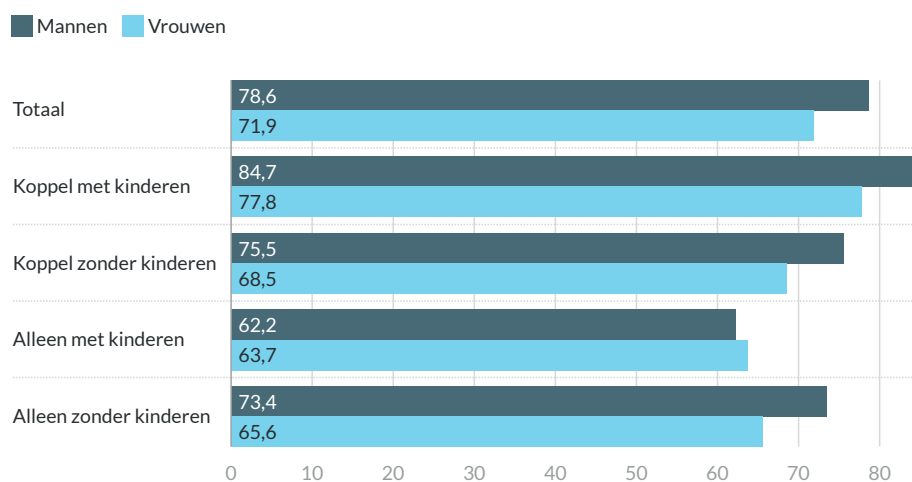
Figuur 3.2.d. Werkzaamheidsgraad van 20 tot 64 jaar naar geslacht en leeftijd
Vlaams Gewest, 2021, in %

Bron: EAK Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

De werkzaamheidsgraad hangt ook samen met het huishoudtype. Opvallend is dat de werkzaamheidsgraad bij alleenstaande vrouwen met kinderen hoger ligt dan bij alleenstaande mannen met kinderen. Bij alle andere huishoudtypes ligt de werkzaamheidsgraad van vrouwen lager dan die van mannen, ook bij alleenstaanden zonder kinderen. De werkzaamheidsgraad van vrouwen ligt het laagst bij alleenstaande vrouwen met kinderen.

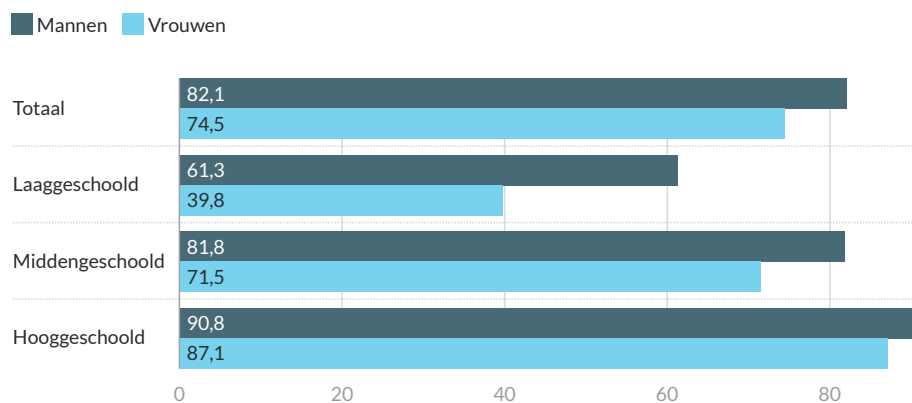
Figuur 3.2.e. Werkzaamheidsgraad van 20 tot 64 jaar naar geslacht en huishoudtype
Vlaams Gewest, 2021, in %

Bron: EAK Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Het onderwijsniveau is een bepalende factor voor de deelname aan de arbeidsmarkt en dit geldt zowel voor mannen als voor vrouwen. Globaal genomen zijn lager opgeleiden minder vaak aan het werk dan hoger opgeleiden. Bij vrouwen is dit nog meer uitgesproken het geval dan bij mannen. Het verschil in de werkzaamheid tussen mannen en vrouwen verkleint naarmate het onderwijsniveau stijgt. In 2021 lag de werkzaamheid van laaggeschoolde mannen 22 ppt. hoger dan die van laaggeschoolde vrouwen. Bij de hooggeschoolde mannen en vrouwen bedroeg dat verschil slechts 4 ppt.

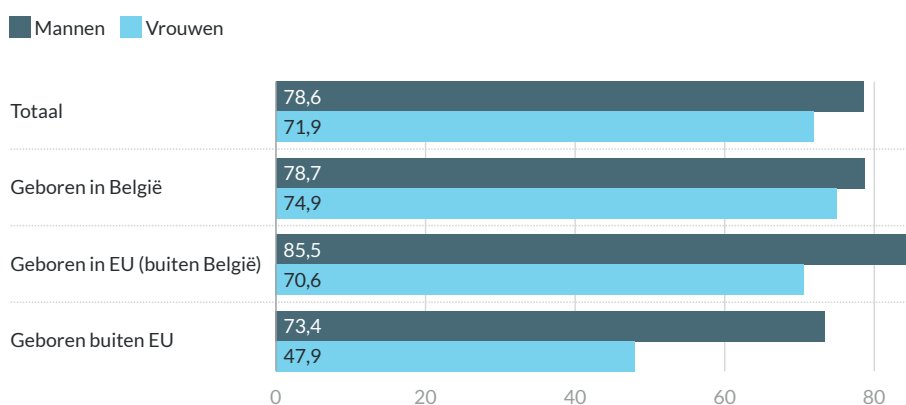
Figuur 3.2.f. Werkzaamheidsgraad van 25 tot 64 jaar naar geslacht en onderwijsniveau
Vlaams Gewest, 2021, in %

Bron: EAK Statbel, bewerking Steunpunt Werk

Tot slot zijn er ook naar geboorteland opvallende verschillen. Mannen en vrouwen die geboren zijn buiten de EU kennen een veel lagere werkzaamheidsgraad dan mannen en vrouwen die in België geboren zijn. Bij de mannen geboren buiten de EU lag de werkzaamheidsgraad in 2021 op ongeveer 73%. Bij de vrouwen geboren buiten de EU was iets minder dan de helft aan het werk (48%). Het verschil in werkzaamheidsgraad tussen mannen en vrouwen ligt het hoogst bij personen geboren buiten de EU en het laagst bij personen geboren in België (respectievelijk 26 en 4 ppt.).

Figuur 3.2.g. Werkzaamheidsgraad van 20 tot 64 jaar naar geslacht en geboorteland Vlaams Gewest, 2021 in %

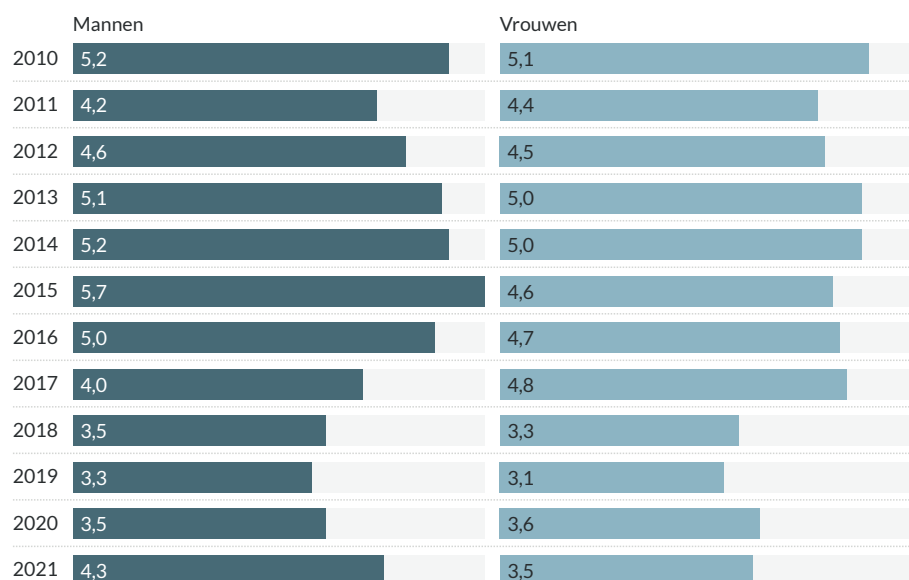
Bron: EAK Statbel, bewerking Steunpunt Werk

3.3 WERKLOOSHEIDSGRAAD

Een deel van de beroepsactieve bevolking vindt geen geschikte baan: zij zijn werkloos. De werkloosheidsgraad geeft het aandeel werklozen in de beroepsbevolking (som van werkenden en werklozen) weer. Door gebruik te maken van de ILO-definitie kan er internationaal vergeleken worden. De ILO-werklozen zijn de niet-werkenden die de afgelopen 4 weken actief naar werk gezocht hebben en binnen de 2 weken een nieuwe job kunnen beginnen, samen met de niet-werkenden die een job hebben gevonden die binnen de 3 maanden begint.

De cijfers van 2021 geven aan dat 4,3% van de mannen en 3,5% van de vrouwen tussen 15 en 64 jaar die zich aanboden op de arbeidsmarkt geen job vonden. Van 2010 tot 2014 en ook in 2018-2020 was er nagenoeg geen verschil tussen de werkloosheidsgraad van mannen en vrouwen.

Figuur 3.3.a. Evolutie van de werkloosheidsgraad van 15 tot 64 jaar naar geslacht
 Vlaams Gewest, 2010-2021, in %

Noot: de EAK-enquête werd in 2017 ingrijpend vernieuwd. Om de vergelijkbaarheid op Europees niveau te verhogen, werd in 2021 een nieuwe vragenlijst geïmplementeerd. De wijzigingen in vergelijking met de oude vragenlijst zijn divers. Daardoor is voorzichtigheid geboden bij het maken van vergelijkingen met de resultaten van voorgaande jaren.

Bron: EAK Statbel, bewerking Steunpunt Werk

In Europees perspectief ligt de werkloosheidsgraad in het Vlaamse Gewest relatief laag. Zowel bij de mannen als bij de vrouwen lag de Vlaamse werkloosheidsgraad in 2021 (ver) onder het EU-gemiddelde. Algemeen genomen zijn in de EU27-landen vrouwen (7,5%) iets vaker werkloos dan mannen (6,9%).

Figuur 3.3.b. Werkloosheidsgraad van 15 tot 64 jaar naar geslacht

Vlaams Gewest en EU27-landen, 2021, in % en verschil tussen mannen en vrouwen in procentpunten (ppt.)

	MANNEN	VROUWEN	VERSCHIL TUSSEN M EN V
	%	%	IN PPT.
Vlaams Gewest	4,3	3,5	0,8
Griekenland	11,5	19,1	-7,6
Spanje	13,2	16,8	-3,6
Italië	8,9	10,8	-1,9
Slovenië	4,3	5,4	-1,1
Tsjechië	2,4	3,5	-1,1
Kroatië	7,3	8,0	-0,7
Luxemburg	5,0	5,7	-0,7
Cyprus	7,4	8,0	-0,6
<u>EU27</u>	<u>6,9</u>	<u>7,5</u>	<u>-0,6</u>
Nederland	4,0	4,5	-0,5
Portugal	6,5	7,0	-0,5
Zweden	8,8	9,3	-0,5
Hongarije	3,9	4,3	-0,4
Slovakije	6,8	7,1	-0,3
Denemarken	5,1	5,2	-0,1
Polen	3,4	3,4	0,0
Oostenrijk	6,3	6,2	0,1
Frankrijk	8,0	7,8	0,2
Ierland	6,5	6,2	0,3
Bulgarije	5,6	5,1	0,5
Malta	3,8	3,3	0,5
België	6,7	5,9	0,8
Duitsland	4,0	3,2	0,8
Roemenië	6,0	5,1	0,9
Litouwen	7,9	6,9	1,0
Finland	8,4	7,2	1,2
Estland	7,1	5,8	1,3
Letland	8,8	6,9	1,9

Bron: EAK Statbel, LFS Eurostat, bewerking Steunpunt Werk

Bij de 15-24-jarigen is het verschil in de werkloosheidsgraad tussen mannen en vrouwen groter dan in andere leeftijdsklassen. Zowel bij de jongere mannen (16,3%) als bij de vrouwen (10,5%) vond in 2021 een relatief groot deel geen passende arbeidsbetrekking. Onder meer gebrek aan werkervaring of een te lage of verkeerde scholing speelt de jongeren parten. In de overige leeftijdsgroepen is er weinig verschil tussen de mannelijke en vrouwelijke werkloosheidsgraad. In de leeftijdsklasse tussen 25 en 49 jaar is de werkloosheid relatief laag. Ook bij de 50-plussers blijft de werkloosheid

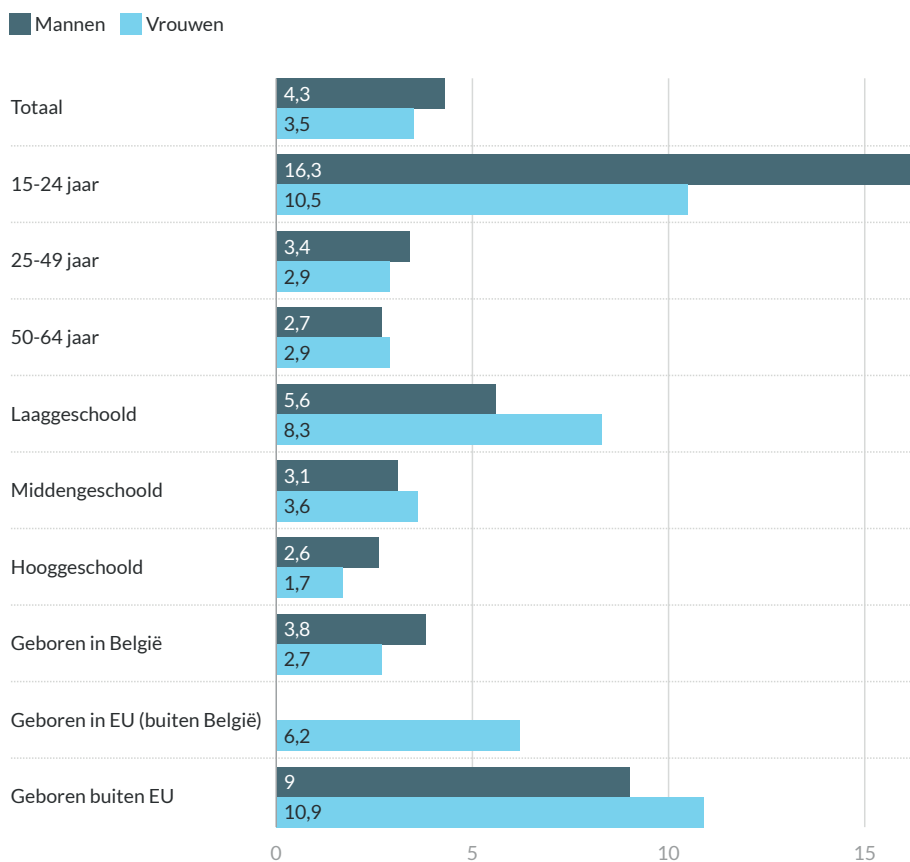
eerder beperkt. Dat wil niet zeggen dat deze leeftijdsgroep nog volop aan het werk is, maar eerder dat heel wat ouderen zich niet langer op de arbeidsmarkt aanbieden.

Laaggeschoolden die zich presenteren op de arbeidsmarkt vinden minder vaak werk dan midden- of hooggeschoolden. Dit geldt zowel voor mannen als voor vrouwen. Het verschil naar geslacht is het grootst bij de laaggeschoolden.

Opgesplitst naar geboorteland worden de laagste werkloosheidsgraden opgetekend door personen die geboren zijn in België. Bij mannen geboren buiten de EU lag de werkloosheidsgraad in 2021 een pak hoger dan bij de in België geboren mannen. Ook bij vrouwen zijn de verschillen naar geboorteland groot.

Figuur 3.3.c. Werkloosheidsgraad van 15 tot 64 jaar naar geslacht, leeftijd, onderwijsniveau en geboorteland

Vlaams Gewest, 2021, in %

Noot: bij opdeling naar onderwijsniveau: 25-64 jaar. Geen cijfer beschikbaar voor mannen geboren in EU-land buiten België.

Bron: EAK Statbel, bewerking Steunpunt Werk

3.4 HORIZONTALE SEGREGATIE

Mannen en vrouwen die actief zijn op de arbeidsmarkt, zijn dat vaak in verschillende sectoren. Deze horizontale segregatie blijkt onder meer uit de gegevens over het aantal werkenden per sector van de Vlaamse Arbeidsrekening van het Steunpunt Werk. De werkenden omvatten hier zowel de loontrekkenden als de zelfstandigen en de helpers. De sectoren in de Vlaamse Arbeidsrekening worden afgebakend volgens de herwerkte WSE(42)-sectorindeling, gebaseerd op de NACE-Bel-nomenclatuur 2008.

In de secundaire sector lag in 2019 het aandeel mannen in het totaal aantal werkenden het hoogst (80%), in de quartaire sector lag het aandeel vrouwen het hoogst (69%). In de primaire en secundaire sector is het aandeel vrouwen tegenover 2010 afgenomen, in de tertiaire en quartaire sector was dat het geval met het aandeel mannen.

Op niveau van de subsectoren zijn er eveneens aanzienlijke verschillen in de man-vrouwverdeling. In de bouwsector (90%) en in de metallurgie (90%) vormen mannen een grote meerderheid. In de commerciële dienstensectoren transport (83%) en reparatie en installatie van machines en consumentenartikelen (83%) is de mannelijke aanwezigheid eveneens behoorlijk hoog. Ook in het garagewezen is 4 op de 5 werkenden een man. Vrouwen daarentegen zijn sterk aanwezig in de subsectoren onderhoud van gebouwen, tuinen en landschapsverzorging (78%) en overige diensten aan personen (76%). Er is in de quartaire sector ook een sterk overwicht aan vrouwen in het onderwijs (72%), de gezondheidszorg (79%) en de maatschappelijke dienstverlening (81%).

Figuur 3.4.a. Werkenden van 15 tot 64 jaar naar geslacht en WSE(42)-sector

Vlaams Gewest, 2010 en 2019, in aantal personen en in % van de werkenden per sector

	2010			2019		
	TOTAAL	AANDEEL MANNEN	AANDEEL VROUWEN	TOTAAL	AANDEEL MANNEN	AANDEEL VROUWEN
	AANTAL	%	%	AANTAL	%	%
Totaal primaire sector	47.539	64,6	35,4	51.363	68,4	31,6
Totaal secundaire sector	566.602	80,3	19,7	551.141	80,5	19,5
Vervaardiging van dranken, voeding en tabak	66.795	61,8	38,2	67.217	64,7	35,3
Textiel en kleding	23.855	51,0	49,0	18.032	55,8	44,2
Grafische nijverheid	21.841	71,6	28,4	18.711	70,7	29,3
Chemische industrie	46.219	74,2	25,8	49.343	72,2	27,8
Rubber- en kunststofnijverheid	18.327	76,7	23,3	17.012	77,9	22,1
Vervaardiging van bouwmaterialen	18.807	87,8	12,2	18.413	87,4	12,6
Metallurgie	17.911	90,9	9,1	17.724	89,4	10,6
Vervaardiging van metaalproducten	39.589	86,9	13,1	38.541	86,7	13,3

	2010			2019		
	TOTAAL	AANDEEL MANNEN	AANDEEL VROUWEN	TOTAAL	AANDEEL MANNEN	AANDEEL VROUWEN
	AANTAL	%	%	AANTAL	%	%
Vervaardiging van informatica en elektronische producten	9.678	66,9	33,1	8.733	68,7	31,3
Vervaardiging van (elektrische) apparaten en werktuigen	34.723	82,2	17,8	31.651	83,1	16,9
Vervaardiging van transportmiddelen	37.090	85,8	14,2	28.791	85,1	14,9
Houtindustrie en vervaardiging van meubels	19.334	82,1	17,9	16.020	81,3	18,7
Overige industrie	6.574	62,6	37,4	6.482	60,1	39,9
Energie en water	17.416	74,7	25,3	15.984	72,7	27,3
Afval en recyclage	12.908	83,4	16,6	14.876	82,5	17,5
Bouw	175.533	91,1	8,9	183.611	89,8	10,2
Totaal tertiaire sector	1.247.941	55,8	44,2	1.389.495	55,4	44,6
Reparatie en installatie van machines en consumentenartikelen	12.818	83,4	16,6	12.819	82,9	17,1
Garagewezen	56.765	79,4	20,6	60.325	80,1	19,9
Groothandel en handelsbemiddeling	149.857	65,4	34,6	151.465	65,7	34,3
Kleinhandel	214.636	42,1	57,9	211.720	43,0	57,0
Transport	91.032	84,7	15,3	89.367	83,4	16,6
Logistiek	39.754	66,0	34,0	48.302	67,0	33,0
Post	22.720	66,5	33,5	18.967	69,3	30,7
Horeca en toerisme	113.679	50,7	49,3	120.709	53,6	46,4
Informatie en media	18.577	53,8	46,2	18.089	56,4	43,6
Telecommunicatie	15.604	70,5	29,5	11.511	66,4	33,6
Informaticatechnologie	27.080	77,5	22,5	42.843	76,1	23,9
Financiële diensten	86.658	48,9	51,1	79.099	47,2	52,8
Consultancy en wetenschappelijke activiteiten	144.898	57,3	42,7	189.787	57,4	42,6
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	104.289	53,0	47,0	131.800	56,5	43,5
Onderhoud van gebouwen, tuinen en landschapsverzorging	56.585	29,6	70,4	95.459	21,9	78,1
Overige zakelijke dienstverlening	44.838	56,4	43,6	50.994	57,1	42,9
Overige diensten aan personen	48.149	24,8	75,2	56.239	24,3	75,7
Totaal quataire sector	852.013	33,5	66,5	915.190	31,1	68,9
Recreatie, cultuur en sport	35.276	53,5	46,5	41.082	55,3	44,7
Openbaar bestuur	119.587	47,7	52,3	112.831	45,9	54,1
Algemene overheidsdiensten	70.235	73,1	26,9	69.355	66,8	33,2
Verplichte sociale verzekering	18.414	33,5	66,5	17.843	30,7	69,3
Onderwijs	231.522	30,7	69,3	245.045	28,2	71,8
Gezondheidszorg	154.476	22,9	77,1	173.074	21,2	78,8
Maatschappelijke dienstverlening	201.031	18,3	81,7	236.207	19,0	81,0
Belangenvertegenwoordiging	21.471	39,6	60,4	19.753	38,4	61,6
Onbekend	6.468	60,4	39,6	15.514	61,2	38,8
Algemeen totaal	2.720.563	54,1	45,9	2.922.703	52,8	47,2

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, bewerking Steunpunt Werk

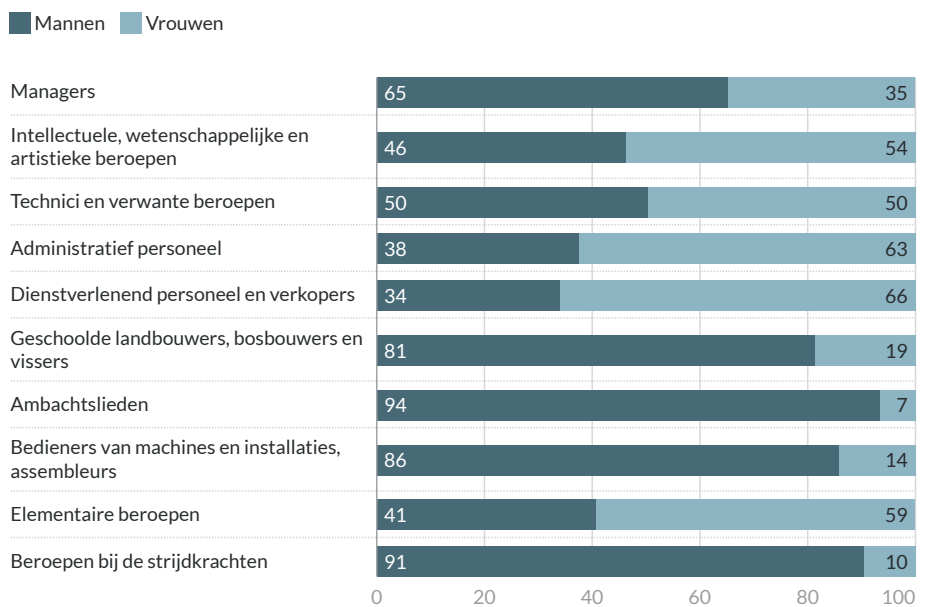
3.5 VERTICALE SEGREGATIE

Mannen en vrouwen zijn niet alleen meer of minder vertegenwoordigd in bepaalde sectoren, maar ook op bepaalde functieniveaus. Dat blijkt uit de data uit de EAK-enquête van Statbel waarbij het functieniveau wordt weergegeven volgens de internationaal erkende ISCO-beroepenclassificatie. Voor wat betreft de vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in het midden- en topkader van de Vlaamse overheid wordt gebruik gemaakt van administratieve cijfers van de Dienst Diversiteitsbeleid.

Vrouwen zijn veelal oververtegenwoordigd in lagere functies, mannen in hogere. Bij de meer uitvoerende beroepsgroepen zoals elementaire beroepen (onder meer schoonmakers en ongeschoold personeel), administratief personeel en dienstverlenend personeel lag het aandeel vrouwen in 2021 rond de 60% of hoger. Bijna 2 op de 3 van de leidinggevend (managers) zijn mannen. Bij de 50-plussers zijn er dat zelfs ruim 7 op de 10. Het aandeel vrouwelijke en mannelijke managers is tijdens het afgelopen decennium weinig gewijzigd.

Figuur 3.5.a. Werkenden van 15 jaar en ouder naar geslacht en beroepsgroep volgens ISCO-indeling

Vlaams Gewest, 2021, in %

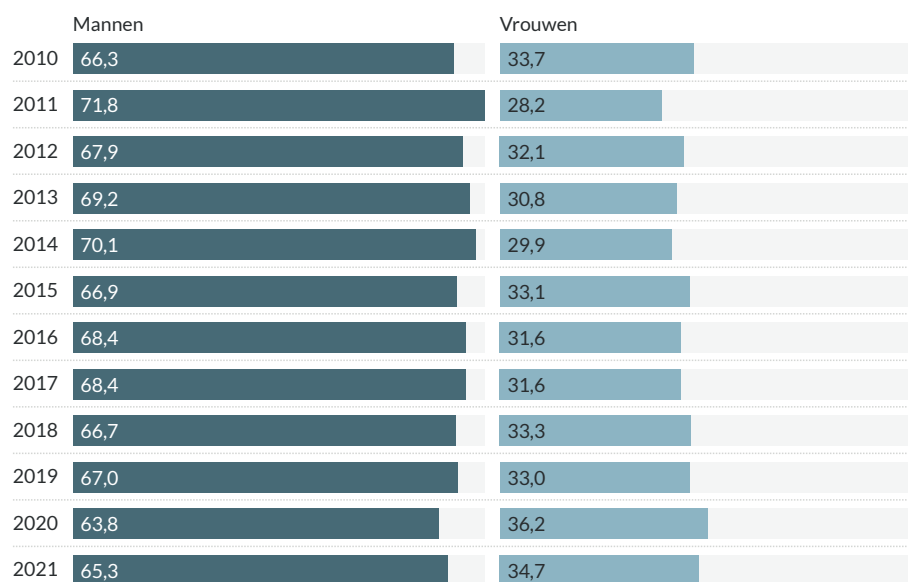

Bron: EAK Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

In alle EU-landen zijn vrouwen in de minderheid in leidinggevende functies. Net als in het Vlaamse Gewest werd in 2021 in de EU27 gemiddeld genomen slechts 1 op de 3 managementfuncties ingevuld door een vrouw. Tussen de landen zijn er wel wat verschillen. In Letland ligt het aandeel vrouwelijk managers het hoogst (46%), in Cyprus het laagst (21%).

Figuur 3.5.b. Aandeel mannen en vrouwen van 15 jaar en ouder in ISCO-beroepsgroep van managers

Vlaams Gewest, 2010-2021, in %

Noot: de EAK-enquête werd in 2017 ingrijpend vernieuwd. Om de vergelijkbaarheid op Europees niveau te verhogen, werd in 2021 een nieuwe vragenlijst geïmplementeerd. De wijzigingen in vergelijking met de oude vragenlijst zijn divers. Daardoor is voorzichtigheid geboden bij het maken van vergelijkingen met de resultaten van voorgaande jaren.

Bron: EAK Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Figuur 3.5.c. Aandeel mannen en vrouwen van 15 jaar en ouder in ISCO-beroepsgroep van managers

Vlaams Gewest en EU27-landen, 2021, in % en verschil tussen mannen en vrouwen in procentpunten (ppt.)

	MANNEN	VROUWEN	VERSCHIL TUSSEN M EN V
	%	%	IN PPT.
Vlaams Gewest	65,3	34,7	19,4
Letland	54,1	45,9	8,2
Polen	57,0	43,0	14,0
Zweden	57,0	43,0	14,1
Estland	58,9	41,1	17,7
Bulgarije	61,7	38,3	23,4
Ierland	62,0	38,0	24,0
Portugal	62,1	37,9	24,1
Frankrijk	62,2	37,8	24,4
Slovakije	62,7	37,4	25,3
Litouwen	63,0	37,0	26,0
Hongarije	63,4	36,6	26,8
Finland	63,4	36,5	26,9
Roemenië	64,2	35,8	28,4
Oostenrijk	64,6	35,4	29,1
België	64,6	35,4	29,2
<u>EU27</u>	<u>65,3</u>	<u>34,7</u>	<u>30,6</u>
Slovenië	66,0	34,0	32,1
Spanje	66,7	33,3	33,4
Malta	70,0	30,0	40,0
Griekenland	70,4	29,6	40,8
Duitsland	70,8	29,2	41,6
Kroatië	71,2	28,9	42,3
Italië	71,4	28,6	42,8
Tsjechië	71,6	28,4	43,3
Denemarken	71,7	28,3	43,4
Nederland	74,1	26,0	48,1
Luxemburg	78,0	22,0	56,1
Cyprus	79,0	21,0	58,1

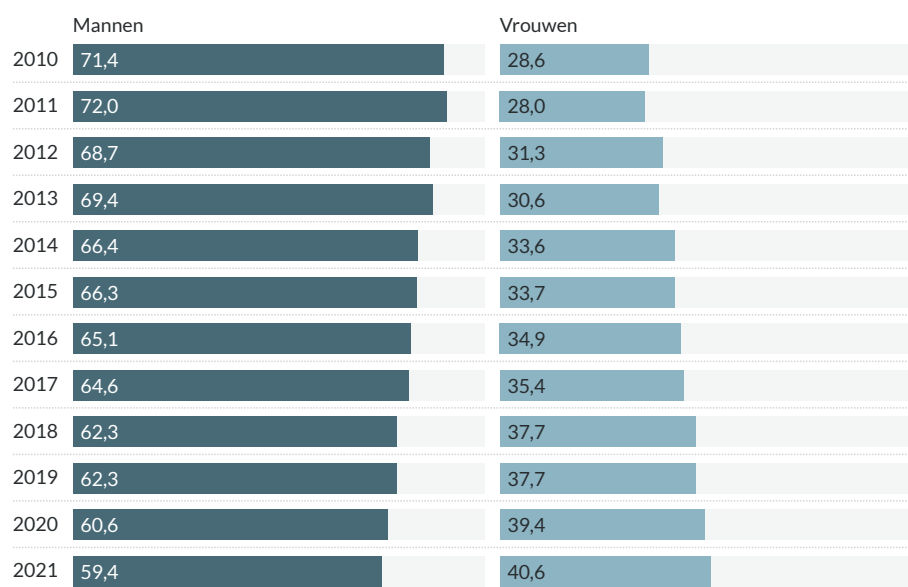
Bron: EAK Statbel, LFS Eurostat, bewerking Statistiek Vlaanderen

De situatie bij de Vlaamse overheid ligt in lijn van bovenstaande cijfers. In 2021 waren er 41% vrouwen in het middenmanagement en 31% vrouwen in het topkader. In vergelijking met 2010 zijn dat er wel meer; zowel in het middenmanagement als in het topkader.

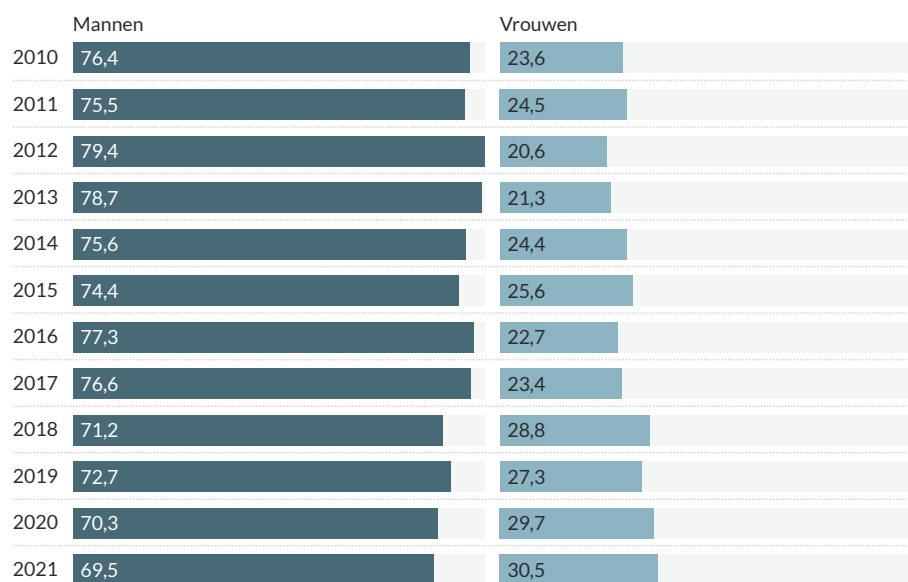
Figuur 3.5.d. Aandeel mannen en vrouwen in het middenmanagement en topkader van de Vlaamse overheid

Vlaanderen, 2010-2021, in %

Middenkader

Topkader

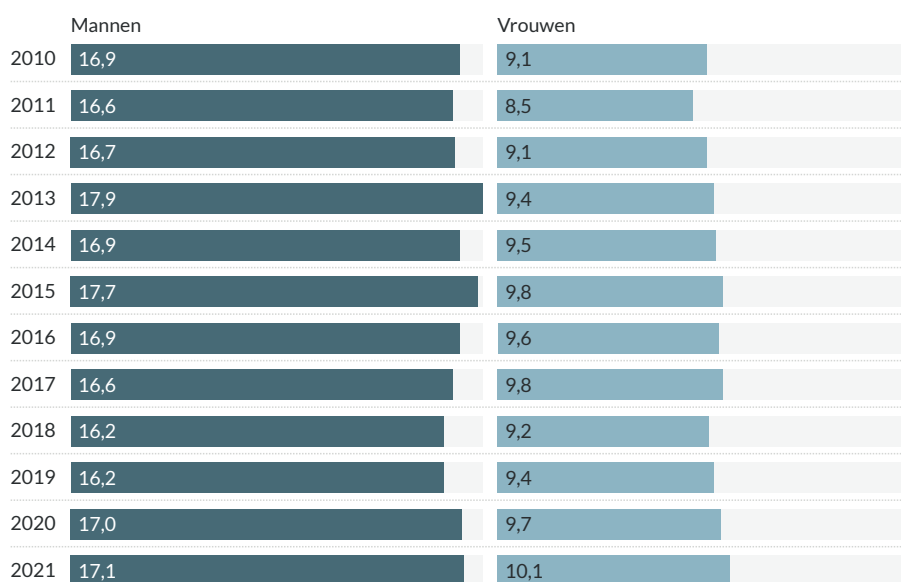
Bron: Dienst Diversiteitsbeleid

3.6 ZELFSTANDIGE ARBEID

De werkenden omvatten niet alleen werknemers maar ook zelfstandigen. Voor het weergeven van het aandeel zelfstandigen in de werkende bevolking wordt gebruik gemaakt van de EAK-enquête van Statbel. Zelfstandigen werken in hun eigen bedrijf of professionele praktijk. Een zelfstandige wordt geacht te werken als hij/zij voldoet aan een van de volgende criteria: werkt met het doel winst te maken, besteedt tijd aan de werking van een bedrijf of is bezig met het opzetten van zijn/haar bedrijf, is niet gebonden door een arbeidsovereenkomst en is onderworpen aan het sociaal statuut van zelfstandigen. Vaak maakt men een onderscheid tussen zelfstandigen met of zonder werknemers in dienst. Ook zaakvoerders, bestuurders en werkende vennoten in vennootschappen zijn onderworpen aan het statuut van zelfstandigen. Helpers en meewerkende familieleden (zonder vergoeding) worden hier niet bij de zelfstandigen gerekend.

Vrouwen zijn minder dan mannen aan de slag als zelfstandige. Bij werkende vrouwen lag het aandeel zelfstandigen in 2021 net boven 10%, bij werkende mannen op ongeveer 17%. In de periode 2010-2021 schommelde het aandeel zelfstandigen slechts beperkt en dat zowel bij mannen als bij vrouwen.

Figuur 3.6.a. Aandeel zelfstandigen in werkende bevolking van 20 tot 64 jaar naar geslacht Vlaams Gewest, 2010-2021, in %

Noot: de EAK-enquête werd in 2017 ingrijpend vernieuwd. Om de vergelijkbaarheid op Europees niveau te verhogen, werd in 2021 een nieuwe vragenlijst geïmplementeerd. De wijzigingen in vergelijking met de oude vragenlijst zijn divers. Daardoor is voorzichtigheid geboden bij het maken van vergelijkingen met de resultaten van voorgaande jaren.

Bron: EAK Statbel, bewerking Steunpunt Werk

In 2021 was in de EU27 gemiddeld 9% van de vrouwen op arbeidsleeftijd een zelfstandige. Dat ligt iets lager dan in het Vlaamse Gewest (10%). Bij de mannen lag het aandeel zelfstandigen in het Vlaamse Gewest op 17%, wat nagenoeg overeenkomt met het EU27-gemiddelde van iets minder dan 17%. In alle EU-lidstaten ligt het aandeel zelfstandigen bij mannen duidelijk hoger dan bij vrouwen. In Griekenland en Slovakije is het verschil tussen mannen en vrouwen het grootst, in Cyprus en Luxemburg het kleinst.

Figuur 3.6.b. Aandeel zelfstandigen in de bevolking van 20 tot 64 jaar naar geslacht

Vlaams Gewest en de EU27-landen, 2021, in % en verschil tussen mannen en vrouwen in procentpunten (ppt.)

	MANNEN	VROUWEN	VERSCHIL TUSSEN M EN V
	%	%	IN PPT.
Vlaams Gewest	17,1	10,1	7,0
Luxemburg	9,1	7,2	1,9
Cyprus	11,6	8,1	3,5
Duitsland	9,8	5,6	4,2
Litouwen	12,9	8,5	4,4
Oostenrijk	12,6	7,8	4,8
Letland	14,7	9,8	4,9
Hongarije	14,0	9,0	5,0
Bulgarije	12,6	7,3	5,3
Portugal	16,0	10,5	5,6
Denemarken	10,8	5,1	5,7
Frankrijk	15,0	8,9	6,1
Zweden	12,0	4,9	7,1
EU27	16,6	9,4	7,2
Finland	16,1	8,8	7,3
België	16,6	9,3	7,3
Spanje	18,5	11,1	7,4
Nederland	18,9	11,3	7,6
Tsjechië	18,7	10,7	8,0
Kroatië	14,9	6,9	8,0
Slovenië	15,7	7,7	8,0
Estland	14,9	6,3	8,6
Roemenië	15,3	6,5	8,8
Ierland	16,1	6,8	9,4
Italië	23,7	14,3	9,4
Polen	22,6	12,8	9,8
Malta	19,5	8,3	11,3
Slovakije	20,2	8,3	11,9
Griekenland	33,3	20,6	12,7

Bron: EAK Statbel, LFS Eurostat, bewerking Statistiek Vlaanderen

3.7 TIJDELIJKE ARBEID

Tijdelijke arbeid kan verschillende vormen aannemen. Het kan gaan om uitzendarbeid, arbeidsovereenkomsten van bepaalde duur of voor een bepaalde opdracht, studentenarbeid, seizoensarbeid of overige formules waarvan de contractduur beperkt is in de tijd.

Zowel bij de totale groep werknemers op arbeidsleeftijd als bij de jongeren ligt het aandeel vrouwen in tijdelijke arbeid hoger dan het aandeel mannen. Het verschil tussen het aandeel mannen en vrouwen is bij de 20-64-jarigen sinds 2010 wel iets kleiner geworden. In 2010 waren 8% van de Vlaamse vrouwelijke werknemers aan de slag met een tijdelijk contract, tegenover 5% van de mannelijke werknemers. In 2021 ging het om respectievelijk 9% en 7%.

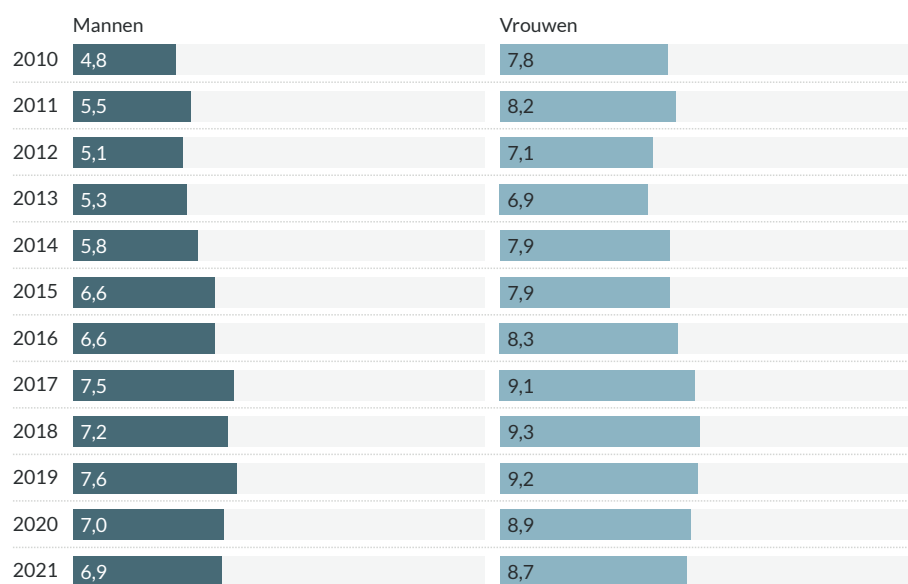
Tijdelijk werk ligt bij de jongeren duidelijk hoger dan bij de totale groep werknemers op arbeidsleeftijd. Bij de jonge mannen werkte in 2021 14% van de werknemers met een tijdelijk arbeidscontract, bij de jonge vrouwen 19%. Deze cijfers illustreren het belang voor jongeren van tijdelijk werk als intredekanaal op de arbeidsmarkt.

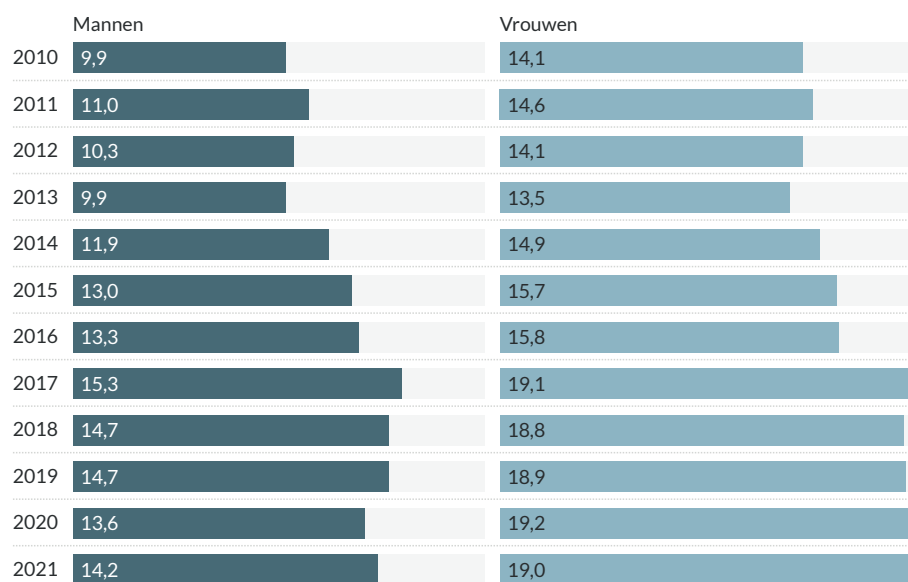
Figuur 3.7.a. Aandeel tijdelijke arbeid bij werknemers naar geslacht bij de bevolking van 20 tot 64 jaar en bij jongeren van 20 tot 34 jaar

Vlaams Gewest, 2010-2021, in %

20-64 jaar

20-34 jaar

Noot: de EAK-enquête werd in 2017 ingrijpend vernieuwd. Om de vergelijkbaarheid op Europees niveau te verhogen, werd in 2021 een nieuwe vragenlijst geïmplementeerd. De wijzigingen in vergelijking met de oude vragenlijst zijn divers. Daardoor is voorzichtigheid geboden bij het maken van vergelijkingen met de resultaten van voorgaande jaren.

Bron: EAK Statbel, bewerking Steunpunt Werk

3.8 ASPECTEN VAN WERKTijd- EN WERKPLAATSREGELING

Aspecten van werktijd- en werkplaatsregeling geven aan in welke mate werkenden van 20 tot 64 jaar gebruik maken van atypische werktijdregelingen en/of werkplaatsregelingen. Hierna volgen cijfers over 6 aspecten: avondwerk en nachtwerk, zaterdagwerk en zondagwerk, thuiswerken en ploegenarbeid.

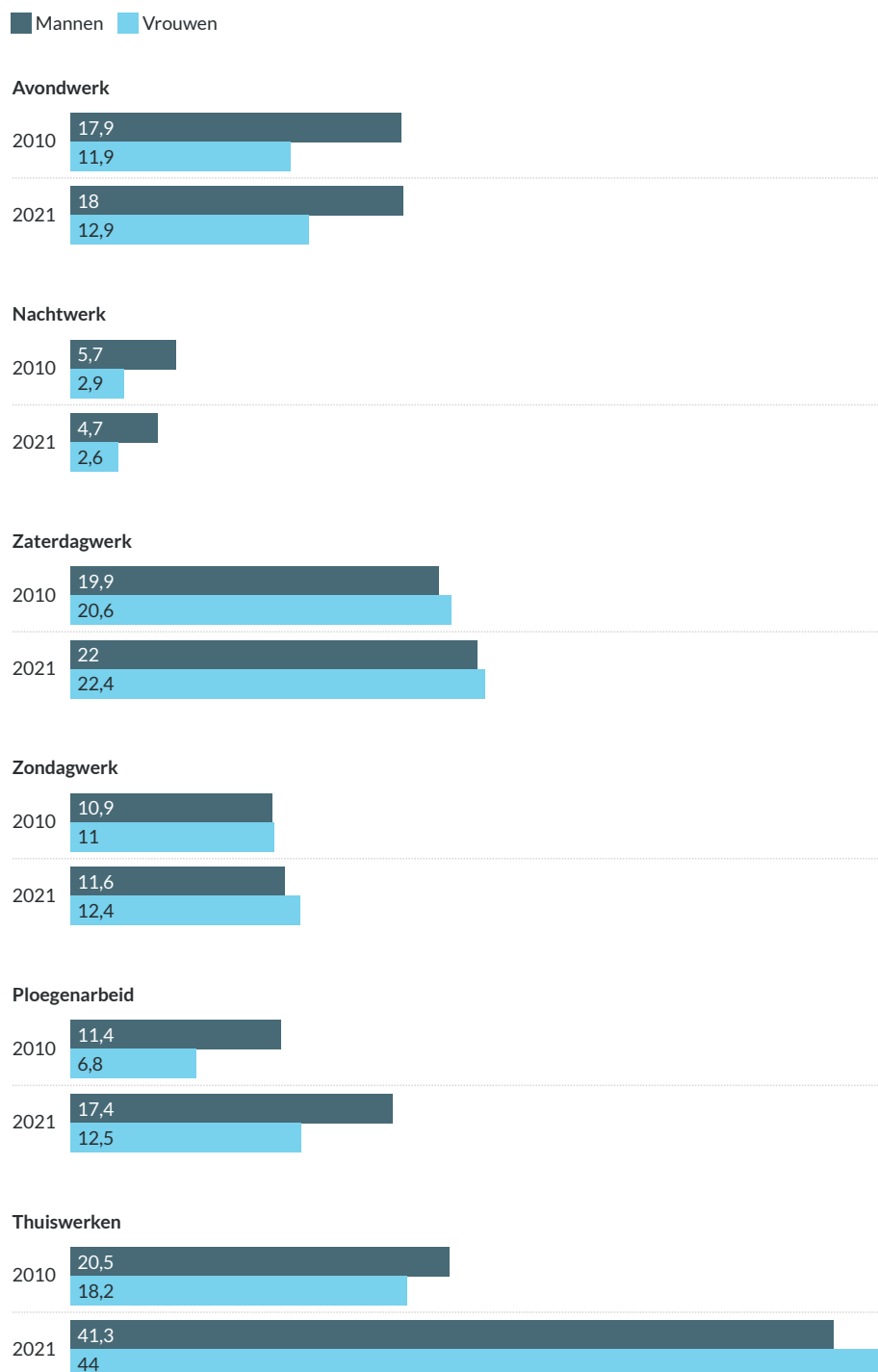
In 2021 verrichtten mannen vaker dan vrouwen ploegenarbeid, avondwerk en nachtwerk. Een nagenoeg gelijk aandeel mannen en vrouwen deed aan zaterdagwerk en zondagwerk. Vrouwen werkten iets vaker thuis dan mannen.

Het aandeel thuiswerkenden steeg sterk bij mannen en vrouwen tussen 2010 en 2021 (respectievelijk met 21 ppt. en 26 ppt.). Daarnaast nam de ploegenarbeid toe, zowel bij mannen als bij vrouwen. Ook het weekendwerk nam toe in de betrokken periode, maar in mindere mate. Zowel bij mannen als bij vrouwen daalde het avondwerk beperkt.

Figuur 3.8.a. Aandeel werkenden van 20 tot 64 jaar naar geslacht met een atypische werktijdregeling en/of werkplaatsregeling

Vlaams Gewest, 2010 en 2021, in %

Noot: bij ploegenarbeid werknemers in plaats van werkenden. De EAK-enquête werd in 2017 ingrijpend vernieuwd. Om de vergelijkbaarheid op Europees niveau te verhogen, werd in 2021 een nieuwe vragenlijst geïmplementeerd. De wijzigingen in vergelijking met de oude vragenlijst zijn divers. Daardoor is voorzichtigheid geboden bij het maken van vergelijkingen met de resultaten van voorgaande jaren.

Bron: EAK Statbel, bewerking Steunpunt Werk

3.9 TIJD GESPENDEERD AAN BETAALDE EN ONBETAALDE ARBEID

De hierboven beschreven lagere arbeidsparticipatie van vrouwen hangt onder meer samen met het feit dat vrouwen nog steeds meer tijd besteden aan het huishouden en de opvoeding van de kinderen dan mannen. Dat er een duidelijk verschil bestaat tussen het aantal uren dat mannen en vrouwen besteden aan betaalde arbeid, huishoudelijk werk en kinderopvoeding en –zorg blijkt uit de gegevens van het Tijdsbudgetonderzoek van de Onderzoeksgroep TOR en Statbel..

Volgens de meest recente meting die dateert van 2013 besteden mannen met een job iets meer dan 7 uur per week meer aan betaalde arbeid dan vrouwen met een job. Daar staat tegenover dat vrouwen ruim 6 uur per week meer bezig zijn met het huishouden dan mannen. Vrouwen in een gezin met kinderen zijn circa 1,5 uur meer bezig met kinderopvoeding en -opvoeding dan mannen in een gezin met kinderen.

Wel is het zo dat deze verschillen tussen 2005 en 2013 zijn afgenomen. Het aantal uren dat mannen besteden aan huishoudelijke taken is gestegen, bij vrouwen is dat gedaald. Hetzelfde geldt bij de uren gespendeerd aan de zorg en opvoeding van kinderen. Ook bij betaalde arbeid is het verschil afgenomen, maar dan enkel omdat mannen hieraan minder tijd besteden. Het aantal uren dat vrouwen aan betaalde arbeid spenderen, is niet toegenomen.

Het verschil in tijd gespendeerd door mannen en vrouwen aan het huishouden en de zorg en opvoeding voor kinderen, was in 2013 terug te vinden bij nagenoeg alle leeftijdsgroepen vanaf 25 jaar. Het is volgens deze gegevens dus niet zo dat er bij de jongere leeftijdsgroepen sprake is van een meer gelijke taakverdeling tussen mannen en vrouwen.

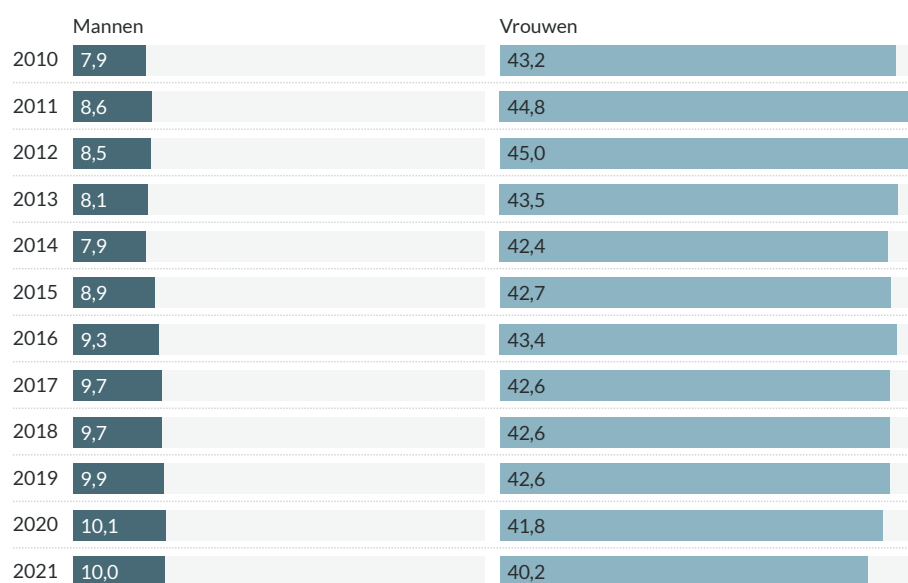
3.10 DEELTIJDSE ARBEID

Vrouwen werken beduidend vaker deeltijds dan mannen. In 2021 waren 40% van de werkende vrouwen deeltijds aan de slag tegenover 10% bij de mannen. Het aandeel deeltijds werkende mannen is tussen 2010 en 2021 slechts beperkt gestegen. Daarentegen is in die periode het aandeel deeltijds werkende vrouwen licht gedaald.

Deeltijds werken neemt af naarmate het onderwijsniveau stijgt en dit is zowel bij vrouwen als mannen het geval, zij het bij mannen in mindere mate. De 55-64-jarige mannen en vrouwen werken ook vaker deeltijds dan de jongere leeftijdsgroepen.

Er is eveneens een verband tussen deeltijds werk en het huishoudtype waarin men leeft. Vrouwen met kinderen werken vaker deeltijds dan vrouwen zonder kinderen. Bij mannen is dat net omgekeerd.

Figuur 3.10.a. Deeltijdarbeid bij werkenden van 20 tot 64 jaar naar geslacht
Vlaams Gewest, 2010-2021, in %

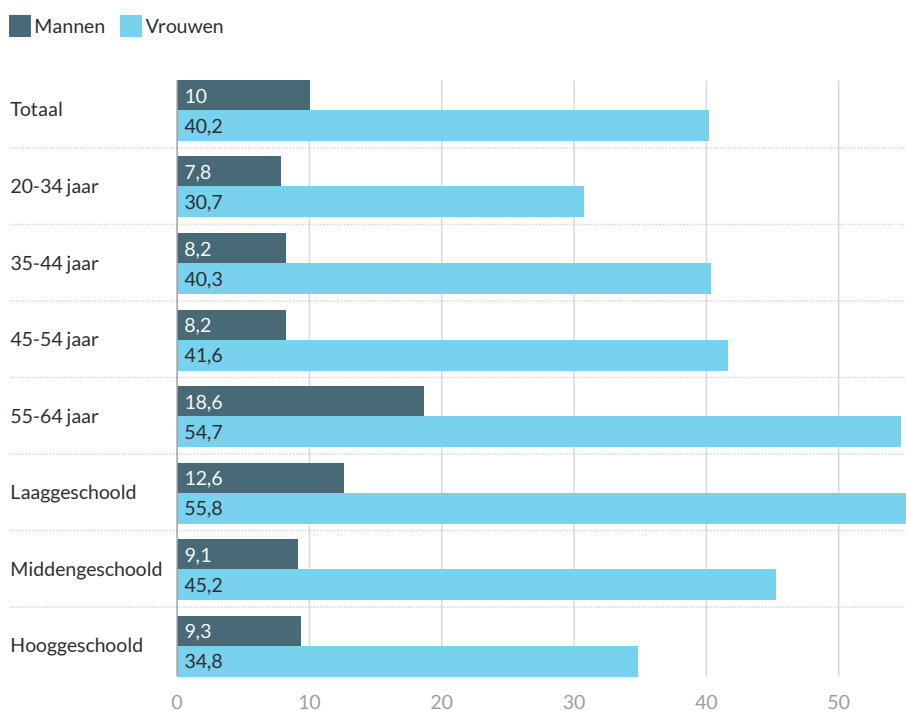

Noot: de EAK-enquête werd in 2017 ingrijpend vernieuwd. Om de vergelijkbaarheid op Europees niveau te verhogen, werd in 2021 een nieuwe vragenlijst geïmplementeerd. De wijzigingen in vergelijking met de oude vragenlijst zijn divers. Daardoor is voorzichtigheid geboden bij het maken van vergelijkingen met de resultaten van voorgaande jaren.

Bron: EAK Statbel, bewerking Steunpunt Werk

Figuur 3.10.b. Deeltijdarbeid bij werkenden van 20 tot 64 jaar naar geslacht, leeftijd en onderwijsniveau

Vlaams Gewest, 2021, in %

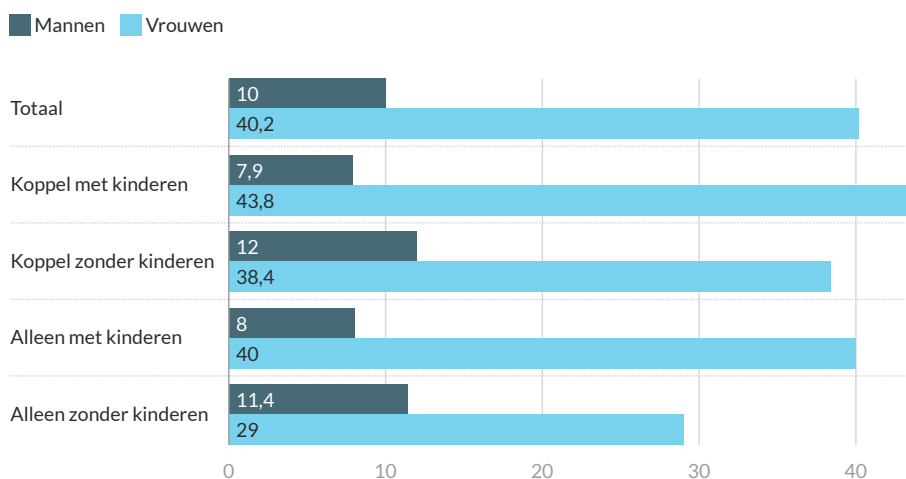

Noot: bij onderwijsniveau 25-64 jaar in plaats van 20-64 jaar.

Bron: EAK Statbel, bewerking Steunpunt Werk

Figuur 3.10.c. Deeltijdarbeid bij werkenden van 20 tot 64 jaar naar geslacht en huishoudtype

Vlaams Gewest, 2021, in %

Bron: EAK Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

De redenen om deeltijds te werken zijn divers en ook verschillend tussen mannen en vrouwen. Persoonlijke en familiale motieven vormen de belangrijkste reden voor zowel mannen als vrouwen om deeltijds aan de slag te zijn. Dat is zowel in 2010 als in 2021 het geval. Voor deeltijds werkende vrouwen komt de zorg voor kinderen/anderen op een 2de plaats, terwijl dit bij mannen op de 4de en laatste plaats komt.

Figuur 3.10.d. Redenen om deeltijds te werken naar geslacht

Vlaams Gewest, 2010 en 2021, in %

	2010		2021	
	MANNEN	VROUWEN	MANNEN	VROUWEN
Alleen deeltijdbaan beschikbaar/haalbaar	28,3	20,4	16,0	17,6
Zorg kinderen/anderen	5,7	22,4	12,4	30,1
Andere persoonlijke of familiale redenen	46,4	39,8	47,8	43,8
Wenst geen voltijdbaan	19,6	17,4	23,7	8,4
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0

Noot: de EAK-enquête werd in 2017 ingrijpend vernieuwd. Om de vergelijkbaarheid op Europees niveau te verhogen, werd in 2021 een nieuwe vragenlijst geïmplementeerd. De wijzigingen in vergelijking met de oude vragenlijst zijn divers. Daardoor is voorzichtigheid geboden bij het maken van vergelijkingen met de resultaten van voorgaande jaren.

Bron: EAK Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

3.11 LOOPBAANONDERBREKING EN TIJDSKREDIET

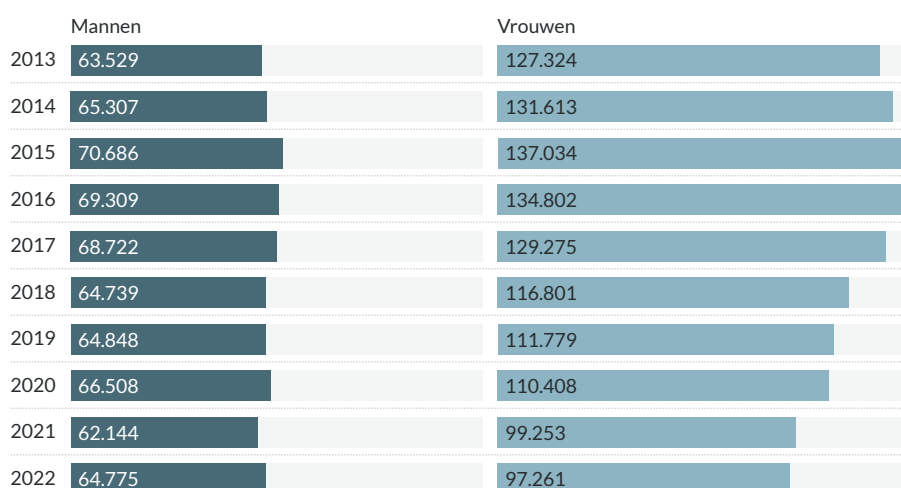
Werknemers kunnen met steun van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) hun arbeidstijd aanpassen. Dat kan onder meer via loopbaanonderbreking of tijdskrediet. Loopbaanonderbreking is een maatregel die de werknemers toelaat hun beroepsactiviteit volledig te onderbreken of hun arbeidsprestaties te verminderen, eventueel met toekenning van een uitkering. Tijdskrediet is het systeem van loopbaanonderbreking voor de privésector. Er bestaan daarnaast ook specifieke vormen van loopbaanonderbreking, de zogenaamde thematische verloven, voor ouderschapsverlof, medische bijstand, palliatieve zorgen en mantelzorg.

Vrouwen stappen vaker dan mannen tijdelijk (geheel of gedeeltelijk) uit de arbeidsmarkt. In 2022 werden er 162.036 onderbrekingsuitkeringen betaald aan werknemers in loopbaanonderbreking, tijdskrediet of thematisch verlof. In 2022 ging 60% van het totaal aantal onderbrekingsuitkeringen naar vrouwen en 40% naar mannen. Dat vrouwelijk aandeel is gedaald tegenover 2010 (67%).

Het aantal onderbrekingsuitkeringen is na een stijging tussen 2013 en 2015 in de meest recente jaren weer overwegend gedaald. Die daling is hoofdzakelijk een gevolg van de gedeeltelijke bevoegdheidsoverdracht in het kader van de 6de staats hervorming, waardoor nieuwe aanvragen voor loopbaanonderbreking in het Vlaamse Gewest onder de Vlaamse regeling van het zogenaamde zorgkrediet vallen. Zij zijn niet opgenomen in de hier gepresenteerde cijfers over loopbaanonderbreking.

Figuur 3.11.a. Opname van loopbaanonderbreking, tijdskrediet en thematische verloven naar geslacht

Vlaams Gewest, 2013-2022, jaargemiddelde, aantal onderbrekingsuitkeringen

Bron: RVA

De redenen waarom mannen en vrouwen hun loopbaan onderbreken of tijdskrediet opnemen zijn verschillend. Mannen maken meer gebruik van deze mogelijkheid op het einde van hun loopbaan. Vrouwen doen dat in mindere mate en gebruiken tijdskrediet vaker om zich toe te leggen op de opvoeding van (jongere) kinderen. Dat blijkt ook uit de opdeling naar leeftijd. Ruim 4 op de 5 mannen die in 2022 betalingen van de RVA ontvingen voor loopbaanonderbreking of tijdskrediet waren 55 jaar en ouder. Bij de vrouwen was het aandeel van de leeftijdsgroepen tussen 25 en 44 jaar duidelijk groter dan bij de mannen. Bij de thematische verloven die het mogelijk maken aan personen met zorgverantwoordelijkheden om hun zorgtaken op te nemen zonder dat ze de band met de arbeidsmarkt verliezen, wordt ouderschapsverlof het meest opgenomen. Ook hier valt op dat in absolute termen moeders er meer gebruik van maken dan vaders. Naar leeftijd bekeken waren het in 2022 bij de mannen de 35-44-jarigen (47%) en bij de vrouwen de 25-34-jarigen (38%) die de grootste groep uitmaakten van diegenen die thematisch verlof opnemen.

Figuur 3.11.b. Loopbaanonderbreking, tijdskrediet en thematische verloven naar geslacht, volgens motief/reden

Vlaams Gewest, 2022, jaargemiddelde, in aantal onderbrekingsuitkeringen en in %

	TOTAAL	AANDEEL MANNEN	AANDEEL VROUWEN
	AANTAL	%	%
LOOPBAANONDERBREKING			
Volledige onderbreking	548	46,6	53,4
Deeltijdse onderbreking, algemeen stelsel	1.753	32,8	67,2
Deeltijdse onderbreking, eindeloopbaanstelsel	14.437	34,6	65,4
Totaal	16.739	34,8	65,2
TIJDSKREDIET			
Corona	109	70,0	30,0
Zonder motief	6	38,4	61,6
Opvoeding van een kind jonger dan 8 jaar	21.608	17,6	82,4
Verlenen van palliatieve zorgen	3	25,0	75,0
Verlenen van bijstand aan of het verzorgen van een zwaar ziek gezins- of familielid	3.014	36,4	63,6
Verzorging van een zwaar ziek kind	57	26,7	73,3
Volgen van een erkende opleiding	858	30,6	69,4
Verzorging van een gehandicapt kind jonger dan 21 jaar	174	52,1	47,9
Niet van toepassing	41.036	62,6	37,4
Totaal	66.865	46,4	53,6
THEMATISCHE VERLOVEN			
Medische bijstand	58.841	36,5	63,5
Ouderschapsverlof	19.064	33,0	67,0
Palliatieve zorgen	297	27,1	72,9
Verlof voor mantelzorg	231	27,5	72,5
Totaal	78.432	35,6	64,4

Bron: RVA

Figuur 3.11.c. Loopbaanonderbreking, tijdskrediet en thematische verloven naar geslacht en leeftijdsgroep

Vlaams Gewest, 2022, jaargemiddelde, in onderbrekingsuitkeringen en in %

	LOOPBAAN- ONDERBREKING		TIJDSKREDIET		THEMATISCHE VERLOVEN	
	AANTAL	%	AANTAL	%	AANTAL	%
MANNEN						
<25 jaar	11	0,2	14	0,0	46	0,2
25-34 jaar	124	2,1	690	2,2	5.245	18,8
35-44 jaar	257	4,4	2.520	8,1	13.009	46,6
45-54 jaar	574	9,9	1.451	4,7	6.597	23,6
55-59 jaar	2.802	48,1	15.664	50,4	2.421	8,7
60 jaar en ouder	2.060	35,3	10.711	34,5	579	2,1
Totaal	5.827	100,0	31.050	100,0	27.898	100,0
VROUWEN						
<25 jaar	4	0,0	68	0,2	320	0,6
25-34 jaar	276	2,5	7.069	19,7	19.340	38,3
35-44 jaar	640	5,9	10.553	29,5	18.880	37,4
45-54 jaar	612	5,6	1.756	4,9	6.572	13,0
55-59 jaar	3.947	36,2	6.723	18,8	4.177	8,3
60 jaar en ouder	5.433	49,8	9.647	26,9	1.246	2,5
Totaal	10.912	100,0	35.815	100,0	50.534	100,0

Bron: RVA

3.12 INFORMELE ZORG

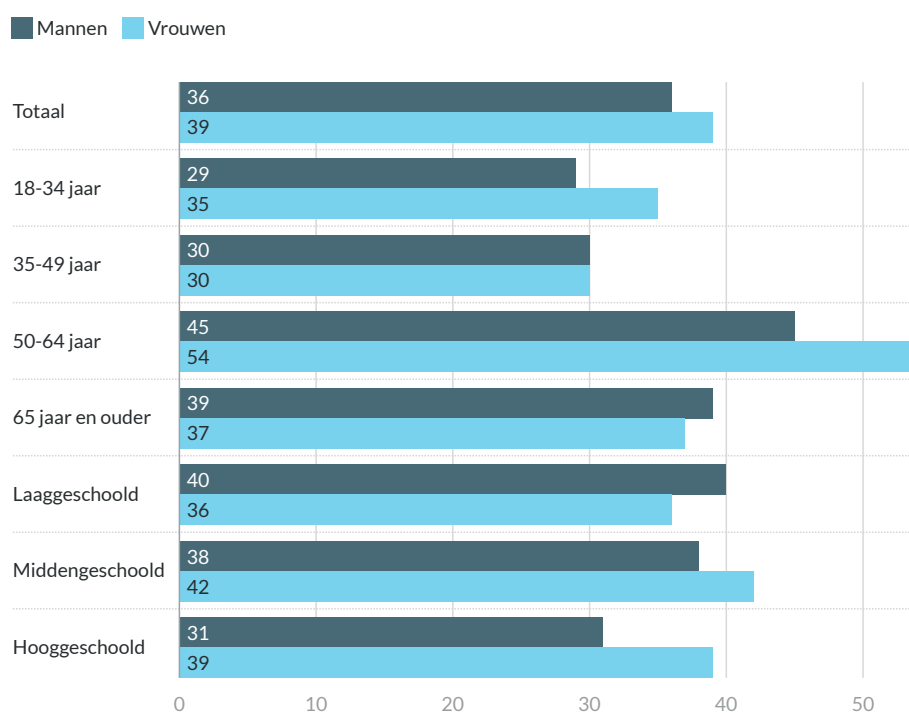
Uit bovenstaande cijfers over deeltijdarbeid, tijd gespendeerd aan de zorg voor kinderen, loopbaanonderbreking en tijdskrediet werd al duidelijk dat vrouwen meer dan mannen instaan voor de reguliere zorg van kinderen. Maar heel wat personen nemen daarnaast ook de verzorging of begeleiding op van zieke, gehandicapte of bejaarde familieleden, kennissen of burens. Als dat onbezoldigd en niet in het kader van het georganiseerde vrijwilligerswerk gebeurt, dan wordt gesproken over informele zorg.

In het voorjaar 2022 gaf volgens de SV-bevraging van Statistiek Vlaanderen 38% van de personen van 18 jaar en ouder in het Vlaamse Gewest aan minstens maandelijks informele zorg te verlenen. Naar geslacht is er weinig verschil: bij de vrouwen gaat het om 39%, bij de mannen om 36%. In vergelijking met het voorjaar 2021 is het aandeel zowel bij mannen (+7 ppt.) als bij vrouwen (+3 ppt.) toegenomen. Het verschil tussen mannen en vrouwen was in 2021 ook groter.

Het aandeel informele zorgverleners lag bij zowel vrouwen als mannen in 2022 het hoogst in de leeftijdsgroep van 50 tot 64 jaar met respectievelijk 54% en 45%. In bijna alle leeftijdsgroepen ligt het aandeel informele zorgverleners lager bij mannen dan bij vrouwen, met uitzondering van de 65-plussers.

Opgesplitst naar onderwijsniveau valt op dat laaggeschoolde mannen meer informele zorg verlenen dan laaggeschoolde vrouwen. Bij de midden- en hooggeschoolde informele zorgverleners ligt het aandeel bij vrouwen hoger dan bij mannen.

Figuur 3.12.a. Minstens maandelijks informele zorg verleend door bevolking van 18 jaar en ouder naar geslacht, leeftijd en onderwijsniveau
Vlaams Gewest, voorjaar 2022, in %

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

3.13 WERKBAARHEID

Om de uitstroom uit de arbeidsmarkt te beperken en werkenden langer actief te houden, is ook aandacht vereist voor werkbaar werk. Werkbaar werk kan in beeld gebracht worden aan de hand van 4 indicatoren gemeten door de Vlaamse Werkbaarheidsmonitor (WBM) van de Stichting Innovatie & Arbeid: psychische vermoeidheid (werkstress), welbevinden in het werk (werkbetrokkenheid, motivatie), leermogelijkheden (kansen op blijven en

competentieontwikkeling) en werk-privé-balans (combinatie van arbeid met gezin en sociaal leven). Op basis van deze 4 werkbaarheidsindicatoren kan de werkbaarheidsgraad worden berekend: het aandeel van de werkenden (werknemers/zelfstandigen) dat een kwaliteitsvolle job heeft rekening houdend met de verschillende aspecten van psychische vermoeidheid, welbevinden in het werk, leermogelijkheden en werk-privébalans.

Volgens de meest recente meting in 2019 scoorden mannelijke werknemers met een werkbaarheidsgraad van bijna 53% hoger dan hun vrouwelijke collega's (47%). Bij de vrouwelijke loontrekkenden nam de werkbaarheid af ten opzichte van de vorige meting in 2016, bij mannen niet. Het verschil op vlak van werkbaarheidsgraad tussen mannen en vrouwen kent een schommelend verloop en is tussen 2010 en 2019 groter geworden. Voor 3 van de 4 werkbaarheidsindicatoren zijn er bij de loontrekkenden duidelijke verschillen tussen mannen en vrouwen. Loontrekkende vrouwen worden meer dan loontrekkende mannen geconfronteerd met werkstress en een moeizame combinatie werk-gezin. Ze ondervinden wel minder motivatieproblemen dan hun mannelijke collega's.

De werkbaarheidsgraad voor de vrouwelijke zelfstandige ondernemers lag in 2019 op bijna 52%. Dat verschilt nauwelijks van het aandeel met werkbaar werk bij de mannelijke zelfstandigen. De werkbaarheidsgraad bij zowel de mannelijke als de vrouwelijke zelfstandigen stagneerde ten opzichte van 2016. Het werkbaarheidsprofiel van mannelijke en vrouwelijke zelfstandigen is vrij gelijklopend op vlak van psychische vermoeidheid en leermogelijkheden. Zowel bij de mannelijke als de vrouwelijke zelfstandige ondernemers kampt ruim 1 op de 3 met werkstress en minder dan 4% ervaart onvoldoende leermogelijkheden. Mannelijke zelfstandigen worden meer dan vrouwen geconfronteerd met motivatieproblemen en een moeizame combinatie werk-gezin.

Werkstress vormt zowel bij werknemers als zelfstandigen het belangrijkste probleem. In vergelijking met werknemers is de werk-privé-balans bij zowel mannelijke als vrouwelijke zelfstandigen vaker problematisch. De andere factoren – motivatie en leermogelijkheden – vormen bij zelfstandigen minder vaak een probleem dan bij werknemers.

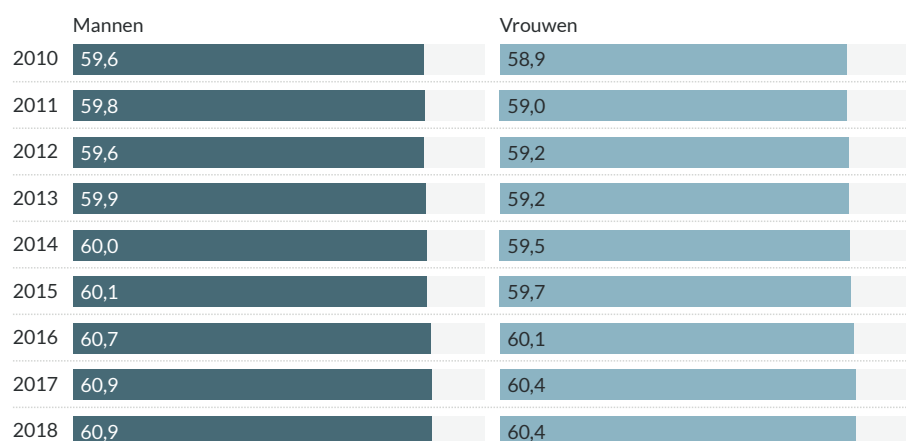
3.14 UITTREDELEEF TIJ D

De uittredeleeftijd ten slotte geeft de gemiddelde leeftijd weer waarop een werkende 50-plusser uit de arbeidsmarkt treedt. Een werkende 50-plusser wordt gedefinieerd als een persoon die op 31 december in jaar t tussen de 50 en 69 jaar oud is, een job heeft en geen pensioenuitkering ontvangt. Een werkende 50-plusser treedt uit de arbeidsmarkt wanneer hij/zij op 31 december in jaar $t+1$ en in jaar $t+2$ geen baan heeft. Wie in jaar $t+1$ of jaar $t+2$ een job combineert met een pensioenuitkering, wordt ook als uitreder gezien. Voor de berekening van deze cijfers maakt het Steunpunt Werk

gebruik van administratieve gegevens van het Datawarehouse Arbeidsmarkt & Sociale Bescherming (DWH AM&SB) van de Kruispuntbank Sociale Zekerheid (KSZ).

Vrouwen treden iets vroeger uit de arbeidsmarkt dan mannen. In 2018 stopten de vrouwelijke 50-plussers gemiddeld op 60,4 jaar, de mannelijke op 60,9 jaar. Het moment waarop de 50-plussers de arbeidsmarkt verlaten, schuift zowel bij mannen als bij vrouwen op. Over de periode 2010-2018 is de gemiddelde uittredeleeftijd bij de mannen met 1,3 jaar toegenomen, bij de vrouwen met 1,5 jaar. Aangezien de toename van de uittredeleeftijd hoger ligt bij de vrouwen dan bij de mannen, is het verschil tussen mannen en vrouwen tussen 2010 en 2018 beperkt gedaald.

Figuur 3.14.a. Gemiddelde uittredeleeftijd naar geslacht
Vlaams Gewest, 2010-2018, in jaren

Noot: raming voor het jaar 2018 op basis van onvolledige gegevens.

Bron: DWH AM&SB KSZ, bewerking Steunpunt Werk

INKOMEN EN ARMOEDE

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de verschillen tussen mannen en vrouwen op vlak van verloning, sociale uitkeringen en armoede. De gegevens over de loonkloof zijn gebaseerd op de gegevens van de Loonstructurenquête van Statbel. Deze enquête wordt afgenomen in alle lidstaten van de Europese Unie met het oog op het verkrijgen van vergelijkbare data op vlak van verloning en kenmerken van de loontrekkenden van bedrijven met 10 of meer werknemers uit de industrie en de marktdiensten. Om de 4 jaar wordt ook informatie verzameld over de onderwijssector, de gezondheidszorg en de socio-culturele sector.

De cijfers over economische zelfstandigheid en over armoede en sociale uitsluiting zijn gebaseerd op de gegevens van de European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC-survey). De EU-SILC-survey is een door Eurostat gecoördineerde en voor België door Statbel uitgevoerde enquête naar inkomens en andere levensomstandigheden, met als voornaamste doel het opstellen van vergelijkbare indicatoren in het kader van inkomen, armoede en sociale insluiting binnen de Europese Unie. De uitvoering van de EU-SILC-survey is sinds 2004 bij Europese verordening verplicht voor alle landen. Het betreft een enquête die wordt afgenomen bij een steekproef van private huishoudens uit het Rijksregister, waarbij de referentiepersoon van het huishouden (gezinshoofd) wordt geïnterviewd en elk huishoudlid van 16 jaar en ouder. Deze aanpak resulteert in een dataset op huishoud- en individueel niveau. In het Vlaamse Gewest worden jaarlijks in totaal via de huishoud- en individuele vragenlijst gegevens verzameld van ongeveer 7.500 personen.

Bij de resultaten van de EU-SILC-survey dient opgemerkt te worden dat in surveyonderzoek bepaalde kwetsbare bevolkingsgroepen (zoals personen in collectieve huishoudens, personen zonder wettige verblijfsvergunning of dak- en thuislozen) niet of nauwelijks vertegenwoordigd zijn. Aangezien een deel van deze groep leeft in preciaire omstandigheden moet hiermee rekening worden gehouden bij de interpretatie van de armoedecijfers. Daarnaast werd de EU-SILC-enquête in 2019 ingrijpend vernieuwd. Op inhoudelijk vlak werd in 2019 de overstap gemaakt naar het gebruik van administratieve gegevens voor de meerderheid van de inkomensvariabelen. Als gevolg daarvan werd de vragenlijst van de survey fundamenteel herzien. Vragen werden geherformuleerd en/of van plaats veranderd, er kwamen nieuwe vragen bij en bepaalde vragen werden geschrapt. Op methodologisch vlak werd het volledige model voor de correctie van non-respons, uitval van panelleden en kalibratie herzien. Door al deze wijzigingen is voorzichtigheid geboden bij het maken van vergelijkingen tussen de resultaten van de EU-SILC-survey vanaf 2019 met de resultaten van voorgaande jaren.

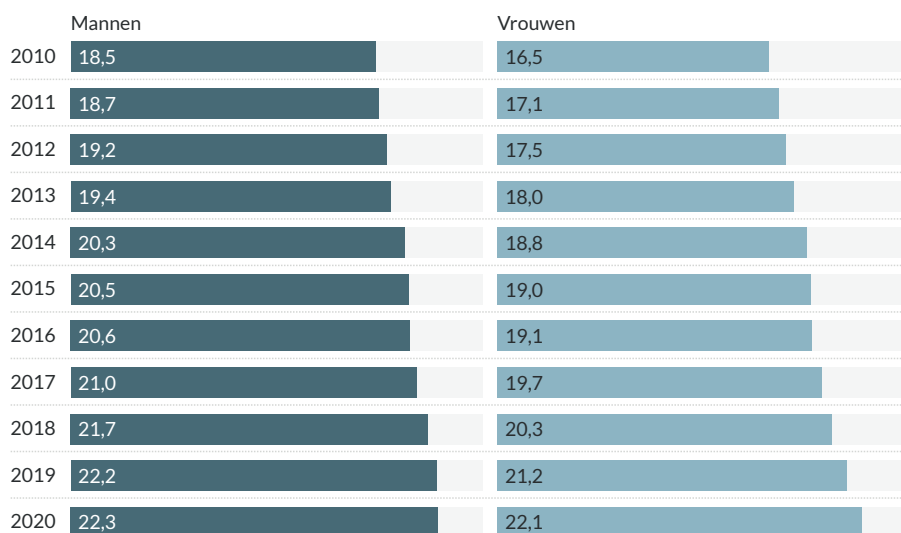
De gegevens over sociale uitkeringen en bijstand ten slotte zijn gebaseerd op administratieve gegevens van een aantal federale instellingen: de Programmatorische Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie (POD MI), de

Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid (FOD SZ), de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ), de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) en de Federale Pensioendienst (RVP).

4.1 LOONKLOOF

Het loonverschil tussen mannen en vrouwen lijkt in 2020 zo goed als verdwenen. Het verschil tussen het gemiddelde bruto uurloon van een voltijds werkende man en vrouw bedroeg in het Vlaamse Gewest in 2020 nog slechts 0,2 euro, wat overeenkomt met 1% van het uurloon van mannen (= loonkloof). Het voorbije decennium is het verschil duidelijk verkleind. De loonkloof tussen mannen en vrouwen bedroeg in 2010 nog 11%. Deze cijfers zijn berekend op basis van de lonen van voltijdse werknemers in de private sector in bedrijven met 10 medewerkers of meer. Cijfers voor alle werknemers in het Vlaamse Gewest – voltijds en deeltijds en voor alle sectoren – zijn niet beschikbaar.

Figuur 4.1.a. Gemiddeld bruto uurloon van mannelijke en vrouwelijke voltijdse werknemers in bedrijven met 10 medewerkers of meer in de private sector Vlaams Gewest, 2010-2020, in euro

Bron: Loonstructurenenquête Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

De loonkloof wordt groter als niet gekeken wordt naar het gemiddelde uurloon van mannen en vrouwen, maar naar het maand- of jaarloon. Dat heeft te maken met de verschillen in premies bovenop het loon en in arbeidsduur tussen mannen en vrouwen. Cijfers van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM) op basis van gegevens van de

Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) voor heel België en voor 2020 wijzen op een loonkloof van 22% op basis van het gemiddelde bruto jaarloon (niet gecorrigeerd voor arbeidsduur) (IGVM, 2022).

Het loonverschil tussen mannen en vrouwen hangt samen met typische loopbaanverschillen tussen mannen en vrouwen. Vrouwen zijn ondervertegenwoordigd in sectoren waar hogere lonen worden uitbetaald, staan lager op de carrièreladder en stappen vaker (tijdelijk) uit de arbeidsmarkt. De laatste 2 aspecten kwamen al uitgebreid aan bod in het hoofdstuk 3 over betaalde en onbetaalde arbeid van dit rapport. Hier wordt verder ingegaan op het feit dat mannen en vrouwen niet evenredig gespreid zijn over de verschillende hoofdtakken en subsectoren van de economie en dat deze horizontale segregatie een belangrijke rol speelt in de loonkloof: in sectoren waar vrouwen oververtegenwoordigd zijn, liggen de lonen vaak lager, en omgekeerd.

Globaal genomen ligt het aandeel vrouwen het laagst in de secundaire sector - de sector met het hoogste gemiddelde loon - terwijl vrouwen behoorlijk sterk vertegenwoordigd zijn in de niet-commerciële dienstensector (quartaire sector). Als gekeken wordt naar de indeling in subsectoren blijken vrouwen minder aan de slag in sectoren met hogere lonen (chemische industrie, energie, metallurgie en informaticabranche). Omgekeerd zijn vrouwen oververtegenwoordigd in minder goed betaalde sectoren (de maatschappelijke dienstverlening, overige diensten aan personen en de kleinhandel).

Figuur 4.1.b. Werkenden van 15 tot 64 jaar naar geslacht en gemiddeld bruto jaarloon per sector

Vlaams Gewest, 2019 (werkenden) en 2021 (bruto jaarloon), in % van werkenden en in euro

	AANDEEL MANNEN (2019)	AANDEEL VROUWEN (2019)	GEMIDDELD LOON (2021)
	%	%	IN EURO
Totaal primaire sector	68,4	31,6	29.129
Totaal secundaire sector	80,5	19,5	68.246
Vervaardiging van dranken, voeding en tabak	64,7	35,3	60.764
Textiel en kleding	55,8	44,2	49.113
Grafische nijverheid	70,7	29,3	60.803
Chemische industrie	72,2	27,8	111.816
Rubber- en kunststofnijverheid	77,9	22,1	67.279
Vervaardiging van bouwmaterialen	87,4	12,6	64.484
Metallurgie	89,4	10,6	93.648
Vervaardiging van metaalproducten	86,7	13,3	56.012
Vervaardiging van informatica en elektronische producten	68,7	31,3	83.367
Vervaardiging van (elektrische) apparaten en werktuigen	83,1	16,9	68.430
Vervaardiging van transportmiddelen	85,1	14,9	62.513

	AANDEEL MANNEN (2019)	AANDEEL VROUWEN (2019)	GEMIDDELD LOON (2021)
	%	%	IN EURO
Overige industrie	60,1	39,9	nb
Energie en water	72,7	27,3	98.905
Afval en recyclage	82,5	17,5	63.852
Bouw	89,8	10,2	59.349
Totaal tertiaire sector	55,4	44,6	55.391
Reparatie en installatie van machines en consumentenartikelen	82,9	17,1	68.304
Garagewezen	80,1	19,9	63.191
Groothandel en handelsbemiddeling	65,7	34,3	75.530
Kleinhandel	43,0	57,0	41.191
Transport	83,4	16,6	56.765
Logistiek	67,0	33,0	66.837
Post	69,3	30,7	nb
Horeca en toerisme	53,6	46,4	35.216
Informatie en media	56,4	43,6	78.160
Telecommunicatie	66,4	33,6	58.520
Informatietechnologie	76,1	23,9	88.390
Financiële diensten	47,2	52,8	80.669
Consultancy en wetenschappelijke activiteiten	57,4	42,6	74.014
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	56,5	43,5	41.928
Onderhoud van gebouwen, tuinen en landschapsverzorging	21,9	78,1	Nb
Overige zakelijke dienstverlening	57,1	42,9	38.201
Overige diensten aan personen	24,3	75,7	17.231
Totaal quataire sector	31,1	68,9	57.086
Recreatie, cultuur en sport	55,3	44,7	44.586
Openbare besturen (som q2 tot q4)	51,8	48,2	66.837
Onderwijs	28,2	71,8	66.756
Gezondheidszorg	21,2	78,8	54.448
Maatschappelijke dienstverlening	19,0	81,0	39.933
Belangenvertegenwoordiging	38,4	61,6	56.606
Algemeen totaal	52,8	47,2	58.318

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Instituut voor de Nationale Rekeningen, bewerking Statistiek Vlaanderen

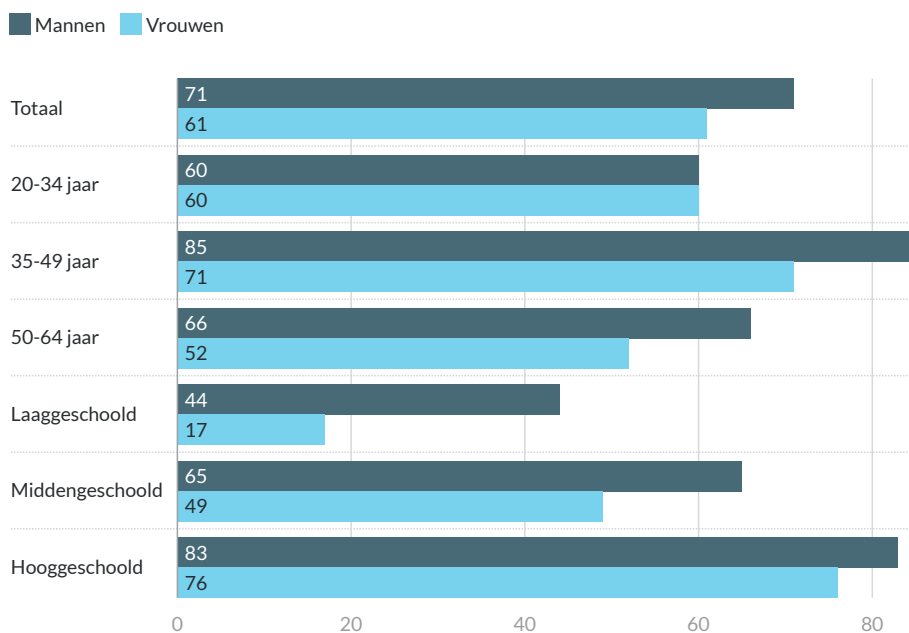
4.2 ECONOMISCHE ZELFSTANDIGHEID

Op basis van het inkomen uit arbeid kan nagegaan worden in hoeverre mannen en vrouwen op individueel niveau als economisch zelfstandig beschouwd kunnen worden. Iemand wordt hier als economisch zelfstandig beschouwd als het individuele bruto jaarinkomen van die persoon uit bezoldigde arbeid (loon, premies en andere voordelen) of uit zelfstandige activiteit hoger ligt dan het inkomen van iemand die gedurende een jaar voltijds aan het gewaarborgd minimumloon zou werken. Dat minimumloon

lag in België midden 2020 op 1.680 euro bruto per maand of omgerekend 20.160 euro per jaar. Er wordt hier dus geen rekening gehouden met het inkomen van de eventuele aanwezige partner of andere leden van het huishouden, noch met inkomen uit uitkeringen of inkomen vergaard op gezinsniveau (inkomen uit onroerende goederen, uit vermogen of overdrachten tussen gezinnen). Deze indicator geeft zo een inschatting van de mate waarin personen al dan niet economisch afhankelijk zijn van de partner, van andere gezinsleden of van sociale transfers.

Op basis van de gegevens van de EU-SILC-survey van 2021 (inkomen van 2020) konden in het Vlaamse Gewest 71% van de mannen en 61% van de vrouwen tussen 20 en 64 jaar beschouwd worden als economisch zelfstandig. Een gelijkaardige berekening op basis van de EU-SILC-survey van 2010 (inkomen 2009) gaf respectievelijk 71% en 51% economisch zelfstandige mannen en vrouwen. Terwijl het aandeel economisch zelfstandigen bij de vrouwen tussen 2010 en 2021 is gestegen, is het bij de mannen stabiel gebleven, waardoor het verschil tussen mannen en vrouwen in deze periode is afgenomen.

Figuur 4.2.a. Aandeel economisch zelfstandige mannen en vrouwen van 20 tot 64 jaar naar leeftijd en onderwijsniveau
Vlaams Gewest, 2021, in %

Bron: EU-SILC Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

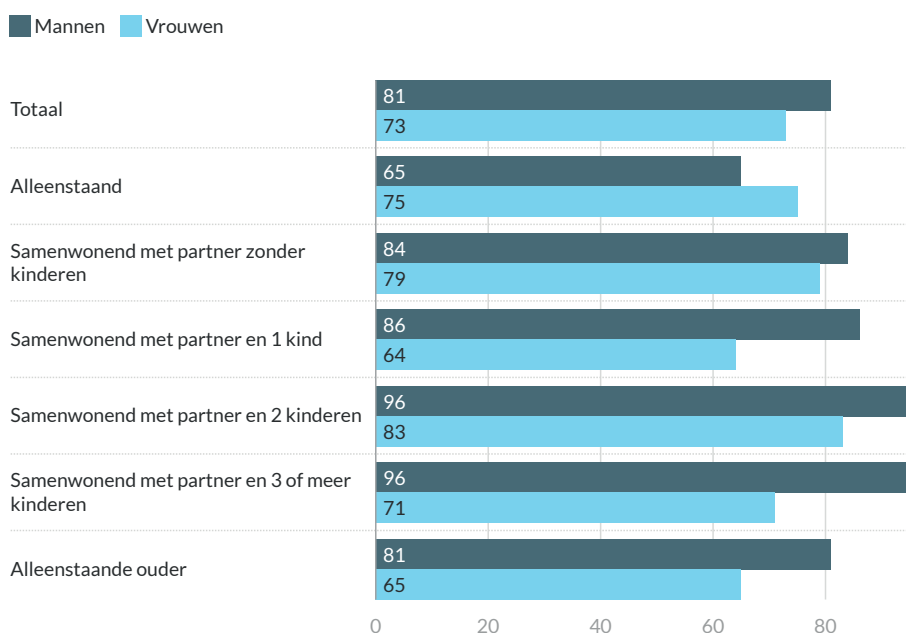
Het aandeel economisch zelfstandigen ligt bij alle leeftijdsgroepen vanaf 35 jaar duidelijk hoger bij de mannen dan bij de vrouwen. Bij de jongste leeftijdsgroep (20 tot 34 jaar) is er echter geen verschil.

Opgesplitst naar onderwijsniveau blijkt het verschil tussen mannen en vrouwen het kleinst bij de hooggeschoolden. Bij de laaggeschoolden is het verschil het grootst: bij de laaggeschoolde mannen is 44% economisch zelfstandig, bij de laaggeschoolde vrouwen gaat het om 17%.

Het aandeel economisch zelfstandigen varieert ook met de huishoudsamenstelling, maar ligt bij bijna alle groepen duidelijk hoger bij de mannen dan bij de vrouwen. Enkel bij de alleenstaanden ligt het aandeel economisch zelfstandigen bij vrouwen hoger dan bij mannen.

Figuur 4.2.b. Aandeel economisch zelfstandigen van 25 tot 49 jaar naar geslacht en huishoudsituatie

Vlaams Gewest, 2021, in %

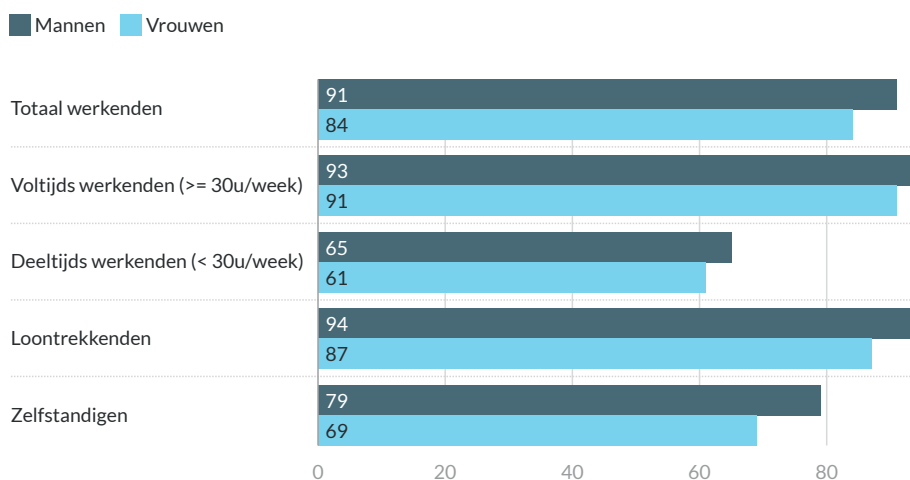
Bron: EU-SILC Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Niet alle werkenden kunnen als economisch zelfstandig beschouwd worden. Volgens de EU-SILC-survey van 2021 was bij de vrouwen 84% van de werkenden economisch zelfstandig, bij de mannen 91%. Het gaat dus om werkenden die onder meer door deeltijds werk een jaarinkomen hebben dat lager ligt dan iemand die een jaar lang voltijds werkt aan het gewaarborgd minimumloon.

Het verschil naar geslacht ligt iets hoger bij deeltijds werkenden dan bij voltijds werkenden. In 2021 kon bij de deeltijds werkende vrouwen 61% beschouwd worden als economisch zelfstandig. Bij de deeltijds werkende mannen ging het om 65%.

Ogesplitst naar statuut blijkt ten slotte dat zowel bij mannen als bij vrouwen het aandeel economisch zelfstandigen lager ligt bij de zelfstandigen dan bij de loontrekkenden. Het verschil tussen mannen en vrouwen is bij beide groepen ongeveer even groot.

Figuur 4.2.c. Aandeel economisch zelfstandigen bij werkende mannen en vrouwen van 20 tot 64 jaar naar arbeidsregime en statuut
Vlaams Gewest, 2021, in %

Bron: EU-SILC Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

4.3 SOCIALE UITKERINGEN

Naast het inkomen uit arbeid vormt ook het inkomen uit sociale transfers een belangrijke component in het beschikbaar inkomen van individuen en gezinnen. De sociale zekerheid zorgt onder meer voor een vervangingsinkomen bij loonverlies door oppensioenstelling, werkloosheid of arbeidsongeschiktheid.

Begin 2020 ontvingen ongeveer 1,41 miljoen inwoners van het Vlaamse Gewest een pensioenuitkering: 51% daarvan waren vrouwen, 49% mannen. Die aandelen blijven sinds 2010 min of meer gelijk.

Het aantal door de RVA vergoede uitkeringsgerechtigde volledig werklozen lag begin 2021 op iets meer dan 141.000 personen. 57% van de personen met een werkloosheidsuitkering waren mannen.

Begin 2020 ontvingen ruim 362.000 inwoners van het Vlaamse Gewest een ziekte- of invaliditeitsuitkering voor arbeidsongeschiktheid. Bijna 6 op de 10 personen in arbeidsongeschiktheid waren vrouwen. In 2010 was het verschil tussen het aandeel vrouwen en mannen in arbeidsongeschiktheid nog duidelijk kleiner.

Figuur 4.3.a. Personen met een pensioenuitkering, door de RVA vergoede werklozen en personen met een uitkering voor arbeidsongeschiktheid naar geslacht

Vlaams Gewest, 2010, 2015 en 2021, in aantal personen en in % van het totaal aantal uitkeringstrekkers

	2010/2011*		2015		2020/2021**	
	AANTAL	%	AANTAL	%	AANTAL	%
PERSONEN MET PENSIOENUITKERING						
Mannen	566.466	48,9	627.992	49,2	695.512	49,4
Vrouwen	592.028	51,1	649.175	50,8	711.031	50,6
DOOR RVA VERGOEDE UITKERINGSGERECHTIGDE VOLLEDIG WERKLOZEN						
Mannen	180.949	56,2	168.390	57,5	80.594	57,0
Vrouwen	140.830	43,8	124.273	42,5	60.850	43,0
PERSONEN MET UITKERING VOOR ARBEIDSONGESCHIKTHEID						
Mannen	123.015	48,5	132.674	45,3	151.657	41,9
Vrouwen	130.773	51,5	159.892	54,7	210.246	58,1

Noot:

- Bij door RVA vergoede werklozen gaat het om cijfers voor begin 2011 in plaats van begin 2010.
 - Bij pensioenen en arbeidsongeschiktheid gaat het om cijfers voor begin 2020 in plaats van 2021.
- Bron: KSZ, RVA, bewerking Statistiek Vlaanderen

Naast de klassieke sociale uitkeringen probeert de overheid via de sociale bijstandsuitkeringen de inkomenssituatie van de minst gegoede groepen te verbeteren. Het gaat in eerste instantie om het leefloon en het equivalent leefloon. Het equivalent leefloon is er voor mensen die niet in aanmerking komen voor het leefloon maar die zich in een vergelijkbare noodsituatie bevinden. Begin 2022 ontvingen in het Vlaamse Gewest bijna 37.700 personen een leefloon: 53% daarvan waren vrouwen, 47% mannen. In 2010 ging het om 57% vrouwen en 43% mannen. Nog eens ruim 3.700 personen ontvingen begin 2022 een equivalent leefloon. Ongeveer 6 op de 10 equivalent leefloontrekkers waren vrouwen.

Slechts een beperkt aantal 65-plussers ontvangt een leefloon omdat zij aparte regelingen kennen: het Gewaarborgd Inkomen voor Bejaarden (GIB) dat in de periode na 2002 bijna volledig vervangen werd door de Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO). Meestal gaat het om een toeslag bovenop het pensioen, zodat men een bedrag bekomt dat vergelijkbaar is met het leefloon. Het wordt toegekend aan personen die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt maar die door omstandigheden geen of geen voldoende loopbaan hebben kunnen opbouwen. Begin 2022 waren er bijna 49.800 ouderen met een IGO. Twee derde van de IGO-trekkers waren vrouwen. Dat aandeel bleef tussen 2010 en 2020 min of meer stabiel.

Personen met een handicap ten slotte kunnen een beroep doen op een Inkomensvervangende Tegemoetkoming (IVT) indien zij geen arbeid kunnen verrichten en/of een Integratietegemoetkoming (IT) indien zij

bijkomende kosten te dragen hebben vanwege een vermindering van hun zelfredzaamheid. Begin 2022 werd in het Vlaamse Gewest aan ruim 112.500 personen een IVT en/of een IT uitgekeerd. Het ging daarbij om 53% vrouwen en 47% mannen.

Figuur 4.3.b. Personen met een (equivalent) leefloon, een inkomensgarantie voor ouderen (IGO) en een inkomensvervangende tegemoetkoming (IVT) en/of een integratietegemoetkoming (IT) voor personen met een handicap naar geslacht

Vlaams Gewest, 2010, 2015 en 2022, in aantal personen en in % van het totaal aantal uitkeringstrekkers

	2010		2015		2022	
	AANTAL	%	AANTAL	%	AANTAL	%
LEEFLOON						
Mannen	11.484	43,1	11.796	44,6	17.686	47,0
Vrouwen	15.132	56,8	14.626	55,4	19.974	53,0
Equivalent leefloon						
Mannen	5.133	57,3	3.430	58,8	1.523	40,9
Vrouwen	3.824	42,6	2.404	41,2	2.198	59,1
IGO*						
Mannen	16.669	34,3	18.729	34,4	17.016	34,2
Vrouwen	31.967	65,7	35.790	65,6	32.781	65,8
IVT EN/OF IT**						
Mannen	36.807	48,2	39.725	47,4	52.405	46,6
Vrouwen	39.492	51,7	44.005	52,6	60.137	53,4

Noot:

- Bij IGO gaat het om cijfers voor begin 2016 in plaats van 2015.

- Bij IVT en/of IT gaat het om cijfers voor 2011 in plaats van 2010.

Bron: POD MI, RVP, FOD SZ, bewerking Statistiek Vlaanderen

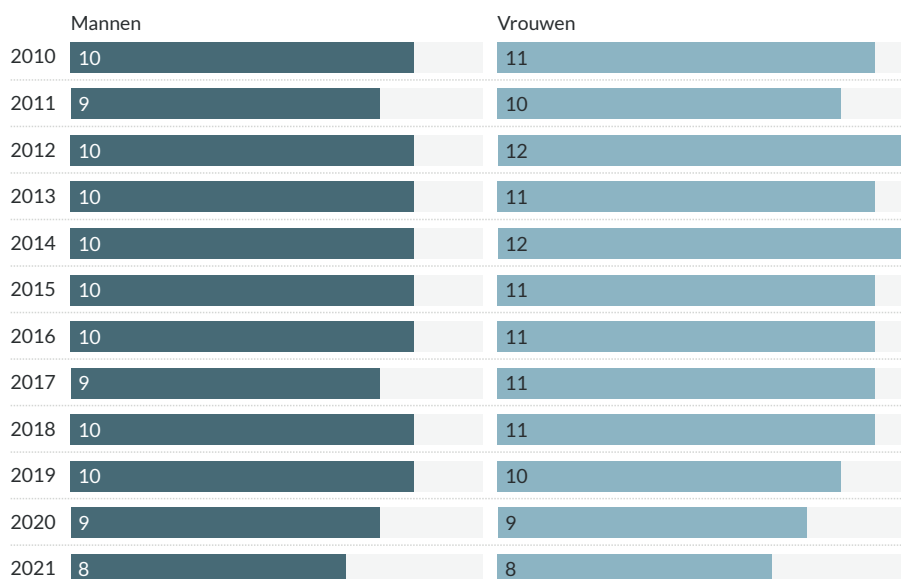
4.4 ARMOEDE EN SOCIALE UITSLUITING

Armoede en sociale uitsluiting kan op verschillende manieren in beeld gebracht worden. Een eerste manier om zicht te krijgen op de armoedesituatie van bepaalde groepen is te kijken naar het aandeel personen met een inkomen onder de armoederisicodrempel. Deze drempel is bepaald op 60% van het mediaan netto beschikbare gestandaardiseerde huishoudinkomen in het land in kwestie. Er wordt vanuit gegaan dat personen die leven in een huishouden dat moet rondkomen met een inkomen onder de armoederisicodrempel een verhoogd risico op armoede lopen. Het inkomen wordt hier gemeten op huishoudniveau. Door dat huishoudinkomen te standaardiseren wordt rekening gehouden met de grootte en samenstelling van het huishouden. Bij deze benadering wordt er dus vanuit gegaan dat bij samenwonende koppels beide partners in gelijke mate toegang hebben tot het huishoudinkomen. Dat is niet noodzakelijk in alle huishoudens het geval.

Het verschil in armoederisico tussen mannen en vrouwen in het Vlaamse Gewest blijft beperkt: 8% van zowel mannen als vrouwen leefde volgens de EU-SILC-survey van 2021 (inkomen van 2020) in een huishouden met een inkomen onder de armoederisicodrempel.

De EU-SILC-enquête waarop deze cijfers gebaseerd zijn, werd in 2019 ingrijpend vernieuwd. Daardoor is voorzichtigheid geboden bij het maken van vergelijkingen met de resultaten van voorgaande jaren. Wel kan gesteld worden dat het aandeel personen onder de armoedredrempel tussen 2019 en 2021 zowel bij mannen als bij vrouwen eerder lijkt te dalen dan te stijgen.

Figuur 4.4.a. Aandeel mannen en vrouwen met een gestandaardiseerd beschikbaar huishoudinkomen onder de Belgische armoederisicodrempel na sociale transfers Vlaams Gewest, 2010-2021, in %

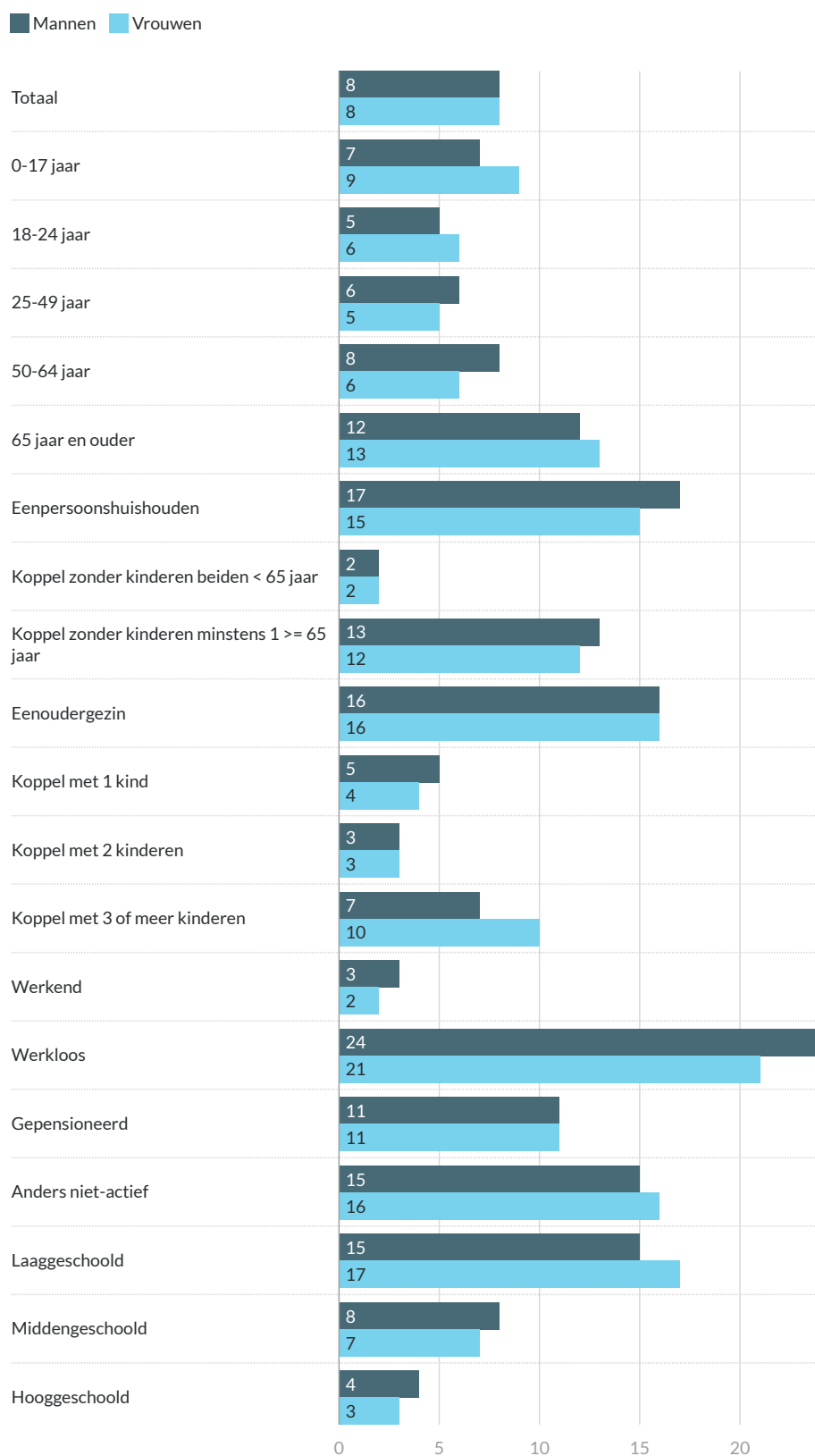
Noot: de EU-SILC-enquête werd in 2019 ingrijpend vernieuwd waardoor voorzichtigheid geboden is bij het maken van vergelijkingen met voorgaande jaren.

Bron: EU-SILC Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Ook opgesplitst naar leeftijd, huishoudsituatie, socio-economische positie en opleiding blijven de verschillen tussen het aandeel mannen en vrouwen onder de armoederisicodrempel beperkt.

Figuur 4.4.b. Aandeel mannen en vrouwen met een gestandaardiseerd beschikbaar huishoudinkomen onder de Belgische armoederisicodrempel na sociale transfers naar achtergrondkenmerken

Vlaams Gewest, 2021, in %

Bron: EU-SILC Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Als vergeleken wordt met de EU27-landen blijkt dat het Vlaamse Gewest in 2021 zowel bij de mannen als bij de vrouwen een score haalde op het niveau van de best presterende EU-landen. Net als bij een beperkt aantal EU-landen is er in het Vlaamse Gewest weinig of geen verschil tussen het armoederisico van mannen en vrouwen.

Figuur 4.4.c. Aandeel mannen en vrouwen met een gestandaardiseerd beschikbaar huishoudinkomen onder de Belgische armoederisicodrempel na sociale transfers

Vlaams Gewest en EU-landen, 2021, in % en verschil tussen mannen en vrouwen in procentpunten (ppt)

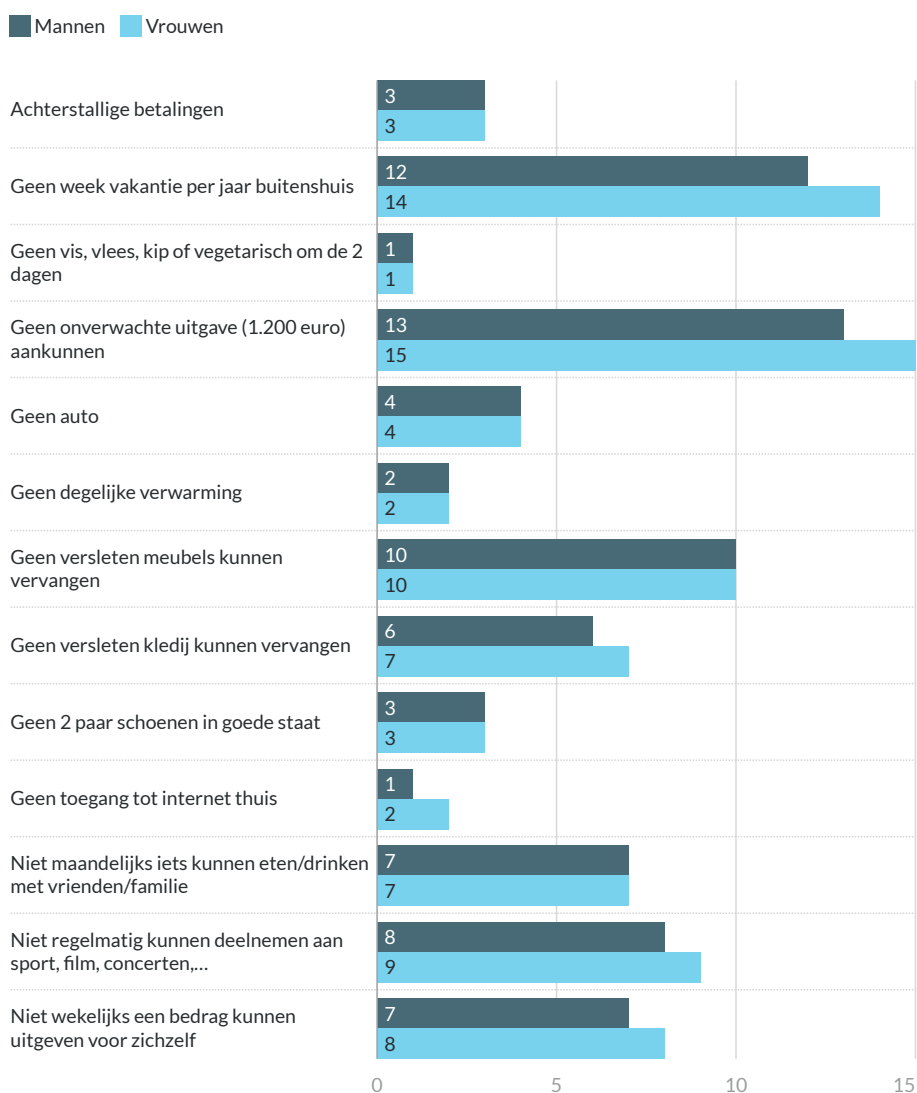
	MANNEN	VROUWEN	VERSCHIL TUSSEN M EN V
	%	%	IN PPT.
Vlaams Gewest	8	8	=
Finland	11	11	=
<u>EU27</u>	<u>16</u>	<u>17</u>	<u>1</u>
Zweden	15	16	1
Spanje	21	22	1
Slovakije	12	13	1
Roemenië	22	23	1
Portugal	18	19	1
Polen	14	15	1
Oostenrijk	14	15	1
Nederland	14	15	1
Luxemburg	18	19	1
Hongarije	12	13	1
Griekenland	19	20	1
Frankrijk	14	15	1
Denemarken	12	13	1
België	12	13	1
Slovenië	11	13	2
Malta	16	18	2
Italië	19	21	2
Ierland	12	14	2
Duitsland	15	17	2
Cyprus	13	15	2
Tsjechië	7	10	3
Kroatië	17	21	4
Bulgarije	20	24	4
Litouwen	17	22	5
Estland	18	23	5
Letland	20	26	6

Bron: EU-SILC Statbel, Eurostat, bewerking Statistiek Vlaanderen

In 2021 leefde 4% van de mannen en 5% van de vrouwen in het Vlaamse Gewest in ernstige materiële en sociale deprivatie. Het gaat om personen die een aantal basisitems en sociale activiteiten moeten missen of niet kunnen doen omwille van financiële redenen. Dat aandeel ligt sinds 2019 telkens rond 4%. De materiële en sociale deprivatie-indicator werd uitgewerkt in het kader van de opvolging van de Europa 2030-strategie en verschilt van de materiële deprivatie-indicator die vroeger werd gebruikt bij de opvolging van de Europa 2020-strategie waardoor vergelijking met de jaren voor 2019 niet mogelijk is.

Als gekeken wordt naar de afzonderlijke items van de deprivatiemaat, dan halen 'geen onverwachte uitgave van 1.200 euro aankunnen' en 'geen week vakantie buitenshuis per jaar kunnen betalen' de hoogste scores, zowel bij mannen als bij vrouwen. De verschillen tussen mannen en vrouwen blijven op de meeste items beperkt.

Figuur 4.4.d. Aandeel mannen en vrouwen in sociale en materiële deprivatie per item
Vlaams Gewest, 2021, in %

Bron: EU-SILC Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

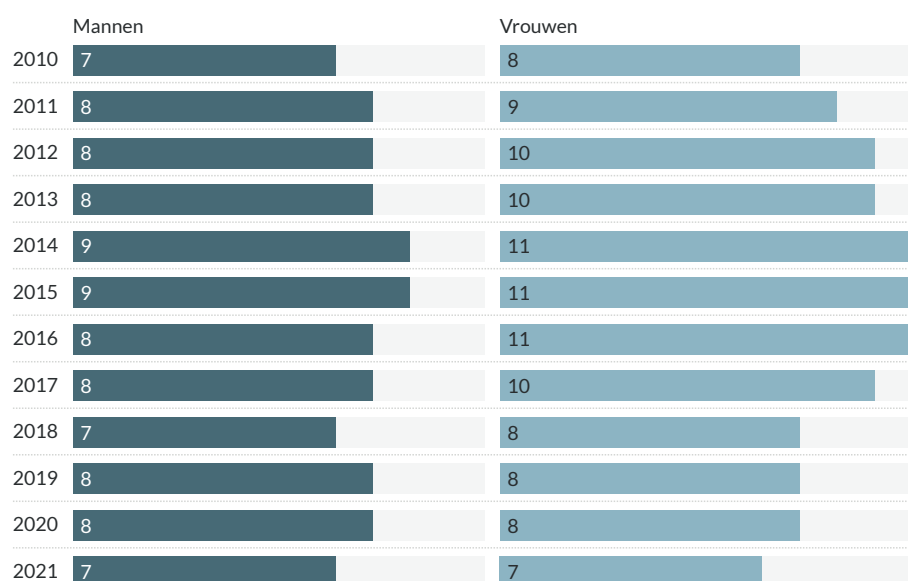
De mate waarin gewerkt wordt in het huishouden vormt een belangrijke bepalende factor voor mogelijke armoede of sociale uitsluiting. Volgens de EU-SILC-survey van 2021 leefde respectievelijk 7% van zowel mannen als vrouwen tot 64 jaar in een gezin met zeer lage werkintensiteit. Het gaat om gezinnen waar door de volwassenen niet of slechts beperkt wordt gewerkt. Het is bij de gezinnen waar niet of slechts beperkt wordt gewerkt, dat de hoogste armoederisicopercentages worden gemeten.

Zoals al gezegd werd de EU-SILC-enquête waarop deze cijfers gebaseerd zijn recent ingrijpend vernieuwd. Daardoor is voorzichtigheid geboden bij het

maken van vergelijkingen met de resultaten van voorgaande jaren. Wel kan gesteld worden dat vooral het aandeel vrouwen in een huishouden met zeer lage werkintensiteit in de meest recente jaren lager ligt dan in de periode 2014-2016. Bij mannen is die daling minder uitgesproken.

Figuur 4.4.e. Aandeel mannen en vrouwen van 0 tot 59 jaar (tot 2018) / 0 tot 64 jaar (vanaf 2019) in een gezin met zeer lage werkintensiteit

Vlaams Gewest, 2010-2021, in %

Noot: de EU-SILC-enquête werd in 2019 ingrijpend vernieuwd waardoor voorzichtigheid geboden is bij het maken van vergelijkingen met voorgaande jaren. Bij de bepaling van de werkintensiteit van een huishouden werd de afbakening van de actieve bevolking vanaf 2019 uitgebreid van 59 jaar naar 64 jaar.

Bron: EU-SILC Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

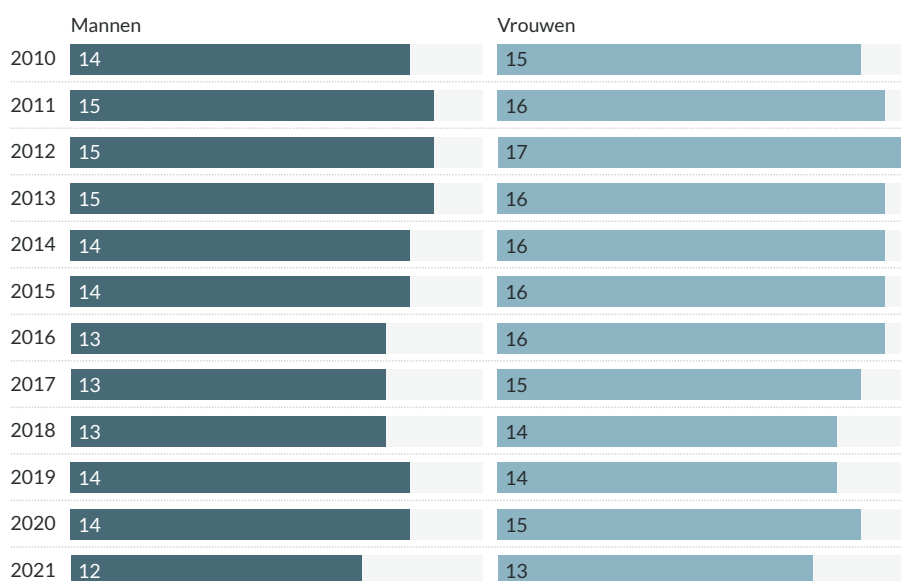
Bij de opvolging van de Europa 2030-strategie worden de 3 bovengenoemde armoede-indicatoren samen in rekening gebracht. Iemand wordt als arm of sociaal uitgesloten beschouwd als hij of zij voldoet aan minstens 1 van volgende voorwaarden:

- Hij of zij leeft in een gezin met een inkomen onder de nationale armoederisicodrempel na sociale transfers.
- Hij of zij leeft in een gezin met ernstige materiële of sociale deprivatie.
- Hij of zij is jonger dan 65 jaar en leeft in een gezin met een zeer lage werkintensiteit.

Gemeten aan de hand van deze samengestelde EU2030-indicator leefde in 2021 12% van de vrouwen en 13% van de mannen in armoede of sociale uitsluiting. Ook hier blijft het verschil tussen mannen en vrouwen in de meest recente jaren beperkt. Deze samengestelde indicator wijkt beperkt af van de indicator die vroeger werd gebruikt in het kader van de opvolging van de Europa 2020-strategie. De deprivatiemaat werd uitgebreid met

een sociale dimensie en bij de bepaling van de werkintensiteit van een huishouden werd de afbakening van de actieve bevolking uitgebreid van 59 jaar naar 64 jaar.

Figuur 4.4.f. Aandeel mannen en vrouwen in armoede of sociale uitsluiting volgens de EU2020-definitie (tot 2018)/volgens de EU2030-definitie (vanaf 2019)
Vlaams Gewest, 2010-2021, in %

Noot: de EU-SILC-enquête werd in 2019 ingrijpend vernieuwd waardoor voorzichtigheid geboden is bij het maken van vergelijkingen met voorgaande jaren. Vanaf 2019 wordt bij de berekening van het aandeel in armoede of sociale uitsluiting gebruik gemaakt van de EU2030-definitie in plaats van de EU2020-definitie. Daarbij werd de deprivatiemaat uitgebreid met een sociale dimensie en werd bij de bepaling van de werkintensiteit van een huishouden de afbakening van de actieve bevolking uitgebreid van 59 jaar naar 64 jaar.

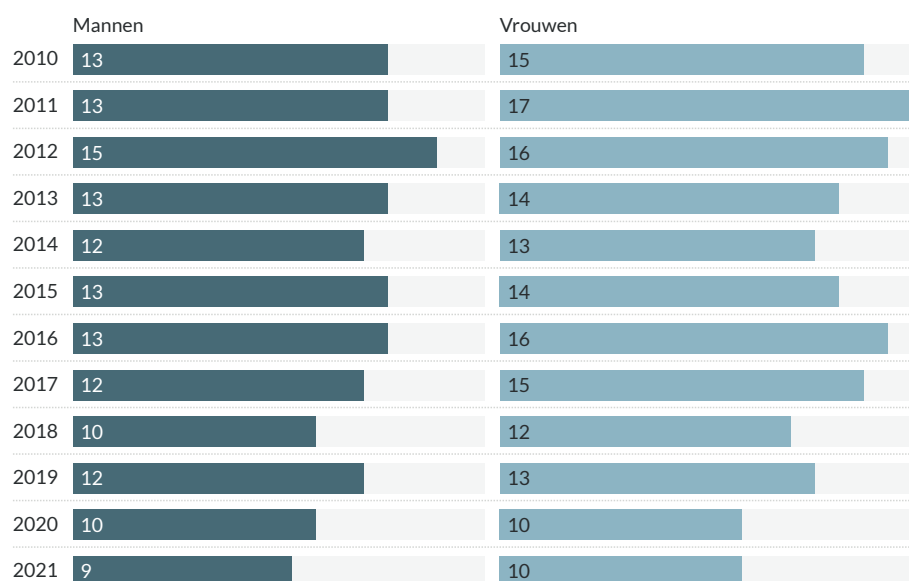
Bron: EU-SILC Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Bij de berekening van het armoederisicopercentage wordt op een objectieve manier nagegaan of het inkomen waarover mensen beschikken al dan niet boven een bepaalde drempel ligt. Maar de inkomensgerelateerde verwachtingen en behoeften verschillen van persoon tot persoon en van gezin tot gezin. De objectieve vergelijking van het beschikbare inkomen met de armoederisicodrempel wordt daarom best aangevuld met een subjectieve inschatting van het inkomen door de betrokkenen zelf.

In 2021 leefde 9% van de mannen en 10% van de vrouwen in het Vlaamse Gewest in een huishouden waarvan de referentiepersoon zelf aangeeft dat men (zeer) moeilijk rondkomt met het beschikbare inkomen. Hierbij dient opgemerkt te worden dat in tegenstelling tot het percentage personen onder de armoederisicodrempel dat berekend wordt op basis van het totale huishoudinkomen in het jaar voorafgaand aan de survey, deze subjectieve

armoedemaat betrekking heeft op de situatie op het moment zelf waarop de survey wordt afgenomen (de EU-SILC-survey van 2021 werd afgenomen medio 2021).

Figuur 4.4.g. Aandeel mannen en vrouwen in subjectieve armoede
Vlaams Gewest, 2010-2021, in %

Noot: de EU-SILC-enquête werd in 2019 ingrijpend vernieuwd waardoor voorzichtigheid geboden is bij het maken van vergelijkingen met voorgaande jaren.

Bron: EU-SILC Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

5

GEZONDHEID

In dit hoofdstuk wordt vooreerst ingegaan op de levensverwachting van mannen en vrouwen. Daarna komen doodsoorzaken, verloren potentiële levensjaren, subjectieve gezondheid en langdurige aandoeningen aan bod. Verder wordt de mentale gezondheid, levenstevredenheid en seksuele gezondheid onder de loep genomen, evenals risicomijdend gedrag en risicogedrag. Ten slotte wordt ook gekeken naar de toegang tot de gezondheidszorg.

Een belangrijke bron voor de cijfers over gezondheid is de Gezondheidsenquête georganiseerd door Sciensano. In het Vlaamse Gewest werden daarvoor in de jaren 2008, 2013 en 2018 telkens ongeveer 3.500 personen van 15 jaar en ouder bevestigd. Per huishouden dat zijn medewerking verleent, worden maximaal 4 personen geïnterviewd, waaronder de referentiepersoon en indien van toepassing de partner. Verder werd voor cijfers over seksuele gezondheid een beroep gedaan op specifieke publicaties van Sciensano (Deblonde, e.a. 2022; Vanden Berghe, e.a., 2018). De gegevens van de meest recente Gezondheidsenquête (2018) en van de specifieke publicaties over seksuele gezondheid kwamen al uitgebreid aan bod in het eerste SV-rapport over de maatschappelijke positie en participatie van mannen en vrouwen (Noppe e.a., 2021). Zij worden in wat volgt kort samengevat. Voor een uitgebreide bespreking met bijhorende tabellen en figuren verwijzen we naar het SV-rapport van 2021.

Voor mentale gezondheid wordt een beroep gedaan op de SV-bevraging van Statistiek Vlaanderen (SV). Die bevraging wordt verschillende keren per jaar afgenomen bij een staal van 6.000 inwoners van het Vlaamse Gewest van 18 jaar en ouder en wordt gebruikt als bron voor een aantal Vlaamse openbare statistieken. Per editie van de SV-bevraging worden een aantal verschillende onderwerpen bevestigd. Daarnaast wordt er een beroep gedaan op cijfers van het RIZIV met betrekking tot het aantal personen die langdurig arbeidsongeschikt zijn door burn-out en depressie.

Er wordt in dit hoofdstuk ook gebruik gemaakt van gegevens van Statbel en het Agentschap Zorg en Gezondheid van de Vlaamse overheid over levensverwachting, sterfte en doodsoorzaken.

Er zijn ten slotte ook een aantal indicatoren en Europese vergelijkingen gebaseerd op de gegevens van de European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC-survey). De EU-SILC-survey is een door Eurostat gecoördineerde en voor België door Statbel uitgevoerde enquête naar inkomens en andere levensomstandigheden, met als voornaamste doel het opstellen van vergelijkbare indicatoren in het kader van inkomen, armoede en sociale insluiting binnen de Europese Unie. De uitvoering van de EU-SILC-survey is sinds 2004 bij Europese verordening verplicht voor alle landen. Het betreft een enquête die wordt afgenomen bij een steekproef van private huishoudens uit het Rijksregister, waarbij de referentiepersoon van het

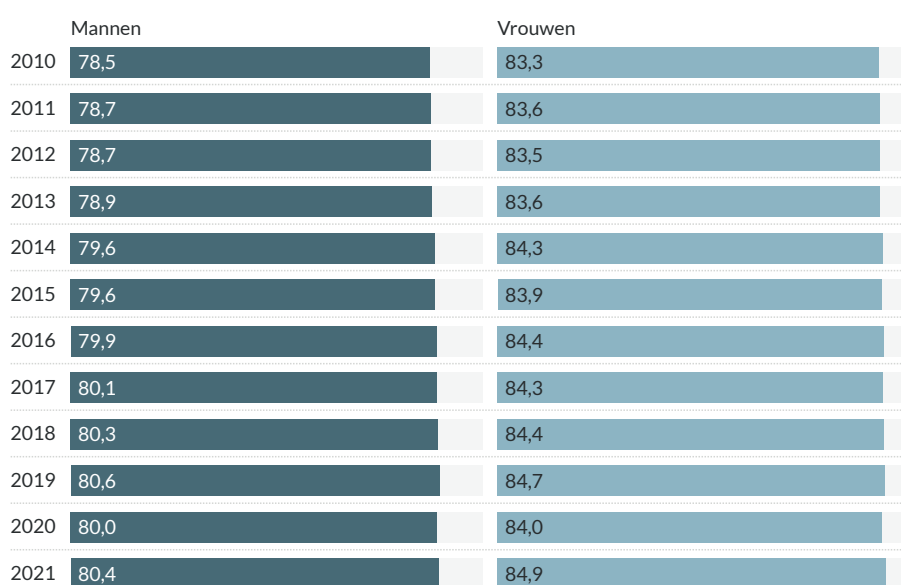
huishouden (gezinshoofd) wordt geïnterviewd en elk huishoudlid van 16 jaar en ouder. Deze aanpak resulteert in een dataset op huishoud- en individueel niveau. In het Vlaamse Gewest worden jaarlijks in totaal via de huishoud- en individuele vragenlijst gegevens verzameld van circa 7.500 personen. Door eerder vermelde wijzigingen in de EU-SILC survey is voorzichtigheid geboden bij het maken van vergelijkingen tussen de resultaten van de EU-SILC-survey vanaf 2019 met de resultaten van voorgaande jaren.

Cijfers met betrekking tot geweld gepleegd door mannen en vrouwen en slachtofferschap zijn te vinden in het hoofdstuk 8. Attitudes en gedrag.

5.1 LEVENSVERWACHTING

De levensverwachting bij geboorte lag voor mannen in 2021 op 80,4 jaar, bij vrouwen op 84,9 jaar. De levensverwachting van mannen en vrouwen is tussen 2010 en 2019 nagenoeg continu gestegen maar relatief gezien iets sterker bij mannen dan bij vrouwen. Omwille van de Covid-19-pandemie was er in 2020 voor het eerst een daling te zien in de levensverwachting en dat zowel bij mannen als vrouwen. In 2021 steeg de levensverwachting opnieuw. Mannen blijven nog iets onder het niveau van 2019, maar vrouwen hebben in 2021 opnieuw een hogere levensverwachting dan voor de Covid-19-crisis. Het verschil tussen mannen en vrouwen is tussen 2010 en 2021 beperkt afgenomen van 4,8 jaar tot 4,5 jaar.

Figuur 5.1.a. Levensverwachting bij geboorte naar geslacht
Vlaams Gewest, 2010-2021, aantal jaren

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Mannen worden in de EU27 gemiddeld 77,2 jaar, vrouwen 82,8 jaar. In het Vlaamse Gewest worden zowel mannen als vrouwen ouder dan gemiddeld in de EU27. Mannen worden het oudst in Zweden en Malta en het minst oud in Bulgarije en Letland. Vrouwen worden het oudst in Spanje en Frankrijk en het minst oud in Bulgarije en Roemenië.

Het verschil in levensverwachting bij geboorte tussen Vlaamse mannen en vrouwen is kleiner dan het EU27-gemiddelde van 5,6 jaar. In Nederland en Malta is het verschil tussen mannen en vrouwen met 3,2 jaar het kleinst. In Letland ligt dat het hoogst met 9,6 jaar.

Figuur 5.1.b. Levensverwachting bij geboorte naar geslacht

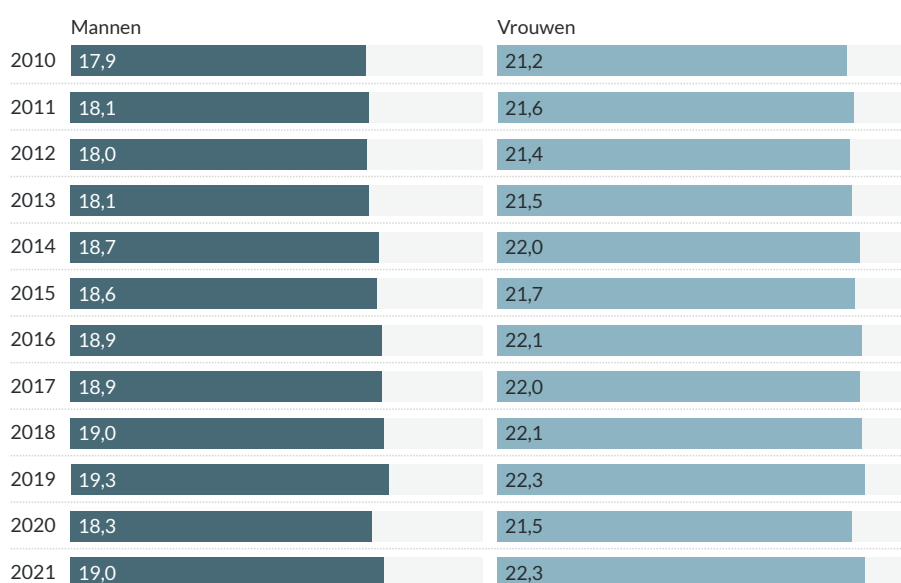
Vlaams Gewest en EU27-landen, 2021, in aantal jaren en verschil tussen mannen en vrouwen in jaren

	MANNEN	VROUWEN	VERSCHIL TUSSEN M EN V
	AANTAL JAREN	AANTAL JAREN	IN AANTAL JAREN
Vlaams Gewest	80,4	84,9	-4,5
Nederland	79,9	83,1	-3,2
Malta	81,3	84,5	-3,2
Zweden	81,4	85,0	-3,6
Ierland*	80,8	84,4	-3,6
Denemarken	79,6	83,3	-3,7
Cyprus	79,8	83,9	-4,1
Luxemburg	80,7	84,9	-4,2
Italië	80,6	85,1	-4,5
Duitsland*	78,7	83,5	-4,8
België	79,5	84,4	-4,9
Oostenrijk	78,8	83,8	-5,0
Finland	79,3	84,7	-5,4
Griekenland	77,5	83,0	-5,5
<u>EU27</u>	<u>77,2</u>	<u>82,8</u>	<u>-5,6</u>
Spanje	80,3	86,2	-5,9
Slovenië	77,9	84,0	-6,1
Frankrijk	79,3	85,5	-6,2
Kroatië	73,7	79,9	-6,2
Portugal	78,0	84,3	-6,3
Tsjechië	74,3	80,6	-6,3
Hongarije	71,1	78,0	-6,9
Bulgarije	68,1	75,1	-7,0
Slovakije	71,3	78,3	-7,0
Roemenië	69,4	76,7	-7,3
Polen	71,7	79,7	-8,0
Estland	72,4	81,3	-8,9
Litouwen	69,9	79,0	-9,1
Letland	68,6	78,2	-9,6

Noot: cijfers gebaseerd op schattingen, voor Duitsland en Ierland gaat het om cijfers 2020.
Bron: Statbel, Eurostat, bewerking Statistiek Vlaanderen

Op 65-jarige leeftijd hadden Vlaamse mannen in 2021 een levensverwachting van 19,0 jaar. Vrouwen hadden op die leeftijd een levensverwachting van 22,3 jaar. De levensverwachting op 65 jaar is tussen 2010 en 2021 beperkt toegenomen voor zowel mannen als vrouwen: in 2021 hebben ze beiden 1,1 jaar langer te leven dan in 2010.

Figuur 5.1.c. Levensverwachting op 65 jaar naar geslacht
Vlaams Gewest, 2010-2021, aantal jaren

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

5.2 DOODSOORZAKEN EN VERLOREN POTENTIËLE LEVENSIJAREN

De doodsoorzaken van de inwoners van het Vlaamse Gewest worden systematisch bijgehouden door het Agentschap Zorg en Gezondheid. Op basis daarvan wordt ook het aantal verloren potentiële levensjaren berekend.

In 2020 waren kankers en andere nieuwvormingen en ziekten van het hart- en vaatstelsel de belangrijkste doodsoorzaken. Ze waren zowel bij mannen als vrouwen verantwoordelijk voor ongeveer 45% van alle overlijdens. Van alle mannen die in 2020 overleden zijn, is 26% overleden ten gevolge van kankers en andere nieuwvormingen en 21% ten gevolge van ziekten van hart- en vaatstelsel. Bij vrouwen blijkt het omgekeerde: 24% overleed door ziekten van hart- en vaatstelsels en 21% door kankers en nieuwvormingen. Covid-19 was in 2020 zowel bij mannen als vrouwen de 3de grootste doodsoorzaak (15% bij mannen en 16% bij vrouwen).

Gekeken naar specifieke doodsoorzaken, staat Covid-19 op de 1ste plaats bij mannen en vrouwen. Bij mannen volgen longkanker en ischemische hartziekten op respectievelijk plaats 2 en 3. Bij vrouwen staat in 2020 hartdecompensatie op plaats 2 en dementie op plaats 3.

De verschillende doodsoorzaken kennen bij mannen en vrouwen grotendeels een gelijkaardige evolutie doorheen de tijd. Zowel mannen en vrouwen sterven in vergelijking met 2012 relatief gezien minder vaak aan ziekten van het hart- en vaatstelsel of aan kankers en andere nieuwvormingen. Tegelijk zijn er bij mannen en bij vrouwen in vergelijking met 2012 meer overlijdens als gevolg van psychische en neurologische aandoeningen.

Tussen 15 en 39 jaar overlijden mannen en vrouwen vooral aan ongevallen en zelfdoding. Zelfdodingen komen wel vaker voor bij mannen dan bij vrouwen. Tussen 40 en 55 jaar zijn er verschillen in de doodsoorzaken naar geslacht: vrouwen sterven het vaakst door borstkanker, mannen door zelfdoding.

Voor mannen en vrouwen tussen 55 en 69 jaar is longkanker in 2020 de belangrijkste doodsoorzaak. Vanaf 70 jaar is Covid-19 de belangrijkste doodsoorzaak in 2020.

Figuur 5.2.a. Doodsoorzaken naar geslacht

Vlaams Gewest, 2012 en 2015 en 2020, in absoluut aantal en in %

	2012		2015		2020	
	AANTAL	%	AANTAL	%	AANTAL	%
MANNEN						
Kanker en andere nieuwvormingen	9.519	31,4	9.497	31,2	8.920	25,8
Ziekten van het hart- en vaatstelsel	8.209	27,1	8.325	27,4	7.159	20,7
Covid-19		0,0		0,0	5.304	15,3
Ziekten van het ademhalingsstelsel	3.411	11,3	3.521	11,6	3.211	9,3
Psychische en neurologische aandoeningen	2.443	8,1	2.676	8,8	2.847	8,2
Andere	2.043	6,7	1.949	6,4	2.723	7,9
Uitwendige doodsoorzaken	2.167	7,1	2.088	6,9	2.171	6,3
Ziekten van spijsverteringsstelsel	1.264	4,2	1.251	4,1	1.345	3,9
Ziekten van urogenitaal stelsel	586	1,9	640	2,1	512	1,5
Infectieziekten	676	2,2	447	1,5	401	1,2
Totaal	30.318	100,0	30.394	100,0	34.593	100,0

	2012		2015		2020	
	AANTAL	%	AANTAL	%	AANTAL	%
VROUWEN						
Ziekten van het hart- en vaatstelsel	9.647	31,8	9.966	32,8	8.341	24,1
Kanker en andere nieuwvormingen	7.170	23,6	7.163	23,6	7.211	20,8
Covid-19		0,0		0,0	5.525	16,0
Psychische en neurologische aandoeningen	3.455	11,4	3.799	12,5	4.166	12,0
Andere	2.864	9,4	2.982	9,8	3.427	9,9
Ziekten van het ademhalingsstelsel	2.913	9,6	3.082	10,1	2.527	7,3
Uitwendige doodsoorzaken	1.353	4,5	1.432	4,7	1.552	4,5
Ziekten van spijsverteringsstelsel	1.327	4,4	1.361	4,5	1.346	3,9
Ziekten van urogenitaal stelsel	748	2,5	860	2,8	1.012	2,9
Infectieziekten	680	2,2	651	2,1	519	1,5
Totaal	30.157		31.296	103,0	35.626	103,0

Bron: Agentschap Zorg en Gezondheid

Voor de mensen die sterven voor hun 75ste levensjaar, kan ook het aantal verloren potentiële jaren berekend worden. Het gaat om het aantal jaren dat er bij iemands overlijden verloren gaat, rekening houdend met zijn of haar levensverwachting. In 2020 waren kankers en andere nieuwvormingen samen verantwoordelijk voor 38 verloren potentiële levensjaren op 1.000 persoonsjaren bij mannen en voor 30 verloren potentiële levensjaren bij vrouwen. In totaal ligt het aantal verloren potentiële levensjaren van mannen (117 jaar per 1.000 persoonsjaren) 1,6 keer hoger dan bij vrouwen (72 jaar per 1.000 persoonsjaren).

De cijfers voor 2020 tonen enkele belangrijke verschuivingen tegenover deze van 2012. Bij de belangrijkste doodsoorzaken als oorzaak voor verloren levensjaren is er sprake van een daling in verloren levensjaren bij zowel mannen als vrouwen tussen 2010 en 2017. Ook het totaal aantal verloren levensjaren neemt in deze periode af voor zowel vrouwen als mannen.

Covid-19 komt als nieuwe doodsoorzaak naar boven in 2020 en is meteen verantwoordelijk voor 9 verloren levensjaren bij mannen en 5 bij vrouwen. Er zijn daarnaast maar enkele groepen doodsoorzaken die in 2020 verantwoordelijk waren voor meer verloren levensjaren dan in 2012. Het gaat om ziekten van het spijsverteringsstelsel en psychische en neurologische aandoeningen bij mannen. Bij vrouwen stijgt het aantal verloren potentiële levensjaren door ziekten van het ademhalingsstelsel en ziekten van het spijsverteringsstelsel.

Figuur 5.2.b. Aantal verloren potentiële levensjaren van 1- tot 75-jarigen naar groep doodsoorzaken en geslacht

Vlaams Gewest, 2012, 2015 en 2020, in 1.000 persoonsjaren

	2012	2015	2020
MANNEN			
Kankers en nieuwvormingen	46,52	44,17	37,95
Uitwendige doodsoorzaken	22,92	21,69	19,65
Hart- en vaatziekten	22,68	21,57	17,86
Covid-19			8,87
Psychische/neurologische aandoeningen	7	7,03	7,05
Ziekten ademhalingsstelsel	7,06	7,01	7,01
Ziekten spijsverteringsstelsel	6,31	6,45	6,53
Overige doodsoorzaken	14,91	11,88	12,4
Totaal	127,4	119,8	117,32
VROUWEN			
Kankers en nieuwvormingen	34,54	32,97	29,75
Hart- en vaatziekten	11,51	10,1	8,12
Uitwendige doodsoorzaken	8,75	8,47	7,81
Covid-19			5,00
Ziekten ademhalingsstelsel	4,25	4,35	4,57
Psychische / neurologische aandoeningen	5,02	4,82	4,55
Ziekten spijsverteringsstelsel	3,50	3,76	3,99
Overige doodsoorzaken	9,64	9,23	8,29
Totaal	77,21	73,7	72,08

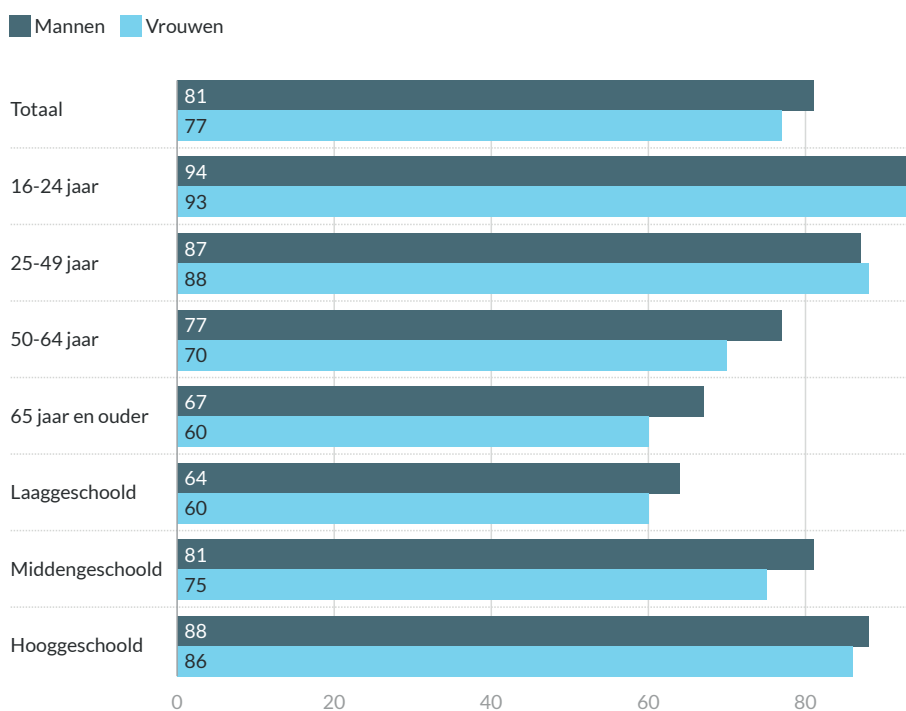
Bron: Agentschap Zorg en Gezondheid

5.3 SUBJECTIEVE GEZONDHEID

Volgens de meest recente resultaten van de Gezondheidsenquête (2018) omschreef 81% van de mannen en 77% van de vrouwen zijn of haar gezondheid als goed tot zeer goed. Deze aandelen bleven tussen 2008 en 2018 zowel bij mannen als bij vrouwen min of meer stabiel.

Uit de EU-SILC-enquête blijken min of meer dezelfde resultaten voor 2021. In bijna alle leeftijdsgroepen geven mannen aan in betere gezondheid te zijn dan vrouwen, al is het verschil in sommige groepen erg klein. Enkel bij de 25- tot 44-jarigen geven vrouwen iets vaker dan mannen aan in betere gezondheid te zijn. De subjectieve gezondheid neemt zowel bij mannen als vrouwen af met de leeftijd en neemt toe met het onderwijsniveau. In alle onderwijsniveaus zeggen vrouwen zichzelf minder vaak in betere gezondheid te voelen dan mannen.

Figuur 5.3.a. Aandeel van de bevolking van 16 jaar en ouder dat de eigen gezondheid als goed of zeer goed omschrijft, naar geslacht, leeftijd en onderwijsniveau Vlaams Gewest, 2021, in % (heel) goed

Bron: EU-SILC Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

In vergelijking met het EU27-gemiddelde beoordelen mannen en vrouwen in het Vlaamse Gewest de eigen gezondheid vaker als goed tot zeer goed. In nagenoeg alle landen scoren mannen beter dan vrouwen. Enkel in Ierland zeggen vrouwen zich (iets) vaker gezonder te voelen dan mannen. In het Vlaamse Gewest is het verschil tussen mannen en vrouwen iets kleiner dan het EU27-gemiddelde. Het grootste verschil is er in Letland, maar ook in Roemenië, Bulgarije en Portugal is het verschil relatief groot.

Figuur 5.3.b. Aandeel van de bevolking van 16 jaar en ouder dat de eigen gezondheid als goed of zeer goed omschrijft, naar geslacht

Vlaams Gewest en EU27-landen, 2021, in % en verschil tussen mannen en vrouwen in procentpunten (ppt.)

	MANNEN	VROUWEN	VERSCHIL TUSSEN M EN V
	%	%	IN PPT.
Vlaams Gewest	81	77	4
Ierland	81	82	-1
Cyprus	78	77	1
Nederland	74	73	1
Oostenrijk	73	72	1
Griekenland	80	77	4
Luxemburg	78	74	4
Zweden	74	70	4
Finland	72	68	4
Frankrijk	70	66	4
Duitsland	65	61	4
Kroatië	65	61	4
Estland	61	56	4
België	79	74	5
Italië	76	71	5
Slovenië	72	67	5
<u>EU27</u>	<u>72</u>	<u>67</u>	<u>5</u>
Denemarken	70	65	5
Tsjechië	70	66	5
Malta	76	70	6
Spanje	74	69	6
Hongarije	68	62	6
Polen	68	61	7
Litouwen	52	45	7
Portugal	54	47	8
Bulgarije	72	64	8
Roemenië	77	69	8
Letland	55	46	9

Noot: voor Slovakije zijn geen cijfers beschikbaar voor 2021.

Bron: EU-SILC Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

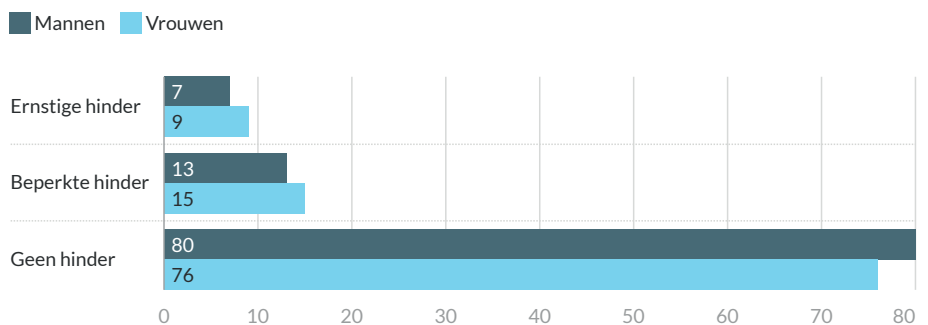
5.4 LANGDURIGE AANDOENINGEN EN HINDER IN DAGELIJKE ACTIVITEITEN

De meest recente resultaten van de Gezondheidsenquête (2018) geven aan dat 28% van de bevolking van 15 jaar en ouder te lijden heeft aan een chronische aandoening of langdurige ziekte. Vrouwen rapporteren iets vaker dan mannen een langdurige aandoening, maar het verschil is beperkt. Bij de vrouwen ging het om 29%, bij de mannen om 26%. Bij zowel mannen als vrouwen was er sprake van een toename van de prevalentie tussen 2008 en 2018.

Om welke langdurige aandoeningen het gaat, verschilt beperkt tussen mannen en vrouwen. De top 6 van aandoeningen die het meest voorkomen waren in 2018 bij beide geslachten dezelfde, maar er is wel sprake van een andere volgorde. Lage rugproblemen stonden bij zowel mannen als vrouwen op de 1ste plaats. Andere langdurige aandoeningen met hoge prevalentie zijn: hoog cholesterolgehalte in het bloed (2de plaats mannen, 5de plaats vrouwen), hoge bloeddruk (3de plaats mannen en 6de plaats vrouwen), allergie (4de plaats mannen, 3de vrouwen), artrose (5de plaats mannen en 2de vrouwen) en nekprobleem (6de plaats mannen en 4de plaats vrouwen).

Uit de EU-SILC-enquête blijkt dat ook in 2021 20% van de mannen en 23% van de vrouwen van 16 jaar en ouder aangeeft te lijden aan een langdurige ziekte, aandoening of handicap. Gevraagd naar de mate waarin ze door deze aandoeningen gehinderd worden in hun dagelijks leven geeft 9% van de vrouwen en 7% van de mannen aan dat ze ernstige hinder ondervinden. Ook beperkte hinder wordt vaker door vrouwen (15%) dan door mannen (13%) vermeld.

Figuur 5.4.a. Mate waarin de bevolking van 16 jaar en ouder in dagelijkse bezigheden hinder ondervindt door langdurige ziekte, aandoening of handicap, naar geslacht
Vlaams Gewest, 2021, in %

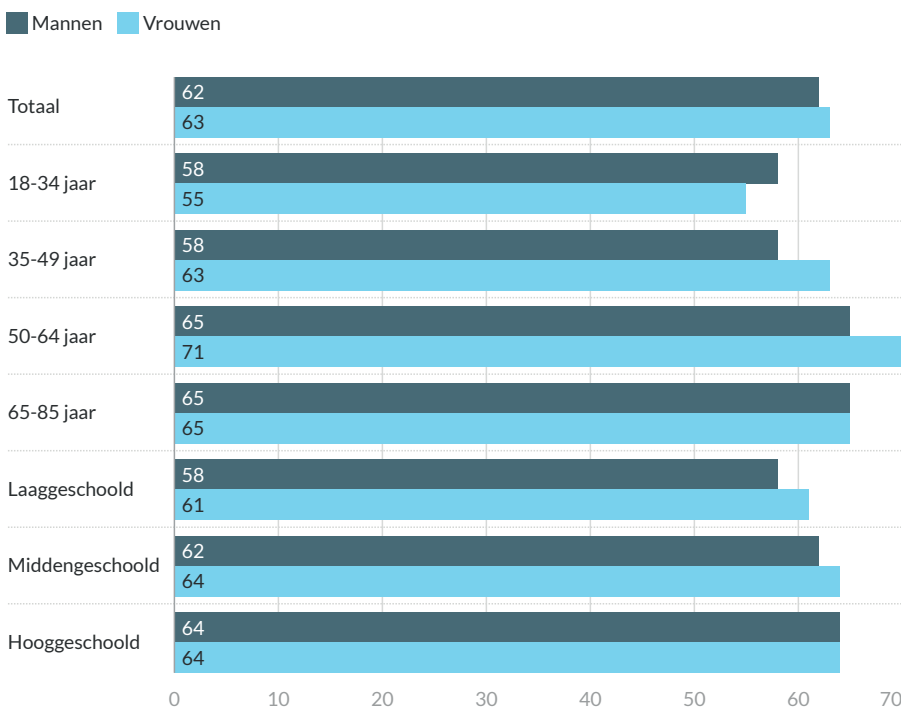
Bron: EU-SILC Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

5.5 MENTALE GEZONDHEID

De geestelijke gezondheid wordt hier vooreerst ingeschat aan de hand van de resultaten van de SV-bevraging, waarin gepeild wordt naar de mate waarin respondenten aangeven dat ze zich gelukkig, eenzaam of neerslachtig voelen en de mate waarin ze controle hebben over de zaken die ze meemaken. Verder brengen de RIZIV-cijfers langdurige arbeidsongeschiktheid door burn-out en depressie in beeld en wordt zelfgerapporteerde depressie besproken aan de hand van de Gezondheidsenquête. Ten slotte komen sterftcijfers door zelfdoding aan bod.

Vrouwen geven net iets vaker aan dat ze zich de afgelopen 4 weken meestal of altijd gelukkig voelen: het gaat om 63% van de vrouwen en 62% van de mannen. Datzelfde beeld is te zien bij de verschillende leeftijdsgroepen en onderwijsniveaus, alleen bij de 18- tot 35-jarigen voelen mannen zich duidelijk vaker gelukkig dan vrouwen.

Figuur 5.5.a. Aandeel van de bevolking van 18 jaar en ouder dat zich de afgelopen 4 weken meestal of altijd gelukkig voelde naar geslacht, leeftijd en onderwijsniveau
Vlaams Gewest, voorjaar 2022, in %

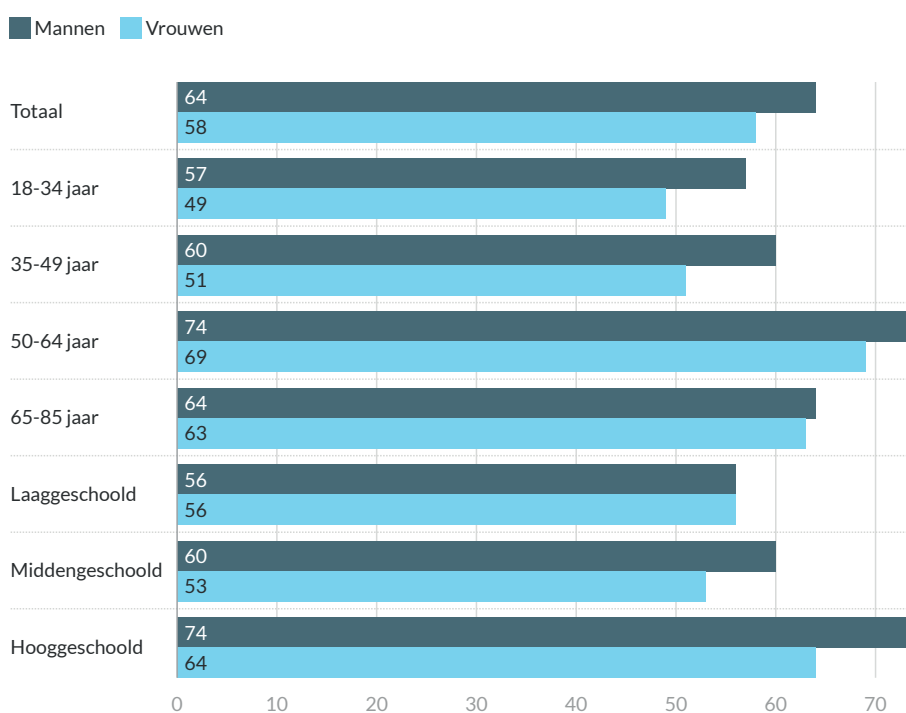

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

Mannen zeggen daarnaast iets vaker (64%) dan vrouwen (58%) dat ze de afgelopen weken het gevoel hadden dat ze controle hebben over de zaken die ze meemaken. Dat is in alle leeftijdsgroepen en onderwijsniveaus het geval, maar het meest uitgesproken bij jongeren en hooggeschoolden.

Figuur 5.5.b. Aandeel van de bevolking van 18 jaar en ouder dat de afgelopen 4 weken meestal of altijd het gevoel had controle te hebben over de zaken die ze meemaken naar geslacht, leeftijd en onderwijsniveau

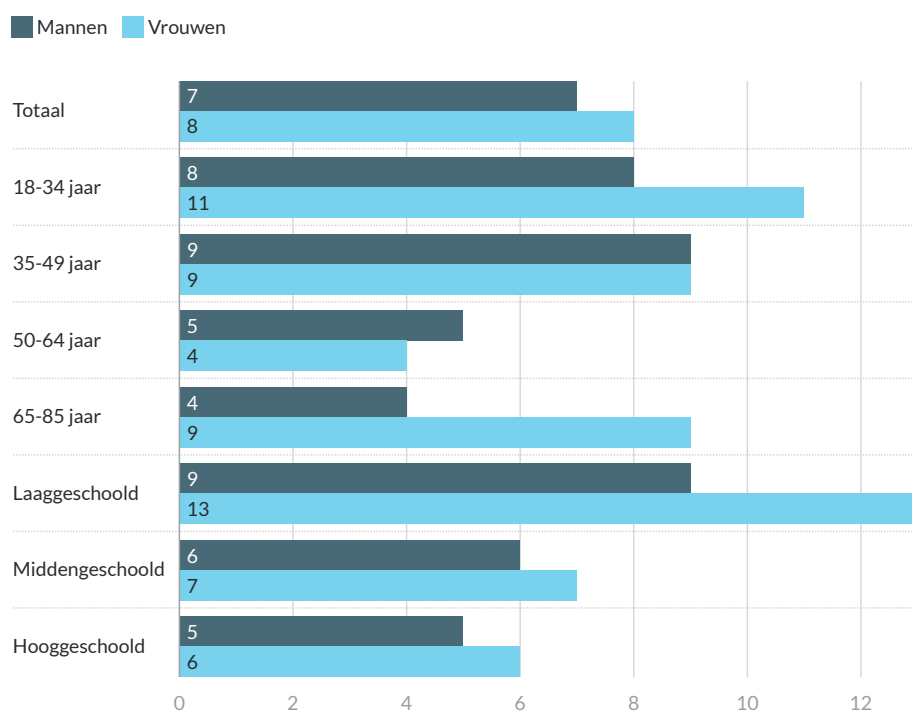
Vlaams Gewest, voorjaar 2022, in %

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

Tegelijk zegt 8% van de vrouwen en 7% van de mannen zich meestal of altijd eenzaam te hebben gevoeld de afgelopen 4 weken. Naarmate het onderwijsniveau stijgt, verkleint het verschil tussen mannen en vrouwen, maar vrouwen voelen zich steeds vaker eenzaam dan mannen. Voor 35- tot 64-jarigen zijn er weinig verschillen tussen mannen en vrouwen. Bij jongeren (-35 jaar) en 65-plussers voelen vrouwen zich opvallend vaker eenzaam dan mannen.

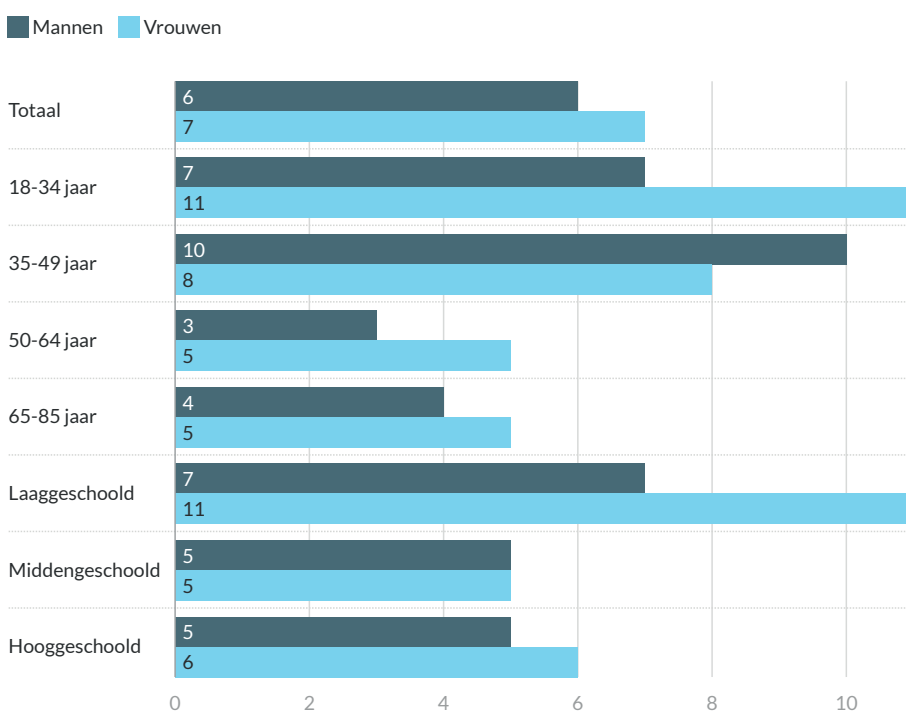
Figuur 5.5.c. Aandeel van de bevolking van 18 jaar en ouder dat zich de afgelopen 4 weken meestal of altijd eenzaam voelde naar geslacht, leeftijd en onderwijsniveau
Vlaams Gewest, voorjaar 2022, in %

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

7% van de vrouwen en 6% van de mannen geeft aan dat zich de afgelopen 4 weken meestal of altijd neerslachtig voelden. Vooral jonge en laaggeschoolde vrouwen voelen zich vaker neerslachtig dan jonge en laaggeschoolde mannen. Het is ook opvallend dat in de leeftijdsgroep van de 35- tot 49-jarigen mannen zich vaker dan vrouwen neerslachtig voelen.

Figuur 5.5.d. Aandeel van de bevolking van 18 jaar en ouder dat zich de afgelopen 4 weken meestal of altijd neerslachtig voelde naar geslacht, leeftijd en onderwijsniveau Vlaams Gewest, voorjaar 2022, in %

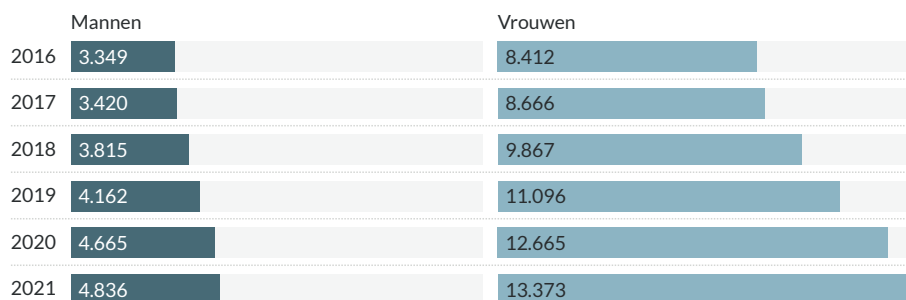

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

Uit cijfers van het RIZIV blijkt dat vrouwen veel vaker dan mannen langdurig arbeidsongeschikt zijn door burn-out. In 2021 zijn bijna 13.400 vrouwen in het Vlaamse Gewest langer dan 1 jaar arbeidsongeschikt door burn-out, bij mannen gaat het om bijna 4.900 personen. Het aantal mannen en vrouwen in invaliditeit voor burn-out is sinds 2016 toegenomen. Vrouwen maken sinds 2016 72% tot 73% uit van de langdurig arbeidsongeschikten door burn-out.

Figuur 5.5.e. Aantal personen in invaliditeit voor burn-out naar geslacht

Vlaams Gewest, 2016-2021, aantal

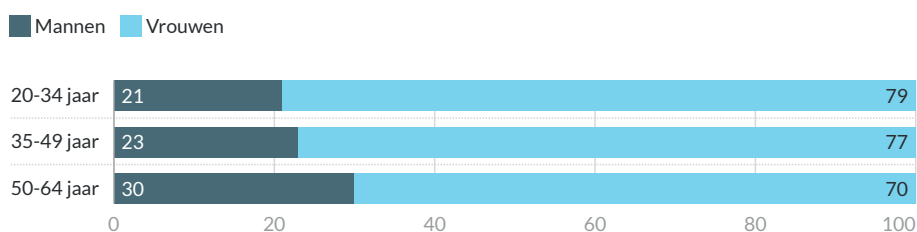
Noot: de cijfers beschrijven de situatie op 31/12.

Bron: RIZIV, bewerking Statistiek Vlaanderen

In elke leeftijdscategorie zijn er meer vrouwen dan mannen die arbeidsongeschikt zijn door burn-out, al groeit het aandeel mannen in de groep van personen met burn-out met de leeftijd. In 2021 gaat het bij de 20- tot 34-jarigen om 21% mannen, bij de 50- tot 64-jarigen om 30% mannen.

Figuur 5.5.f. Aandeel mannen en vrouwen in invaliditeit voor burn-out, naar leeftijd

Vlaams Gewest, 2021, in %

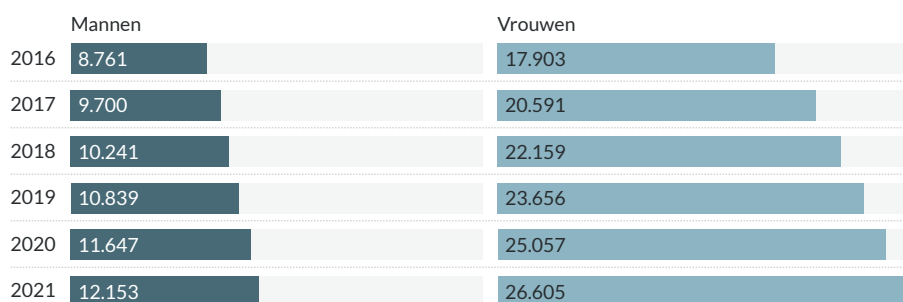

Noot: de cijfers beschrijven de situatie op 31/12.

Bron: RIZIV, bewerking Statistiek Vlaanderen

De cijfers van het RIZIV geven eenzelfde beeld voor personen in invaliditeit voor depressie. Er zijn meer vrouwen dan mannen die langdurig arbeidsongeschikt zijn door depressie. In 2021 ging het om ruim 26.600 vrouwen en 12.100 mannen. Daarmee maken vrouwen 69% uit van alle personen in invaliditeit omwille van depressie. Dat aandeel is beperkt gestegen sinds 2016. Het absoluut aantal mannen en vrouwen in deze situatie is sinds 2016 relatief sterk gestegen.

Figuur 5.5.g. Aantal personen in invaliditeit voor depressie naar geslacht
Vlaams Gewest, 2016-2021, aantal

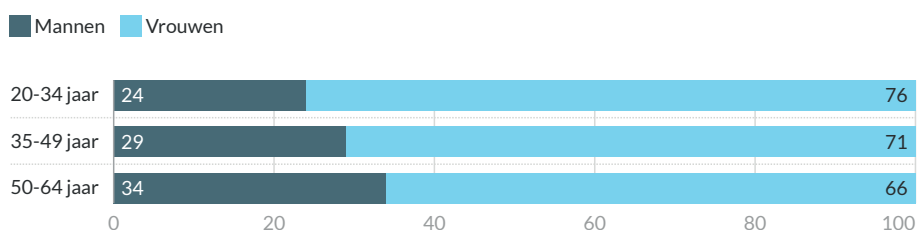

Noot: de cijfers beschrijven de situatie op 31/12.

Bron: RIZIV, bewerking Statistiek Vlaanderen

Ook naar leeftijd is eenzelfde beeld te zien als bij burn-out. In elke leeftijdscategorie zijn er meer vrouwen dan mannen die arbeidsongeschikt zijn door depressie. Het aandeel mannen neemt ook hier toe met de leeftijd. In 2021 maken mannen 24% uit van de 20- tot 34-jarigen die langdurig arbeidsongeschikt zijn door depressie. Bij de 50- tot 64-jarigen gaat het om 34% mannen.

Figuur 5.5.h. Aandeel mannen en vrouwen in invaliditeit voor depressie, naar leeftijd
Vlaams Gewest, 2021, in %

Noot: de cijfers beschrijven de situatie op 31/12.

Bron: RIZIV, bewerking Statistiek Vlaanderen

Depressie uit zich niet alleen op de werkvloer. De meest recente resultaten van de Gezondheidsenquête (2018) wijzen er op dat vrouwen regelmatig een depressie aangeven dan mannen: in 2018 ging het om 8% van de vrouwen tegenover 5% van de mannen. Tussen 2008 en 2018 is de zelfgerapporteerde depressie zowel bij mannen als bij vrouwen toegenomen.

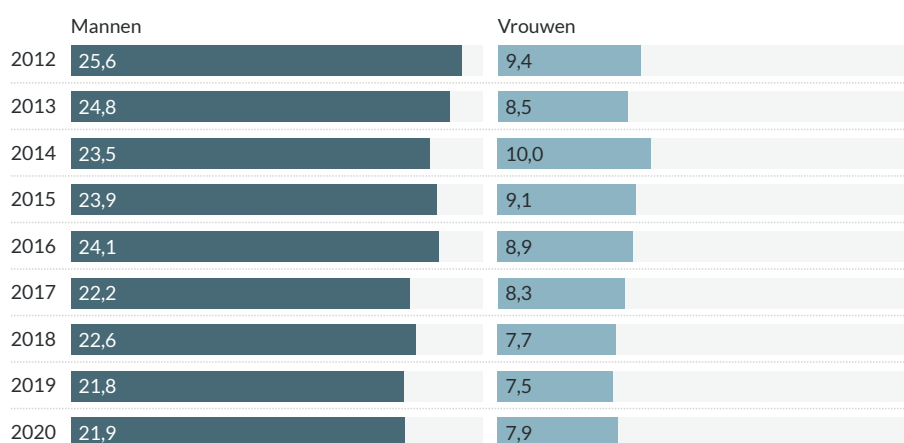
In alle leeftijdsgroepen ligt de zelfgerapporteerde depressie bij vrouwen hoger dan bij mannen. De prevalentie van depressies lag in 2018 bij vrouwen

het hoogst in de leeftijdsgroep van 45 tot 54 jaar en bij 75-plussers (telkens 10%). Bij mannen lagen de cijfers ook het hoogst in de oudste leeftijdsgroep: 9% van de mannen ouder dan 75 jaar gaf aan tijdens het afgelopen jaar een depressie te hebben gehad.

De prevalentie van depressie neemt bij mannen af met het onderwijsniveau, waarbij vooral de aandelen bij de laagopgeleiden erg hoog zijn in vergelijking met de andere onderwijsniveaus. Bij vrouwen is een ander beeld te zien: een grotere prevalentie van depressie voor vrouwen met een diploma lager secundair onderwijs (14%) dan voor vrouwen zonder diploma of met diploma lager onderwijs (11%). In de hogere onderwijsniveaus lag het aandeel bij vrouwen op 7%.

De Gezondheidsenquête bevaart ook de prevalentie van suïcidepogingen. In 2018 gaven 4% van de vrouwen en 3% van de mannen aan ooit een zelfmoordpoging te hebben ondernomen. Hoewel dus vrouwen iets vaker een poging tot zelfdoding doen, sterven er toch meer mannen dan vrouwen door zelfdoding. Dat blijkt uit de cijfers over gestandaardiseerde sterfte door zelfdoding van het Agentschap Zorg en Gezondheid. Per 100.000 inwoners stierven er in het Vlaamse Gewest in 2020 22 mannen en 8 vrouwen door zelfdoding. Sinds 2010 blijft de gestandaardiseerde sterfte door zelfdoding bij vrouwen min of meer stabiel. Bij de mannen is een licht dalende tendens zichtbaar vanaf 2012.

Figuur 5.5.i. Direct gestandaardiseerde sterfte door zelfdoding naar geslacht
Vlaams Gewest, 2012-2020, in aantal per 100.000 inwoners

Bron: Agentschap Zorg en Gezondheid

Zowel bij mannen als bij vrouwen ligt het sterftcijfer door zelfdoding in het Vlaamse Gewest hoger dan het EU28-gemiddelde. Bij de mannen scoorden in 2019 8 landen slechter dan het Vlaamse Gewest, bij de vrouwen hebben Slovenië, Zweden en België een hoger zelfdodingscijfer. In alle landen ligt het sterftcijfer door zelfdoding bij mannen beduidend hoger dan bij vrouwen.

Figuur 5.5.j. Direct gestandaardiseerde sterfte door zelfdoding naar geslacht

Vlaams Gewest en EU28-landen, 2019, in aantal sterftes per 100.000 inwoners en verschil tussen mannen en vrouwen

	MANNEN	VROUWEN	VERSCHIL TUSSEN M EN V
	AANTAL PER 100.000 INWONERS	AANTAL PER 100.000 INWONERS	IN AANTAL PER 100.000 INWONERS
Vlaams Gewest	21,52	7,50	14,02
Griekenland	8,06	1,55	6,51
Malta	7,20	0,38	6,82
Italië	9,29	2,39	6,90
Cyprus	8,05	0,89	7,16
Nederland	14,69	6,58	8,11
Spanje	11,77	3,54	8,23
Verenigd Koninkrijk*	11,79	3,32	8,47
Ierland	12,8	3,63	9,17
Zweden	17,66	7,99	9,67
Luxemburg	17,08	7,03	10,05
Slovakije	12,78	2,01	10,77
Bulgarije	13,98	3,13	10,85
Portugal	15,04	3,88	11,16
Denemarken	16,59	5,15	11,44
Duitsland	16,44	4,72	11,72
EU28*	<u>16,53</u>	<u>4,49</u>	<u>12,04</u>
Roemenië	16,47	2,39	14,08
Finland	20,88	6,51	14,37
Tsjechië	19,04	4,43	14,61
Frankrijk*	20,77	5,98	14,79
België	23,16	7,92	15,24
Oostenrijk	20,88	5,16	15,72
Polen	21,97	3,07	18,9
Hongarije	26,97	7,2	19,77
Kroatië	25,67	5,26	20,41
Estland	26,36	5,62	20,74
Letland	26,51	5,56	20,95
Slovenië	30,8	7,78	23,02
Litouwen	42,82	7,18	35,64

Noot: EU28: Europese Unie met Verenigd Koninkrijk (VK). Het gaat om voorlopige cijfers. Voor Frankrijk, VK en het EU28-gemiddelde gaat het om cijfers 2017

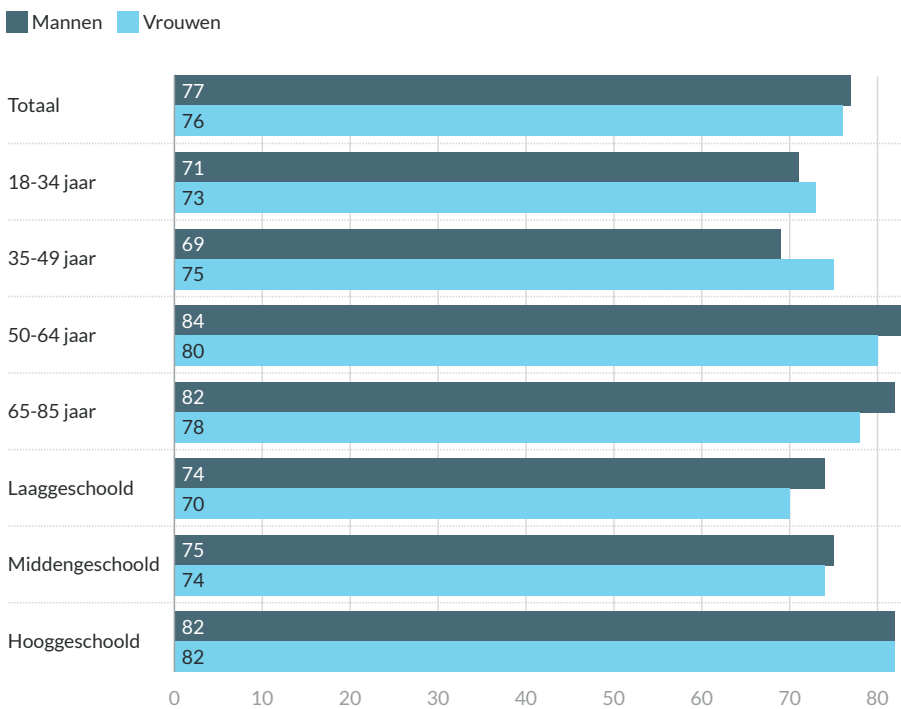
Bron: Eurostat, bewerking Statistiek Vlaanderen

5.6 LEVENSTEVREDENHEID

De levenstevredenheid van mannen en vrouwen wordt in beeld gebracht aan de hand van de SV-bevraging van Statistiek Vlaanderen. Het gaat zowel om de algemene levenstevredenheid als de tevredenheid met specifieke levensaspecten.

Als gevraagd wordt naar de tevredenheid met het leven in het algemeen geven zowel mannen als vrouwen zichzelf in het voorjaar van 2022 gemiddeld een score van 7,2 op 10. Dat is evenveel als in het najaar van 2021. Als het aandeel mannen en vrouwen dat minstens 7 op 10 geeft vergeleken wordt, valt op dat onder de 50 jaar vrouwen vaker een hogere score geven, boven de 50 jaar zijn dat de mannen.

Figuur 5.6.a. Levenstevredenheid van de bevolking van 18 jaar en ouder naar geslacht, leeftijd en onderwijsniveau
Vlaams Gewest, voorjaar 2022, in aandeel met een score van minstens 7 op 10

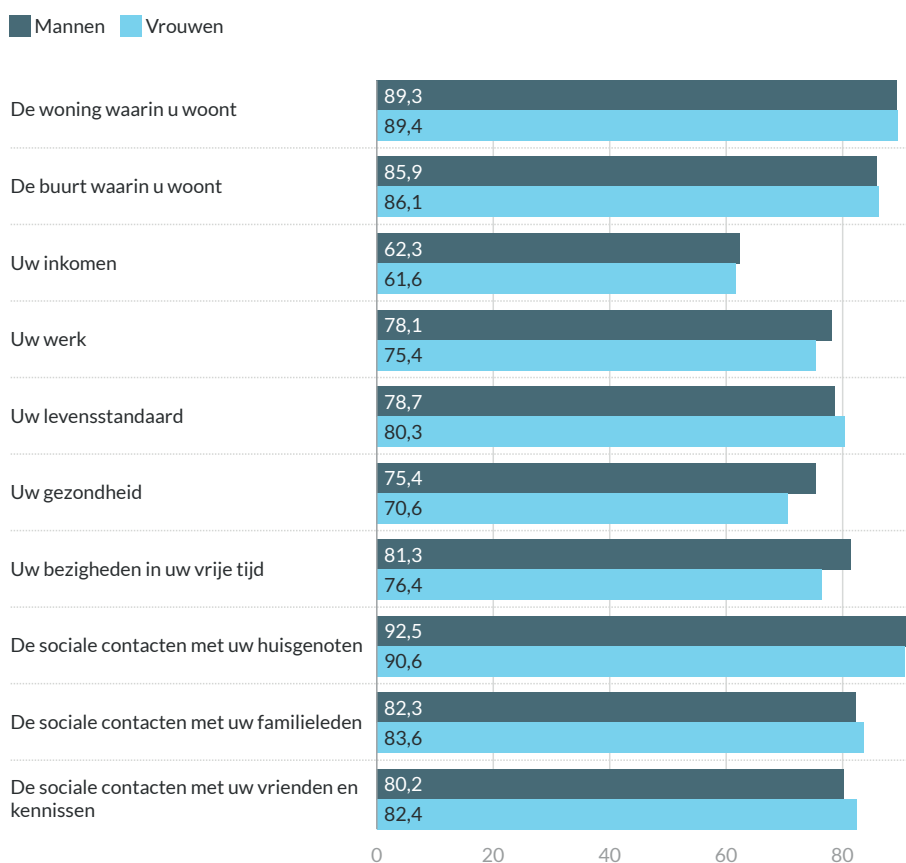

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

Gevraagd naar tevredenheid met specifieke levensaspecten zijn er op 2 vlakken significante verschillen tussen mannen en vrouwen: mannen zijn vaker dan vrouwen tevreden over hun gezondheid en over de bezigheden in hun vrije tijd. Voor de andere aspecten blijven de verschillen beperkt.

Figuur 5.6.b. Tevredenheid met verschillende levensaspecten bij de bevolking van 18 jaar en ouder naar geslacht

Vlaams Gewest, najaar 2021, in % (heel) tevreden

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

5.7 SEKSUELE GEZONDHEID

Op basis van de meest recente editie van de Gezondheidsenquête (2018) en andere specifieke studies van Sciensano wordt hier eerst ingegaan op cijfers over kennis over HIV en aids. Daarna komt het aantal nieuwe HIV-diagnoses en een aantal andere seksueel overdraagbare aandoeningen aan bod.

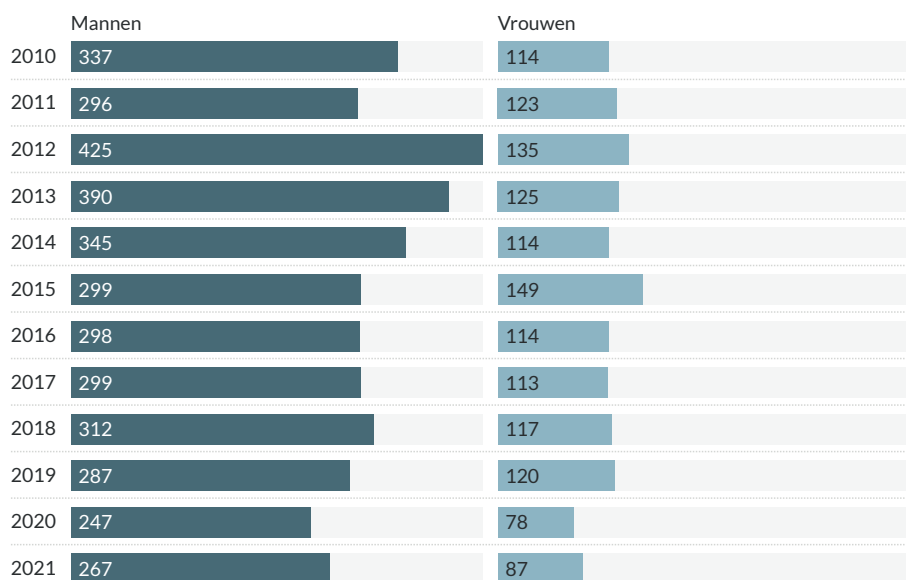
In 2018 hadden ongeveer 5 op de 10 mannen en 4 op de 10 vrouwen van 15 jaar en ouder een uitgebreide en correcte kennis over HIV en aids. Het gaat om personen die een goede kennis hebben over de methoden om seksuele overdracht van HIV te voorkomen en de belangrijkste foute percepties over de overdracht van het virus verwerpen. Mannen zijn in bijna alle leeftijdscategorieën beter op de hoogte, enkel bij de 15- tot 24-jarigen zijn er

iets meer vrouwen met een goede kennis, maar dat verschil is heel beperkt. Hooggeschoolde mannen en vrouwen zijn steeds beter op de hoogte dan lager geschoolden.

In 2021 werden 267 nieuwe HIV-diagnoses gesteld bij mannen en 87 bij vrouwen. Het aantal nieuwe HIV-diagnoses daalde bij mannen vanaf 2012 tot 2016, met een kleine toename in 2018 en 2021. Bij vrouwen schommelt het aantal nieuwe diagnoses minder sterk, al is er de jongste jaren wel een daling te merken. In alle jaren ligt het aantal nieuwe diagnoses duidelijk hoger bij mannen dan bij vrouwen.

Figuur 5.7.a. Nieuwe HIV-diagnoses naar geslacht

Vlaams Gewest, 2010-2021, aantal

Bron: Deblonde e.a. (2022), bewerking Statistiek Vlaanderen

Naast HIV bestaan er nog tal van andere seksueel overdraagbare infecties of SOI's. De meest voorkomende is chlamydia waarvan het aantal meldingen sinds 2010 bij zowel mannen als vrouwen in stijgende lijn gaat. In 2016 waren er 2.648 meldingen van chlamydia bij vrouwen en 1.543 bij mannen. Gonorrhoe en syfilis komen vaker voor bij mannen dan bij vrouwen. Ook deze infecties kennen in de meest recente jaren een stijgende prevalentie, met meer dan dubbel zoveel meldingen in 2016 als in 2010. In 2016 werd bij 880 mannen gonorrhoe en bij 407 syfillis vastgesteld, bij de vrouwen ging het om 241 meldingen van gonorrhoe en 64 van syfilis. Recentere cijfers zijn voorlopig niet beschikbaar.

5.8 RISICOMIJDEND GEDRAG

Door gezonde voedingsgewoonten, voldoende lichaamsbeweging en vroegtijdige opsporing van kanker en andere levensbedreigende aandoeningen, kan men het risico op ernstige ziekte en vroegtijdig sterfte verminderen.

De meest recente resultaten van de Gezondheidsenquête geven aan dat in 2018 8% van de mannen en 14% van de vrouwen dagelijks de aanbevolen hoeveelheid groenten en fruit (5 stuks) at. De consumptie stijgt bij zowel mannen als vrouwen vanaf 15 jaar met de leeftijd. Enkel in de oudste leeftijdsgroep daalt de consumptie weer. In alle leeftijdsgroepen behalve bij de 75-plussers eten vrouwen gemiddeld meer fruit dan mannen. Naar onderwijsniveau valt op dat laaggeschoolde mannen en vrouwen minder vaak de aanbevolen hoeveelheid groenten en fruit consumeren dan hoger geschoolde mannen en vrouwen.

Ruim 4 op de 10 mannen hadden in 2018 wekelijks minstens 150 minuten lichaamsbeweging. Bij de vrouwen ligt dat aandeel lager (32%). Mannen bewegen in elke leeftijdscategorie meer dan vrouwen, al neemt het aandeel af met de leeftijd. Bij vrouwen schommelt dat aandeel tussen 25 en 74 jaar en is er enkel een duidelijk hoger aandeel te zien in de jongste groep en een lager aandeel in de oudste groep.

Naast gezond eten en voldoende lichaamsbeweging kan ook preventieve gezondheidszorg zorgen voor een lager risico op aandoeningen en vroegtijdige sterfte. Zo kan men ervoor kiezen om preventief een kankerscreening te ondergaan. In 2018 stelde 34% van de vrouwen een borstkankerscreening te hebben ondergaan tijdens de afgelopen 2 jaar. Bij de risicogroep (50 tot 69 jaar) liep dat aandeel op tot 68%. Deze aandelen zijn tussen 2013 en 2018 afgenomen. In 2013 liet 38% van alle vrouwen en 78% uit de risicogroep zich screenen op borstkanker. Daarnaast heeft in 2018 ook meer dan de helft van de vrouwen een preventief onderzoek naar baarmoederhalskanker ondergaan tijdens de afgelopen 3 jaar. Die cijfers blijven sinds 2013 relatief stabiel gebleven. De screening naar dikkedarmkanker gebeurt minder vaak en er zijn bijna geen verschillen tussen mannen en vrouwen. Zowel bij mannen als bij vrouwen stelde in 2018 ongeveer 18% in de voorgaande 10 jaar een colonscopie te hebben ondergaan. In de risicogroep (50 tot 74 jaar) liep dat percentage op tot 28% van de mannen en 29% van de vrouwen. Verder liet in de groep van 50 tot 74 jaar 49% van de mannen en 47% vrouwen de stoelgang controleren. Tussen 2013 en 2018 is dat aandeel zowel bij mannen als vrouwen meer dan verdrievoudigd.

Ook cardiovasculaire aandoeningen en diabetes kunnen vroegtijdig opgespoord worden. Vrouwen laten zich hiervoor iets vaker onderzoeken dan mannen. In 2018 stelde 74% van zowel vrouwen als mannen een cholesterolmeting te hebben ondergaan in de voorgaande 5 jaar. Daarnaast liet 70% van de vrouwen en 67% van de mannen een suikermeting in het

bloed uitvoeren. Het meten van de bloeddruk gebeurde bij 91% van de mannen en 93% van de vrouwen. Al deze percentages stegen licht ten opzichte van de percentages in 2013.

5.9 RISICOGEDRAG

Terwijl risicomijdend gedrag een positieve invloed heeft op de gezondheid, kunnen mannen en vrouwen ook gedrag stellen dat het risico op gezondheidsschade vergroot. In wat volgt wordt ingegaan op alcoholgebruik, rookgedrag, gebruik van cannabis en andere drugs en op overgewicht en zwaarlijvigheid.

De meest recente resultaten van de Gezondheidsenquête geven aan dat er in 2018 bij 7% van de mannen en 4% van de vrouwen sprake was van overmatig alcoholgebruik. Dat betekende bij mannen een consumptie van meer dan 21 glazen per week en bij vrouwen meer dan 14 per week. Ten opzichte van 2008 is het overmatig alcoholgebruik gedaald bij zowel mannen als vrouwen. De hoogste aandelen met overmatig alcoholgebruik situeerden zich in 2018 zowel bij mannen als bij vrouwen in de leeftijdsgroep van 55 tot 64 jaar (14% van de mannen en ruim 6% van de vrouwen). Ook jonge mannen tussen 15 en 34 jaar drinken relatief vaak te veel (7%). Bij jonge vrouwen is dat het geval bij 6% van de 15- tot 24-jarigen. Naar onderwijsniveau valt op dat het overmatig alcoholgebruik het hoogst ligt bij midden- en hogeschoolden, zowel bij vrouwen als bij mannen.

In 2018 gaf 22% van Vlaamse mannen en 13% van de vrouwen aan te roken. Tussen 2008 en 2018 is het aandeel rokers zowel bij mannen als bij vrouwen gedaald. In alle leeftijdsgroepen zijn er meer mannelijke dan vrouwelijke rokers. Het grootste aandeel mannelijke rokers was in 2018 te vinden in de leeftijdsgroepen van 25 tot 44 jaar (33 tot 34%). Bij vrouwen zijn er relatief veel rokers in de leeftijdsgroepen van 45 tot 64 jaar (18 tot 20%). Hogeschoolde mannen en vrouwen roken minder vaak dan middengeschoolde mannen en vrouwen. Bij mannen is er weinig verschil tussen het aandeel rokers bij de laag- en middengeschoolden, bij vrouwen zijn het de middengeschoolden die het vaakst roken. Opvallend is wel dat mannen en vrouwen die helemaal geen diploma hebben of enkel een diploma lager onderwijs het minst roken van alle opleidingsgroepen.

Mannen gebruiken vaker drugs dan vrouwen. In 2018 gaf 9% van de mannen zelf aan cannabis te gebruiken tegenover 3,5% van de vrouwen. Daarnaast gebruikte 5,1% van de mannen en 1,3% van de vrouwen een andere drug. Bij mannen is het gebruik van cannabis en andere drugs tussen 2008 en 2013 afgenomen. Bij vrouwen is in dezelfde periode het gebruik min of meer gelijk gebleven. Tussen 2013 en 2018 steeg het gebruik van alle drugs, zowel cannabis als andere. Die stijging is groter bij mannen dan bij vrouwen. Druggebruik is vooral te vinden bij de jongere leeftijdsgroepen en dat zowel bij mannen als bij vrouwen.

In 2018 had bijna 55% van de mannen en 42% van de vrouwen te kampen met overgewicht. Dat betekent dat hun Body Mass Index (BMI) groter of gelijk is aan 25. Ongeveer 15% van de vrouwen en mannen had een BMI van minstens 30, wat betekent dat ze zwaarlijvig zijn. Er zijn iets meer zwaarlijvige mannen (16%) dan vrouwen (14%). Het aandeel zwaarlijvigen lag in 2018 iets hoger dan in 2008.

Mannen zijn in alle leeftijdscategorieën vaker zwaarlijvig dan vrouwen. Enkel in de leeftijdscategorie 35 tot 44 jaar waren er in 2018 meer zwaarlijvige vrouwen dan mannen, al is het verschil heel beperkt. Daarnaast steeg het aandeel zwaarlijvigen bij zowel mannen als vrouwen globaal tot de leeftijd van 74 jaar. In de oudste leeftijdsgroep lag het aandeel zwaarlijvigen weer iets lager. Het aandeel zwaarlijvigen neemt bij zowel mannen en vrouwen af naarmate het onderwijsniveau stijgt.

5.10 TOEGANG TOT DE GEZONDHEIDSZORG

Om de toegang tot de gezondheidszorg in beeld te brengen, wordt op basis van de Gezondheidsenquête gekeken naar contacten met de huisarts, tandarts, psychotherapeuten en naar ziekenhuisopnames. Op basis van de SILC-enquête wordt het uitstel van medische zorg in beeld gebracht.

De meest recente resultaten van de Gezondheidsenquête geven aan dat in 2018 88% van de vrouwen minstens 1 keer contact heeft gehad met de huisarts in het afgelopen jaar. Bij mannen ging het om 84%. Voor contacten met de tandarts liggen de aandelen van mannen en vrouwen lager, al ligt ook dat hoger bij vrouwen (73%) dan mannen (70%). Tussen 2008 en 2018 stegen beide aandelen zowel bij mannen als bij vrouwen.

Ook het consulteren van een psycholoog, therapeut of psychiater werd in 2018 bevestigd. In 2018 zei 7% van de mannen dat ze het afgelopen jaar een consultatie hadden gehad in het kader van geestelijke gezondheidszorg. Bij de vrouwen ging het om 10%.

Verder werd ook nagegaan wie het afgelopen jaar werd gehospitaliseerd. In 2018 is er een heel klein verschil te zien tussen mannen en vrouwen: bij vrouwen werd 12% opgenomen in het ziekenhuis, bij mannen 10%.

Uit de EU-SILC-enquête van 2021 blijkt ten slotte dat 2% van mannen en vrouwen in het jaar voorafgaand aan de bevraging noodzakelijke medische zorg of onderzoeken heeft moeten uitstellen. 1% van zowel mannen als vrouwen geeft aan dat dit het geval was omdat de kost te hoog was.

6

BESLUITVORMING

In dit hoofdstuk wordt gefocust op 3 vormen van besluitvorming: politieke besluitvorming, economische besluitvorming en besluitvorming in verenigingen. Daarnaast komt ook het vertrouwen in instellingen en de tevredenheid over het beleid en over voorzieningen aan bod. Daarvoor wordt vooreerst een beroep gedaan op de SV-bevraging van Statistiek Vlaanderen (SV). Die bevraging wordt verschillende keren per jaar afgenomen bij een staal van 6.000 inwoners van het Vlaamse Gewest van 18 jaar en ouder en wordt gebruikt als bron voor een aantal Vlaamse openbare statistieken. Per editie van de SV-bevraging worden een aantal verschillende onderwerpen bevestigd.

Daarnaast wordt ook gebruik gemaakt van administratieve bronnen. Voor de data over de aanwezigheid van mannen en vrouwen in de verschillende parlementen, regeringen en lokale besturen wordt gebruik gemaakt van gegevens van het Europees Parlement, van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken (FOD BZ), van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur (ABB) van de Vlaamse overheid en van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM). De Europese vergelijking van cijfers rond politieke participatie gebeurt aan de hand van de genderdatabase van het European Institute for Gender Equality (EIGE). Wat de participatie aan de economische besluitvorming betreft, wordt gebruik gemaakt van gegevens van het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ) over bestuurders van ondernemingen.

6.1 PARTICIPATIE IN POLITIEKE BESLUITVORMING

Politieke participatie vormt een belangrijke voorwaarde voor een goed functionerende democratie. Een beperkte participatie of het feit dat bepaalde groepen systematisch minder participeren dan andere groepen zorgt ervoor dat vragen en eisen van (bepaalde groepen) burgers onvoldoende meegenomen worden in het beleid. Er wordt in wat volgt eerst aandacht besteed aan de mate waarin mannen en vrouwen in het algemeen deelnemen aan politieke activiteiten. Daarna wordt ingezoomd op de mate waarin mannen en vrouwen vertegenwoordigd zijn in de verschillende parlementen, regeringen en lokale besturen.

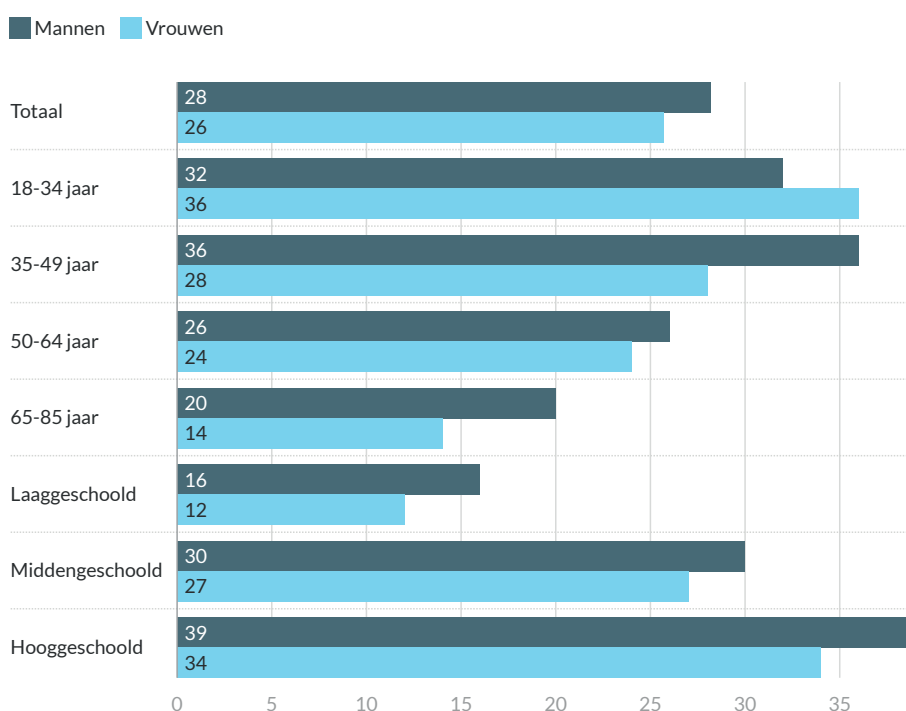
In de SV-bevraging worden periodiek verschillende vormen van politieke participatie bevestigd. Het gaat om volgende 10 activiteiten: een petitie tekenen, informatie verzamelen over overheidsplannen of –beslissingen, zijn/haar politieke mening uiten op sociale media, deelnemen aan een lokaal advies-, inspraak- of overlegorgaan, het contacteren van een politicus om zijn mening te uiten, deelnemen aan een politieke vergadering of

bijeenkomst, actief zijn binnen een politieke partij of vereniging, deelnemen aan een demonstratie of betoging, actief zijn in een burgerbeweging of actiecomité, de pers contacteren om zijn/haar mening te uiten.

Iets meer dan 1 op de 4 mannen en vrouwen gaf in 2021 aan in het voorafgaande jaar minstens 1 van deze politieke activiteiten te hebben gedaan. Mannen (28%) participeren in het algemeen net iets meer dan vrouwen (26%). Enkel bij de jongeren tot 35 jaar participeren vrouwen duidelijk meer dan mannen. Verder neemt de politieke participatie af met de leeftijd en toe met het onderwijsniveau, zowel bij mannen als bij vrouwen.

Figuur 6.1.a. Aandeel van de bevolking van 18 jaar en ouder dat minstens 1 uit een lijst van 10 politieke activiteiten heeft gedaan in het afgelopen jaar naar geslacht, leeftijd en onderwijsniveau

Vlaams Gewest, eind 2021, in %

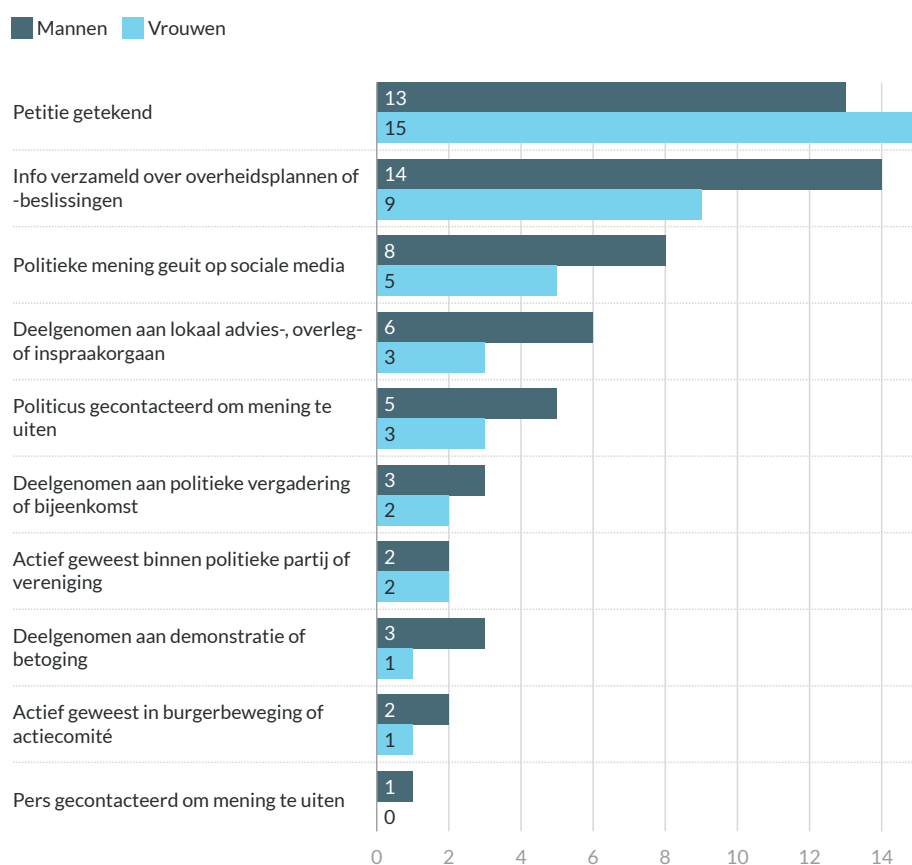
Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

Wat de verschillende aspecten van politieke participatie betreft, wordt een petitie tekenen het vaakst gedaan door vrouwen. Het is ook de enige activiteit die vaker door vrouwen dan door mannen wordt gedaan. Opvallend is wel dat het enkel de jonge vrouwen (18- tot 34-jarigen) zijn die vaker een petitie tekenen dan hun mannelijke leeftijdsgenoten: het gaat om 28% van de vrouwen en 15% van de mannen. In alle andere leeftijdscategorieën tekenen mannen vaker petitie's dan vrouwen. Mannen verzamelen het vaakst informatie over plannen of beslissingen van de overheid. Ook hier is het

verschil vooral groot in de jongere leeftijdscategorieën. Daarna wordt het verschil kleiner.

Figuur 6.1.b. Aandeel van de bevolking van 18 jaar en ouder dat deelneemt aan politieke activiteiten naar geslacht

Vlaams Gewest, eind 2021, in %

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

In het eerste SV-rapport over de maatschappelijke positie en participatie van mannen en vrouwen (Noppe e.a., 2021) werden de meest recente gegevens over de aanwezigheid van mannen en vrouwen in de parlementen en provincie- en gemeenteraden (situatie na de laatste verkiezingen) al uitgebreid besproken. Het aandeel mannen lag in de periode 2018-2019 het hoogst in de gemeenteraden (65%) en de provincieraden (62%). Daarna volgen de Kamer van Volksvertegenwoordigers (58%) en de Belgische vertegenwoordigers in het Europees Parlement (57%). In de Senaat (53%) en het Vlaams Parlement (53%) ligt het aandeel mannen slechts beperkt hoger dan het aandeel vrouwen.

Tussen 2007 en 2014 is het aandeel vrouwen in de Senaat gestegen van 30% tot 50%. In 2020 lag het aandeel vrouwen wel weer iets lager (47%). Een gelijkaardige stijging deed zich ook voor in het Vlaams Parlement: het aandeel vrouwen steeg daar tussen 2004 en 2019 van 32% naar 47%. In de Kamer gaat de vervrouwelijking minder snel: tussen 2007 en 2019 steeg het aandeel vrouwelijke Kamerleden van 37% naar 41%. In het Europees Parlement was er tot 2014 weinig evolutie merkbaar. Tussen 2014 en 2019 daalde het aandeel mannen van 71% tot 57%. In de provincieraden is het aandeel vrouwen tussen 2006 en 2012 toegenomen van 37% naar 42%, maar dat zakte in 2018 sterk terug tot 35%. In de gemeenteraden was er tussen 2006 en 2019 wel een constante maar beperktere stijging te zien. Daar steeg het aandeel vrouwen van 33% in 2006 naar 38% in 2018.

In alle 27 EU-landen zijn er in het nationaal parlement meer mannelijke dan vrouwelijke parlementsleden (lagerhuis in geval van tweekamerstelsel). Gemiddeld zijn 2 op de 3 parlementsleden mannen. Het Vlaams Parlement haalde in 2022 met een verschil tussen het aandeel mannelijke en vrouwelijke parlementsleden van 4 ppt. een score op een gelijkaardig niveau als de best scorende EU-landen. In de meeste landen is het aandeel mannelijke parlementsleden heel wat groter dan het aandeel vrouwelijke: in 8 EU-landen ligt het aandeel mannelijke parlementsleden hoger dan 75%. In Cyprus en Hongarije worden respectievelijk 86% en 87% van de parlementszetels bezet door mannen.

Figuur 6.1.c. Aandeel mannelijke en vrouwelijke leden in nationaal parlement en Vlaams Parlement

Vlaanderen en EU27-landen, 4de kwartaal 2022, in % en verschil tussen mannen en vrouwen in procentpunten (ppt.)

	MANNEN	VROUWEN	VERSCHIL TUSSEN M EN V
	%	%	IN PPT.
Vlaanderen	52	48	4
Finland	54	46	8
Zweden	54	46	8
Denemarken	58	43	15
België	58	42	16
Spanje	58	42	16
Oostenrijk	59	41	18
Frankrijk	62	38	24
Nederland	62	38	24
Slovenië	62	38	24
Portugal	64	36	28
Duitsland	65	35	30
Luxemburg	65	35	30
Kroatië	67	33	34
<u>EU27</u>	<u>68</u>	<u>32</u>	<u>36</u>
Italië	68	32	36
Letland	70	30	40
Estland	72	28	44
Litouwen	72	28	44
Malta	72	28	44
Polen	72	28	44
Tsjechië	75	25	50
Bulgarije	76	24	52
Ierland	76	24	52
Slovakije	78	22	56
Roemenië	79	21	58
Griekenland	81	19	62
Cyprus	86	14	72
Hongarije	87	13	74

Bron: European Institute for Gender Equality en het Vlaams Parlement, bewerking Statistiek Vlaanderen

Bij de uitvoerende mandaten lag het aandeel mannen in de periode 2018-2020 het hoogst in de Vlaamse regering (67%). Daarna volgden de Colleges van Burgemeester en Schepenen (62%) en de provinciale deputaties (60%). De Europese Commissie was voor 56% samengesteld uit mannen. Enkel in de federale regering waren er in 2020 evenveel mannelijke als vrouwelijke regeringsleden (ministers en staatssecretarissen) en in 2022 meer vrouwen (55%) dan mannen.

In de Europese Commissie, de provinciale deputaties en de Colleges van Burgemeester en Schepenen is er sinds 2004 sprake van een duidelijke vervrouwelijking. In de Vlaamse regering nam het aandeel mannen eerst af en daarna weer toe. In de federale regering was er sprake van een omgekeerde evolutie: eerst een toename en daarna een afname van het aandeel mannen.

Met een verschil tussen het aandeel mannen en vrouwen in de Vlaamse regering van 33 ppt. haalde Vlaanderen in 2022 een score op het niveau van de EU-landen in de middenmoot van de EU-rangschikking. De regeringen van België en Finland zijn de enige regeringen die meer vrouwen dan mannen tellen. In Duitsland en Frankrijk is de regering volledig paritair samengesteld. In 8 EU-landen ligt het aandeel mannelijke ministers hoger dan 75%.

Figuur 6.1.e. Aandeel mannelijke en vrouwelijke ministers

Vlaanderen en EU27-landen, 4de kwartaal 2022, in % en verschil tussen mannen en vrouwen in procentpunten (ppt.)

	MANNEN	VROUWEN	VERSCHIL TUSSEN M EN V
	%	%	IN PPT.
Vlaanderen	67	33	34
België	45	55	-10
Finland	47	53	-6
Duitsland	50	50	0
Frankrijk	50	50	0
Nederland	52	48	4
Spanje	52	48	4
Estland	53	47	6
Zweden	54	46	8
Oostenrijk	56	44	12
Litouwen	58	42	16
Bulgarije	60	40	20
Slovenië	62	38	24
Luxemburg	65	35	30
Portugal	65	35	30
EU27	66	34	32
Italië	69	31	38
Denemarken	70	30	40
Letland	71	29	42
Kroatië	72	28	44
Ierland	74	26	48
Malta	80	20	60
Polen	80	20	60
Slovakije	81	19	62
Cyprus	83	17	66
Griekenland	85	15	70
Tsjechië	88	12	76
Roemenië	91	9	82
Hongarije	93	7	86

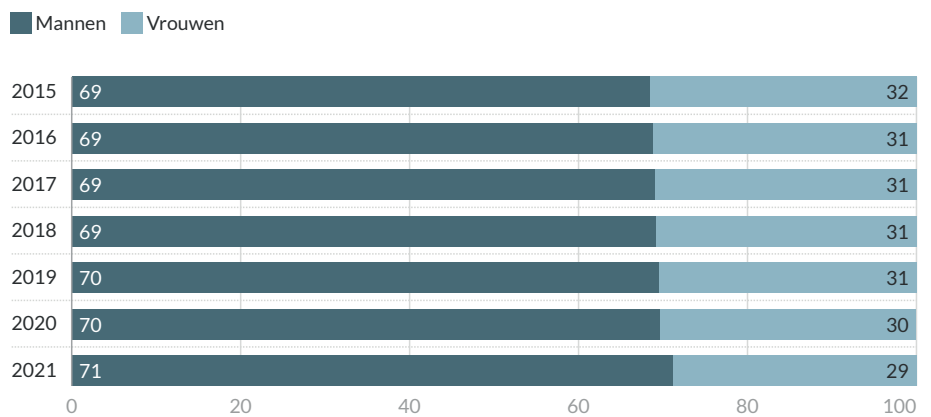
Bron: European Institute for Gender Equality en Vlaamse overheid, bewerking Statistiek Vlaanderen

6.2 PARTICIPATIE IN ECONOMISCHE BESLUITVORMING

De participatie van mannen en vrouwen in de economische besluitvorming wordt in beeld gebracht aan de hand van gegevens van het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ) over bestuurders van ondernemingen (leden Raad van Bestuur).

In 2021 was 71% van de bestuurders een man, 29% van de bestuurders was een vrouw. Het aandeel mannelijke bestuurders is in de meest recente jaren nog beperkt toegenomen.

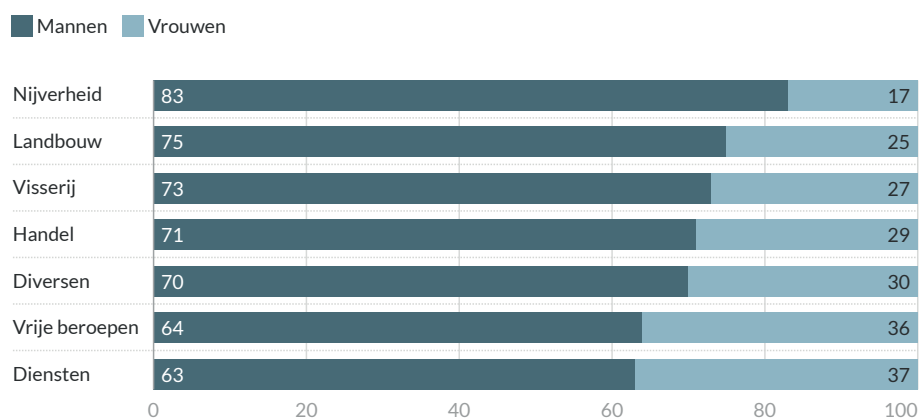
Figuur 6.2.a. Bestuurders van ondernemingen naar geslacht
Vlaams Gewest, 2015-2021, in %

Bron: Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen

In alle hoofdbedrijfstakken zijn er meer mannelijke dan vrouwelijke bestuurders. Het hoogste aandeel vrouwelijke bestuurders is te vinden in de dienstensector en de vrije beroepen: daar is meer dan 1 op de 3 bestuurders een vrouw. Het laagste aandeel vrouwelijke bestuurders is te vinden in de nijverheid (17%).

Figuur 6.2.b. Bestuurders van ondernemingen naar geslacht en hoofdbedrijfstak
Vlaams Gewest, 2021, in %

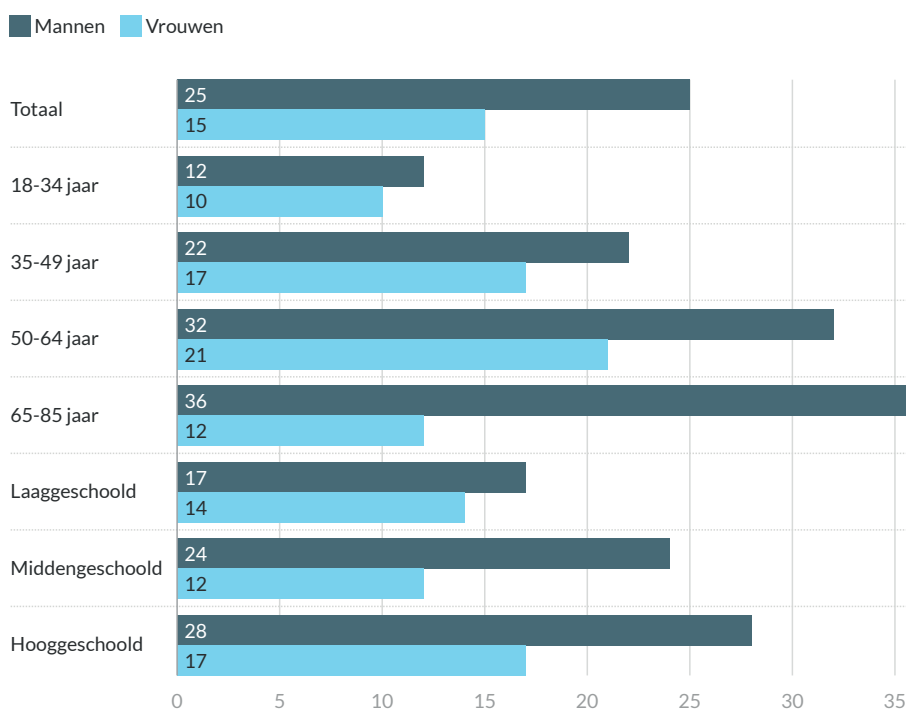
Bron: Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen

6.3 PARTICIPATIE IN BESLUITVORMING IN VERENIGINGEN

Om de participatie van mannen en vrouwen in de besluitvorming van verenigingen in beeld te brengen, wordt ten slotte ingegaan op de aanwezigheid van mannen en vrouwen in het bestuur van verenigingen. Het gaat om personen die in de SV-bevraging van Statistiek Vlaanderen zelf aangeven dat ze bestuurslid zijn in minstens 1 vereniging. De meer algemene participatie aan activiteiten van verenigingen komt aan bod in het volgende hoofdstuk over sociale participatie.

In 2021 gaf 25% van de mannen en 15% van de vrouwen aan bestuurslid te zijn van 1 of meer verenigingen. Het verschil in aandeel mannen en vrouwen die bestuurslid zijn, komt terug in alle leeftijdsgroepen en neemt toe met de leeftijd. Bij laaggeschoolden is het verschil tussen mannen en vrouwen het kleinst.

Figuur 6.3.a. Aandeel van de bevolking van 18 jaar en ouder dat bestuurslid is in minstens 1 vereniging naar geslacht, leeftijd en onderwijsniveau
 Vlaams Gewest, najaar 2021, in %

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

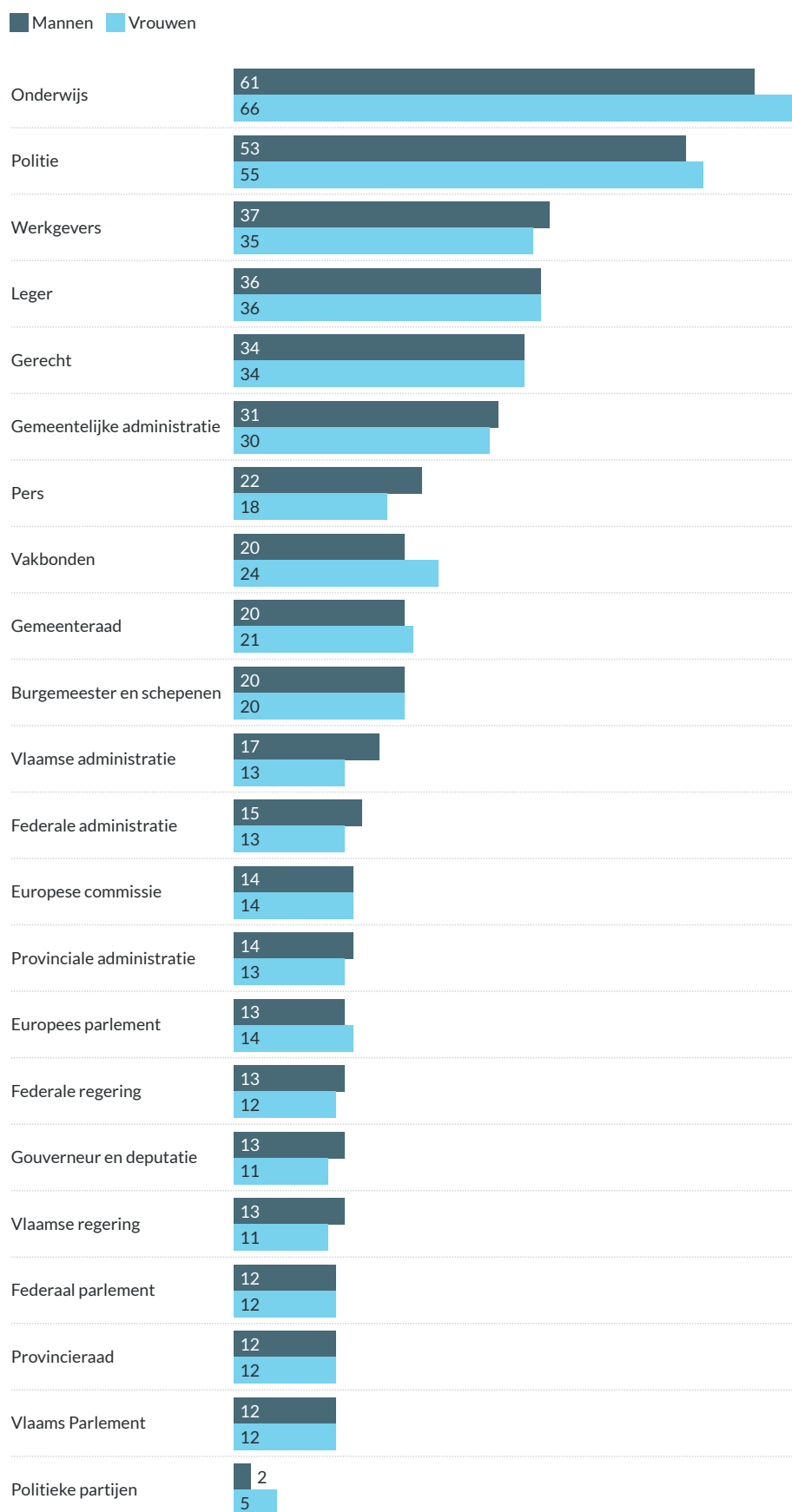
6.4 VERTROUWEN EN TEVREDENHEID

In de SV-bevraging werd ook gepeild naar het vertrouwen in instellingen en de tevredenheid met het beleid en de voorzieningen.

Gevraagd naar het vertrouwen in 22 verschillende instellingen binnen en buiten de overheid, gaven mannen en vrouwen in 2021 aan het meest vertrouwen te hebben in het onderwijs en de politie. Vrouwen hebben in deze instellingen ook meer vertrouwen dan mannen: 66% van de vrouwen zegt (heel) veel vertrouwen te hebben in het onderwijs, 55% in de politie. Bij de mannen gaat het om 61% en 53%. Ook in politieke partijen en vakbonden hebben vrouwen iets meer vertrouwen dan mannen. Aan de andere kant hebben mannen meer vertrouwen in de pers en de Vlaamse administratie. Voor de andere instellingen zijn er weinig verschillen tussen mannen en vrouwen.

6.4.a. Vertrouwen in instellingen bij bevolking van 18 jaar en ouder naar geslacht

Vlaams Gewest, eind 2021, in % (heel) veel vertrouwen

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

De algemene tevredenheid met het beleid lag bij vrouwen in 2022 iets hoger dan bij mannen en dat bij alle bestuursniveaus. Op een schaal van 0 (heel ontevreden) tot 10 (heel tevreden) lag de tevredenheid over het lokale beleid gemiddeld op 5,7 bij vrouwen en 5,5 bij mannen. Het verschil in tevredenheid tussen mannen en vrouwen was het grootst bij de beoordeling van het Europese beleid: daar gaven vrouwen een gemiddelde score van 4,8 en mannen van 4,3.

6.4.b. Tevredenheid met het beleid bij bevolking van 18 jaar en ouder naar geslacht Vlaams Gewest, voorjaar 2022, score van 0 (=heel ontevreden) tot 10 (heel tevreden)

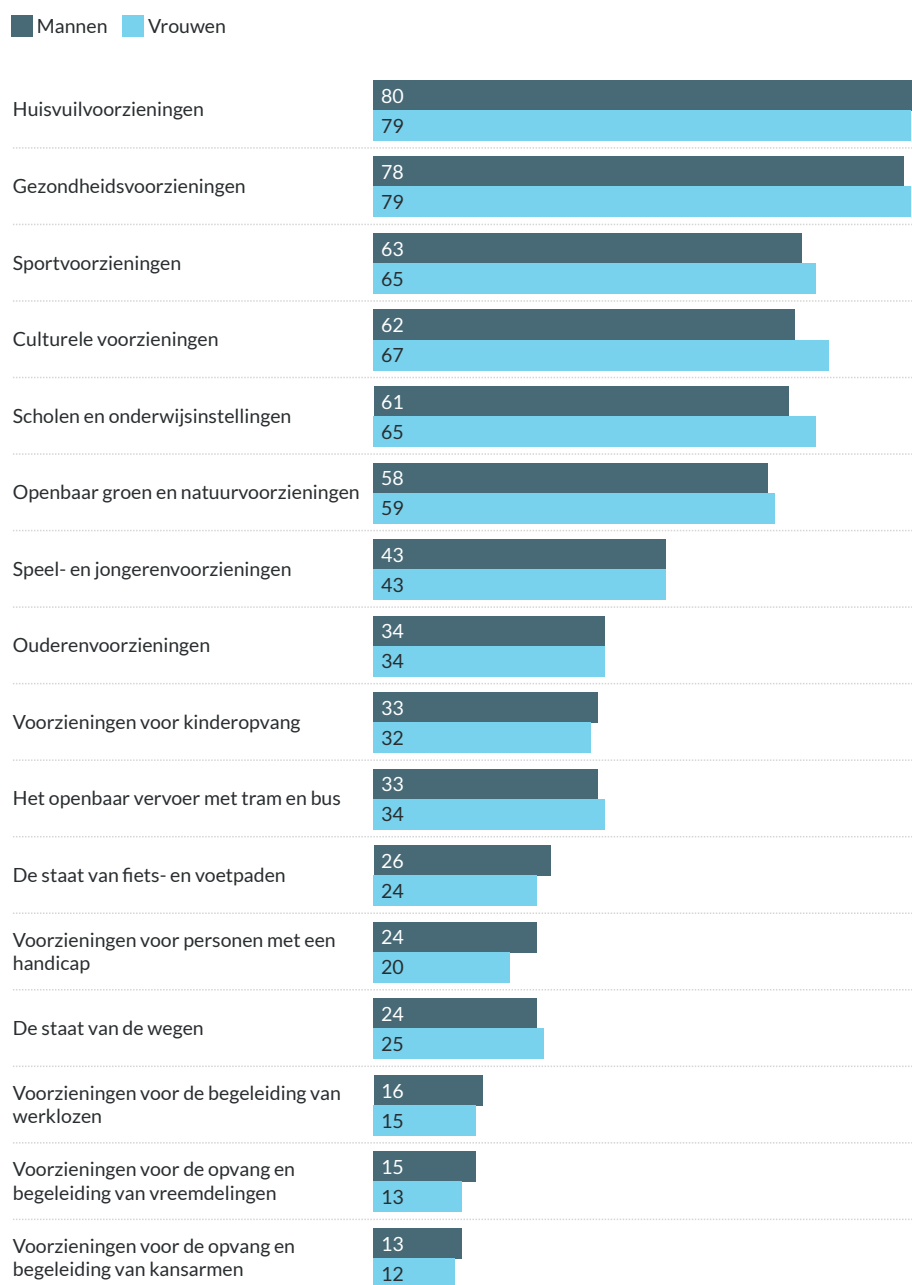

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

Zowel bij mannen als vrouwen halen de gezondheids- en huisvuilvoorzieningen de hoogste tevredenheidsscores. Ongeveer 80% van zowel mannen als vrouwen geven aan (heel) veel vertrouwen te hebben in deze voorzieningen. Vrouwen zijn vaker tevreden over scholen en onderwijsinstellingen en cultuurvoorzieningen, mannen over voorzieningen voor personen met een handicap.

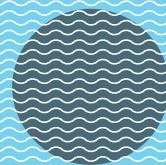
6.4.c. Tevredenheid met voorzieningen bij bevolking van 18 jaar en ouder naar geslacht

Vlaams Gewest, eind 2021, in % (heel) veel vertrouwen

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

7

SOCIALE PARTICIPATIE

Om de eventueel bestaande verschillen in de sociale participatie naar geslacht in beeld te brengen, wordt in dit hoofdstuk achtereenvolgens ingegaan op de participatie van mannen en vrouwen aan het verenigingsleven en aan culturele activiteiten, hun sociale contacten, hun media- en internetgebruik en hun sportparticipatie. Nagenoeg al deze gegevens zijn gebaseerd op de resultaten van de SV-bevraging van Statistiek Vlaanderen (SV). Die bevraging wordt sinds 2021 verschillende keren per jaar afgenomen bij een staal van 6.000 inwoners van het Vlaamse Gewest van 18 jaar en ouder en wordt gebruikt als bron voor een aantal Vlaamse openbare statistieken. Per editie van de SV-bevraging worden een aantal verschillende onderwerpen bevroegd. Vergelijkbare cijfers voor de periode voor 2021 zijn niet beschikbaar. Daarnaast wordt er voor sportparticipatie ook beroep gedaan op registratiegegevens van Sport Vlaanderen.

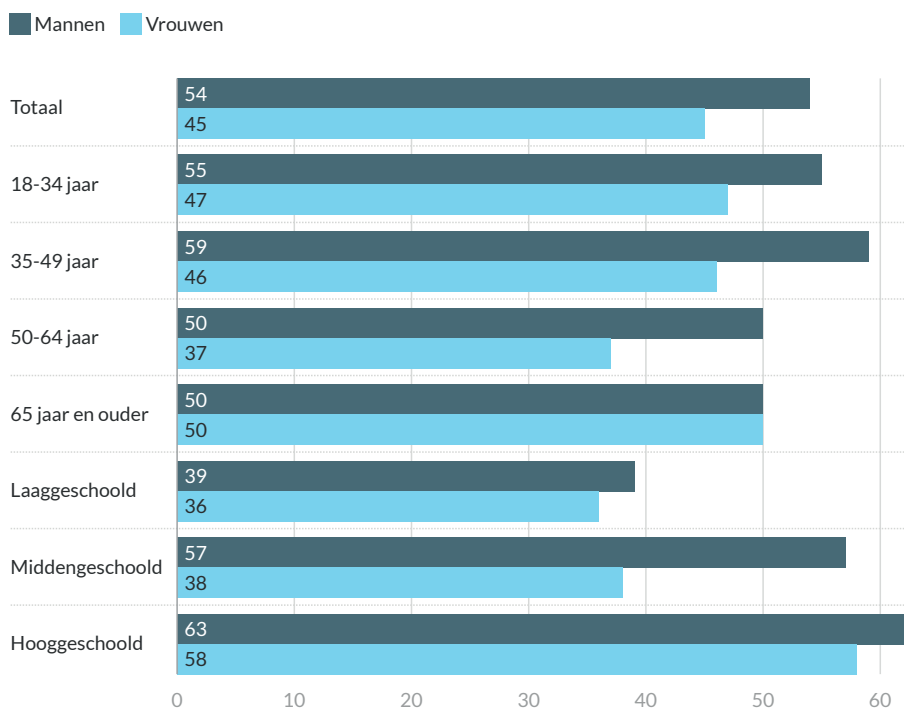
7.1 PARTICIPATIE IN HET VERENIGINGSLEVEN

In het vorige hoofdstuk over besluitvorming werd al gefocust op de mate waarin mannen en vrouwen lid zijn van het bestuur van verenigingen. Hier wordt meer algemeen ingegaan op de mate waarin men actief participeert aan het verenigingsleven. Daartoe worden gegevens gebruikt over het aandeel mannen en vrouwen dat aangeeft actief lid te zijn van een vereniging. Met actief lid zijn wordt bedoeld: lid zijn van een vereniging en minstens af en toe deelnemen aan de activiteiten van die vereniging.

54% van de mannen gaf eind 2021 aan actief lid te zijn van minstens 1 vereniging. Bij de vrouwen ging het om 45%. Het aandeel actieve leden lag bij de mannen in 2021 het hoogst in de leeftijdsgroep van 35 tot 49 jaar. Bij de vrouwen scoort de leeftijdsgroep van 65 jaar en ouder het hoogst. In die leeftijdsgroep ligt het aandeel participanten even hoog bij de mannen als bij de vrouwen. In alle overige leeftijdsgroepen ligt het aandeel participanten bij de mannen duidelijk hoger dan bij de vrouwen.

De deelname aan verenigingen neemt toe naarmate het onderwijsniveau stijgt. Maar het verschil tussen de participatie van mannen en vrouwen is het grootst bij de middengeschoolden.

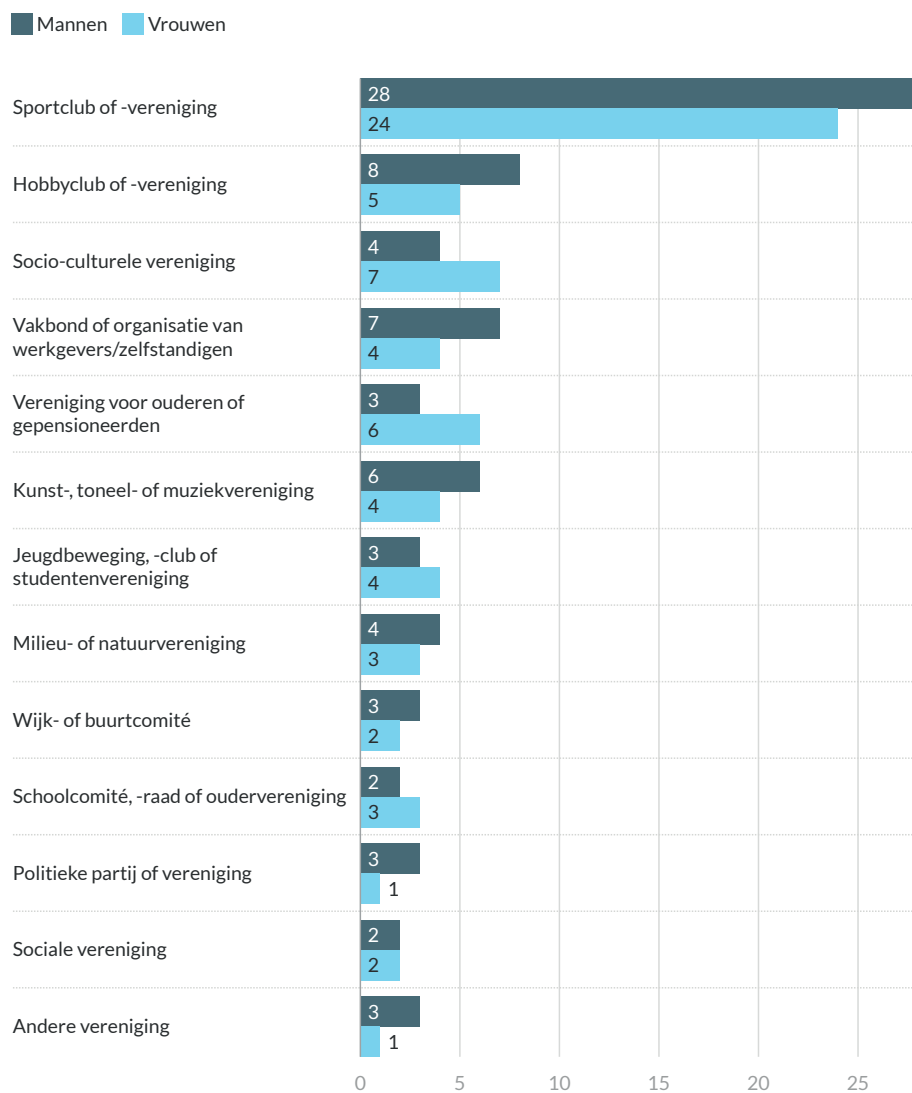
Figuur 7.1.a. Actief lidmaatschap van verenigingen bij bevolking van 18 jaar en ouder naar geslacht, leeftijd en onderwijsniveau
 Vlaams Gewest, najaar 2021, in %

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

Sportverenigingen zijn zowel bij mannen als bij vrouwen het meest populair, maar mannen zijn nog iets vaker actief lid van een sportvereniging dan vrouwen. Mannen zijn ook vaker dan vrouwen actief lid van hobbyverenigingen, vakbonden en werkgeverorganisaties. Vrouwen zijn vaker actief lid van socio-culturele verenigingen en verenigingen voor ouderen. Bij de overige verenigingen is er weinig tot geen verschil naar geslacht.

Figuur 7.1.b. Actief lidmaatschap van verenigingen bij bevolking van 18 jaar en ouder naar soort vereniging en geslacht
 Vlaams Gewest, najaar 2021, in %

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

7.2 CULTUURPARTICIPATIE

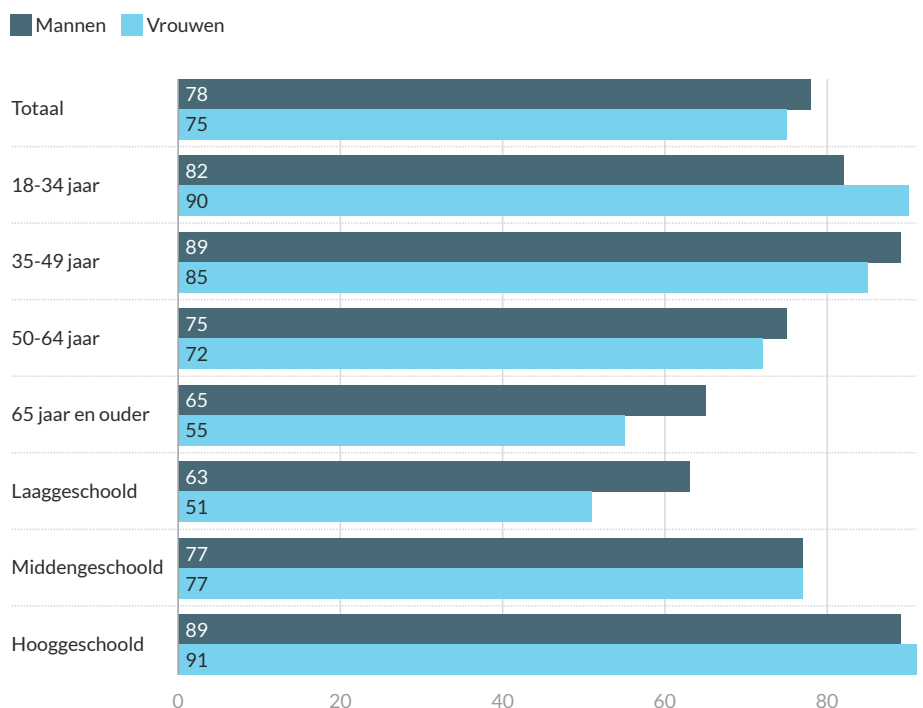
Het aandeel cultuurparticipanten kwam eind 2021 op 76% van de bevolking. Het verschil tussen mannen en vrouwen blijft hierbij beperkt. Het gaat om personen die zelf aangeven minstens 1 keer in het afgelopen jaar 1 van volgende 11 cultuuractiviteiten te hebben ondernomen: bijwonen van een muziektreden, -concert of festival, een operavoorstelling, een dans- of balletvoorstelling, een theater- of toneelvoorstelling, een circusvoorstelling, een musical, een cabaretvoorstelling, een stand-up comedy of revue, of het bezoeken van een museum, tentoonstelling of galerij, een bezienswaardig monument of gebouw, een bioscoop of een bibliotheek.

De participatie aan cultuur neemt sterk af met de leeftijd zowel bij mannen als bij vrouwen. Opvallend ook is dat bij de jongste leeftijdsgroep (18-34 jaar) de cultuurparticipatie bij vrouwen hoger ligt dan bij mannen. In de overige leeftijdsgroepen is dat net andersom.

Daarnaast neemt de cultuurparticipatie sterk toe met het onderwijsniveau. Laaggeschoolde vrouwen participeren daarenboven opmerkelijk minder aan cultuur dan laaggeschoolde mannen. Bij de midden- en hooggeschoolden is dat verschil er (bijna) niet.

Figuur 7.2.a. Cultuurparticipatie bij bevolking van 18 jaar en ouder naar geslacht, leeftijd en onderwijsniveau

Vlaams Gewest, najaar 2021, in %

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

7.3 SOCIALE CONTACTEN EN SOCIALE SAMENHANG

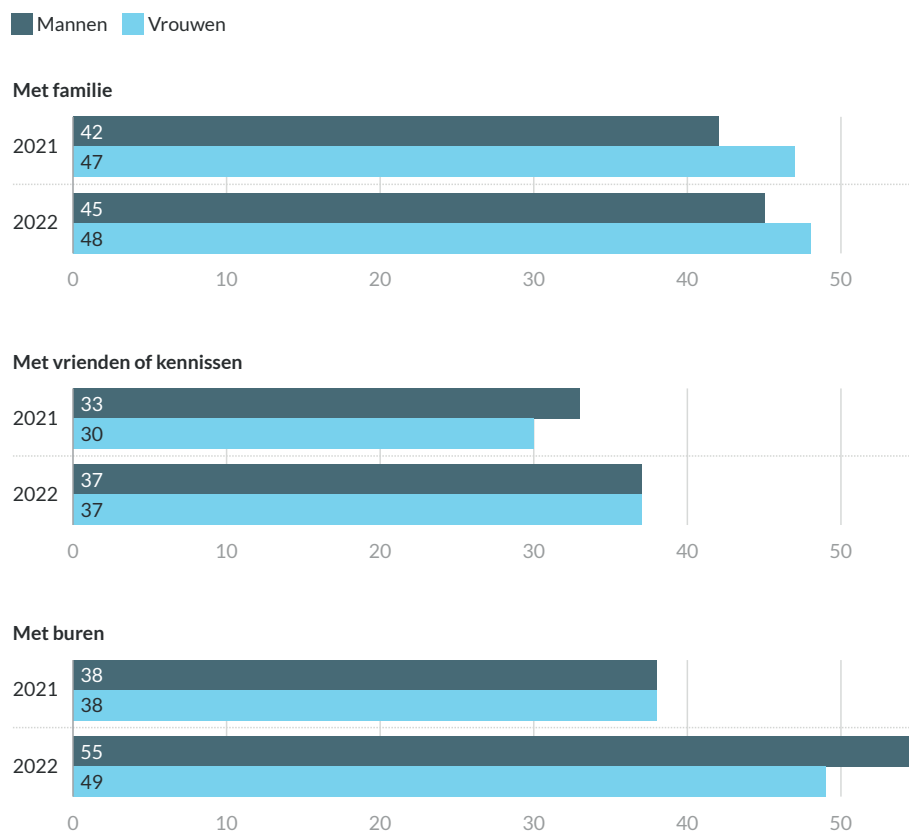
In de SV-bevraging wordt ook gepolst naar de frequentie van contacten met burens, niet-inwonende familie en kennissen of vrienden. Op basis van die gegevens kan het aandeel mannen en vrouwen berekend worden dat minstens wekelijks contact heeft met burens, niet-inwonende familie en kennissen of vrienden.

Mannen hadden in het voorjaar van 2022 iets vaker wekelijks contact met burens dan vrouwen. Bij de contacten met familie en vrienden of kennissen blijven de verschillen naar geslacht beperkt. In het voorjaar van 2021 hadden vrouwen iets vaker wekelijks contact met familie dan mannen. Bij de contacten met vrienden of kennissen en burens waren er in 2021 weinig verschillen naar geslacht.

Ook bij de verschillende leeftijds- en opleidingsgroepen bleef het verschil tussen mannen en vrouwen in het voorjaar van 2022 beperkt. Enkel de hooggeschoolde mannen (53%) hadden toen aanzienlijk vaker wekelijks contact met de burens dan hooggeschoolde vrouwen (41%).

Figuur 7.3.a. Minstens wekelijks sociaal contact bij bevolking van 18 jaar en ouder naar geslacht

Vlaams Gewest, voorjaar 2021 en voorjaar 2022, in %

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

In de SV-bevraging van begin 2022 werd ook gepeild naar de kwaliteit van de sociale contacten. Aan de respondenten werd gevraagd aan te geven of ze het eens of oneens zijn met een aantal stellingen. Op de meeste stellingen blijft het verschil naar geslacht beperkt. Alleen geven vrouwen iets vaker aan dat ze deel uitmaken van een groep vrienden dan mannen. Tegelijk geven mannen vaker aan dat hun sociale contacten oppervlakkig zijn dan vrouwen.

Figuur 7.3.b. Houding van de bevolking van 18 jaar en ouder tegenover sociale contacten naar geslacht

Vlaams Gewest, voorjaar 2022, % (helemaal) eens

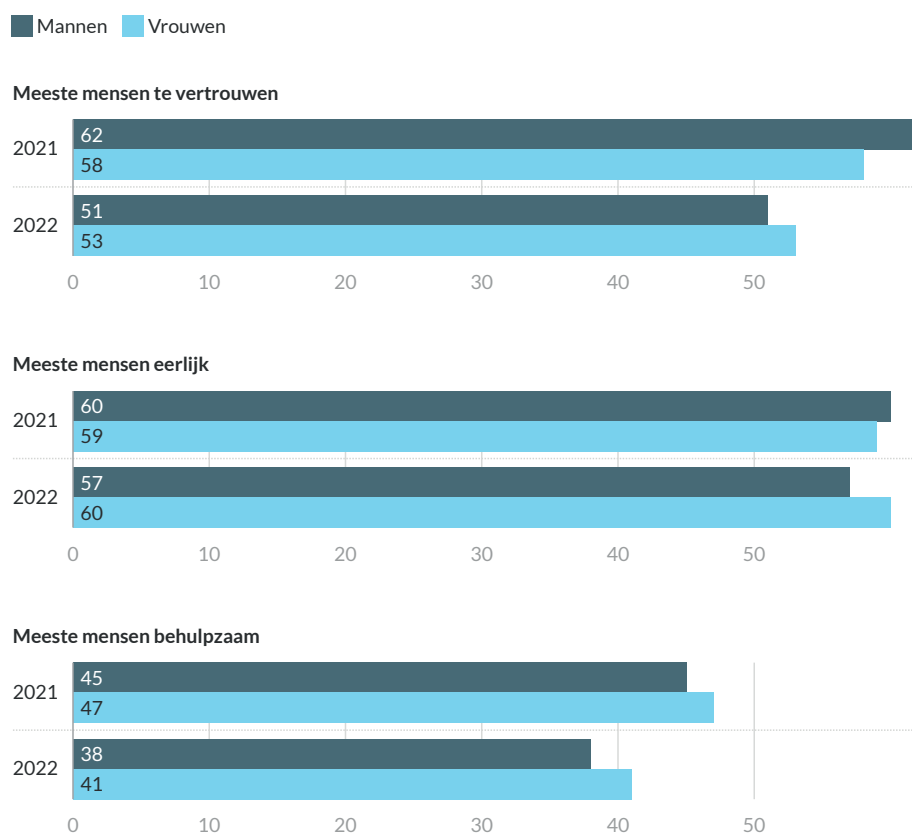
	MANNEN	VROUWEN
Er zijn mensen met wie ik goed kan praten	86	87
Ik voel me van andere mensen geïsoleerd	9	9
Er zijn mensen bij wie ik terecht kan	84	87
Er zijn mensen die me echt begrijpen	75	79
Ik maak deel uit van een groep vrienden	65	68
Mijn sociale contacten zijn oppervlakkig	29	24

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

In de SV-bevraging werd ook nagegaan hoe het gesteld is met het vertrouwen in de medemens. Bijna 60% gaf in het voorjaar van 2022 aan dat volgens hen de meeste mensen eerlijk zijn. De helft stelde dat de meeste mensen te vertrouwen zijn en 40% vond dat de meeste mensen behulpzaam zijn. Het gaat per stelling om het aandeel personen dat een score van 6 of meer geeft op een schaal van 0 (zeer negatief) tot 10 (zeer positief). Het verschil tussen mannen en vrouwen blijft bij de 3 stellingen telkens beperkt.

Opgesplitst naar leeftijd en onderwijsniveau blijven de verschillen naar geslacht vrij beperkt. Enkel bij de stellingen over eerlijkheid en behulpzaamheid blijken de 18-34-jarige vrouwen positiever te oordelen dan de mannen in dezelfde leeftijdsgroep.

Figuur 7.3.c. Vertrouwen in de medemens bij bevolking van 18 jaar en ouder naar geslacht
 Vlaams Gewest, voorjaar 2021 en voorjaar 2022, in %

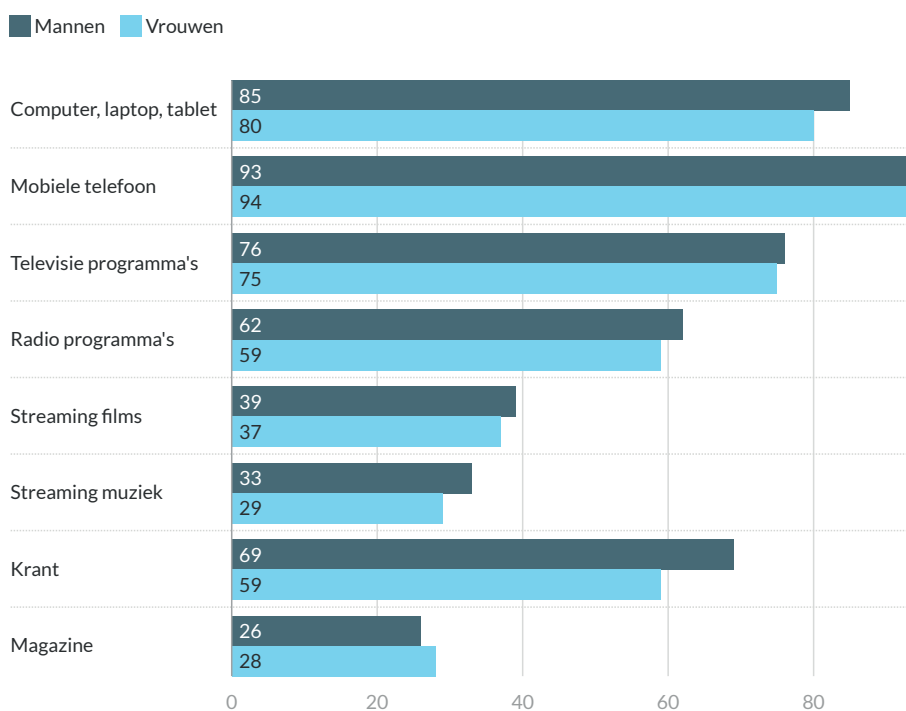
Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

7.4 MEDIAGEBRUIK EN DIGITALE PARTICIPATIE

Een ander aspect van sociale participatie is het media- en internetgebruik. Het mediagebruik van mannen en vrouwen verschilt weinig eind 2021. Bij het lezen van de krant zijn er wel verschillen. Mannen (69%) lezen iets vaker minstens wekelijks de krant (op papier of digitaal) dan vrouwen (59%). Ook gebruiken mannen iets vaker de computer, laptop of tablet dan vrouwen (respectievelijk 85% en 80%).

Bij opsplitsing naar leeftijd en onderwijsniveau blijken er weinig tot geen uitgesproken verschillen tussen mannen en vrouwen op vlak van mediagebruik. Verschillen naar geslacht zijn er wel bij het gebruik van de computer, laptop of tablet bij de 35-49-jarigen en de middengeschoolden. Ook bij het wekelijks lezen van de krant vallen er duidelijke verschillen te noteren naar geslacht bij de leeftijdsgroepen 18-34 jaar en 35-49 jaar en bij de midden- en hogeschoolden.

Figuur 7.4.a. Mediagebruik van bevolking van 18 jaar en ouder naar geslacht
 Vlaams Gewest, najaar 2021, in % minstens 1 keer per week

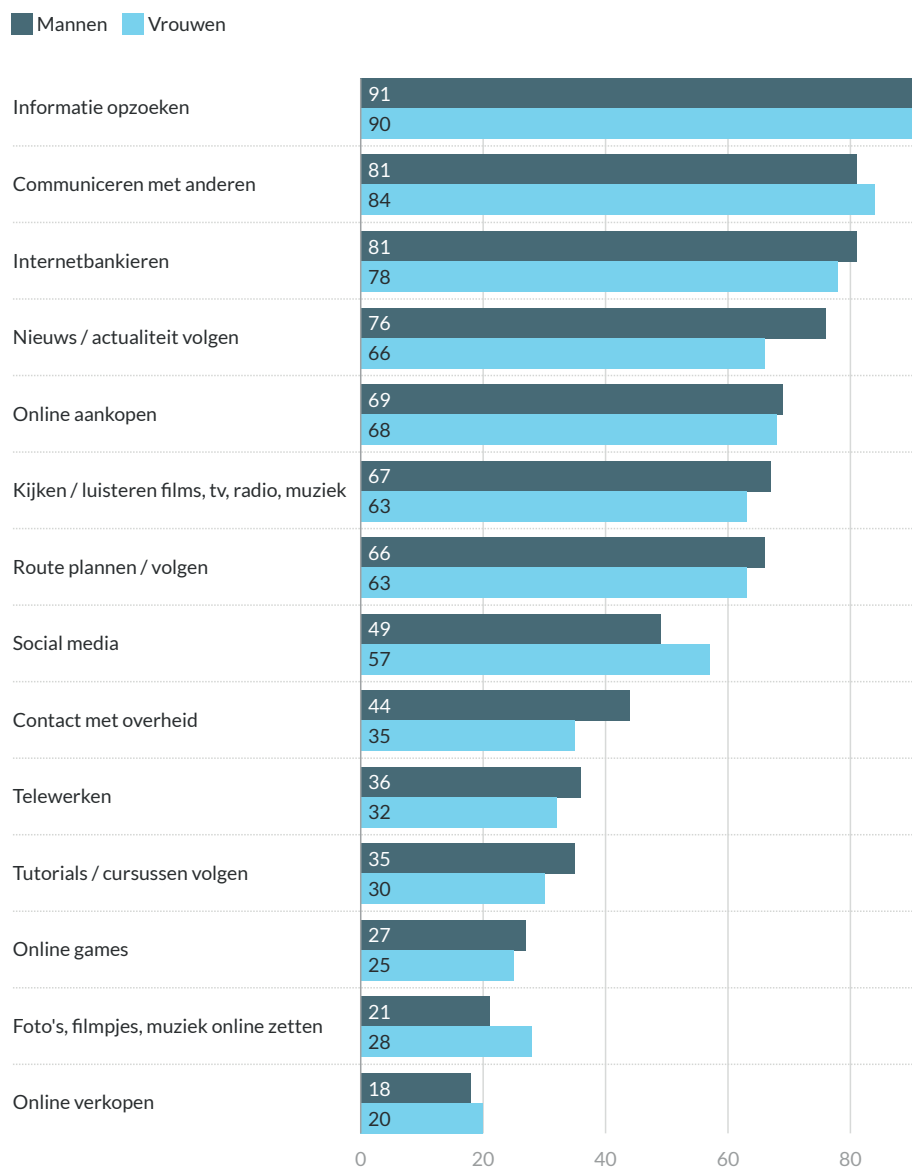
Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

Eind 2021 gebruikte 90% van de bevolking minstens wekelijks het internet. Er is daarbij geen verschil tussen mannen en vrouwen. Ook bij opsplitsing naar leeftijd en onderwijsniveau blijken er nagenoeg geen verschillen naar geslacht. Enige uitzondering is dat het aandeel wekelijkse internetparticipanten bij vrouwen van 18 tot 34 jaar iets hoger ligt dan bij mannen in dezelfde leeftijdsgroep (respectievelijk 99% en 96%).

Als nagegaan wordt voor welk soort activiteiten mannen en vrouwen het internet gebruiken, wordt duidelijk dat er weinig verschillen zijn naar geslacht. Dat blijkt als aan de respondenten gevraagd wordt om aan te geven of ze in de voorbije 3 maanden een of meerdere van 14 verschillende internetactiviteiten al dan niet hebben gedaan. Het gaat daarbij onder meer om informatie opzoeken, communiceren met anderen, internetbankieren, online kopen of verkopen, spelletjes spelen, telewerken, deelnemen aan sociale media of kijken of luisteren naar films of muziek. Mannen gebruiken wel vaker dan vrouwen het internet om nieuws/actualiteit te volgen en om in contact te treden met de overheid. Vrouwen gebruiken vaker dan mannen het internet om actief te zijn op sociale media en om foto's, filmpjes en muziek online te zetten.

Figuur 7.4.b. Gebruik internettoepassingen van bevolking van 18 jaar en ouder naar geslacht

Vlaams Gewest, najaar 2021, in %

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

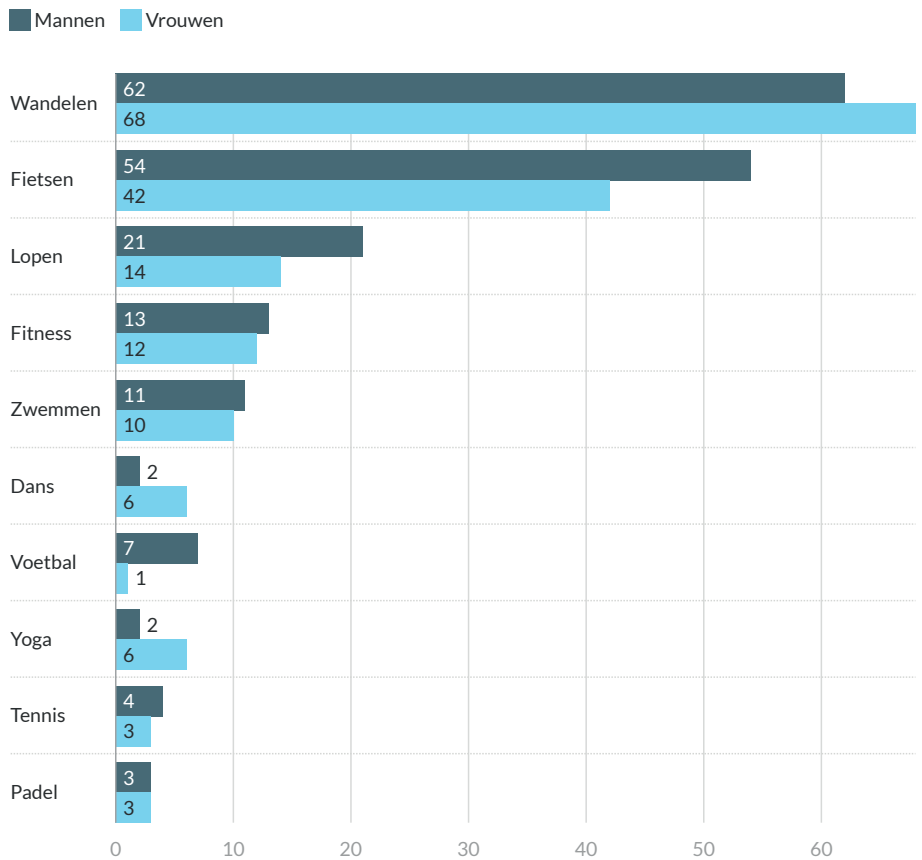
7.5 SPORTPARTICIPATIE

Een laatste aspect van sociale participatie dat in dit rapport aan bod komt, is de deelname aan sport. Eind 2021 gaf 86% aan minstens 1 keer per jaar aan sport te doen. Het verschil tussen mannen en vrouwen blijft daarbij beperkt (respectievelijk 86% en 84%). Ook naar leeftijd en onderwijsniveau blijven de verschillen tussen mannen en vrouwen beperkt. Enkel de vrouwelijke 18- tot 34-jarigen (97%) sporten iets vaker dan hun mannelijke leeftijdgenoten (92%).

De meest beoefende sporten waren eind 2021 wandelen en fietsen. Van de personen die minstens 1 keer per jaar aan sport doen, gaf 2 op 3 aan te wandelen. Ongeveer de helft gaf aan te fietsen. Vrouwen wandelen vaker dan mannen, terwijl mannen vaker fietsen dan vrouwen. Mannen lopen en voetballen ook vaker dan vrouwen. Vrouwen daarentegen dansen vaker en doen vaker aan yoga dan mannen.

Figuur 7.5.a. Top 10 meest beoefende sporten naar geslacht

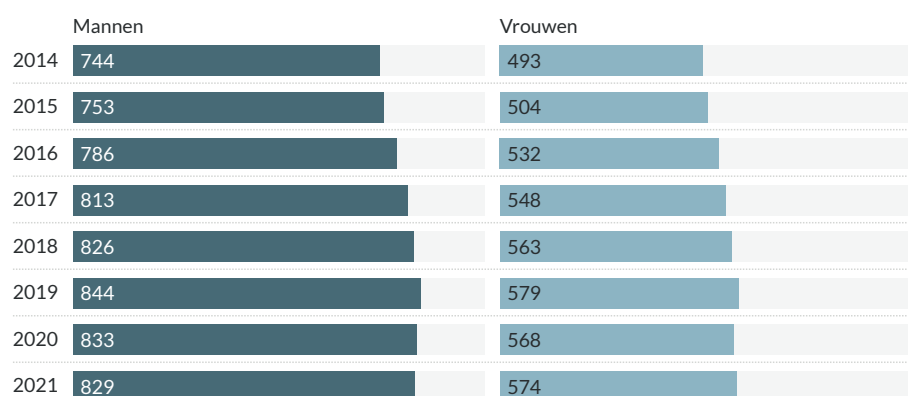
Vlaams Gewest, najaar 2021, in % van personen die minstens 1 keer per jaar sporten

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

In 2021 waren in het Vlaamse Gewest 829.404 mannen en 574.033 vrouwen lid van minstens 1 sportclub aangesloten bij een erkende of gesubsidieerde sportfederatie. Het aandeel mannen (59%) lag daarmee hoger dan het aandeel vrouwen (41%). Die aandelen blijven over de jaren min of meer stabiel.

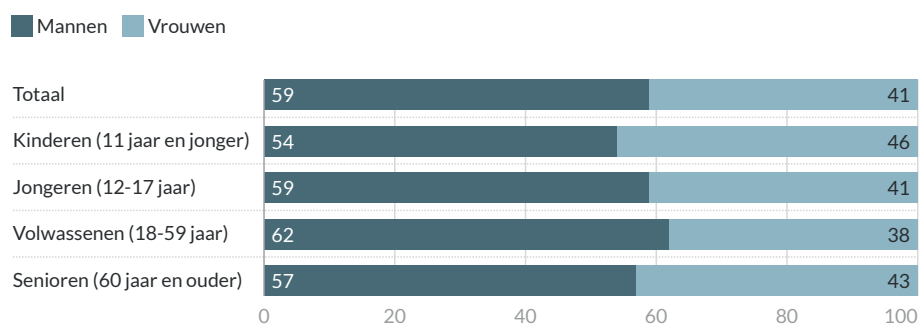
Figuur 7.5.b. Leden sportclubs naar geslacht
Vlaams Gewest, 2014-2021, in aantal x 1.000

Bron: Sport Vlaanderen

In alle leeftijdsgroepen ligt het aandeel dat lid is van een sportclub duidelijk hoger bij de mannen dan bij de vrouwen. Het verschil is het kleinst bij de jongste leeftijdsgroep (tot en met 11 jaar).

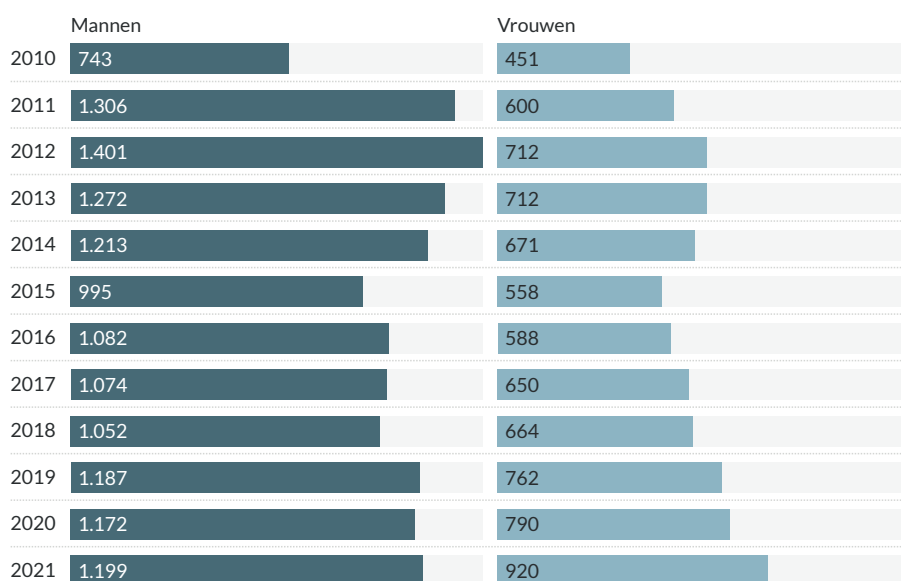
Figuur 7.5.c. Leden sportclubs naar geslacht en leeftijd
Vlaams Gewest, 2021, in %

Bron: Sport Vlaanderen

Het Vlaamse Gewest telde in 2021 2.119 topsporters. Dat zijn geregistreerde topsporters die door de Vlaamse topsportfederaties worden voorgedragen. Het zijn allemaal kanshebbers op medailles en finaleplaatsen (top 8) op internationale kampioenschappen. In 2021 was 43% van de topsportpopulatie een vrouw. In 2010 lag dat aandeel op 38%.

Figuur 7.5.d. Topsporters naar geslacht
Vlaams Gewest, 2010-2021, aantal

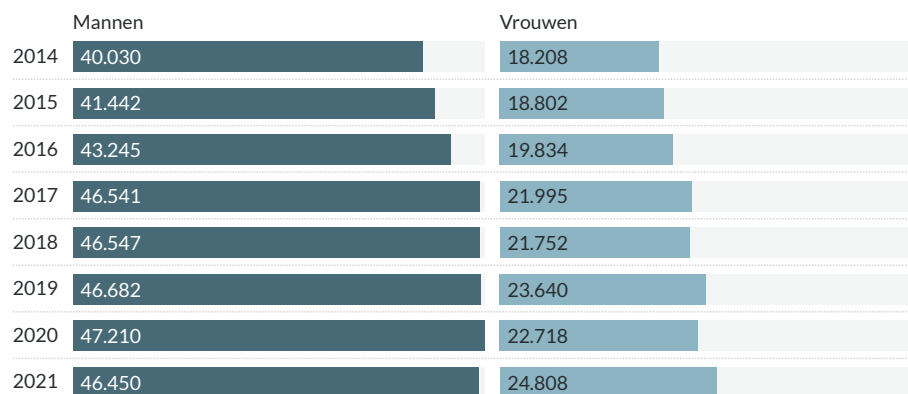

Bron: Sport Vlaanderen

In 2021 waren er 46.450 mannelijke trainers en 24.808 vrouwelijke trainers in sportclubs aangesloten bij een erkende of gesubsidieerde Vlaamse sportfederatie. Vrouwen waren daarmee goed voor ruim een derde van alle trainers. Sinds 2014 stijgt het aantal trainers gestaag en dat zowel bij mannen als bij vrouwen.

Figuur 7.5.e. Trainers naar geslacht

Vlaams Gewest, 2014-2021, aantal

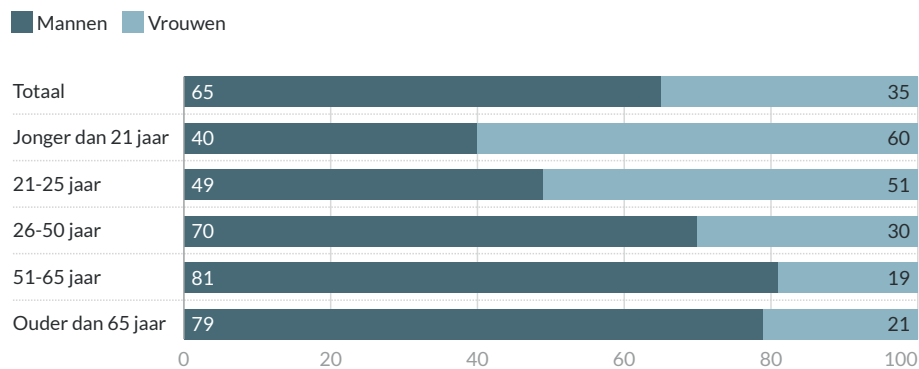

Bron: Sport Vlaanderen

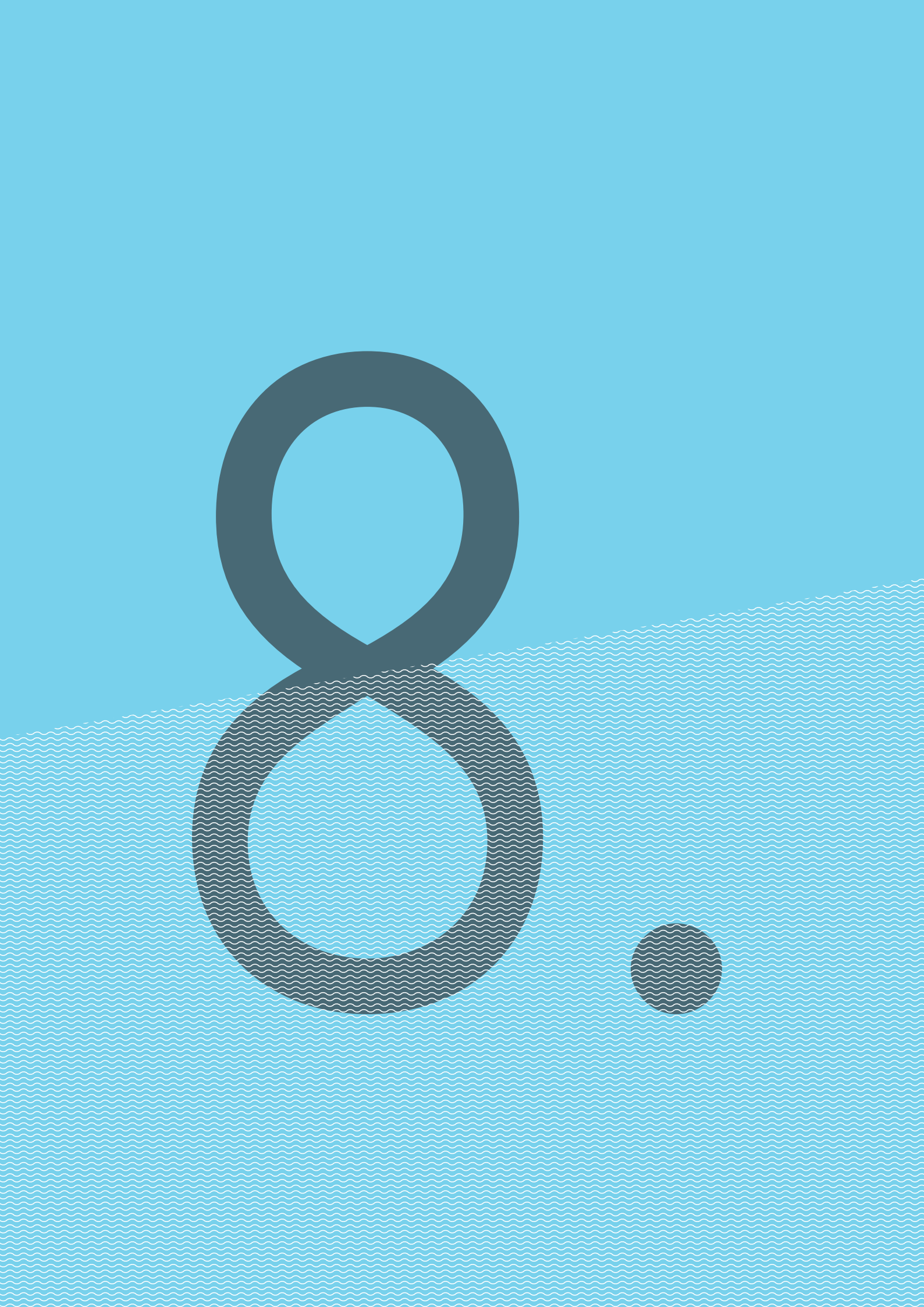
Naar leeftijd blijken bij de <21-jarigen en de 21- tot 25-jarigen de vrouwelijke trainers in 2021 met een aandeel van respectievelijk 60% en 51% in de meerderheid. In de overige leeftijdsgroepen zijn de mannelijke trainers in de meerderheid.

Figuur 7.5.f. Trainers naar geslacht en leeftijd

Vlaams Gewest, 2021, in %

Bron: Sport Vlaanderen

ATTITUDES EN GEDRAG

In wat volgt wordt ingegaan op de houding van de bevolking tegenover de rollen van mannen en vrouwen in het gezin en de samenleving, de beeldvorming over mannen en vrouwen in de media, meldingen over discriminatie en rapporteringen over ouderschap en slachtofferschap van geweld en grensoverschrijdend gedrag.

De houding van de bevolking tegenover de rollen van mannen en vrouwen in het gezin en de samenleving wordt in beeld gebracht op basis van de resultaten van de Sociaal-Culturele Verschuivingen Survey (SCV) van Statistiek Vlaanderen. Het gaat om een jaarlijkse face-to-face enquête naar opvattingen, overtuigingen en handelingen rond diverse maatschappelijke en beleidsrelevante thema's die tot 2018 werd afgenomen bij een toevallige steekproef van ongeveer 1.500 Nederlandstalige inwoners van het Vlaamse en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest tussen 18 en 85 jaar. Vanaf 2009 werd er niet meer gewerkt met een bovengrens naar leeftijd, noch met een nationaliteitsvereiste. De SCV-survey werd in 2018 voor een laatste keer afgenomen. De gegevens van de laatste editie van de SCV-survey kwamen al uitgebreid aan bod in het eerste SV-rapport over de maatschappelijke positie en participatie van mannen en vrouwen (Noppe e.a., 2021). Zij worden in wat volgt kort samengevat. Voor een uitgebreide bespreking met bijhorende tabellen en figuren verwijzen we naar het SV-rapport van 2021.

De gegevens over de beeldvorming over mannen en vrouwen in de media komen uit de Monitor Diversiteit in opdracht van de VRT-Studiedienst waarin het Vlaamse aanbod van de VRT-televisienetten (zonder aangekochte programma's) onderzocht wordt.

De discriminatie op basis van geslacht wordt in beeld gebracht aan de hand van de Nederlandstalige discriminatiemeldingen bij het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM) en de meldingen bij de Genderkamer van de Vlaamse Ombudsdienst. Hierbij dient opgemerkt te worden dat niet alle discriminatiepraktijken gemeld worden en dat ook niet elke melding voldoet aan de wettelijke voorwaarden. De melder is niet noodzakelijk zelf slachtoffer van de vermeende discriminatie.

De cijfers over ouderschap zijn gebaseerd op de criminaliteitsstatistieken van de Federale Politie. Voor de gegevens over slachtofferschap wordt gebruik gemaakt van de SV-bevraging van Statistiek Vlaanderen (SV).

Daarnaast worden ook gegevens gepresenteerd van de Gezondheidsenquête georganiseerd door Sciensano. In het Vlaamse Gewest werden daarin in de jaren 2008, 2013 en 2018 telkens ongeveer 3.500 personen van 15 jaar en ouder bevroegd. De gegevens over grensoverschrijdend gedrag op het werk ten slotte zijn gebaseerd op de Werkbaarheidsmonitor (WBM) van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) – Stichting Innovatie & Arbeid. Deze enquête meet driejaarlijks de werkbaarheid van werknemers (vanaf

2004) en zelfstandige ondernemers (vanaf 2007) in Vlaanderen. Na 2019 is de enquête vierjaarlijks geworden: de eerstvolgende meting zal in het voorjaar 2023 plaatsvinden, rapportering van de cijfers is voorzien voor het einde van dat jaar. De gegevens van de meest recente Gezondheidsenquête (2018) en Werkbaarheidsmonitor (2019) kwamen al uitgebreid aan bod in het eerste SV-rapport over de maatschappelijke positie en participatie van mannen en vrouwen (Noppe e.a., 2021). Zij worden in wat volgt kort samengevat. Voor een uitgebreide bespreking met bijhorende tabellen en figuren verwijzen we naar het SV-rapport van 2021.

8.1 HOUDING TEGENOVER DE ROLLEN VAN MANNEN EN VROUWEN

In de SCV-survey werd periodiek aan de respondenten gevraagd om een aantal stellingen over de rollen van mannen en vrouwen in het gezin en de samenleving te beoordelen. De respondenten konden aangeven of ze het met die stellingen (helemaal) eens, noch eens/noch oneens of (helemaal) oneens zijn.

De resultaten van de laatste SCV-survey (2018) geven aan dat op een aantal algemene stellingen de grote meerderheid van zowel mannen als vrouwen een standpunt innam pro gendergelijkheid. Slechts een kleine minderheid was het eens met de stelling dat een goede schoolopleiding voor een meisje minder belangrijk is dan voor een jongen en vond het onnatuurlijk als een vrouw in een bedrijf de leiding uitoefent over mannen.

Tegelijk blijkt een behoorlijk aandeel van de bevolking het opvoeden van kinderen nog steeds te beschouwen als een voornamelijk vrouwelijke taak: 37% van de mannen en 18% van de vrouwen was het eens met de stelling dat vrouwen beter geschikt zijn voor de opvoeding van kinderen dan mannen. Daar staat tegenover dat 76% van de mannen en 84% van de vrouwen het eens was met de stelling dat mannen en vrouwen even geschikt zijn om kleine kinderen op te voeden. Bij de zuiver huishoudelijke taken, met name de vaat en de strijk, blijkt de vaat een minder grote drempel te vormen dan de strijk. Terwijl ongeveer 95% van de mannen en vrouwen de vaat evengoed een taak voor de man als voor de vrouw vond, zakte dit bij de strijk tot 8 op de 10.

74% van de mannen en 81% van de vrouwen vond het goed te begrijpen dat vrouwenorganisaties zich inspinnen om het aandeel van vrouwen in topfuncties te vergroten. Maar slechts 4 op de 10 mannen wilden het aantal topfuncties voor vrouwen in 5 jaar tijd zien verdubbelen. Bij de vrouwen ging het om 6 op de 10. Tegelijk zouden 5 op de 10 mannen en 6 op de 10 vrouwen het goed vinden als de volgende eerste minister een vrouw zou zijn. Wat nog opvalt, is de relatief lage steun voor de stellingen die een voorrang- of voorkeursbeleid voor vrouwen in bedrijven voorstellen. Bij de mannen lag die steun telkens nog iets lager dan bij de vrouwen.

Om de globale evolutie in beeld te brengen, kunnen op basis van deze stellingen 3 verschillende indices worden berekend: een index over de houding tegenover een gelijke taakverdeling in het huishouden, een index over de houding tegenover een gelijke taakverdeling bij de opvoeding van kinderen en een index over de houding tegenover een gelijke vertegenwoordiging in topfuncties. De berekeningen geven aan dat de weerstand tegen een gelijke taakverdeling tussen mannen en vrouwen in het huishouden en bij de opvoeding van kinderen tussen 2006 en 2018 is afgenomen, bij zowel mannen als vrouwen. Bij de index over een gelijke vertegenwoordiging in topfuncties is dat niet het geval, noch bij mannen, noch bij vrouwen.

De 3 indices geven daarnaast ook aan dat de weerstand tegen een gelijke taakverdeling bij de opvoeding en een gelijke vertegenwoordiging van topfuncties bij vrouwen telkens lager ligt dan bij mannen. Die verschillen blijven over de jaren heen min of meer gelijk. Bij de weerstand tegenover de gelijke taakverdeling in het huishouden was er in 2018 geen verschil meer naar geslacht.

De weerstand tegen een gelijke verdeling van de huishoudelijke taken en bij de opvoeding van kinderen neemt bij zowel vrouwen als mannen toe met de leeftijd, al valt wel op dat de mannen in de jongste leeftijdsgroepen wat betreft de verdeling van huishoudelijke taken niet zoveel positiever staan tegenover gendergelijkheid dan de groepen op middelbare leeftijd. De weerstand tegenover vrouwen in topfuncties neemt bij mannen af met de leeftijd. Bij de vrouwen is er weinig of geen verschil naar leeftijd. De weerstand tegenover een gelijke taakverdeling in het huishouden en bij de opvoeding van de kinderen neemt ten slotte ook af naarmate het onderwijsniveau stijgt. Dat is het geval bij zowel mannen als vrouwen. Maar bij de weerstand tegen de gelijke aanwezigheid in topfuncties is het net omgekeerd: die ligt bij laagopgeleide mannen en vrouwen lager dan bij hoogopgeleide mannen en vrouwen.

8.2 BEELDVORMING IN DE MEDIA OVER MANNEN EN VROUWEN

Op basis van de gegevens van de Monitor Diversiteit van de VRT-Studiedienst kan het aandeel mannen en vrouwen in het televisieaanbod van de publieke omroep (zonder buitenlandse programma's) in beeld gebracht worden.

In 2021 was 40% van de sprekende actoren in de programma's van alle VRT-zenders (Eén, Canvas en Ketnet) een vrouw. Daarmee doet de openbare omroep het iets minder goed dan het jaar voordien (41%). Vrouwen zijn beter vertegenwoordigd in fictieprogramma's dan in non-fictieprogramma's.

Tussen de VRT-zenders onderling zijn er wel verschillen in man/vrouw-verhouding. Bij Eén waren er in 2019 60% mannelijke en 40% vrouwelijke actoren. Bij Ketnet lag het aandeel vrouwen (45%) het hoogst, bij Canvas het laagst (32%). Daarmee samenhangend verschilt ook het leeftijdsprofiel van de mannelijke en vrouwelijke actoren. Bijna 25% van de vrouwelijke actoren op het scherm is tussen 0 en 18 jaar, bij de mannen is dat nagenoeg 15%. Ongeveer 22% van de mannelijke actoren zitten in de leeftijdsgroep 50-64 jaar, bij de vrouwelijke actoren is dat 11%.

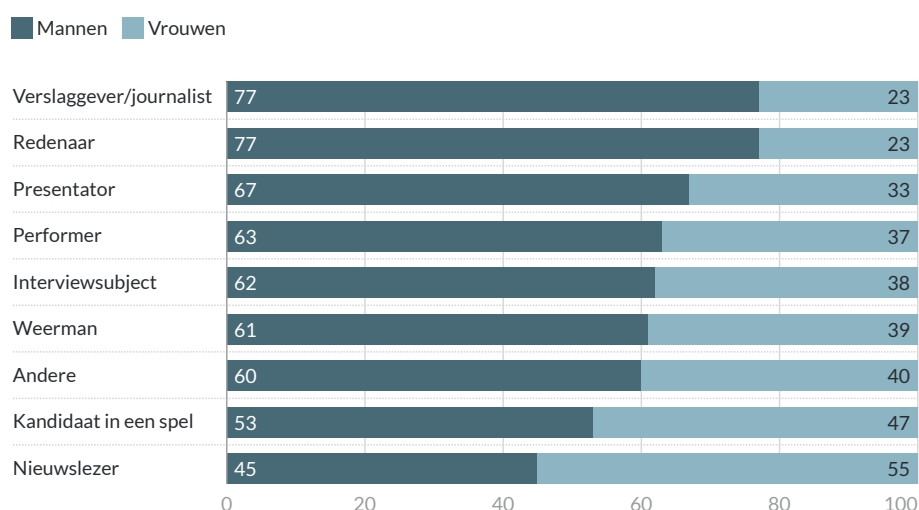
Figuur 8.2.a. Aandeel mannelijke en vrouwelijke actoren in het gehele intern en extern geproduceerde tv-aanbod (zonder programma-aankoop) van de VRT Vlaanderen, 2011-2021, in %

	Totaal mannen	Non-fictie mannen	Fictie mannen	Totaal vrouwen	Non-fictie vrouwen	Fictie vrouwen
2011	68,4	68,4	58,9	31,6	31,6	41,1
2012	66,2	66,2	58,5	33,8	33,8	41,5
2013	63,4	64,9	58,5	36,6	35,1	41,5
2014	64,7	67,1	56,9	35,3	32,9	43,1
2015	62,0	64,8	55,2	38,0	35,2	44,8
2016	62,6	64,4	57,1	37,4	35,6	42,9
2017	62,0	65,5	52,7	38,0	34,5	47,3
2018	61,2	63,6	55,3	38,8	36,4	44,7
2019	58,8	60,9	53,7	41,2	39,1	46,3
2020	58,6	60,0	54,9	41,4	40,0	45,1
2021	59,9	62,0	55,0	40,1	38,0	45,0

Bron: VRT-Studiedienst

Opgesplitst naar programmafunctie waren vrouwen in 2021 oververtegenwoordigd bij de nieuwslezers (55%). Bij spelkandidaten was er een evenwichtigere verdeling tussen mannen en vrouwen. Bij de andere functies was er telkens een overwicht van mannen. Dat lag het hoogst bij de redenaars en verslaggevers/journalisten: dat waren in 77% van de gevallen mannen.

Figuur 8.2.b. Aandeel mannen en vrouwen in het gehele intern en extern geproduceerde tv-aanbod (zonder programma-aankoop) van de VRT per programmafunctie Vlaanderen, 2021, in %

Bron: VRT-Studiedienst

8.3 DISCRIMINATIE OP BASIS VAN GESLACHT

Het is niet eenvoudig om cijfers te presenteren over de frequentie en de aard van de in Vlaanderen voorkomende discriminatiepraktijken op basis van geslacht. Een survey die op recurrente wijze deze problematiek opvolgt, is er momenteel niet. Daarom wordt hier beroep gedaan op de Nederlandstalige meldingen van discriminatie op basis van geslacht die bij het bevoegde Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM) worden ingediend. Bij deze cijfers dient opgemerkt te worden dat het aantal meldingen niet volledig overeenkomt met het werkelijke aantal voorkomende gevallen van discriminatie: veel gevallen van discriminatie worden niet gemeld en niet alle meldingen voldoen aan de wettelijke voorwaarden.

In 2021 kwamen bij het IGVM 552 Nederlandstalige meldingen binnen over discriminatie op basis van geslacht. Daarbij ging het om 138 mededelingen, 136 infovragen en 278 klachten. Een klacht betreft elke melding van een persoon die denkt dat hij of zij het slachtoffer is van discriminatie in

een concrete situatie of wanneer het om een discriminerende actie of handeling gaat waarbij de tussenkomst van het IGVM gewenst of vereist is. Een mededeling betreft elke melding over inbreuken op de wetgeving waarbij er geen geïdentificeerd slachtoffer is of over onderzoeken naar vermeende discriminaties gevoerd door inspectie, politie, overheidsinstanties waarbij het voornaamste doel is om het IGVM in te lichten. Een juridische informatievraag betreft elke vraag naar informatie over de toepassing en draagwijdte van de wetgeving die de gelijkheid van vrouwen en mannen bevordert of nastreeft.

Het aantal Nederlandstalige meldingen lag in 2021 1,3 keer hoger dan in 2020, maar een heel stuk lager dan in 2019. Het hoge aantal meldingen in 2019 hangt samen met de maatschappelijke commotie rond een lezing van een externe spreker aan de Universiteit Gent in het najaar van 2019. Wat de klachten betreft is er wel sprake van bijna een verdubbeling tussen 2019 en 2021.

Figuur 8.3.a. Aantal Nederlandstalige discriminatiemeldingen bij het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen, totaal en naar soort melding

België, 2019-2021, in aantal

	2019	2020	2021
Mededeling	1.537	151	138
Infovraag	164	121	136
Klacht	146	165	278
Totaal meldingen	1.847	437	552

Bron: IGVM

Figuur 8.3.b. Aantal Nederlandstalige discriminatiemeldingen bij het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen naar geslacht

België, 2019-2021, in aantal

	2019	2020	2021
Mannen	371	181	200
Vrouwen	1.185	209	238
Andere	241	25	87
Onbekend	50	22	27

Noot: bij 'onbekend' gaat het om klachten ingediend door organisaties of bedrijven.

Bron: IGVM

De meeste Nederlandstalige meldingen in 2021 kwamen van vrouwen (43%). Maar ook mannen meldden discriminatie bij het IGVM (36%). Daarnaast werden 16% van de meldingen ingediend door personen die zich identificeren met de categorie 'andere'.

301 van de Nederlandstalige meldingen hadden in 2021 betrekking op directe discriminatie, bij 65 meldingen ging het over meldingen van seksisme.

Figuur 8.3.c. Aantal Nederlandstalige discriminatiemeldingen bij het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen naar type gedrag

België, 2019-2021, in aantal

	2019	2020	2021
Directe discriminatie	0	207	301
Indirecte discriminatie	16	24	34
Meervoudige/intersectionele discriminatie	2	11	18
Intimidatie	30	21	16
Seksuele intimidatie	23	13	22
Aanzetten tot discriminatie	1.435	15	26
Opdracht geven tot discriminatie	0	4	3
Haatmisdrijf	5	2	16
Seksisme (o.a. seksismewet)	1.471	46	65
Arbeidswet	13	6	20
Welzijnswet	24	17	25
Andere	124	121	103

Noot:

- Meldingen kunnen aan verschillende types gedrag worden toegewezen waardoor de som van het aantal meldingen opgenomen in de tabel hoger ligt dan het totaal aantal meldingen.
- Meervoudige discriminatie: combinatie van discriminatie op basis van geslacht met discriminatie op basis van andere gronden.

Bron: IGVM

176 van de Nederlandstalige meldingen hadden in 2021 betrekking op discriminatie op het werk, 112 meldingen op discriminatie op een openbare plaats.

Figuur 8.3.d. Aantal Nederlandstalige discriminatiemeldingen bij het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen naar domein België, 2019-2021, in aantal

	2019	2020	2021
Werk	168	169	176
Goederen en diensten	92	69	84
Sociale zekerheid	16	12	14
Gezondheidszorg	11	19	12
Sociale steun	0	5	0
Privé-relaties	29	67	56
Onderwijs	10	12	20
Arbeidsbemiddeling	1	1	2
Cultuur en media	15	40	34
Vermelding in een officieel stuk	6	11	25
Economische, sociale, culturele activiteiten	6	1	13
Functionarissen	1	3	7
Belastingen en fiscale voordelen	2	2	2
Wetgeving	26	11	26
Openbare plaats	1.450	75	112
Overheidsdienst	0	13	37
Andere	57	46	92

Noot: meldingen kunnen aan verschillende domeinen worden toegewezen waardoor de som van het aantal meldingen opgenomen in de tabel hoger ligt dan het totaal aantal meldingen.

Bron: IGVM

Er dient bij bovenstaande cijfers opgemerkt te worden dat het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen niet bevoegd is voor discriminatie gerelateerd aan de Vlaamse bevoegdheden. Sinds juli 2015 is de Genderkamer van de Vlaamse Ombudsdienst bevoegd om klachten over genderdiscriminatie gerelateerd aan de Vlaamse bevoegdheden te behandelen. Vanaf haar oprichting in juli 2015 tot en met 2022 werden bij de Genderkamer in totaal 1.091 meldingen ingediend. In het merendeel van de gevallen ging het om een vraag of er in een bepaalde situatie daadwerkelijk sprake was van discriminatie of niet, waarbij een kort advies of doorverwijzing volstond. Bij 691 meldingen werd een contactname met de tegenpartij georganiseerd.

Figuur 8.3.e. Aantal discriminatiemeldingen bij de Genderkamer van de Vlaamse Ombudsdienst

Vlaamse Gemeenschap, 2015-2022, in aantal

	TOTAAL ONTVANGEN MELDINGEN	DOSSIERS WAAR CONTACT WERD GELEGD	DOSSIERS WAAR VERZOENING WERD BEREIKT
2015	31	8	4
2016	124	55	24
2017	125	52	18
2018	147	65	19
2019	127	66	19
2020	118	50	9
2021	131	121	nb
2022	288	274	nb
Totaal	1.091	691	nb

Noot: nb=niet bekend.

Bron: Genderkamer Vlaamse Ombudsdienst

8.4 PSYCHOLOGISCH, FYSIEK EN SEKSUEEL GEWELD

In dit deel wordt ingegaan op zowel daderschap als slachtofferschap van geweld. De cijfers over daderschap zijn gebaseerd op de criminaliteitsstatistieken van de Federale Politie. Basis voor de geregistreerde criminaliteitsstatistieken is het proces-verbaal (PV) dat door de politie wordt opgesteld. Deze cijfers omvatten de geregistreerde feiten die vastgesteld werden door de politiediensten en dus niet de totale gepleegde criminaliteit. Daarnaast gaat het over verdachten, niet over veroordeelde daders.

In alle hoofdcategorieën van criminele feiten waarin meer dan 750 feiten werden geteld, waren er in de eerste helft van 2022 steeds meer mannelijke dan vrouwelijke verdachten. Bij 3 groepen van feiten lag het aandeel mannelijke verdachten op 90% of hoger. Het gaat om zedenfeiten, misdrijven tegen de openbare veiligheid en drugs. Het aandeel vrouwelijke verdachten lag bij nagenoeg alle categorieën lager dan 35%. Enkel bij milieu (36%) en jeugdbescherming (53%) was dat niet het geval.

Figuur 8.4.a. Aandeel mannelijke en vrouwelijke verdachten bij hoofdcategorieën van criminele feiten met meer dan 750 geregistreerde feiten naar geslacht

Vlaams Gewest, 1ste helft 2022, totaal aantal feiten met gekende verdachte en aandeel mannen en vrouwen in %

	TOTAAL AANTAL FEITEN MET GEKENE VERDACHTE	AANDEEL MANNEN %	AANDEEL VROUWEN %
Drugs	13.509	92	10
Diefstal en afpersing	9.288	80	25
Misdrijven tegen de lichamelijke integriteit	6.940	87	23
Dronkenschap en alcohol	5.373	83	17
Vreemdelingenwetgeving	5.237	87	15
Bevolkingsregister	4.254	75	32
Misdrijven tegen andere morele waarden en gevoelens	3.025	80	23
Bedrog	2.825	79	29
Wapens en springstoffen	2.928	89	13
Beschadigen van eigendom	2.860	87	15
Misdrijven tegen de openbare veiligheid	2.751	90	13
Misdrijven tegen gezag van de overheid	1.653	85	16
Milieu	1.405	79	36
Misdrijven tegen de openbare trouw	1.507	81	22
Informaticacriminaliteit	1.000	79	31
Zedenmisdrijven	787	95	7
Jeugdbescherming	761	62	53

Noot: omdat bij eenzelfde feit zowel een mannelijke als een vrouwelijke gekende verdachte betrokken kan zijn, is het mogelijk dat de som van de aandelen van de mannelijke en vrouwelijke verdachten hoger is dan 100%.

Bron: Federale Politie, bewerking Statistiek Vlaanderen

Naast de hoofdcategorieën van criminele feiten kunnen ook enkele specifieke criminele figuren bekeken worden die te maken hebben met intrafamiliaal geweld en geweld op publieke plaatsen. Ook hier lag het aandeel mannelijke verdachten in de eerste helft van 2022 steeds veel hoger dan het aandeel vrouwelijke verdachten. Bij seksueel geweld lag het aandeel mannelijke verdachten het hoogst (91% binnen de familie en 95% op publieke plaatsen), bij psychisch geweld het laagst (84% op publieke plaatsen en 71% binnen de familie).

Figuur 8.4.b. Aandeel mannelijke en vrouwelijke verdachten bij intrafamiliaal geweld en geweld in de publieke ruimte

Vlaams Gewest, 1ste helft 2022, totaal aantal feiten met gekende verdachte en aandeel mannen en vrouwen in %

	TOTAAL AANTAL FEITEN MET MINSTENS 1 GEKENE VERDACHTE	AANDEEL MANNEN %	AANDEEL VROUWEN %
INTRAFAMILIAAL GEWELD			
Fysiek geweld	3.216	75	25
Seksueel	65	91	9
Psychisch	1.874	71	29
Economisch	531	80	20
GEWELD IN DE PUBLIEKE RUIMTE			
Fysiek geweld	4.017	84	16
Seksueel	303	95	5
Psychisch	1.855	84	16

Bron: Federale Politie, bewerking Statistiek Vlaanderen

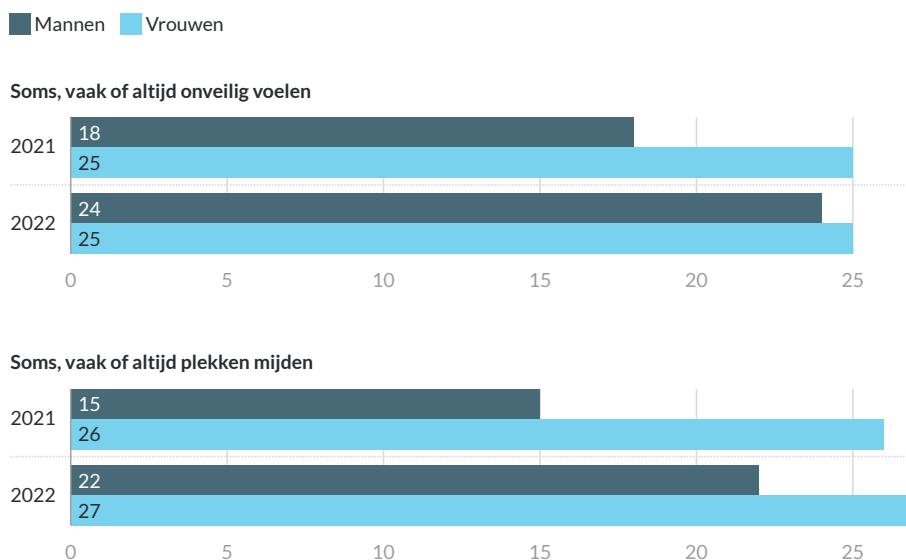
Slachtofferschap van geweld in beeld brengen is niet eenvoudig. Het demografisch profiel van slachtoffers van misdrijven wordt niet systematisch opgenomen in de veroordelingsberichten van de griffies van de hoven en rechtbanken. Bovendien moet men rekening houden met het feit dat een aantal misdrijven ongeregistreerd blijft aangezien slachtoffers niet altijd aangifte doen. Enquêtes zijn daarom vaak beter geschikt om zicht te krijgen op ook niet-geregistreerde criminaliteit. Er kan onder meer aan de respondenten gevraagd worden hoe veilig ze zich voelen, of ze met bepaalde vormen van criminaliteit te maken hebben gehad en indien dit het geval is of ze al dan niet aangifte hebben gedaan. In wat volgt worden gegevens gepresenteerd van de SV-bevraging van Statistiek Vlaanderen, van de Gezondheidsenquête van Sciensano en van de Werkbaarheidsmonitor (WBM) van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) – Stichting Innovatie & Arbeid.

In de SV-bevraging komt het veiligheidsgevoel op verschillende manieren aan bod. Er wordt zowel gepeild naar de mate waarin men zich onveilig voelt als naar het feit of men bepaalde plekken mijdt.

Uit de resultaten van 2022 blijkt dat ongeveer een kwart van zowel de mannen als de vrouwen zich soms, vaak of altijd onveilig voelt in de eigen buurt of wijk. Een ongeveer even grote groep van de vrouwen mijdt soms, vaak of altijd bepaalde plekken in hun gemeente of stad. Bij de mannen ligt dat laatste aandeel lager. Beide aandelen lagen bij de vrouwen in 2022 ongeveer even hoog als in 2021. Bij de mannen was er in dezelfde periode telkens sprake van een duidelijke stijging.

Figuur 8.4.c. Veiligheidsgevoel en mijddedrag van bevolking van 18 jaar en ouder naar geslacht

Vlaams Gewest, voorjaar 2021 en 2022, in % soms, vaak of altijd

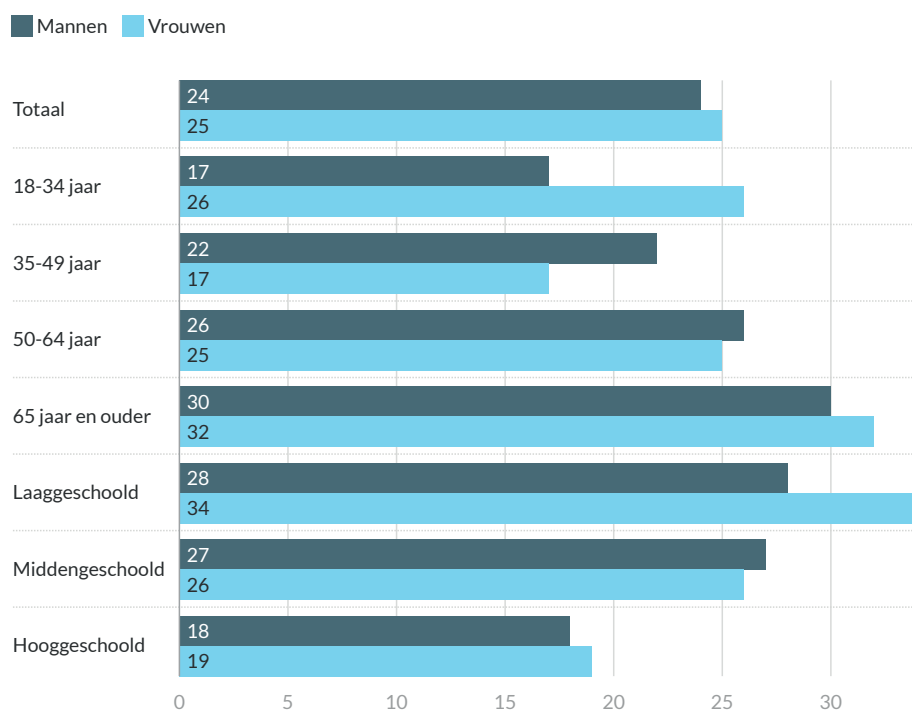

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

Naar leeftijd zijn er op vlak van onveiligheidsgevoel duidelijke verschillen tussen mannen en vrouwen. Bij de 35- tot 65-jarigen voelen mannen zich vaker onveilig dan vrouwen. Bij de jongeren en ouderen voelen vrouwen zich vaker onveilig. Bij de jongeren is het verschil tussen mannen en vrouwen het grootst: 17% van de mannen jonger dan 34 jaar en 26% van de vrouwen in dezelfde leeftijdsgroep zeggen zich onveilig te voelen. Hoe hoger geschoold, hoe minder vaak mannen en vrouwen zich onveilig voelen.

Figuur 8.4.d. Veiligheidsgevoel van bevolking van 18 jaar en ouder naar geslacht, leeftijd en onderwijsniveau

Vlaams Gewest, voorjaar 2022, in % soms, vaak of altijd onveilig voelen

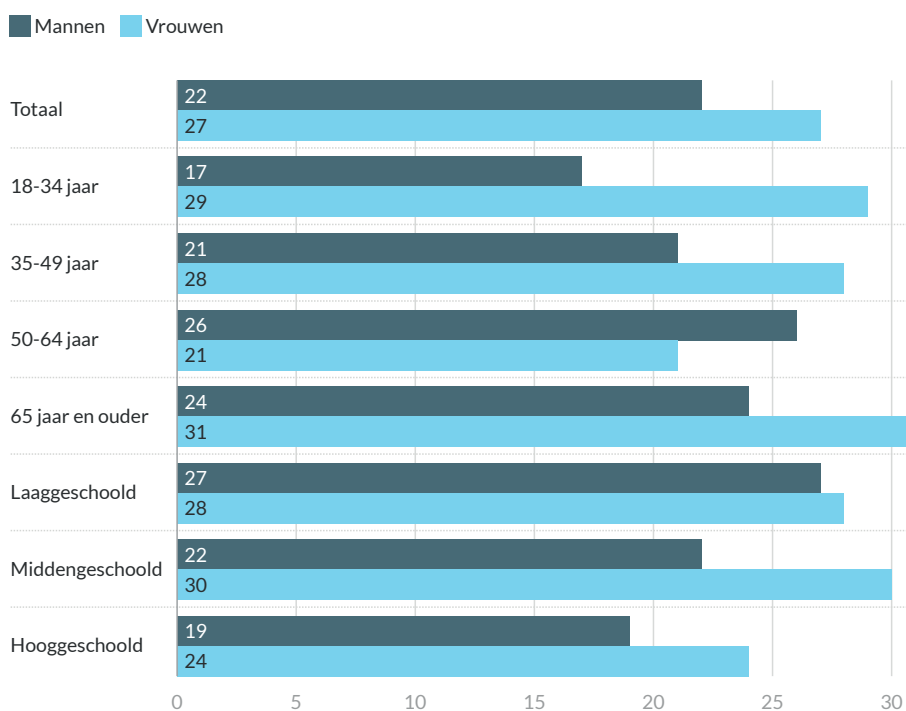

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

Daarnaast blijken 22% van de mannen en 27% van de vrouwen soms, vaak of altijd plekken te mijden in hun gemeente of stad. In de leeftijdsgroepen tot 65 jaar neemt het aandeel dat plekken mijdt bij mannen toe met de leeftijd en bij vrouwen af. Bij de 65-plussers geeft 31% van de vrouwen en 24% van de mannen aan plekken te mijden.

Figuur 8.4.e. Mijgedrag van bevolking van 18 jaar en ouder naar geslacht, leeftijd en onderwijsniveau

Vlaams Gewest, voorjaar 2022, in % soms, vaak of altijd plekken mijden

Bron: SV-bevraging, Statistiek Vlaanderen

In de meest recente versie van de Gezondheidsenquête (2018) werd onder meer gevraagd of men in de afgelopen 12 maanden slachtoffer geweest is van diefstal, van een inbraak of een (gewapende) overval, van verbaal of psychisch geweld, van lichamelijk geweld of van seksueel geweld.

Globaal kan er gesteld worden dat vrouwen iets vaker dan mannen aangeven slachtoffer te zijn geworden van geweld. In 2018 stelde 11% van de vrouwen en 9% van de mannen tijdens het voorgaande jaar slachtoffer te zijn geweest van geweld. Bij de vrouwen rapporteerden de 15- tot 24-jarigen het vaakst geweld. Bij de mannen sprongen ook de jongeren tot 35 jaar en de groep van 45 tot 54 jaar er bovenuit. Opgesplitst naar onderwijsniveau blijkt dat de hooggeschoolde vrouwen het meest met geweld te maken hadden (12%). Bij de mannen waren dat de laaggeschoolden (10%).

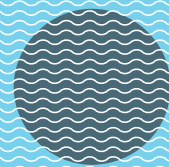
Verbaal of psychisch geweld kwam in 2018 zowel bij mannen als bij vrouwen het vaakst voor. Daarna volgden bij beide groepen de categorieën diefstal, inbraak en overval en lichamelijk geweld (inclusief seksueel geweld).

Een belangrijk aandachtspunt ten slotte is grensoverschrijdend gedrag op de werkvloer. In de Werkbaarheidsmonitor van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) – Stichting Innovatie & Arbeid wordt bij de werknemers gepolst naar ervaringen met grensoverschrijdend gedrag op het werk in de afgelopen 12 maanden. Grensoverschrijdend gedrag werd tot 2013 gedefinieerd op basis van 3 ongewenste omgangsvormen: lichamelijk geweld, ongewenst seksueel gedrag en pestgedrag. In de bevestigingen vanaf 2016 kwam daar nog een 4de vorm van ongewenst gedrag bij: intimidatie of bedreiging. Slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag zijn zij die aangeven in het afgelopen jaar een enkele keer of vaker slachtoffer te zijn van minstens 1 van deze 3 vormen (4 vanaf 2016) van grensoverschrijdend gedrag.

Volgens de meest recente meting in 2019 werden vrouwelijke werknemers op de werkplek meer blootgesteld aan grensoverschrijdend gedrag dan mannelijke werknemers (respectievelijk 28% en 23%). Evenveel mannen als vrouwen werden slachtoffer van pesten. Vrouwen werden wel vaker dan mannen slachtoffer van ongewenst seksueel gedrag, lichamelijk geweld en intimidatie en bedreiging.

Ook bij de zelfstandigen blijken vrouwen vaker dan mannen slachtoffer van 1 of meerdere vormen van ongewenst gedrag in de werksituatie (respectievelijk 22% en 16%). Bij pesten en lichamelijk geweld bleef het verschil tussen mannen en vrouwen beperkt, bij ongewenst seksueel gedrag en intimidatie of bedreiging lag het aandeel bij vrouwen duidelijk hoger dan bij mannen.

9

MOBILITEIT

Dit hoofdstuk bespreekt de verschillen in mobiliteitsgedrag en -participatie van mannen en vrouwen. In de eerste plaats komt het aantal verplaatsingen en de afgelegde afstand aan bod. Daarna wordt ingegaan op het al dan niet bezitten van een rijbewijs. Ten slotte wordt het aantal verkeersslachtoffers bekeken.

Voor de cijfers over verplaatsingen en rijbewijsbezit wordt een beroep gedaan op het Onderzoek Verplaatsingsgedrag van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken van de Vlaamse overheid. In dat onderzoek worden jaarlijks 1.600 respondenten in het Vlaamse Gewest gevraagd om hun verplaatsingen op een bepaalde dag te noteren. De gegevens van het meest recente Onderzoek Verplaatsingsgedrag (2019) kwamen al uitgebreid aan bod in het eerste SV-rapport over de maatschappelijke positie en participatie van mannen en vrouwen (Noppe e.a., 2021). Zij worden in wat volgt kort samengevat. Voor een uitgebreide bespreking met bijhorende tabellen en figuren verwijzen we naar het SV-rapport van 2021.

De gegevens over de verkeersslachtoffers komen van het Belgische statistiekbureau Statbel en zijn gebaseerd op de informatie uit de processen-verbaal die bij elk ongeval worden opgemaakt door de politiediensten.

9.1 AANTAL VERPLAATSINGEN EN AFGELEGDE AFSTAND

De meest recente resultaten van het Onderzoek Verplaatsingsgedrag geven aan dat mannen en vrouwen zich ongeveer even vaak verplaatsen. Bij mannen ging het in 2019 gemiddeld om 2,43 verplaatsingen per dag, bij vrouwen om 2,41 verplaatsingen. Het verschil tussen mannen en vrouwen is tussen 2009 en 2019 iets afgenomen. Tegelijk is het zo dat zowel mannen als vrouwen zich in 2019 minder vaak verplaatsen dan in 2009.

In afgelegde kilometers is hetzelfde beeld te zien. Mannen legden in 2019 gemiddeld per dag ruim 37 kilometer (km) af, vrouwen iets minder dan 27 km. Tussen 2009 en 2019 is de afgelegde afstand van mannen afgenomen, terwijl die van vrouwen beperkt toenam. Tussen 2018 en 2019 is de afgelegde afstand bij vrouwen wel duidelijk gedaald.

Opgesplitst naar modus wordt duidelijk dat mannen meer kilometer afleggen als autobestuurder en vrouwen meer als passagier. In totaal zaten vrouwen in 2019 ongeveer 11 km per dag minder in de auto en fietsten ze ook iets minder grote afstanden. Daar tegenover staat dat vrouwen gemiddeld meer kilometers afleggen met het openbaar vervoer.

Ook inzake motief zijn er uitgesproken verschillen tussen mannen en vrouwen. Mannen leggen heel wat meer kilometers af voor zakelijke verplaatsingen en voor het werk dan vrouwen. Vrouwen leggen per dag grotere afstanden af voor winkelen, boodschappen en diensten.

9.2 RIJBEWIJSBEZIT

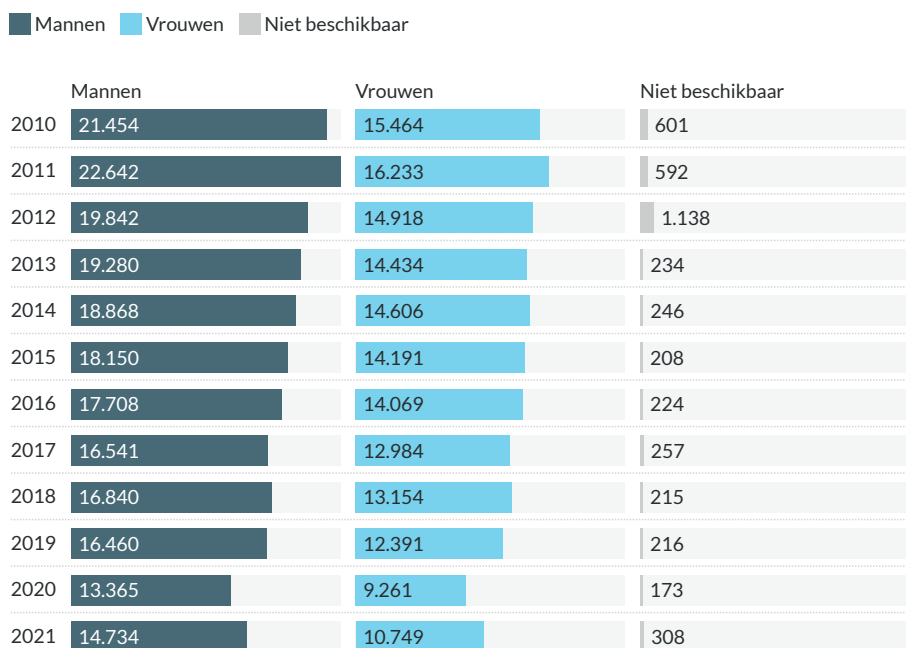
De meest recente resultaten van het Onderzoek Verplaatsingsgedrag geven aan dat 89% van de Vlaamse mannen van 18 jaar en ouder over een rijbewijs beschikt. Bij vrouwen ging het om 78%. Bij mannen is dat aandeel tussen 2009 en 2019 stabiel gebleven, bij vrouwen is er sprake van een beperkte toename.

9.3 VERKEERSSLACHTOFFERS

In totaal maakten verkeersongevallen in 2021 in het Vlaamse Gewest bijna 26.000 slachtoffers. Met slachtoffers worden hier alle gewonden of doden bedoeld als gevolg van een geregistreerd verkeersongeval. 57% van het totaal aantal slachtoffers was een man, 42% een vrouw. Bij 1% van de slachtoffers was het geslacht niet bekend. Zowel bij mannen als bij vrouwen is het aantal slachtoffers tussen 2010 en 2021 duidelijk gedaald. In 2020 lag het aantal ongevallen lager dan 2021. Dat hangt samen met de opgelegde beperkingen inzake verplaatsingen in 2020 in het kader van de bestrijding van de Covid-19-pandemie. Omdat de registratie van een ongeval enkel gebeurt na een tussenkomst van de politie dient bij deze cijfers wel rekening gehouden te worden met een grote onderschatting van het aantal lichtgewonde slachtoffers.

Figuur 9.3.a. Verkeersslachtoffers naar geslacht

Vlaams Gewest, 2010-2021, aantal

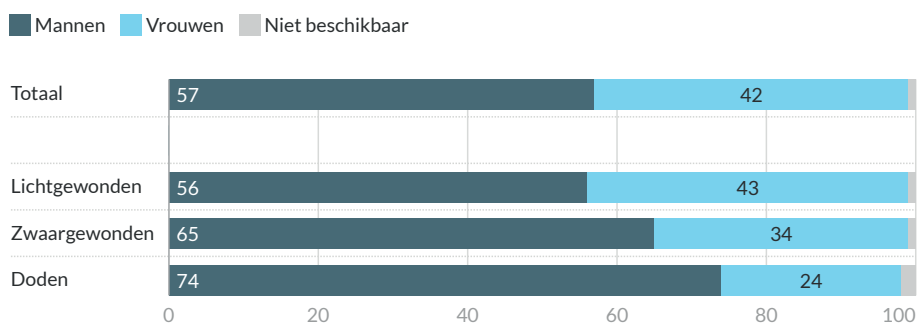

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Mannen raken vaker ernstig gewond in het verkeer dan vrouwen. In 2021 was 74% van de verkeersdoden een man. Bij de zwaargewonden lag het aandeel mannen op 65%, bij de lichtgewonden op 56%.

Figuur 9.3.b. Verkeersslachtoffers naar ernst van de verwonding en geslacht

Vlaams Gewest, 2021, in %

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

In totaal vielen er in 2021 in het Vlaamse Gewest 310 dodelijke slachtoffers in het verkeer. Daarbij ging het om 229 mannen en 75 vrouwen. Het aantal dodelijke verkeersslachtoffers lag bij mannen dus ruim 3 keer zo hoog als bij vrouwen. De aantallen zijn zowel bij mannen als vrouwen tussen 2010 en 2017 duidelijk afgenomen. Sinds 2018 blijft het aantal doden zowel bij mannen als vrouwen ongeveer stabiel, met enkel in 2020 een duidelijke daling. Ook dat hangt samen met de beperkingen inzake verplaatsingen in het kader van de Covid-19-pandemie.

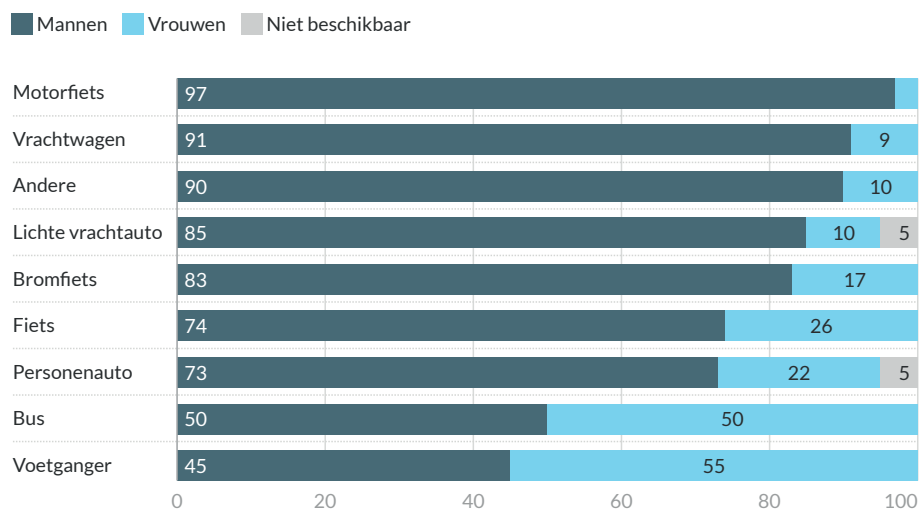
Figuur 9.3.c. Dodelijke verkeersslachtoffers naar geslacht
Vlaams Gewest, 2010-2021, aantal

	Mannen	Vrouwen	Niet beschikbaar
2010	334	103	4
2011	347	92	12
2012	306	97	10
2013	307	94	5
2014	300	88	16
2015	294	98	4
2016	254	81	4
2017	228	69	2
2018	233	73	4
2019	240	70	5
2020	196	54	3
2021	229	75	6

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Gemiddeld was 74% van de dodelijke verkeersslachtoffers in 2021 een man, 24% een vrouw. Het aandeel mannelijke verkeersslachtoffers lag hoger bij motorfietsers, (lichte) vrachtwagens en bromfietzers. Het aandeel vrouwelijke verkeersslachtoffers lag hoger bij voetgangers en gebruikers van de bus.

Figuur 9.3.d. Dodelijke verkeersslachtoffers naar type weggebruiker en geslacht
 Vlaams Gewest, 2021, in %

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

In totaal vielen er in 2021 in het Vlaamse Gewest 2.204 zwaargewonde slachtoffers in het verkeer. Daarbij ging het om 1.432 mannen en 757 vrouwen. Het aantal zwaargewonde verkeersslachtoffers lag bij mannen dus bijna dubbel zo hoog als bij vrouwen. De aantallen zijn zowel bij mannen als vrouwen sinds 2010 duidelijk afgenomen.

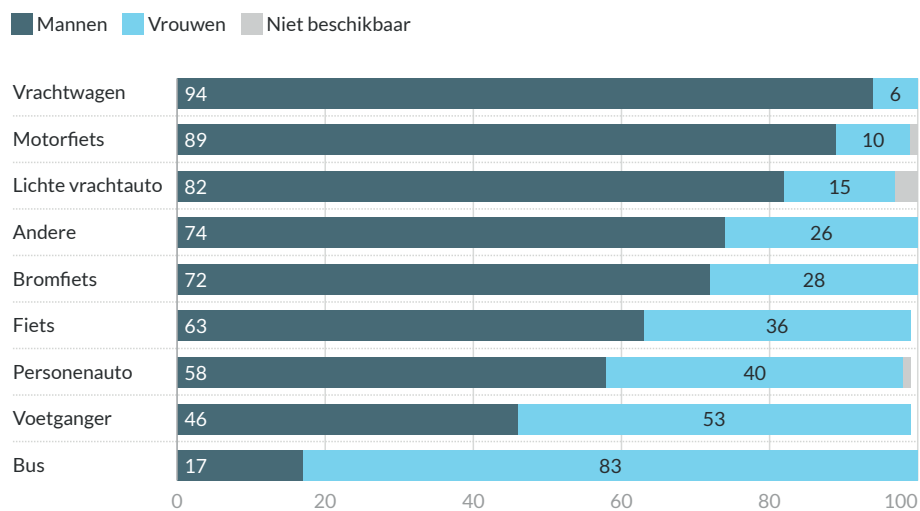
Figuur 9.3.e. Zwaargewonde verkeersslachtoffers naar geslacht
 Vlaams Gewest, 2010-2021, aantal

	Mannen	Vrouwen	Niet beschikbaar
2010	2.168	1.081	352
2011	2.349	1.182	324
2012	2.096	1.049	92
2013	2.055	1.079	25
2014	2.054	1.078	21
2015	1.864	990	18
2016	1.831	1.015	18
2017	1.630	945	19
2018	1.586	925	16
2019	1.596	866	16
2020	1.370	667	18
2021	1.432	757	15

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Bij de zwaargewonde verkeersslachtoffers was 65% een man en 34% een vrouw. Naar type weggebruiker raken vrouwen relatief gezien vaker dan gemiddeld zwaargewond als fietser, voetganger, in een personenwagen of als busgebruiker. Mannen raken vaker gewond in een (lichte) vrachtwagen of als brom- of motorfietser. Dat hangt samen met een ander gebruik van deze modi (zowel in frequentie als naar afstand) door mannen en vrouwen.

Figuur 9.3.f. Zwaargewonde verkeersslachtoffers naar type weggebruiker en geslacht
 Vlaams Gewest, 2021, in %

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

BESLUIT

In dit SV-rapport werd aan de hand van een hele waaier van statistieken, gebaseerd op zowel administratieve gegevens als resultaten van bevolkingsenquêtes, een beeld geschetst van de maatschappelijke positie en participatie van mannen en vrouwen in Vlaanderen. In dit besluit worden per hoofdstuk de belangrijkste resultaten nog eens kort samengevat.

DEMOGRAFIE

Er wonen in het Vlaamse Gewest iets meer vrouwen dan mannen. Maar de vrouwen zijn niet in alle leeftijdsgroepen in de meerderheid. Bij de leeftijdsgroepen tot 60 jaar zijn er meer mannen dan vrouwen met uitzondering van de 35- tot 39-jarigen, maar vanaf 65 jaar zijn er meer vrouwen dan mannen. Het overwicht van vrouwen neemt in de oudste leeftijdsgroepen sterk toe. Hierdoor verschilt ook het profiel van de mannelijke en vrouwelijke bevolking. Het aandeel van de oudste leeftijdsgroepen is bij de vrouwen groter dan bij de mannen.

Dat vrouwen in de meerderheid zijn in de oudere leeftijdsgroepen heeft tot gevolg dat de gemiddelde leeftijd van de vrouwen bijna 2 jaar hoger ligt dan bij de mannen. Dat verschil is tijdens het laatste decennium wel iets afgenomen doordat de gemiddelde leeftijd van de mannen in die periode iets sterker is gestegen dan die van de vrouwen.

Naar huishoudsamenstelling zijn de opvallendste verschillen te vinden bij de alleenwonenden en de alleenstaande ouders. In beide groepen zijn de vrouwen in de meerderheid. Bij de alleenstaande ouders is het verschil tussen het aandeel mannen en vrouwen het grootst: 4 op de 5 alleenstaande ouders zijn vrouwen.

Ook op vlak van burgerlijke staat zijn er duidelijke verschillen tussen mannen en vrouwen. Er zijn bij de volwassen bevolking meer ongehuwde mannen dan ongehuwde vrouwen. Daartegenover staat dat er duidelijk meer gescheiden en verweduwd vrouwen zijn dan mannen.

ONDERWIJS EN VORMING

Vrouwen zijn tegenwoordig hoger geschoold dan mannen en dat in alle leeftijdsgroepen. De meest recente cijfers geven aan dat de helft van de vrouwen tussen 25 en 64 jaar hooggeschoold is. Bij de mannen ligt dat aandeel op 41%. Dat jongere vrouwen beter geschoold zijn dan mannen wordt ook geïllustreerd door het feit dat het aandeel vroegtijdige schoolverlaters in het secundair onderwijs hoger ligt bij mannen dan bij vrouwen. Daarnaast zijn vrouwelijke studenten tegenwoordig in de meerderheid op zowel hogescholen als universiteiten.

Vrouwen mogen hun opleidingsachterstand dan wel hebben omgebogen in een voorsprong, het blijft wel zo dat vrouwen andere opleidingen volgen dan mannen. Zowel in de laatste jaren van het secundair onderwijs als in het hoger onderwijs is er duidelijk sprake van een opsplitsing naar geslacht. In de 2de en 3de graad van het algemeen secundair onderwijs (aso) en in het kunstsecundair onderwijs (kso) zijn meisjes in de meerderheid, in het technisch secundair onderwijs (tso) en in het beroepssecundair onderwijs (bso) zijn jongens in de meerderheid. Vooral in de studierichtingen van het bso komt het verschil naar geslacht nadrukkelijk naar voor. In de richting verzorging zijn bijna 9 de op de 10 leerlingen meisjes. De richting elektrische installaties daarentegen wordt haast uitsluitend gevolgd door jongens. In het hoger onderwijs zijn vrouwen oververtegenwoordigd in studiegebieden als onderwijs, gezondheidszorg en de menswetenschappelijke richtingen. In de (exact-)wetenschappelijke en economische richtingen zijn mannen in de meerderheid. In het afgelopen decennium is er op dit vlak weinig veranderd.

Bij de participatie aan levenslang leren ten slotte blijven de verschillen tussen mannen en vrouwen eerder beperkt.

BETAALDE EN ONBETAALDE ARBEID

Bij zowel mannen als vrouwen nam de arbeidsdeelname toe tijdens het laatste decennium, maar die toename lag hoger bij vrouwen dan bij mannen. Daardoor werd de kloof in werkzaamheid tussen mannen en vrouwen duidelijk kleiner. In 2021 lag de werkzaamheidsgraad bij vrouwen op 71,9%, bij mannen op 78,6%. Op vlak van werkloosheid (ILO) blijft het verschil tussen mannen en vrouwen beperkt en dit is al een tijdje zo.

Niettegenstaande de sterke toename van de arbeidsdeelname van vrouwen tijdens de voorbije decennia bieden er zich nog steeds beduidend minder vrouwen op de arbeidsmarkt aan dan mannen. Maar het aandeel niet-beroepsactieven is het afgelopen decennium bij de vrouwen wel gedaald, terwijl het bij de mannen beperkt is gestegen. Vrouwen werken ook nog steeds vaker deeltijds en verlaten vaker dan mannen tijdelijk de arbeidsmarkt in de vorm van loopbaanonderbreking, tijdskrediet of een specifieke vorm van thematisch verlof.

De seksegregatie uit het onderwijs zet zich ook voort op de arbeidsmarkt. Mannen en vrouwen zijn niet evenredig gespreid over de verschillende (sub) sectoren van de economie. Vrouwen blijven bovendien oververtegenwoordigd in lagere functies, mannen in hogere. Deze situatie is in het afgelopen decennium niet fundamenteel gewijzigd.

Om de uitstroom uit de arbeidsmarkt te beperken en werkenden langer actief te houden, is ook aandacht vereist voor werkbaar werk. Bij werknemers ligt de werkbaarheid bij mannen iets hoger dan bij vrouwen, bij zelfstandigen blijft het verschil beperkt.

Mannen verlaten de arbeidsmarkt ten slotte op iets latere leeftijd dan vrouwen. De toename van de uittredeleeftijd tijdens het voorbije decennium is bij vrouwen wel iets groter dan bij mannen waardoor het verschil tussen beide groepen is verkleind.

INKOMEN EN ARMOEDE

Het loonverschil tussen mannen en vrouwen lijkt in 2020 zo goed als verdwenen. Het verschil tussen het gemiddelde bruto uurloon van een voltijds werkende man en vrouw bedroeg in het Vlaamse Gewest in 2020 nog slechts 0,2 euro, wat overeenkomt met 1% van het uurloon van mannen (= loonkloof). Het voorbije decennium is het verschil duidelijk verkleind.

Op basis van het inkomen uit arbeid of zelfstandige activiteit kan nagegaan worden in hoeverre mannen en vrouwen op individueel niveau als economisch zelfstandig beschouwd kunnen worden. Dat aandeel ligt bij mannen (71%) duidelijk hoger dan bij vrouwen (61%). Het verschil tussen mannen en vrouwen is het kleinst bij de jongere leeftijdsgroepen en bij hoger opgeleiden.

Naast het inkomen uit arbeid vormt ook het inkomen uit sociale transfers een belangrijke component in het beschikbaar inkomen van individuen en gezinnen. Bij nagenoeg alle sociale zekerheidsuitkeringen en sociale bijstandsuitkeringen zijn vrouwen in de meerderheid. Enkel bij de werkloosheidsuitkeringen is dat niet het geval.

De klassieke armoede-indicatoren zoals het aandeel personen onder de armoededrempel, het aandeel personen in een huishouden met zeer lage werkintensiteit, het aandeel personen in ernstige materiële en sociale deprivatie en het aandeel in subjectieve armoede geven ten slotte weinig verschillen tussen mannen en vrouwen.

GEZONDHEID

De levensverwachting van mannen en vrouwen is het afgelopen decennium nagenoeg continu gestegen maar relatief gezien iets sterker bij mannen dan bij vrouwen. Omwille van de Covid-19-pandemie was er in 2020 voor het eerst een daling te zien in de levensverwachting en dat zowel bij mannen als vrouwen. In 2021 stijgt de levensverwachting opnieuw. Mannen blijven nog iets onder het niveau van 2019, maar vrouwen hebben in 2021 opnieuw een hogere levensverwachting dan voor de Covid-19-crisis. De levensverwachting bij geboorte lag voor mannen in 2021 op 80,4 jaar, bij vrouwen op 84,9 jaar.

Mannen omschrijven hun algemene gezondheid vaker als goed tot zeer goed dan vrouwen maar het verschil tussen mannen en vrouwen nam de afgelopen jaren af. Op het vlak van geestelijke gezondheid geven mannen iets minder vaak dan vrouwen aan zich neerslachtig en eenzaam te voelen.

Vrouwen zijn vaker langdurig arbeidsongeschikt door burn-out en depressie dan mannen. Vrouwen doen ook vaker dan mannen een poging om uit het leven te stappen, terwijl mannen vaker dan vrouwen sterven door zelfdoding.

Bij risicomijdend gedrag valt op dat vrouwen vaker voldoende groenten en fruit eten dan mannen, terwijl mannen vaker voldoende lichaamsbeweging hebben dan vrouwen. Als het gaat om preventieve screening participeren mannen en vrouwen nagenoeg even veel.

Ook op vlak van risicogedrag is een gemengd beeld te zien. Mannen roken nog vaker dan vrouwen, maar het aandeel rokende mannen en vrouwen neemt wel af. Bij zwaarlijvigheid is het beeld minder eenduidig: in 2018 waren er iets meer zwaarlijvige mannen dan vrouwen, in 2013 was dat nog omgekeerd.

BESLUITVORMING

Politieke participatie vormt een belangrijke voorwaarde voor een goed functionerende democratie. 1 op de 4 mannen en vrouwen gaf in 2021 aan in het afgelopen jaar op een of andere manier politiek actief te zijn geweest. Mannen (28%) participeren in het algemeen net iets meer dan vrouwen (26%), enkel bij de jongeren tot 35 jaar participeren vrouwen duidelijk meer dan mannen. Mannen zijn ook nog steeds oververtegenwoordigd in de parlementen en provincie- en gemeenteraden, al is er in het afgelopen decennium wel een duidelijke tendens merkbaar naar een meer gelijke vertegenwoordiging van mannen en vrouwen. Bij de uitvoerende mandaten is het overwicht van mannen nog groter dan in de parlementen en raden. Alleen in de federale regering waren in 2022 55% van de regeerders vrouwen.

Ook bij de bestuurders van ondernemingen is er een overwicht van mannen. Bij de bestuurders is 29% een vrouw en 71% een man. In alle hoofdbedrijfstakingen zijn er meer mannelijke dan vrouwelijke bestuurders. Het hoogste aandeel vrouwelijke bestuurders is te vinden in de dienstensector en de vrije beroepen: daar is meer dan 1 op de 3 bestuurders een vrouw. Het laagste aandeel vrouwelijke bestuurders is te vinden in de nijverheid (17%).

Wat de besluitvorming in verenigingen betreft, blijken mannen vaker bestuurslid te zijn dan vrouwen. Het verschil in aandeel mannen en vrouwen die bestuurslid zijn, komt terug in alle leeftijdsgroepen en neemt toe met de leeftijd.

Mannen en vrouwen hebben evenveel vertrouwen in verschillende instellingen en zijn ongeveer even tevreden met verschillende voorzieningen. De algemene tevredenheid met het beleid was ten slotte bij vrouwen iets hoger dan mannen en dat op alle bestuursniveaus.

SOCIALE PARTICIPATIE

54% van de mannen gaf eind 2021 aan actief lid te zijn van minstens 1 vereniging. Bij de vrouwen ging het om 45%. Mannen zijn vaker actief lid van een sportvereniging dan vrouwen. Dat is ook zo bij hobbyverenigingen, vakbonden en werkgeverorganisaties. Vrouwen zijn vaker actief lid van socio-culturele verenigingen en verenigingen voor ouderen.

Wat cultuurparticipatie en sociale contacten betreft, blijven de verschillen tussen mannen en vrouwen beperkt. Mannen hadden in het voorjaar van 2022 iets vaker wekelijks contact met burens dan vrouwen. Bij de contacten met familie en vrienden of kennissen zijn er weinig verschillen naar geslacht.

Het mediagebruik tussen mannen en vrouwen verschilt weinig. Mannen (69%) lazen eind 2021 wel iets vaker de krant dan vrouwen (59%). Ook gebruikten mannen (85%) iets meer de computer, laptop of tablet dan vrouwen (80%).

Er is geen verschil tussen mannen en vrouwen op vlak van wekelijks internetgebruik. Ook als nagegaan wordt voor welk soort activiteiten mannen en vrouwen het internet gebruiken, blijven de verschillen naar geslacht beperkt. Mannen gebruiken vaker dan vrouwen het internet om het nieuws/actualiteit te volgen en om in contact te treden met de overheid. Vrouwen gebruiken meer dan mannen het internet om actief te zijn op sociale media en om foto's, filmpjes en muziek online te zetten.

Eind 2021 gaf 86% van de mannen en 84% vrouwen van het Vlaamse Gewest aan minstens 1 keer per jaar aan sport te doen. Ook naar leeftijd en onderwijsniveau zijn de verschillen beperkt. Enkel de vrouwelijke 18- tot 34-jarigen (97%) sporten vaker dan hun mannelijke leeftijdgenoten (92%). De meest beoefende sporten waren wandelen en fietsen. Vrouwen wandelen vaker dan mannen terwijl mannen vaker fietsen dan vrouwen. Mannen lopen en voetballen ook meer dan vrouwen. Vrouwen daarentegen dansen meer en doen vaker aan yoga dan mannen.

ATTITUDES EN GEDRAG

De weerstand tegen een gelijke taakverdeling tussen mannen en vrouwen in het huishouden en bij de opvoeding van de kinderen is het afgelopen decennium gedaald, bij zowel mannen als vrouwen. Bij de weerstand tegen een gelijke vertegenwoordiging in topfuncties is dat niet het geval, noch bij mannen, noch bij vrouwen.

Vrouwen staan over het algemeen positiever tegenover gendergelijkheid dan mannen. Die verschillen blijven over de jaren heen min of meer gelijk. Enkel bij de houding tegenover de gelijke taakverdeling in het huishouden was er in 2018 geen verschil meer naar geslacht.

De houding tegenover een gelijke verdeling van de huishoudelijke taken en bij de opvoeding van kinderen wordt ook positiever naarmate het onderwijsniveau stijgt. Bij de houding tegenover een gelijke aanwezigheid in topfuncties is het omgekeerd: die wordt net negatiever naarmate het onderwijsniveau stijgt.

In 2021 kwamen bij het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen ruim 550 Nederlandstalige meldingen binnen over discriminatie op basis van geslacht. Dat aantal lag 1,3 keer hoger dan in 2020. Daarnaast werden tussen 2015 en 2022 in totaal 1.091 meldingen ingediend bij de Genderkamer van de Vlaamse Ombudsdienst.

Vrouwen blijven in de minderheid bij de sprekende actoren in de programma's van de VRT-zenders. In vergelijking met de voorgaande jaren is de aanwezigheid van vrouwen op het scherm wel groter geworden.

Vrouwen voelen zich vaker dan mannen onveilig in de eigen buurt en mijden vaker bepaalde plaatsen. Naar daderschap zijn er in nagenoeg alle hoofdcategorieën van misdrijven (veel) meer mannelijke dan vrouwelijke verdachten. Op vlak van gerapporteerd slachtofferschap blijven de verschillen tussen mannen en vrouwen eerder beperkt. Zowel bij mannen als bij vrouwen gaat het om ongeveer 1 op de 10 personen. Verbaal of psychisch geweld komt zowel bij mannen als bij vrouwen het vaakst voor. Vrouwen worden wel vaker dan mannen op de werkvloer geconfronteerd met grensoverschrijdend gedrag.

MOBILITEIT

Mannen verplaatsen zich gemiddeld iets vaker dan vrouwen. Dat blijkt uit zowel het aantal verplaatsingen als het aantal afgelegde kilometers. Mannen leggen gemiddeld per dag 37 km af, vrouwen 27 km. Mannen leggen meer kilometer af als autobestuurder, vrouwen meer als passagier. Dat verschil in mobiliteitsgedrag vertaalt zich ook in een verschil in rijbewijsbezit: mannen beschikken vaker over een rijbewijs dan vrouwen.

Ook inzake motief zijn er uitgesproken verschillen tussen mannen en vrouwen. Mannen leggen heel wat meer kilometers af voor zakelijke verplaatsingen en voor het werk dan vrouwen. Vrouwen leggen grotere afstanden af om boodschappen te doen of voor diensten.

Mannen raken ten slotte vaker ernstig gewond in het verkeer dan vrouwen. Bij de zwaargewonden in het verkeer gaat het in 2 op de 3 gevallen om mannen, bij de dodelijke slachtoffers loopt dat op tot 3 op de 4.

BRONNENLIJST

INLEIDING

Instituut voor Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (2019). *Transgender personen in België: die een wijziging van de officiële geslachtsvermelding aanvragen 2022: gegevens uit het Rijksregister*. Brussel: IGVM, 14 p. https://igvm-iefh.belgium.be/sites/default/files/trans_cijfers_rijksregister_2022_nl.pdf

Motmans, J., Burgwal, A. & Dierckx, M. (2020). Adviesnota. *Het meten van genderidentiteit in kwantitatief onderzoek*. Gent: Transgender Infopunt en UZ Gent, 67 p. http://transgenderinfo.be/wp-content/uploads/Adviesnota_Motmans_Burgwal_Dierckx_2020.pdf

Noppe, J., Vanweddingen, M. & Weekers, K. (2021). SV-rapport 2021/1 - Maatschappelijke positie en participatie van mannen en vrouwen. Brussel: Statistiek Vlaanderen, 188 p. <https://www.vlaanderen.be/publicaties/maatschappelijke-positie-en-participatie-van-mannen-en-vrouwen>

Van Caenegem, E., Wierckx, K., Elaut, E., Buysse, A., Dewaele, A., Van Nieuwerburgh, F., De Cuypere, G. & T'Sjoen, G. (2015). Prevalence of Gender Nonconformity in Flanders, Belgium. In: *Archives of Sexual Behaviour*, 44(5), 1281-1287. <https://biblio.ugent.be/publication/5753078>

DEMOGRAFIE

Rijksregister: <http://www.ibz.rrn.fg.ov.be/nl/rijksregister>

Bevolkingscijfers van Statbel: <https://statbel.fgov.be/nl/themas/bevolking>

Bevolkingsvooruitzichten van Statistiek Vlaanderen: <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/bevolking/bevolkingsvooruitzichten-omvang-en-groei>

ONDERWIJS EN VORMING

Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS): <http://www.ahovoks.be/agentschap-voor-hoger-onderwijs-volwassenenonderwijs-kwalificaties-en-studietoelagen>

Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI): <http://www.agodi.be/>

Vlaams Ministerie van Onderwijs & Vorming (O&V): <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/dataloop-aan-de-slag-met-cijfers-over-onderwijs> en <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/statistisch-jaarboek>

Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van Statbel: <https://statbel.fgov.be/nl/themas/werk-opleiding/arbeidsmarkt/faq>

Labour Force Survey (LFS) van Eurostat: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

PIAAC- en PISA-survey van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OEESO): <http://www.oecd.org> en <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/internationaal-vergelijkend-onderzoek> en Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR): <http://www.vlir.be/personeelsstatistieken>

BETAALDE EN ONBETAALDE ARBEID

Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming (DWH AM&SB) van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ): <https://www.ksz-bcss.fgov.be/nl/dwh/homepage/index.html>

Dienst Diversiteitsbeleid: <https://overheid.vlaanderen.be/diversiteitsbeleid>

Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van Statbel: <https://statbel.fgov.be/nl/themas/werk-opleiding/arbeidsmarkt/werkgelegenheid-en-werkloosheid#documents>

Labour Force Survey (LFS) van Eurostat: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/lfs/data/database>

Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA): <http://www.rva.be/nl/documentatie/statistieken>

Statistiek Vlaanderen (SV)-bevraging: <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/bevragingen/sv-bevraging>

Tijdsbudgetonderzoek van Statbel en de Onderzoeksgroep TOR van de Vrije Universiteit Brussel: <http://www.time-use.be/nl/page/ad-statistiek>

Vlaamse Arbeidsrekening van het Steunpunt Werk: <http://www.steunpuntwerk.be/cijfers>

Werkbaarheidsmonitor van de SERV - Stichting Innovatie & Arbeid: <https://www.werkbaarwerk.be/werkbaarwer>

INKOMEN EN ARMOEDE

Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming (DWH AM&SB) van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ): <https://www.ksz-bcss.fgov.be/nl/dwh/homepage/index.html>

EU-SILC-survey van Statbel: <https://statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/armoede-en-levensomstandigheden/faq>

Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid (FOD SZ): <http://socialsecurity.belgium.be/nl>

Instituut voor Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (2022). Loonkloofcijfers 2022: datajaar 2020.. Brussel: IGVM, 19 p. https://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/de_loonkloof_tussen_vrouwen_en_mannen_in_belgie_rapport_2022

Programmatorische Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie (POD MI): <https://www.mi-is.be/nl>

Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA): <http://www.rva.be/nl/documentatie/statistieken>

Federale Pensioendienst (RVP): <https://www.sfpd.fgov.be/nl>

Loonstructurenquête van Statbel: <https://statbel.fgov.be/nl/themas/werkopleiding/lonen-en-arbeidskosten>

GEZONDHEID

Agentschap Zorg en Gezondheid: <http://www.zorg-en-gezondheid.be/cijfers>

Statbel: <https://statbel.fgov.be/nl/themas/bevolking>

Deblonde, J., Serrien, B., De Rouck, M., Montourcy, M. & Van Beckhoven, D. (2022). *Epidemiologie van aids en HIV-infectie in België. Rapport 2022*. Brussel: Sciensano, 73 p. <https://www.sciensano.be/nl/biblio/epidemiologie-van-aids-en-hiv-infectie-belgie-toestand-op-31-december-2021>

EU-SILC-survey van Statbel: <https://statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/armoede-en-levensomstandigheden/faq>

Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/explore/all/all_themes

Gezondheidsenquête van Sciensano: <https://hisia.wiv-isp.be/SitePages/Home.aspx>

Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering: <https://www.riziv.fgov.be/nl/statistieken/uitkeringen/Paginas/langdurige-arbeidsongeschiktheid-burnout-depressie.aspx>

Statistiek Vlaanderen (SV)-bevraging: <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/bevragingen/sv-bevraging>

Vanden Berghe, W., Crucitti, T., De Baetselier, I., Nationaal Referentiecentrum & ITG Antwerpen (2018). *Surveillance van seksueel overdraagbare aandoeningen 2002-2016. Tussentijds rapport*. Brussel: Sciensano, 62 p. <https://www.sciensano.be/nl/biblio/surveillance-van-soa2016tussentijdsrapport>

BESLUITVORMING

Agentschap voor Binnenlands Bestuur (ABB): <http://binnenland.vlaanderen.be/>

European Institute for Gender Equality: <https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs>

Europees Parlement: <http://www.europarl.europa.eu/portal/nl>

Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken (FOD BZ): <https://ibz.be/nl>

Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM): <http://igvm-iefh.belgium.be/nl>

Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ): <https://www.rsvz.be/nl>

Statistiek Vlaanderen (SV)-bevraging: <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/bevragingen/sv-bevraging>

Vlaams Parlement: <https://www.vlaamsparlement.be>

SOCIALE PARTICIPATIE

Statistiek Vlaanderen (SV)-bevraging: <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/bevragingen/sv-bevraging>

Sport Vlaanderen: <https://www.sport.vlaanderen/kennisplatform/>

ATTITUDES EN GEDRAG

Criminaliteitsstatistieken van de Federale Politie: <https://www.politie.be/statistieken/nl/criminaliteitsstatistieken>

Gezondheidsenquête van Sciensano: <https://hisia.wiv-isp.be/SitePages/Home.aspx>

Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM): <http://igvm-iefh.belgium.be/nl>

Genderkamer van de Vlaamse Ombudsdienst: <https://www.vlaanderen.be/vlaamse-ombudsdienst/gender-en-grensoverschrijdend-gedrag>

Monitor diversiteit van de VRT-studiedienst:

<http://www.vrt.be/wie-zijn-we/werkingsprincipes/diversiteit>

Statistiek Vlaanderen, SCV-bevraging: <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/bevragingen/scv-survey-tot-2018>

Statistiek Vlaanderen, SV-bevraging: <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/bevragingen/sv-bevraging>

Werkbaarheidsmonitor van de SERV - Stichting Innovatie & Arbeid: <https://www.werkbaarwerk.be/werkbaarwerk>

MOBILITEIT

Onderzoek Verplaatsingsgedrag van Departement Mobiliteit en Openbare Werken: <https://www.vlaanderen.be/mobiliteit-en-openbare-werken/onderzoek-verplaatsingsgedrag-vlaanderen-ovg>

Cijfers verkeersslachtoffers van Statbel: <https://statbel.fgov.be/nl/themas/mobiliteit/verkeer/verkeersongevallen>

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever

Statistiek Vlaanderen
Havenlaan 88 bus 100, 1000 Brussel

Auteur

Myriam Vanweddingen | myriam.vanweddingen@vlaanderen.be
Karolien Weekers | karolien.weekers@vlaanderen.be
Jo Noppe | jo.noppe@vlaanderen.be

Concept & grafische vormgeving

The Oval Office
Statistiek Vlaanderen

Depotnummer

D/2023/3241/064

Statistiek Vlaanderen
Havenlaan 88 bus 100
1000 Brussel
<https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen>